

# 大般若波罗蜜多经

(六百卷：第四十一卷至第五十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译



南無本師釋迦牟尼佛

## 说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇一九年四月



扫码关注仁慧草堂微信公众号



# 目 录

起诵仪 .....	- 1 -
香赞 .....	- 1 -
净口业真言 .....	- 1 -
净三业真言 .....	- 1 -
安土地真言 .....	- 1 -
普供养真言 .....	- 2 -
开经偈 .....	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第四十一 .....	- 3 -
初分般若行相品第十之四 .....	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第四十二 .....	- 36 -
初分譬喻品第十一之一 .....	- 36 -
大般若波罗蜜多经卷第四十三 .....	- 64 -
初分譬喻品第十一之二 .....	- 64 -
大般若波罗蜜多经卷第四十四 .....	- 90 -
初分譬喻品第十一之三 .....	- 90 -
大般若波罗蜜多经卷第四十五 .....	- 117 -
初分譬喻品第十一之四 .....	- 117 -
初分菩萨品第十二之一 .....	- 138 -
大般若波罗蜜多经卷第四十六 .....	- 145 -
初分菩萨品第十二之二 .....	- 145 -
大般若波罗蜜多经卷第四十七 .....	- 175 -
初分摩诃萨品第十三之一 .....	- 175 -
大般若波罗蜜多经卷第四十八 .....	- 203 -
初分摩诃萨品第十三之二 .....	- 203 -
大般若波罗蜜多经卷第四十九 .....	- 230 -
初分摩诃萨品第十三之三 .....	- 230 -
初分大乘铠品第十四之一 .....	- 243 -
大般若波罗蜜多经卷第五十 .....	- 260 -
初分大乘铠品第十四之二 .....	- 260 -
补阙真言 .....	- 285 -
回向偈 .....	- 285 -

## ●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié  
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiàncuánshēn  
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà  
南无香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē  
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn  
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē  
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃



pǔ gòngyǎngzhēnyán  
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hú  
唵. 誝 誝 曩 . 三 婆 嚩 . 鞞 日 啰 斛 .

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó  
南 无 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì  
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ      bǎi qiān wàn jié nán zāo yù  
无 上 甚 深 微 妙 法      百 千 万 劫 难 遭 遇  
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí      yuàn jiě rú lái zhēn shí yì  
我 今 见 闻 得 受 持      愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí yī  
大般若波罗蜜多经卷第四十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn bō rě xíng xiàng pǐn dì shí zhī sì  
初分般若行相品第十之四

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo xiū xíng  
“舍利子，若菩萨摩诃萨有方便善巧修行

bō rě bō luó mì duō shí bù xíng bù shī bō luó mì duō bù xíng bù shī  
般若波罗蜜多时，不行布施波罗蜜多，不行布施

bō luó mì duō xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè ān  
波罗蜜多相，是行般若波罗蜜多；不行净戒、安

rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè ān  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，不行净戒、安

rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō xiàng shì xíng bō rě bō  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多相，是行般若波

luó mì duō bù xíng bù shī bō luó mì duō cháng wú cháng bù xíng bù shī  
罗蜜多。不行布施波罗蜜多常无常，不行布施

bō luó mì duō cháng wú cháng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù  
波罗蜜多常无常相，是行般若波罗蜜多；不

xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō cháng  
行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多常

wú cháng bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō  
无常，不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō cháng wú cháng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng  
罗蜜多常无常相，是行般若波罗蜜多。不行

bù shī bō luó mì duō lè kǔ bù xíng bù shī bō luó mì duō lè kǔ xiàng  
布施波罗蜜多乐苦，不行布施波罗蜜多乐苦相，

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng  
是行般若波罗蜜多；不行净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō lè kǔ bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn  
虑、般若波罗蜜多乐苦，不行净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō lè kǔ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō  
静虑、般若波罗蜜多乐苦相，是行般若波罗蜜多。



bù xíng bù shī bō luó mì duō wǒ wú wǒ      bù xíng bù shī bō luó mì duō  
不行布施波罗蜜多我无我， 不行布施波罗蜜多

wǒ wú wǒ xiàng      shì xíng bō rě bō luó mì duō      bù xíng jìng jiè      ān rěn  
我无我相， 是行般若波罗蜜多； 不行净戒、安忍、

jīng jìn      jìng lù      bō rě bō luó mì duō wǒ wú wǒ      bù xíng jìng jiè  
精进、静虑、般若波罗蜜多我无我， 不行净戒、

ān rěn      jīng jìn      jìng lù      bō rě bō luó mì duō wǒ wú wǒ xiàng      shì  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多我无我相， 是

xíng bō rě bō luó mì duō      bù xíng bù shī bō luó mì duō jìng bú jìng      bù  
行般若波罗蜜多。 不行布施波罗蜜多净不净， 不

xíng bù shī bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng      shì xíng bō rě bō luó mì duō  
行布施波罗蜜多净不净相， 是行般若波罗蜜多；

bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng lù      bō rě bō luó mì duō jìng  
不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多净

bú jìng      bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng lù      bō ruò bō luó  
不净， 不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗

mì duō jìng bú jìng xiàng      shì xíng bō rě bō luó mì duō      bù xíng bù shī bō  
蜜多净不净相， 是行般若波罗蜜多。 不行布施波

luó mì duō kōng bù kōng      bù xíng bù shī bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng  
罗蜜多空不空， 不行布施波罗蜜多空不空相，

shì xíng bō rě bō luó mì duō      bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng  
是行般若波罗蜜多； 不行净戒、安忍、精进、静

lù      bō rě bō luó mì duō kōng bù kōng      bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng  
虑、般若波罗蜜多空不空， 不行净戒、安忍、精

jìn      jìng lù      bō rě bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng      shì xíng bō rě  
进、静虑、般若波罗蜜多空不空相， 是行般若

bō luó mì duō      bù xíng bù shī bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng      bù xíng  
波罗蜜多。 不行布施波罗蜜多无相有相， 不行

bù shī bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng      shì xíng bō rě bō luó mì  
布施波罗蜜多无相有相相， 是行般若波罗蜜

duō      bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng lù      bō rě bō luó mì  
多； 不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō wú xiàng yǒu xiàng      bù xíng jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng lù  
多无相有相， 不行净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng      shì xíng bō rě bō luó mì  
般若波罗蜜多无相有相相， 是行般若波罗蜜

duō      bù xíng bù shī bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn      bù xíng bù shī bō  
多。 不行布施波罗蜜多无愿有愿， 不行布施波



luó mì duō wú yuànyǒuyuànxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng  
罗蜜多无愿有愿相，是行般若波罗蜜多；不行

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú yuànyǒu  
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无愿有

yuàn bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
愿，不行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō wú yuànyǒuyuànxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bù shī  
多无愿有愿相，是行般若波罗蜜多。不行布施

bō luó mì duō jì jìng bú jì jìng bú xíng bù shī bō luó mì duō jì jìng  
波罗蜜多寂静不寂静，不行布施波罗蜜多寂静

bú jì jìngxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè ān rěn  
不寂静相，是行般若波罗蜜多；不行净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jì jìng bú jì jìng bù xíng jìng  
精进、静虑、般若波罗蜜多寂静不寂静，不行净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jì jìng bú jì  
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多寂静不寂

jìngxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng bù shī bō luó mì duō  
静相，是行般若波罗蜜多。不行布施波罗蜜多

yuǎn lí bù yuǎn lí bù xíng bù shī bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí  
远离不远离，不行布施波罗蜜多远离不远离

xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn  
相，是行般若波罗蜜多；不行净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí bù xíng jìng jiè  
静虑、般若波罗蜜多远离不远离，不行净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多远离不远离

xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō  
相，是行般若波罗蜜多。

shè lì zǐ dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà yǒufāngbiànrshàn  
“舍利子当知！是为菩萨摩诃萨有方便善

qiǎo xiū xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ bù shī bō  
巧修行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，布施波

luó mì duō bù shī bō luó mì duō xìng kōng jìng jiè ān rěn jīng jìn  
罗蜜多，布施波罗蜜多性空；净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù  
静虑、般若波罗蜜多，净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō xìng kōng shè lì zǐ shì bù shī bō luó mì duō fēi  
般若波罗蜜多性空。舍利子，是布施波罗蜜多非



bù shī bō luó mì duōkōng shì bù shī bō luó mì duōkōng fēi bù shī bō  
布施波罗蜜多空，是布施波罗蜜多空非布施波  
luó mì duō bù shī bō luó mì duō bù lí kōng kōng bù lí bù shī bō  
罗蜜多，布施波罗蜜多不离空，空不离布施波  
luó mì duō bù shī bō luó mì duō jí shì kōng kōng jí shì bù shī bō  
罗蜜多，布施波罗蜜多即是空，空即是布施波  
luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
罗蜜多，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜  
duō yì fù rú shì  
多亦复如是。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǒufāngbiànrshànqiǎo xiū xíng  
“舍利子，若菩萨摩诃萨有方便善巧修行

bō rě bō luó mì duō shí bù xíng wǔ yǎn bù xíng wǔ yǎnxiàng shì xíng  
般若波罗蜜多时，不行五眼，不行五眼相，是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōng bù xíng liù shéntōngxiàng  
般若波罗蜜多；不行六神通，不行六神通相，

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎncháng wú cháng bù xíng wǔ  
是行般若波罗蜜多。不行五眼常无常，不行五

yǎncháng wú chángxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shén  
眼常无常相，是行般若波罗蜜多；不行六神

tōngcháng wú cháng bù xíng liù shéntōngcháng wú chángxiàng shì xíng  
通常无常，不行六神通通常无常相，是行

bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎn lè kǔ bù xíng wǔ yǎn lè kǔ xiàng  
般若波罗蜜多。不行五眼乐苦，不行五眼乐苦相，

shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōng lè kǔ bù xíng liù  
是行般若波罗蜜多；不行六神通乐苦，不行六

shéntōng lè kǔ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎn wǒ  
神通乐苦相，是行般若波罗蜜多。不行五眼我

wú wǒ bù xíng wǔ yǎn wǒ wú wǒ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō  
无我，不行五眼我无我相，是行般若波罗蜜多；

bù xíng liù shéntōng wǒ wú wǒ bù xíng liù shéntōng wǒ wú wǒ xiàng shì  
不行六神通我无我，不行六神通我无我相，是

xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng wǔ yǎnjìng bú jìng bù xíng wǔ yǎnjìng  
行般若波罗蜜多。不行五眼净不净，不行五眼净

bú jìngxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng liù shéntōngjìng bú  
不净相，是行般若波罗蜜多；不行六神通净不

jìng bù xíng liù shéntōngjìng bú jìngxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō  
净，不行六神通净不净相，是行般若波罗蜜多。

bù xíng wǔ yǎnkōng bù kōng    bù xíng wǔ yǎnkōng bù kōngxiàng    shì xíng bō  
不行五眼空不空，不行五眼空不空相，是行般  
rě bō luó mì duō    bù xíng liù shéntōngkōng bù kōng    bù xíng liù shéntōng  
若波罗蜜多；不行六神通空不空，不行六神通  
kōng bù kōngxiàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō    bù xíng wǔ yǎn wú xiàng  
空不空相，是行般若波罗蜜多。不行五眼无相  
yǒuxiàng    bù xíng wǔ yǎn wú xiàngyǒuxiàngxiàng    shì xíng bō    rě bō luó mì  
有相，不行五眼无相有相相，是行般若波罗蜜  
duō    bù xíng liù shéntōng wú xiàngyǒuxiàng    bù xíng liù shéntōng wú xiàng  
多；不行六神通无相有相，不行六神通无相  
yǒuxiàngxiàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō    bù xíng wǔ yǎn wú yuànyǒu  
有相相，是行般若波罗蜜多。不行五眼无愿有  
yuàn    bù xíng wǔ yǎn wú yuànyǒuyuànxìàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō  
愿，不行五眼无愿有愿相，是行般若波罗蜜多；  
bù xíng liù shéntōng wú yuànyǒuyuàn    bù xíng liù shéntōng wú yuànyǒu  
不行六神通无愿有愿，不行六神通无愿有  
yuànxìàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō    bù xíng wǔ yǎn jì jìng bú jì  
愿相，是行般若波罗蜜多。不行五眼寂静不寂  
jìng    bù xíng wǔ yǎn jì jìng bú jì jìngxìàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō  
静，不行五眼寂静不寂静相，是行般若波罗蜜多；  
bù xíng liù shéntōng jì jìng bú jì jìng    bù xíng liù shéntōng jì jìng bú jì  
不行六神通寂静不寂静，不行六神通寂静不寂  
jìngxìàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō    bù xíng wǔ yǎnyuǎn lí bù yuǎn  
静相，是行般若波罗蜜多。不行五眼远离不远离  
lí    bù xíng wǔ yǎnyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng    shì xíng bō    rě bō luó mì  
离，不行五眼远离不远离相，是行般若波罗蜜  
duō    bù xíng liù shéntōngyuǎn lí bù yuǎn lí    bù xíng liù shéntōngyuǎn  
多；不行六神通远离不远离，不行六神通远  
lí bù yuǎn lí xiàng    shì xíng bō    rě bō luó mì duō  
离不远离相，是行般若波罗蜜多。

shè lì zǐ dāng zhī    shì wéi pú sà mó hē sà yǒufāngbiànshàn  
“舍利子当知！是为菩萨摩诃萨有方便善

qiǎo xiū xíng bō    rě bō luó mì duō    hé yǐ gù    shè lì zǐ    wǔ yǎn  
巧修行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，五眼，  
wǔ yǎnxìngkōng    liù shéntōng    liù shéntōngxìngkōng    shè lì zǐ    shì  
五眼性空；六神通，六神通性空。舍利子，是  
wǔ yǎn fēi wǔ yǎnkōng    shì wǔ yǎnkōng fēi wǔ yǎn    wǔ yǎn bù lí kōng  
五眼非五眼空，是五眼空非五眼，五眼不离空，



kōng bù lí wǔ yǎn wǔ yǎn jí shì kōng kōng jí shì wǔ yǎn liù shén  
空不离五眼，五眼即是空，空即是五眼，六神  
tōng yì fù rú shì  
通亦复如是。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǒufāngbiànsànqiǎo xiū xíng  
“舍利子，若菩萨摩诃萨有方便善巧修行

bō rě bō luó mì duō shí bù xíng fó shí lì bù xíng fó shí lì xiàng  
般若波罗蜜多时，不行佛十力，不行佛十力相，  
shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
是行般若波罗蜜多；不行四无所畏、四无碍解、  
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切  
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī  
智、道相智、一切相智，不行四无所畏乃至一  
qiè xiàng zhì xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì cháng  
切相智相，是行般若波罗蜜多。不行佛十力常  
wú cháng bù xíng fó shí lì cháng wú cháng xiàng shì xíng bō rě bō luó  
无常，不行佛十力常无常相，是行般若波罗  
mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
蜜多；不行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、  
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì cháng wú cháng bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè  
一切相智常无常，不行四无所畏乃至一切  
xiàng zhì cháng wú cháng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó  
相智常无常相，是行般若波罗蜜多。不行佛  
shí lì lè kǔ bù xíng fó shí lì lè kǔ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì  
十力乐苦，不行佛十力乐苦相，是行般若波罗蜜  
duō bù xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
多；不行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大  
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì lè kǔ bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì lè  
一切相智乐苦，不行四无所畏乃至一切相智乐  
kǔ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì wǒ wú wǒ  
苦相，是行般若波罗蜜多。不行佛十力我无我，  
bù xíng fó shí lì wǒ wú wǒ xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng  
不行佛十力我无我相，是行般若波罗蜜多；不行

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、  
shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wǒ  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智我  
wú wǒ bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wǒ wú wǒ xiàng  
无我，不行四无所畏乃至一切相智我无我相，  
shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì jìng bú jìng bù xíng fó  
是行般若波罗蜜多。不行佛十力净不净，不行佛  
shí lì jìng bú jìng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ  
十力净不净相，是行般若波罗蜜多；不行四无所  
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā  
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八  
fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jìng bú jìng  
佛不共法、一切智、道相智、一切相智净不净，  
bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jìng bú jìng xiàng shì xíng bō  
不行四无所畏乃至一切相智净不净相，是行般  
rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì kōng bù kōng bù xíng fó shí lì  
若波罗蜜多。不行佛十力空不空，不行佛十力  
kōng bù kōng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi  
空不空相，是行般若波罗蜜多；不行四无所畏、  
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不  
gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng bù kōng  
共法、一切智、道相智、一切相智空不空，  
bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì kōng bù kōng xiàng shì xíng  
不行四无所畏乃至一切相智空不空相，是行  
bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì wú xiàng yǒu xiàng bù xíng fó  
般若波罗蜜多。不行佛十力无相有相，不行佛  
shí lì wú xiàng yǒu xiàng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì  
十力无相有相相，是行般若波罗蜜多；不行四  
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、  
shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智无  
xiàng yǒu xiàng bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wú xiàng yǒu  
相有相，不行四无所畏乃至一切相智无相有  
xiàng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó shí lì wú yuàn yǒu  
相相，是行般若波罗蜜多。不行佛十力无愿有



yuàn bù xíng fó shí lì wú yuànyǒuyuànxiàng shì xíng bō rě bō luó mì  
愿，不行佛十力无愿有愿相，是行般若波罗蜜  
duō bù xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
多；不行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大  
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì wú yuànyǒuyuàn bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè  
一切相智无愿有愿，不行四无所畏乃至一切  
xiàng zhì wú yuànyǒuyuànxiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng fó  
相智无愿有愿相，是行般若波罗蜜多。不行佛  
shí lì jì jìng bú jì jìng bù xíng fó shí lì jì jìng bú jì jìng xiàng shì  
十力寂静不寂静，不行佛十力寂静不寂静相，是  
xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà  
行般若波罗蜜多；不行四无所畏、四无碍解、大  
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì  
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、  
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng bú jì jìng bù xíng sì wú suǒ wèi  
道相智、一切相智寂静不寂静，不行四无所畏  
nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng bú jì jìng xiàng shì xíng bō rě bō luó mì  
乃至一切相智寂静不寂静相，是行般若波罗蜜  
duō bù xíng fó shí lì yuǎn lí bù yuǎn lí bù xíng fó shí lì yuǎn lí  
多。不行佛十力远离不远离，不行佛十力远离  
bù yuǎn lí xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō bù xíng sì wú suǒ wèi  
不远离相，是行般若波罗蜜多；不行四无所畏、  
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不  
gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn lí bù yuǎn  
共法、一切智、道相智、一切相智远离不  
lí bù xíng sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn lí bù yuǎn lí  
离，不行四无所畏乃至一切相智远离不  
xiàng shì xíng bō rě bō luó mì duō  
离相，是行般若波罗蜜多。

shè lì zǐ dāng zhī shì wéi pú sà mó hē sà yǒufāngbiànshàn  
“舍利子当知！是为菩萨摩诃萨有方便善

qiǎo xiū xíng bō rě bō luó mì duō hé yǐ gù shè lì zǐ fó shí lì  
巧修行般若波罗蜜多。何以故？舍利子，佛十力，  
fó shí lì xìng kōng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
佛十力性空；四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
 大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
 yī qiè xiàng zhì sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì xìng kōng shè lì  
 一切相智，四无所畏乃至一切相智性空。舍利  
 zǐ shì fó shí lì fēi fó shí lì kōng shì fó shí lì kōng fēi fó shí lì  
 子，是佛十力非佛十力空，是佛十力空非佛十力，  
 fó shí lì bù lí kōng kōng bù lí fó shí lì fó shí lì jí shì kōng  
 佛十力不离空，空不离佛十力，佛十力即是空，  
 kōng jí shì fó shí lì sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì fù rú  
 空即是佛十力，四无所畏乃至一切相智亦复如  
 shì shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo xiū  
 是。舍利子，如是菩萨摩诃萨，有方便善巧修  
 xíng bō rě bō luó mì duō néng dé wú shàng zhèng děng pú tí  
 行般若波罗蜜多，能得无上正等菩提。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
 “舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yú yī qiè fǎ bù qǔ yǒu bù qǔ fēi yǒu bù qǔ yì yǒu yì fēi  
 时，于一切法不取有、不取非有、不取亦有亦非  
 yǒu bù qǔ fēi yǒu fēi fēi yǒu yú bù qǔ yì bù qǔ  
 有、不取非有非非有，于不取亦不取。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán hé yīn yuán gù shì pú sà  
 时，舍利子问善现言：“何因缘故，是菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ  
 摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于一切法都无所  
 qǔ  
 取？”

shàn xiàn dá yán yóu yī qiè fǎ zì xìng bù kě dé hé yǐ gù  
 善现答言：“由一切法自性不可得。何以故？

yī qiè fǎ yǐ wú xìng wéi zì xìng gù yóu cǐ yīn yuán ruò pú sà mó hē  
 一切法以无性为自性故。由此因缘，若菩萨摩诃  
 sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú yī qiè fǎ ruò qǔ yǒu ruò qǔ  
 萨修行般若波罗蜜多时，于一切法若取有、若取  
 fēi yǒu ruò qǔ yì yǒu yì fēi yǒu ruò qǔ fēi yǒu fēi fēi yǒu ruò qǔ  
 非有、若取亦有亦非有、若取非有非非有、若取  
 bù qǔ fēi xíng bō rě bō luó mì duō suǒ yǐ zhě hé yǐ yī qiè fǎ  
 不取，非行般若波罗蜜多。所以者何？以一切法

dōu wú zì xìng bù kě qǔ gù shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng  
 都无自性不可取故。舍利子，是菩萨摩诃萨修行



bō rě bō luó mì duō shí yú bō rě bō luó mì duō bù qǔ xíng bù qǔ  
般若波罗蜜多时，于般若波罗蜜多不取行、不取  
bù xíng bù qǔ yì xíng yì bù xíng bù qǔ fēi xíng fēi bù xíng yú bù  
不行、不取亦行亦不行、不取非行非不行，于不  
qǔ yì bù qǔ  
取亦不取。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán hé yīn yuán gù shì pú sà  
时，舍利子问善现言：“何因缘故，是菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú bō rě bō luó mì duō  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于般若波罗蜜多  
dōu wú suǒ qǔ  
都无所取？”

shànxiàn dá yán yóu bō rě bō luó mì duō zì xìng bù kě dé  
善现答言：“由般若波罗蜜多自性不可得。  
hé yǐ gù bō rě bō luó mì duō yǐ wú xìng wéi zì xìng gù yóu cǐ yīn  
何以故？般若波罗蜜多以无性为自性故。由此因  
yuán ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú bō rě  
缘，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于般若  
bō luó mì duō rě qǔ xíng ruò qǔ bù xíng ruò qǔ yì xíng yì bù xíng  
波罗蜜多若取行、若取不行、若取亦行亦不行、  
ruò qǔ fēi xíng fēi bù xíng ruò qǔ bù qǔ fēi xíng bō rě bō luó mì duō  
若取非行非不行、若取不取，非行般若波罗蜜多。  
suǒ yǐ zhě hé yǐ bō rě bō luó mì duō dōu wú zì xìng bù kě qǔ gù  
所以者何？以般若波罗蜜多都无自性不可取故。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú  
舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，于  
yī qiè fǎ jí bō rě bō luó mì duō dōu wú suǒ qǔ wú suǒ zhí zhuó shì  
一切法及般若波罗蜜多都无所取、无所执著，是  
míng pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ wú suǒ qǔ zhuó sān mó dì cǐ sān  
名菩萨摩诃萨于一切法无所取著三摩地。此三  
mó dì wēi miào shū shèng guǎng dà wú liàng néng jí wú biān wú ài zuò  
摩地微妙殊胜广大无量，能集无边无碍作  
yòng bú gòng yī qiè shēng wén dú jué shè lì zǐ ruò pú sà mó  
用，不共一切声闻、独觉。舍利子，若菩萨摩  
hē sà yú cǐ sān mó dì héng zhù bù shě sù zhèng wú shàng zhèng děng  
诃萨于此三摩地恒住不舍，速证无上正等  
pú tí  
菩提。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán zhū pú sà mó hē sà wéi  
时，舍利子问善现言：“诸菩萨摩诃萨，为  
dàn yú cǐ yī sān mó dì héngzhù bù shě sù zhèng wú shàngzhèngděng pú  
但于此一三摩地恒住不舍速证无上正等菩  
tí wéigèngyǒu yú zhū sān mó dì héngzhù bù shě yì lìng pú sà mó hē  
提，为更有余诸三摩地恒住不舍亦令菩萨摩诃  
sà sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí  
萨速证无上正等菩提？”

shànxiàn dá yán fēi dàn yú cǐ yī sān mó dì gèngyǒusuǒ yú  
善现答言：“非但于此一三摩地，更有所余  
zhū sān mó dì zhū pú sà mó hē sà héngzhù bù shě sù zhèng wú shàng  
诸三摩地诸菩萨摩诃萨恒住不舍，速证无上  
zhèngděng pú tí  
正等菩提。”

shè lì zǐ yán hé zhě shì yé  
舍利子言：“何者是耶？”

shànxiàn dá yán suǒ wèi jiàn xíng sān mó dì bǎo yìn sān mó dì  
善现答言：“所谓健行三摩地、宝印三摩地、  
shī zǐ yóu xì sān mó dì miào yuè sān mó dì yuè chuáng xiàng sān mó  
师子游戏三摩地、妙月三摩地、月幢相三摩  
dì yī qiè fǎ hǎi sān mó dì guān dǐng sān mó dì fǎ jiè jué dìng sān  
地、一切法海三摩地、观顶三摩地、法界决定三  
mó dì jué dìng chuáng xiàng sān mó dì jīn gāng yù sān mó dì rù  
摩地、决定幢相三摩地、金刚喻三摩地、入  
fǎ yìn sān mó dì sān mó dì wáng sān mó dì shàn ān zhù sān mó dì  
法印三摩地、三摩地王三摩地、善安住三摩地、  
shàn lì dìng wáng sān mó dì fàng guāng sān mó dì wú wàng shī sān mó  
善立定王三摩地、放光三摩地、无忘失三摩  
dì fàng guāng wú wàng shī sān mó dì jīng jìn lì sān mó dì zhuāng  
地、放光无忘失三摩地、精进力三摩地、庄  
yán lì sān mó dì děng yǒng sān mó dì rù yī qiè yán cí jué dìng sān  
严力三摩地、等涌三摩地、入一切言词决定三  
mó dì rù yī qiè míng zì jué dìng sān mó dì guān fāng sān mó dì  
摩地、入一切名字决定三摩地、观方三摩地、  
zǒng chí yìn sān mó dì zhū fǎ děng qù hǎi yìn sān mó dì wáng yìn sān  
总持印三摩地、诸法等趣海印三摩地、王印三  
mó dì biàn fù xū kōng sān mó dì jīn gāng lún sān mó dì sān lún  
摩地、遍覆虚空三摩地、金刚轮三摩地、三轮



qīngjìng sān mó dì wú liàngguāng sān mó dì wú zhuó wú zhàng sān mó dì  
清 净 三 摩 地、无 量 光 三 摩 地、无 著 无 障 三 摩  
dì duànzhū fǎ zhuǎn sān mó dì qì shězhēnbǎo sān mó dì biànzhào  
地、断 诸 法 转 三 摩 地、弃 舍 珍 宝 三 摩 地、遍 照  
sān mó dì bú xuàn sān mó dì wú xiàngzhù sān mó dì bù sī wéi  
三 摩 地、不 眴 三 摩 地、无 相 住 三 摩 地、不 思 惟  
sān mó dì xiáng fú sì mó sān mó dì wú gòudēng sān mó dì wú  
三 摩 地、降 伏 四 魔 三 摩 地、无 垢 灯 三 摩 地、无  
biānguāng sān mó dì fā guāng sān mó dì pǔ zhào sān mó dì jìng  
边 光 三 摩 地、发 光 三 摩 地、普 照 三 摩 地、净  
jiāndìng sān mó dì shī zǐ fèn xùn sān mó dì shī zǐ pín shēn sān mó dì  
坚 定 三 摩 地、师 子 奋 迅 三 摩 地、师 子 频 申 三 摩 地、  
shī zǐ qiàn qù sān mó dì wú gòuguāng sān mó dì miào lè sān mó dì  
师 子 欠 呿 三 摩 地、无 垢 光 三 摩 地、妙 乐 三 摩 地、  
diàndēng sān mó dì wú jìn sān mó dì zuì shèng chuáng xiàng sān mó dì  
电 灯 三 摩 地、无 尽 三 摩 地、最 胜 幢 相 三 摩 地、  
dì xiàng sān mó dì shùn míng zhèng liú sān mó dì jù wēi guāng sān mó  
帝 相 三 摩 地、顺 明 正 流 三 摩 地、具 威 光 三 摩  
dì lí jìn sān mó dì bù kě dòng zhuǎn sān mó dì jì jìng sān mó  
地、离 尽 三 摩 地、不 可 动 转 三 摩 地、寂 静 三 摩  
dì wú xiá xì sān mó dì rì dēng sān mó dì yuè jìng sān mó dì  
地、无 瑕 隙 三 摩 地、日 灯 三 摩 地、月 净 三 摩 地、  
jìng yǎn sān mó dì jìng guāng sān mó dì yuè dēng sān mó dì fā míng  
净 眼 三 摩 地、净 光 三 摩 地、月 灯 三 摩 地、发 明  
sān mó dì yīng zuò bù yīng zuò sān mó dì zhì xiàng sān mó dì jīn gāng  
三 摩 地、应 作 不 应 作 三 摩 地、智 相 三 摩 地、金 刚  
mǎn sān mó dì zhù xīn sān mó dì pǔ míng sān mó dì miào ān lì  
鬘 三 摩 地、住 心 三 摩 地、普 明 三 摩 地、妙 安 立  
sān mó dì bǎo jī sān mó dì miào fǎ yìn sān mó dì yī qiè fǎ xìng  
三 摩 地、宝 积 三 摩 地、妙 法 印 三 摩 地、一 切 法 性  
píngděng sān mó dì qì shě chén ài sān mó dì fǎ yōng yuán mǎn sān  
平 等 三 摩 地、弃 舍 尘 爱 三 摩 地、法 涌 圆 满 三  
mó dì rù fǎ dǐng sān mó dì bǎo xìng sān mó dì shě xuān zhēng sān  
摩 地、入 法 顶 三 摩 地、宝 性 三 摩 地、舍 喧 诤 三  
mó dì piāo sǎn sān mó dì fēn bié fǎ jù sān mó dì jué dìng sān mó  
摩 地、飘 散 三 摩 地、分 别 法 句 三 摩 地、决 定 三 摩  
dì wú gòu xíng sān mó dì zì píngděng xiàng sān mó dì lí wén zì  
地、无 垢 行 三 摩 地、字 平 等 相 三 摩 地、离 文 字

xiàngsān mó dì duànsuǒyuánsān mó dì wú biàn yì sān mó dì wú  
相三摩地、断所缘三摩地、无变异三摩地、无  
zhǒng lèi sān mó dì rù míngxiàngsān mó dì wú suǒ zuò sān mó dì  
种类三摩地、入名相三摩地、无所作三摩地、  
rù jué dìng míng sān mó dì xíng wú xiàng sān mó dì lí yì àn sān mó  
入决定名三摩地、行无相三摩地、离翳暗三摩  
dì jù xíng sān mó dì bú biàn dòng sān mó dì dù jìng jiè sān mó dì  
地、具行三摩地、不变动三摩地、度境界三摩地、  
jí yī qiè gōng dé sān mó dì wú xīn zhù sān mó dì jué dìng zhù sān mó  
集一切功德三摩地、无心住三摩地、决定住三摩  
dì jìng miào huā sān mó dì jù jué zhī sān mó dì wú biān biàn sān  
地、净妙花三摩地、具觉支三摩地、无边辩三  
mó dì wú biān dēng sān mó dì wú děng děng sān mó dì chāo yī  
摩地、无边灯三摩地、无等等三摩地、超一  
qiè fǎ sān mó dì jué pàn zhū fǎ sān mó dì sǎn yí sān mó dì wú  
切法三摩地、决判诸法三摩地、散疑三摩地、无  
suǒ zhù sān mó dì yī xiàng zhuāng yán sān mó dì yǐn fā xíng xiàng sān  
所住三摩地、一相庄严三摩地、引发行相三  
mó dì yī xíng xiàng sān mó dì lí zhū xíng xiàng sān mó dì miào xíng  
摩地、一行相三摩地、离诸行相三摩地、妙行  
sān mó dì dá zhū yǒu dǐ yuǎn lí sān mó dì rù yī qiè shī shè yǔ yán  
三摩地、达诸有底远离三摩地、入一切施設语言  
sān mó dì jiān gù bǎo sān mó dì yú yī qiè fǎ wú suǒ qǔ zhuó sān mó  
三摩地、坚固宝三摩地、于一切法无所取著三摩  
dì diàn yàn zhuāng yán sān mó dì chú qiǎn sān mó dì wú shèng sān  
地、电焰庄严三摩地、除遣三摩地、无胜三  
mó dì fǎ jù sān mó dì huì dēng sān mó dì qù xiàng bú tuì zhuǎn  
摩地、法炬三摩地、慧灯三摩地、趣向不退转  
shéntōng sān mó dì jiě tuō yīn shēng wén zì sān mó dì huì jù chī rán  
神通三摩地、解脱音声文字三摩地、慧炬<sup>1</sup>炽然  
sān mó dì yán jìng xiàng sān mó dì wú xiàng sān mó dì wú zhuó rěn  
三摩地、严净相三摩地、无相三摩地、无浊忍  
xiàng sān mó dì jù yī qiè miào xiàng sān mó dì jù zǒng chí sān mó dì  
相三摩地、具一切妙相三摩地、具总持三摩地、  
bù xǐ yī qiè kǔ lè sān mó dì wú jìn xíng xiàng sān mó dì shè fú yī  
不喜一切苦乐三摩地、无尽行相三摩地、摄伏一

<sup>1</sup> 大正藏：炬；永乐北藏及龙藏：慧炬



qiè zhèng xié xìng sān mó dì duàn zēng ài sān mó dì lí wéi shùn sān mó dì  
切正邪性三摩地、断憎爱三摩地、离违顺三摩  
dì wú gòu míng sān mó dì jí jiān gù sān mó dì mǎn yuè jìng guāng  
地、无垢明三摩地、极坚固三摩地、满月净光  
sān mó dì dà zhuāng yán sān mó dì wú rè diàn guāng sān mó dì  
三摩地、大庄严三摩地、无热<sup>2</sup>电光三摩地、  
néng zhào yī qiè shì jiān sān mó dì néng jiù yī qiè shì jiān sān mó dì  
能照一切世间三摩地、能救一切世间三摩地、  
dìng píng děng xìng sān mó dì wú chén yǒu chén píng děng lǐ qù sān mó dì  
定平等性三摩地、无尘有尘平等理趣三摩地、  
wú zhēng yǒu zhēng píng děng lǐ qù sān mó dì wú cháo xué wú biāo zhì  
无诤有诤平等理趣三摩地、无巢穴无标帜  
wú ài lè sān mó dì jué dìng ān zhù zhēn rú sān mó dì qì zhōng yǒng  
无爱乐三摩地、决定安住真如三摩地、器中涌  
chū sān mó dì shāo zhū fán nǎo sān mó dì dà zhì huì jù sān mó dì  
出三摩地、烧诸烦恼三摩地、大智慧炬三摩地、  
chū shēng shí lì sān mó dì kāi chǎn sān mó dì huài shēn è xíng sān mó dì  
出生十力三摩地、开阐三摩地、坏身恶行三摩  
dì huài yǔ è xíng sān mó dì huài yì è xíng sān mó dì shàn guān  
地、坏语恶行三摩地、坏意恶行三摩地、善观  
chá sān mó dì rú xū kōng sān mó dì wú rǎn zhuó rú xū kōng sān mó  
察三摩地、如虚空三摩地、不染著如虚空三摩  
dì  
地。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yú rú shì děng zhū sān mó  
“舍利子，若菩萨摩诃萨于如是等诸三摩  
dì héng zhù bù shě sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí fù yǒu suǒ yú  
地恒住不舍，速证无上正等菩提。复有所余  
wú liàng wú shù sān mó dì mén tuó luó ní mén ruò pú sà mó hē sà  
无量无数三摩地门、陀罗尼门，若菩萨摩诃萨  
néng shàn xiū xué yì lìng sù zhèng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí  
能善修学，亦令速证阿耨多罗三藐三菩提。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn chéng fó shén lì yǔ shè lì zǐ yán  
尔时，具寿善现承佛神力语舍利子言：  
ruò pú sà mó hē sà zhù rú shì děng sān mó dì zhě dāng zhī yǐ wéi  
“若菩萨摩诃萨住如是等三摩地者，当知已为

<sup>2</sup> 大正藏：执；永乐北藏及龙藏：热

guò qù zhū fó zhī suǒ shòu jì yì wéi xiàn zài shí fāng zhū fó zhī suǒ shòu  
过去诸佛之所授记，亦为现在十方诸佛之所授  
jì shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà suī zhù rú shì zhū sān mó dì  
记。舍利子，是菩萨摩诃萨，虽住如是诸三摩地，  
ér bú jiàn cǐ zhū sān mó dì yì bù zhuó cǐ zhū sān mó dì yì bú niàn  
而不见此诸三摩地，亦不著此诸三摩地，亦不念  
yán wǒ yǐ rù cǐ zhū sān mó dì wǒ jīn rù cǐ zhū sān mó dì wǒ  
言：‘我已入此诸三摩地，我今入此诸三摩地，我  
dāng rù cǐ zhū sān mó dì wéi wǒ néng rù fēi yú suǒ néng bǐ rú shì  
当入此诸三摩地，唯我能入非余所能。’彼如是  
děng xún sī fēn bié yóu sī dìng lì jiē bú xiànxíng  
等寻思分别，由斯定力皆不现行。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán wéi bié shí yǒu pú sà mó hē  
时，舍利子问善现言：“为别实有菩萨摩诃  
sà zhù rú shì děng zhū sān mó dì yǐ wéi guò qù xiàn zài zhū fó suǒ shòu  
萨住如是等诸三摩地，已为过去现在诸佛所授  
jì yé  
记耶？”

shàn xiàn dá yán fú yě shè lì zǐ hé yǐ gù shè lì  
善现答言：“不也！舍利子，何以故？舍利  
zǐ bō rě bō luó mì duō bú yì zhū sān mó dì zhū sān mó dì bú yì  
子，般若波罗蜜多不异诸三摩地，诸三摩地不异  
bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà bú yì bō rě bō luó mì duō  
般若波罗蜜多。菩萨摩诃萨不异般若波罗蜜多  
jí sān mó dì bō rě bō luó mì duō jí sān mó dì bú yì pú sà mó hē  
及三摩地，般若波罗蜜多及三摩地不异菩萨摩诃  
sà bō rě bō luó mì duō jí shì zhū sān mó dì zhū sān mó dì jí shì  
萨。般若波罗蜜多即是诸三摩地，诸三摩地即是  
bō rě bō luó mì duō pú sà mó hē sà jí shì bō rě bō luó mì duō  
般若波罗蜜多。菩萨摩诃萨即是般若波罗蜜多  
jí sān mó dì bō rě bō luó mì duō jí sān mó dì jí shì pú sà mó hē  
及三摩地，般若波罗蜜多及三摩地即是菩萨摩诃  
sà suǒ yǐ zhě hé yī yī qiè fǎ xìng píng děng gù  
萨。所以者何？以一切法性平等故。”

shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ xìng píng děng zhě cǐ sān mó dì  
舍利子言：“若一切法性平等者，此三摩地  
kě shì xiàn fǒu  
可示现不？”



shànxiàn dá yán      bù kě shì xiàn  
善现答言：“不可示现。”

shè lì zǐ yán      shì pú sà mó hē sà yú cǐ sān mó dì yǒuxiǎng  
舍利子言：“是菩萨摩诃萨于此三摩地有想  
jiě fǒu  
解不？”

shànxiàn dá yán      bǐ wú xiǎng jiě  
善现答言：“彼无想解。”

shè lì zǐ yán      bǐ hé gù wú xiǎng jiě  
舍利子言：“彼何故无想解？”

shànxiàn dá yán      bǐ wú fēn bié gù  
善现答言：“彼无分别故。”

shè lì zǐ yán      bǐ hé gù wú fēn bié  
舍利子言：“彼何故无分别？”

shànxiàn dá yán      yī qiè fǎ xìngdōu wú suǒyǒu gù      bǐ yú dìng  
善现答言：“一切法性都无所有故，彼于定  
bù qǐ fēn bié      yóu cǐ yīn yuán      shì pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ jí  
不起分别。由此因缘，是菩萨摩诃萨于一切法及  
sān mó dì jù wú xiǎng jiě      hé yǐ gù      yǐ yī qiè fǎ jí sān mó dì  
三摩地俱无想解。何以故？以一切法及三摩地  
jù wú suǒyǒu      wú suǒyǒuzhōng fēn bié xiǎng jiě wú yóu qǐ gù  
俱无所有，无所有中分别想解无由起故。”

shí      bó qié fàn zàn shànxiàn yán      shàn zāi      shàn zāi      rú rǔ  
时，薄伽梵赞善现言：“善哉！善哉！如汝  
suǒshuō      gù wǒ shuō rǔ zhù wú zhēngdìng shēng wén zhòng zhōng zuì wéi dì  
所说。故我说汝住无诤定声闻众中最为第  
yī      yóu sī wǒ shuō yǔ yì xiāng yìng      shànxiàn      pú sà mó hē sà yù  
一，由斯我说与义相应。善现，菩萨摩诃萨欲  
xué bō rě bō luó mì duōyīng rú shì xué      yù xué jìng lǜ      jīng jìn      ān  
学般若波罗蜜多应如是学，欲学静虑、精进、安  
rěn      jìng jiè      bù shī bō luó mì duōyīng rú shì xué      shànxiàn      pú sà  
忍、净戒、布施波罗蜜多应如是学。善现，菩萨  
mó hē sà yù xué sì jìng lǜ yīng rú shì xué      yù xué sì wú liàng      sì wú  
摩诃萨欲学四静虑应如是学，欲学四无量、四无  
sè dìng yīng rú shì xué      shànxiàn      pú sà mó hē sà yù xué sì niàn zhù  
色定应如是学。善现，菩萨摩诃萨欲学四念住  
yīng rú shì xué      yù xué sì zhèng duàn      sì shén zú      wǔ gēn      wǔ lì  
应如是学，欲学四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yīng rú shì xué shàn xiàn pú sà mó  
七等觉支、八圣道支应如是学。善现，菩萨摩  
hē sà yù xué wǔ yǎn yīng rú shì xué yù xué liù shén tōng yīng rú shì xué  
诃萨欲学五眼应如是学，欲学六神通应如是学。  
shàn xiàn pú sà mó hē sà yù xué fó shí lì yīng rú shì xué yù xué sì  
善现，菩萨摩诃萨欲学佛十力应如是学，欲学四  
wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、  
shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yīng  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智应  
rú shì xué  
如是学。”

shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà zuò rú  
时，舍利子白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨作如  
shì xué wéi zhèng xué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì wéi zhèng xué yī qiè  
是学，为正学般若波罗蜜多，乃至为正学一切  
xiàng zhì yé  
相智耶？”

fó gào shè lì zǐ pú sà mó hē sà zuò rú shì xué wéi zhèng  
佛告舍利子：“菩萨摩诃萨作如是学，为正  
xué bō rě bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn gù nǎi zhì wéi  
学般若波罗蜜多，以无所得为方便故。乃至为  
zhèng xué yī qiè xiàng zhì yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn gù  
正学一切相智，以无所得为方便故。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà zuò  
时，舍利子复白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨作  
rú shì xué yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn xué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì  
如是学，以无所得为方便学般若波罗蜜多，乃至  
yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn xué yī qiè xiàng zhì yé  
以无所得为方便学一切相智耶？”

fó gào shè lì zǐ pú sà mó hē sà zuò rú shì xué yǐ wú suǒ  
佛告舍利子：“菩萨摩诃萨作如是学，以无所  
dé wéi fāng biàn xué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì yǐ wú suǒ dé wéi fāng  
得为方便学般若波罗蜜多，乃至以无所得为方  
biàn xué yī qiè xiàng zhì  
便学一切相智。”

shè lì zǐ yán wú suǒ dé zhě wéi hé děng fǎ bù kě dé  
舍利子言：“无所得者，为何等法不可得



yé  
耶？”

fó yán wǒ bù kě dé bì jìng jìng gù yǒu qíng mìng zhě  
佛言：“我不可得，毕竟净故；有情、命者、  
shēng zhě yǎng zhě shì fū shuò qǔ qù yì shēng rú tóng  
生者、养者、士夫、数取趣、意生、儒童、  
zuò zhě shǐ zuò zhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòu zhě shǐ shòu zhě  
作者、使作者、起者、使起者、受者、使受者、  
zhī zhě jiàn zhě bù kě dé bì jìng jìng gù sè bù kě dé bì jìng  
知者、见者不可得，毕竟净故。色不可得，毕竟  
jìng gù shòu xiǎng xíng shí bù kě dé bì jìng jìng gù yǎn chù  
净故；受、想、行、识不可得，毕竟净故。眼处  
bù kě dé bì jìng jìng gù ěr bí shé shēn yì chù bù kě  
不可得，毕竟净故；耳、鼻、舌、身、意处不可  
dé bì jìng jìng gù sè chù bù kě dé bì jìng jìng gù shēng xiāng  
得，毕竟净故。色处不可得，毕竟净故；声、香、  
wèi chù fǎ chù bù kě dé bì jìng jìng gù yǎn jiè sè jiè  
味、触、法处不可得，毕竟净故。眼界、色界、  
yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé bì  
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受不可得，毕  
jìng jìng gù ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán  
竟净故；耳界、声界、耳识界及耳触、耳触为缘  
suǒ shēng zhū shòu bù kě dé bì jìng jìng gù bí jiè xiāng jiè bí  
所生诸受不可得，毕竟净故；鼻界、香界、鼻  
shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé bì jìng  
识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受不可得，毕竟  
jìng gù shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ  
净故；舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘所  
shēng zhū shòu bù kě dé bì jìng jìng gù shēn jiè chù jiè shēn shí  
生诸受不可得，毕竟净故；身界、触界、身识  
jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé bì jìng jìng  
界及身触、身触为缘所生诸受不可得，毕竟净  
gù yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng  
故；意界、法界、意识界及意触、意触为缘所生  
zhū shòu bù kě dé bì jìng jìng gù dì jiè bù kě dé bì jìng jìng gù  
诸受不可得，毕竟净故。地界不可得，毕竟净故；  
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě dé bì jìng jìng gù yù jiè  
水、火、风、空、识界不可得，毕竟净故。欲界

bù kě dé      bì jìng jìng gù      sè      wú sè jiè bù kě dé      bì jìng jìng gù  
不可得，毕竟净故；色、无色界不可得，毕竟净  
gù      kǔ shèng dì bù kě dé      bì jìng jìng gù      jí      miè      dào shèng  
故。苦圣谛不可得，毕竟净故；集、灭、道圣  
dì bù kě dé      bì jìng jìng gù      wú míng bù kě dé      bì jìng jìng gù  
谛不可得，毕竟净故。无明不可得，毕竟净故；  
xíng      shí      míng sè      liù chù      chù      shòu      ài      qǔ      yǒu      shēng  
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、  
lǎo sǐ      chóu tàn kǔ yōu nǎo      bù kě dé      bì jìng jìng gù      sì jìng lǜ      bù kě  
老死愁叹苦忧恼不可得，毕竟净故。四静虑不可  
dé      bì jìng jìng gù      sì wú liàng      sì wú sè dìng      bù kě dé      bì jìng  
得，毕竟净故；四无量、四无色定不可得，毕竟  
jìng gù      sì niàn zhù      bù kě dé      bì jìng jìng gù      sì zhèng duàn      sì  
净故。四念住不可得，毕竟净故；四正断、四  
shén zú      wǔ gēn      wǔ lì      qī děng jué zhī      bā shèng dào zhī      bù kě  
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不可  
dé      bì jìng jìng gù      bù shī bō luó mì duō      bù kě dé      bì jìng jìng gù  
得，毕竟净故。布施波罗蜜多不可得，毕竟净故；  
jìng jiè      ān rěn      jīng jìn      jìng lǜ      bō rě bō luó mì duō      bù kě dé  
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可得，  
bì jìng jìng gù      wǔ yǎn      bù kě dé      bì jìng jìng gù      liù shén tōng      bù kě  
毕竟净故。五眼不可得，毕竟净故；六神通不可  
dé      bì jìng jìng gù      fó shí lì      bù kě dé      bì jìng jìng gù      sì wú  
得，毕竟净故。佛十力不可得，毕竟净故；四无  
suǒ wèi      sì wú ài jiě      dà cí      dà bēi      dà xǐ      dà shě      shí  
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十  
bā fó      bú gòng fǎ      yī qiè zhì      dào xiàng zhì      yī qiè xiàng zhì      bù kě  
八佛不共法、一切智、道相智、一切相智不可  
dé      bì jìng jìng gù      yù liú      bù kě dé      bì jìng jìng gù      yī lái  
得，毕竟净故。预流不可得，毕竟净故；一来、  
bù huán      ā luó hàn      bù kě dé      bì jìng jìng gù      dú jué      bù kě dé  
不还、阿罗汉不可得，毕竟净故。独觉不可得，  
bì jìng jìng gù      pú sà      bù kě dé      bì jìng jìng gù      rú lái      bù kě dé  
毕竟净故；菩萨不可得，毕竟净故；如来不可得，  
bì jìng jìng gù  
毕竟净故。”

shè lì zǐ yán      shì zūn      suǒ shuō      bì jìng jìng zhě      shì hé děng  
舍利子言：“世尊！所说毕竟净者是何等



yì  
义？”

fó yán zhū fǎ bù chū bù shēng bú mò bú jìn wú rǎn wú  
佛言：“诸法不出不生、不没不尽、无染无

jìng wú dé wú wéi rú shì míngwéi bì jìng jìng yì  
净、无得无为，如是名为毕竟净义。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn pú sà mó hē sà rú  
尔时，舍利子白佛言：“世尊！菩萨摩诃萨如

shì xué shí wèi xué hé fǎ  
是学时为学何法？”

fó gào shè lì zǐ pú sà mó hē sà rú shì xué shí yú yī qiè  
佛告舍利子：“菩萨摩诃萨如是学时，于一切

fǎ dōu wú suǒ xué hé yǐ gù fēi yī qiè fǎ rú shì ér yǒu rú zhū yú  
法都无所学。何以故？非一切法如是而有如诸愚

fū yì shēng suǒ zhí kě yú zhōng xué  
夫异生所执可于中学。”

shè lì zǐ yán ruò ěr zhū fǎ rú hé ér yǒu  
舍利子言：“若尔诸法如何而有？”

fó yán zhū fǎ rú wú suǒ yǒu rú shì ér yǒu ruò yú rú shì wú  
佛言：“诸法如无所有如是而有，若于如是无

suǒ yǒu fǎ bù néng liǎo dá shuō míng wú míng  
所有法不能了达，说名无明。”

shè lì zǐ yán hé děng fǎ wú suǒ yǒu ruò bù liǎo dá shuō míng  
舍利子言：“何等法无所有，若不了达说名

wú míng  
无明？”

fó yán sè wú suǒ yǒu shòu xiǎng xíng shí wú suǒ yǒu  
佛言：“色无所有，受、想、行、识无所有，

yǐ nèi kōng gù wài kōng gù nèi wài kōng gù kōng kōng gù dà kōng  
以内空故、外空故、内外空故、空空故、大空

gù shèng yì kōng gù yǒu wéi kōng gù wú wéi kōng gù bì jìng kōng  
故、胜义空故、有为空故、无为空故、毕竟空

gù wú jì kōng gù sàn kōng gù wú biàn yì kōng gù běn xìng kōng  
故、无际空故、散空故、无变异空故、本性空

gù zì xiàng kōng gù gòng xiàng kōng gù yī qiè fǎ kōng gù bù  
故、自相空故、共相空故、一切法空故、不

kě dé kōng gù wú xìng kōng gù zì xìng kōng gù wú xìng zì xìng kōng  
可得空故、无性空故、自性空故、无性自性空

gù  
故。

shè lì zǐ yǎnchù wú suǒ yǒu ěr bí shé shēn  
“舍利子，眼处无所有，耳、鼻、舌、身、  
yì chù wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù sè chù  
意处无所有，以内空故乃至无性自性空故。色处  
wú suǒ yǒu shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú suǒ yǒu yǐ nèi  
无所有，声、香、味、触、法处无所有，以内  
kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ yǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn  
“舍利子，眼界、色界、眼识界及眼触、眼  
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng  
触为缘所生诸受无所有，以内空故乃至无性  
zì xìng kōng gù ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù  
自性空故；耳界、声界、耳识界及耳触、耳触  
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì  
为缘所生诸受无所有，以内空故乃至无性自  
xìng kōng gù bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi  
性空故；鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触为  
yuán suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng  
缘所生诸受无所有，以内空故乃至无性自性  
kōng gù shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán  
空故；舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘  
suǒ shēng zhū shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng  
所生诸受无所有，以内空故乃至无性自性空  
gù shēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ  
故；身界、触界、身识界及身触、身触为缘所  
shēng zhū shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
生诸受无所有，以内空故乃至无性自性空故；  
yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
意界、法界、意识界及意触、意触为缘所生诸  
shòu wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
受无所有，以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ dì jiè wú suǒ yǒu shuǐ huǒ fēng kōng  
“舍利子，地界无所有，水、火、风、空、  
shí jiè wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
识界无所有，以内空故乃至无性自性空故。



shè lì zǐ yù jiè wú suǒ yǒu sè wú sè jiè wú suǒ yǒu  
“舍利子，欲界无所有，色、无色界无所有，

yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ kǔ shèng dì wú suǒ yǒu jí miè dào shèng  
“舍利子，苦圣谛无所有，集、灭、道圣

dì wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
谛无所有，以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ wú míng wú suǒ yǒu xíng shí míng sè liù  
“舍利子，无明无所有，行、识、名色、六

chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu  
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧

nǎo wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
恼无所有，以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ tān chēn chī wú suǒ yǒu zhū jiàn qù wú suǒ  
“舍利子，贪、瞋、痴无所有，诸见趣无所

yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
有，以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ sì jìng lǜ wú suǒ yǒu sì wú liàng sì wú sè  
“舍利子，四静虑无所有，四无量、四无色

dìng wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
定无所有，以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ sì niàn zhù wú suǒ yǒu sì zhèng duàn sì shén  
“舍利子，四念住无所有，四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú suǒ yǒu  
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支无所有，

yǐ nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
以内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ bù shī bō luó mì duō wú suǒ yǒu jìng jiè ān  
“舍利子，布施波罗蜜多无所有，净戒、安

rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无所有，以内空

gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ wǔ yǎn wú suǒ yǒu liù shén tōng wú suǒ yǒu yǐ  
“舍利子，五眼无所有，六神通无所有，以

nèi kōng gù nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
内空故乃至无性自性空故。

shè lì zǐ fó shí lì wú suǒ yǒu sì wú suǒ wèi sì wú  
“舍利子，佛十力无所有，四无所畏、四无  
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、  
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú suǒ yǒu yǐ nèi kōng gù  
一切智、道相智、一切相智无所有，以内空故  
nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng gù  
乃至无性自性空故。

shè lì zǐ yú fū yì shēng ruò yú rú shì wú suǒ yǒu fǎ bù  
“舍利子，愚夫异生若于如是无所有法不  
néng liǎo dá shuō míng wú míng bǐ yóu wú míng jí ài shì lì fēn bié  
能了达，说名无明。彼由无明及爱势力，分别  
zhí zhuó duàn cháng èr biān yóu cǐ bù zhī bú jiàn zhū fǎ wú suǒ yǒu xìng  
执著断、常二边，由此不知不见诸法无所有性，  
fēn bié zhū fǎ yóu fēn bié gù biàn zhí zhuó sè shòu xiǎng xíng  
分别诸法。由分别故，便执著色、受、想、行、  
shí nǎi zhì zhí zhuó yī qiè xiàng zhì yóu zhí zhuó gù fēn bié zhū fǎ  
识，乃至执著一切相智。由执著故，分别诸法  
wú suǒ yǒu xìng yóu cǐ yú fǎ bù zhī bú jiàn  
无所有性，由此于法不知不见。”

shè lì zǐ yán yú hé děng fǎ bù zhī bú jiàn  
舍利子言：“于何等法不知不见？”

fó yán yú sè bù zhī bú jiàn yú shòu xiǎng xíng shí  
佛言：“于色不知不见，于受、想、行、识  
bù zhī bú jiàn nǎi zhì yú yī qiè xiàng zhì bù zhī bú jiàn yóu yú zhū fǎ  
不知不见，乃至于一一切相智不知不见。由于诸法  
bù zhī bú jiàn duò yú yú fū yì shēng shù zhōng bù néng chū lí  
不知不见，堕于<sup>3</sup>愚夫异生数中不能出离。”

shè lì zǐ yán bǐ yú hé chù bù néng chū lí  
舍利子言：“彼于何处不能出离？”

fó yán bǐ yú yù jiè bù néng chū lí yú sè jiè bù néng chū  
佛言：“彼于欲界不能出离，于色界不能出  
lí yú wú sè jiè bù néng chū lí yóu bù néng<sup>4</sup> chū lí yú shēng wén  
离，于无色界不能出离。由不能<sup>4</sup>出离，于声闻  
fǎ bù néng chéng bàn yú dú jué fǎ bù néng chéng bàn yú pú sà fǎ  
法不能成办，于独觉法不能成办，于菩萨法

<sup>3</sup> 大正藏：在；永乐北藏及龙藏：于

<sup>4</sup> 大正藏：不；永乐北藏及龙藏：不能



bù néng chéng bàn yú rú lái fǎ bù néng chéng bàn yóu bù chéng bàn  
不能成办，于如来法不能成办，由不成办  
bù néng xìn shòu  
不能信受。”

shè lì zǐ yán bǐ yú hé fǎ bù néng xìn shòu  
舍利子言：“彼于何法不能信受？”

fó yán bǐ yú sè kōng bù néng xìn shòu yú shòu xiǎng  
佛言：“彼于色空不能信受，于受、想、  
xíng shí kōng bù néng xìn shòu nǎi zhì yú yī qiè xiàng zhì kōng bù néng  
行、识空不能信受，乃至于一切相智空不能  
xìn shòu yóu bú xìn shòu zé bù néng zhù  
信受，由不信受则不能住。”

shè lì zǐ yán yú hé děng fǎ bǐ bù néng zhù  
舍利子言：“于何等法彼不能住？”

fó yán wèi bù néng zhù sì niàn zhù bù néng zhù sì zhèng duàn  
佛言：“谓不能住四念住，不能住四正断、  
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī  
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。  
bù néng zhù bù shī bō luó mì duō bù néng zhù jìng jiè ān rěn jīng  
不能住布施波罗蜜多，不能住净戒、安忍、精  
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō bù néng zhù bú tuì zhuǎn dì  
进、静虑、般若波罗蜜多。不能住不退转地。  
bù néng zhù wǔ yǎn bù néng zhù liù shéntōng bù néng zhù fó shí lì  
不能住五眼，不能住六神通。不能住佛十力，  
bù néng zhù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
不能住四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切  
xiàng zhì yóu cǐ gù míng yú fū yì shēng yǐ yú zhū fǎ zhí zhuó yǒu  
相智。由此故名愚夫异生，以于诸法执著有  
xìng  
性。”

shè lì zǐ yán bǐ yú hé fǎ zhí zhuó yǒu xìng  
舍利子言：“彼于何法执著有性？”

fó yán shè lì zǐ bǐ yú sè zhí zhuó yǒu xìng yú shòu  
佛言：“舍利子，彼于色执著有性，于受、  
xiǎng xíng shí zhí zhuó yǒu xìng  
想、行、识执著有性。”

shè lì zǐ bǐ yú yǎnchù zhí zhuóyǒuxìng yú ěr bí  
“舍利子，彼于眼处执著有性，于耳、鼻、  
shé shēn yì chù zhí zhuóyǒuxìng yú sè chù zhí zhuóyǒuxìng yú  
舌、身、意处执著有性。于色处执著有性，于  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù zhí zhuóyǒuxìng  
声、香、味、触、法处执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú yǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù  
“舍利子，彼于眼界、色界、眼识界及眼触、  
yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng yú ěr jiè shēng jiè  
眼触为缘所生诸受执著有性，于耳界、声界、  
ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng  
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受执著有性，  
yú bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒ shēng  
于鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生  
zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng yú shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù  
诸受执著有性，于舌界、味界、舌识界及舌触、  
shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng yú shēn jiè chù jiè  
舌触为缘所生诸受执著有性，于身界、触界、  
shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng  
身识界及身触、身触为缘所生诸受执著有性，  
yú yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng  
于意识界、法界、意识界及意触、意触为缘所生  
zhū shòu zhí zhuóyǒuxìng  
诸受执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú dì jiè zhí zhuóyǒuxìng yú shuǐ huǒ  
“舍利子，彼于地界执著有性，于水、火、  
fēng kōng shí jiè zhí zhuóyǒuxìng  
风、空、识界执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú yù jiè zhí zhuóyǒuxìng yú sè wú sè  
“舍利子，彼于欲界执著有性，于色、无色  
jiè zhí zhuóyǒuxìng  
界执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú kǔ shèng dì zhí zhuóyǒuxìng yú jí  
“舍利子，彼于苦圣谛执著有性，于集、  
miè dào shèng dì zhí zhuóyǒuxìng  
灭、道圣谛执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú wú míng zhí zhuóyǒuxìng yú xíng shí  
“舍利子，彼于无明执著有性，于行、识、



míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo zhí zhuó yǒu xìng  
愁叹苦忧恼执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú tān chēn chī zhí zhuó yǒu xìng yú  
“舍利子，彼于贪、瞋、痴执著有性，于

zhū jiàn qù zhí zhuó yǒu xìng  
诸见趣执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú sì jìng lǜ zhí zhuó yǒu xìng yú sì wú liàng  
“舍利子，彼于四静虑执著有性，于四无量、

sì wú sè dìng zhí zhuó yǒu xìng  
四无色定执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú sì niàn zhù zhí zhuó yǒu xìng yú sì zhèng  
“舍利子，彼于四念住执著有性，于四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī zhí zhuó yǒu xìng  
支执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú bù shī bō luó mì duō zhí zhuó yǒu xìng yú  
“舍利子，彼于布施波罗蜜多执著有性，于

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zhí zhuó yǒu  
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多执著有

xìng  
性。

shè lì zǐ bǐ yú wǔ yǎn zhí zhuó yǒu xìng yú liù shéntōng  
“舍利子，彼于五眼执著有性，于六神通

zhí zhuó yǒu xìng  
执著有性。

shè lì zǐ bǐ yú fó shí lì zhí zhuó yǒu xìng yú sì wú suǒ  
“舍利子，彼于佛十力执著有性，于四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā  
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhí zhuó yǒu  
佛不共法、一切智、道相智、一切相智执著有

xìng  
性。

shè lì zǐ yú fū yì shēng yǐ yú zhū fǎ zhí zhuó yǒu xìng  
“舍利子，愚夫异生以于诸法执著有性，

yú zhū fǎ kōng bù néng xìn shòu yóu bú xìn gù bù néng chéng bàn shēng  
于诸法空不能信受。由不信故，不能成办声  
wén dú jué pú sà rú lái suǒ yǒu shèng fǎ gù yú shèng fǎ bù  
闻、独觉、菩萨、如来所有圣法，故于圣法不  
néng ān zhù shì gù shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yù xué bō rě  
能安住。是故，舍利子，诸菩萨摩诃萨欲学般若  
bō luó mì duō yù chéng bàn yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng  
波罗蜜多，欲成办一切智、道相智、一切相  
zhì dāng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn rú yìng ér xué  
智，当以无所得为方便如应而学。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn wéi yǒu pú sà mó hē  
尔时，舍利子白佛言：“世尊！为有菩萨摩诃  
sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī  
萨作如是学，非学般若波罗蜜多，不能成办一  
qiè zhì zhì fǒu  
切智智不？”

fó gào shè lì zǐ yǒu pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué  
佛告舍利子：“有菩萨摩诃萨作如是学，非学  
bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
般若波罗蜜多，不能成办一切智智。”

shè lì zǐ yán shì zūn hé yuán yǒu pú sà mó hē sà zuò rú  
舍利子言：“世尊！何缘有菩萨摩诃萨作如  
shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì  
是学，非学般若波罗蜜多，不能成办一切智  
zhì  
智？”

fó yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo  
佛言：“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，  
yú bō rě bō luó mì duō fēn bié zhí zhuó yú jìng lù jīng jìn ān rěn  
于般若波罗蜜多分别执著，于静虑、精进、安忍、  
jìng jiè bù shī bō luó mì duō fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà  
净戒、布施波罗蜜多分别执著，如是菩萨摩诃萨  
zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè  
作如是学，非学般若波罗蜜多，不能成办一切  
zhì zhì  
智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于



sè fēn bié zhí zhuó yú shòu xiǎng xíng shí fēn bié zhí zhuó rú  
色分别执著，于受、想、行、识分别执著，如  
shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù  
是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜多，不  
néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
能 成 办 一 切 智 智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
yǎn chù fēn bié zhí zhuó yú ěr bí shé shēn yì chù fēn bié zhí  
眼处分别执著，于耳、鼻、舌、身、意处分别执  
zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì  
著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜  
duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
多，不能 成 办 一 切 智 智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
sè chù fēn bié zhí zhuó yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù fēn bié  
色处分别执著，于声、香、味、触、法处分别  
zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó  
执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗  
mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
蜜多，不能 成 办 一 切 智 智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
yǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
眼界、色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸  
shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般  
rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能 成 办 一 切 智 智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
耳界、声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸  
shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般  
rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能 成 办 一 切 智 智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāngbiànshànqiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhū  
鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸

shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般

rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāngbiànshànqiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhū  
舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸

shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般

rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāngbiànshànqiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

shēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēng  
身界、触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué  
诸受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学

bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
般若波罗蜜多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāngbiànshànqiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū  
意界、法界、意识界及意触、意触为缘所生诸

shòu fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
受分别执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般

rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāngbiànshànqiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

dì jiè fēn bié zhí zhuó yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè fēn bié  
地界分别执著，于水、火、风、空、识界分别

zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó  
执著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗



mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
蜜多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

kǔ shèng dì fēn bié zhí zhuó yú jí miè dào shèng dì fēn bié zhí zhuó  
苦圣谛分别执著，于集、灭、道圣谛分别执著，

rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō  
如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜多，

bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

wú míng fēn bié zhí zhuó yú xíng shí míng sè liù chù chù  
无明分别执著，于行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo fēn bié zhí  
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼分别执

zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì  
著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜

duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

sì jìng lǜ fēn bié zhí zhuó yú sì wú liàng sì wú sè dìng fēn bié zhí  
四静虑分别执著，于四无量、四无色定分别执

zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì  
著，如是菩萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜

duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
多，不能成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于

sì niàn zhù fēn bié zhí zhuó yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn  
四念住分别执著，于四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fēn bié zhí zhuó rú shì pú  
五力、七等觉支、八圣道支分别执著，如是菩

sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng  
萨摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜多，不能

chéng bàn yī qiè zhì zhì  
成办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
wǔ yǎn fēn bié zhí zhuó yú liù shéntōng fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà  
五眼分别执著，于六神通分别执著，如是菩萨  
mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng  
摩诃萨作如是学，非学般若波罗蜜多，不能成  
bàn yī qiè zhì zhì  
办一切智智。

shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wú fāng biàn shàn qiǎo yú  
“舍利子，若菩萨摩诃萨无方便善巧，于  
fó shí lì fēn bié zhí zhuó yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
佛十力分别执著，于四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道  
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēn bié zhí zhuó rú shì pú sà mó hē sà zuò  
相智、一切相智分别执著，如是菩萨摩诃萨作  
rú shì xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì  
如是学，非学般若波罗蜜多，不能成办一切智  
zhì  
智。

shè lì zǐ yǐ shì yīn yuán yǒu pú sà mó hē sà zuò rú shì  
“舍利子，以是因缘，有菩萨摩诃萨作如是  
xué fēi xué bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
学，非学般若波罗蜜多，不能成办一切智智。”

shè lì zǐ yán rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué  
舍利子言：“如是菩萨摩诃萨作如是学，非学  
bō rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì yé  
般若波罗蜜多，不能成办一切智智耶？”

fó yán rú shì pú sà mó hē sà zuò rú shì xué fēi xué bō  
佛言：“如是！菩萨摩诃萨作如是学，非学般  
rě bō luó mì duō bù néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多，不能成办一切智智。”

shí shè lì zǐ fù bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē  
时，舍利子复白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí shì xué bō rě bō luó mì duō zé  
萨修行般若波罗蜜多时，是学般若波罗蜜多，则  
néng chéng bàn yī qiè zhì zhì  
能成办一切智智？”



fó gào shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
佛告舍利子：“若菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí bú jiàn bō rě bō luó mì duō nǎi zhì bú jiàn yī qiè xiàng zhì  
蜜多时，不见般若波罗蜜多，乃至不见一切相智，

shì xué bō rě bō luó mì duō zé néng chéng bàn yī qiè zhì zhì hé yǐ  
是学般若波罗蜜多，则能成办一切智智。何以

gù yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn gù  
故？以无所得为方便故。”

shè lì zǐ yán shì pú sà mó hē sà yú hé fǎ wú suǒ dé wéi  
舍利子言：“是菩萨摩诃萨于何法无所得为

fāng biàn  
方便？”

fó yán shì pú sà mó hē sà yú bù shī bō luó mì duō wú suǒ  
佛言：“是菩萨摩诃萨于布施波罗蜜多无所

dé wéi fāng biàn yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō  
得为方便，于净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō wú suǒ dé wéi fāng biàn nǎi zhì yú fó shí lì wú suǒ dé wéi  
罗蜜多无所得为方便，乃至佛十力无所得为

fāng biàn yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
方便，于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì wú suǒ dé wéi fāng biàn  
一切相智无所得为方便。”

shè lì zǐ yán shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
舍利子言：“是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí hé gù yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn  
多时，何故以无所得为方便？”

fó yán shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
佛言：“是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，

yǐ nèi kōng gù wú suǒ dé wéi fāng biàn nǎi zhì yǐ wú xìng zì xìng kōng gù  
以内空故无所得为方便，乃至以无性自性空故

wú suǒ dé wéi fāng biàn shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
无所得为方便。舍利子，如是菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō shí shì xué bō rě bō luó mì duō zé néng chéng bàn  
若波罗蜜多时，是学般若波罗蜜多，则能成办

yī qiè zhì zhì  
一切智智。”

大般若波罗蜜多经卷第四十一



# dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí èr 大般若波罗蜜多经卷第四十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

## chū fēn pì yù pǐn dì shí yī zhī yī 初分譬喻品第十一之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò yǒu wèn yán  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若有问言：

huàn shì néng xué bō rě bō luó mì duō chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
‘幻士能学般若波罗蜜多成办一切智智不？

huàn shì néng xué jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó  
幻士能学静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗

mì duō chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu wǒ dé cǐ wèn dāng yún hé  
蜜多成办一切智智不？’我得此问当云何

dá  
答？

shì zūn ruò yǒu wèn yán huàn shì néng xué sì jìng lǜ chéng  
“世尊！若有问言：‘幻士能学四静虑成

bàn yī qiè zhì zhì fǒu huàn shì néng xué sì wú liàng sì wú sè dìng  
办一切智智不？幻士能学四无量、四无色定

chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu wǒ dé cǐ wèn dāng yún hé dá  
成办一切智智不？’我得此问当云何答？

shì zūn ruò yǒu wèn yán huàn shì néng xué sì niàn zhù chéng  
“世尊！若有问言：‘幻士能学四念住成

bàn yī qiè zhì zhì fǒu huàn shì néng xué sì zhèng duàn sì shén zú  
办一切智智不？幻士能学四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī chéng bàn yī qiè  
五根、五力、七等觉支、八圣道支成办一切

zhì zhì fǒu wǒ dé cǐ wèn dāng yún hé dá  
智智不？’我得此问当云何答？

shì zūn ruò yǒu wèn yán huàn shì néng xué kōng jiě tuō mén  
“世尊！若有问言：‘幻士能学空解脱门

chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu huàn shì néng xué wú xiàng wú yuàn jiě  
成办一切智智不？幻士能学无相、无愿解

tuō mén chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu wǒ dé cǐ wèn dāng yún hé  
脱门成办一切智智不？’ 我得此问当云何  
dá  
答？

shì zūn ruò yǒu wèn yán huàn shì néng xué wǔ yǎn chéng bàn  
“世尊！若有问言：‘幻士能学五眼成办  
yī qiè zhì zhì fǒu huàn shì néng xué liù shén tōng chéng bàn yī qiè zhì  
一切智智不？幻士能学六神通成办一切智  
zhì fǒu wǒ dé cǐ wèn dāng yún hé dá  
智不？’ 我得此问当云何答？

shì zūn ruò yǒu wèn yán huàn shì néng xué fó shí lì chéng  
“世尊！若有问言：‘幻士能学佛十力成  
bàn yī qiè zhì zhì fǒu huàn shì néng xué sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
办一切智智不？幻士能学四无所畏、四无碍解、  
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切  
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu wǒ  
智、道相智、一切相智成办一切智智不？’ 我  
dé cǐ wèn dāng yún hé dá  
得此问当云何答？”

fó gào shàn xiàn wǒ huán wèn rǔ suí rǔ yì dá shàn xiàn  
佛告善现：“我还问汝，随汝意答。善现，  
yú yì yún hé sè yǔ huàn yǒu yì fǒu shòu xiǎng xíng shí yǔ  
于意云何？色与幻有异不？受、想、行、识与  
huàn yǒu yì fǒu  
幻有异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sè bú yì  
善现答言：“不也！世尊！何以故？色不异  
huàn huàn bú yì sè sè jí shì huàn huàn jí shì sè shòu  
幻，幻不异色，色即是幻，幻即是色，受、  
xiǎng xíng shí yì fù rú shì  
想、行、识亦复如是。”

shàn xiàn yú yì yún hé yǎn chù yǔ huàn yǒu yì fǒu ěr  
“善现，于意云何？眼处与幻有异不？耳、  
bí shé shēn yì chù yǔ huàn yǒu yì fǒu  
鼻、舌、身、意处与幻有异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù yǎn chù bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？眼处不



yì huàn huàn bú yì yǎnchù yǎnchù jí shì huàn huàn jí shì yǎnchù  
异幻，幻不异眼处，眼处即是幻，幻即是眼处，  
ěr bí shé shēn yì chù yì fù rú shì  
耳、鼻、舌、身、意处亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé sè chù yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？色处与幻有异不？”

shēng xiāng wèi chù fǎ chù yǔ huànyǒu yì fǒu  
声、香、味、触、法处与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sè chù bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？色处不

yì huàn huàn bú yì sè chù sè chù jí shì huàn huàn jí shì sè chù  
异幻，幻不异色处，色处即是幻，幻即是色处，  
shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì fù rú shì  
声、香、味、触、法处亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé yǎn jiè yǔ huànyǒu yì fǒu sè  
“善现，于意云何？眼界与幻有异不？色  
jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ huànyǒu  
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受与幻有  
yì fǒu  
异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù yǎn jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？眼界不

yì huàn huàn bú yì yǎn jiè yǎn jiè jí shì huàn huàn jí shì yǎn jiè  
异幻，幻不异眼界，眼界即是幻，幻即是眼界，  
sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì  
色界乃至眼触为缘所生诸受亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé ěr jiè yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？耳界与幻有异不？”

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ  
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受与  
huànyǒu yì fǒu  
幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù ěr jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？耳界不

yì huàn huàn bú yì ěr jiè ěr jiè jí shì huàn huàn jí shì ěr jiè  
异幻，幻不异耳界，耳界即是幻，幻即是耳界，  
shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì  
声界乃至耳触为缘所生诸受亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé bí jiè yǔ huànyǒu yì fǒu xiāng  
“善现，于意云何？鼻界与幻有异不？香

jiè bí shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ huànyǒu  
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受与幻有  
yì fǒu  
异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù bí jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？鼻界不

yì huàn huàn bú yì bí jiè bí jiè jí shì huàn huàn jí shì bí jiè  
异幻，幻不异鼻界，鼻界即是幻，幻即是鼻界，  
xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì  
香界乃至鼻触为缘所生诸受亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé shé jiè yǔ huànyǒu yì fǒu wèi  
“善现，于意云何？舌界与幻有异不？味

jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ huànyǒu  
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受与幻有  
yì fǒu  
异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shé jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？舌界不

yì huàn huàn bú yì shé jiè shé jiè jí shì huàn huàn jí shì shé jiè  
异幻，幻不异舌界，舌界即是幻，幻即是舌界，  
wèi jiè nǎi zhì shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì  
味界乃至舌触为缘所生诸受亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé shēn jiè yǔ huànyǒu yì fǒu chù  
“善现，于意云何？身界与幻有异不？触

jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yǔ huàn  
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受与幻  
yǒu yì fǒu  
有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shēn jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？身界不

yì huàn huàn bú yì shēn jiè shēn jiè jí shì huàn huàn jí shì shēn  
异幻，幻不异身界，身界即是幻，幻即是身  
jiè chù jiè nǎi zhì shēn chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì  
界，触界乃至身触为缘所生诸受亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé yì jiè yǔ huànyǒu yì fǒu fǎ  
“善现，于意云何？意界与幻有异不？法



jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yǔ huàn yǒu  
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受与幻有  
yì fǒu  
异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù yì jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？**意界不**  
yì huàn huàn bú yì yì jiè yì jiè jí shì huàn huàn jí shì yì jiè  
异幻，幻不异**意界**，**意界**即是幻，幻即是**意界**，  
fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì fù rú shì  
法界乃至**意触**为缘所生诸受亦复如是。”

shàn xiàn yú yì yún hé dì jiè yǔ huàn yǒu yì fǒu shuǐ  
“善现，于**意**云何？**地界**与幻有异不？**水、**  
huǒ fēng kōng shí jiè yǔ huàn yǒu yì fǒu  
**火、风、空、识界**与幻有异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù dì jiè bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？**地界不**  
yì huàn huàn bú yì dì jiè dì jiè jí shì huàn huàn jí shì dì jiè  
异幻，幻不异**地界**，**地界**即是幻，幻即是**地界**，  
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì fù rú shì  
**水、火、风、空、识界**亦复如是。”

shàn xiàn yú yì yún hé kǔ shèng dì yǔ huàn yǒu yì fǒu  
“善现，于**意**云何？**苦圣谛**与幻有异不？  
jí miè dào shèng dì yǔ huàn yǒu yì fǒu  
**集、灭、道圣谛**与幻有异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù kǔ shèng dì  
善现答言：“不也！世尊！何以故？**苦圣谛**  
bú yì huàn huàn bú yì kǔ shèng dì kǔ shèng dì jí shì huàn huàn  
不异幻，幻不异**苦圣谛**，**苦圣谛**即是幻，幻  
jí shì kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì yì fù rú shì  
即是**苦圣谛**，**集、灭、道圣谛**亦复如是。”

shàn xiàn yú yì yún hé wú míng yǔ huàn yǒu yì fǒu xíng  
“善现，于**意**云何？**无明**与幻有异不？**行、**  
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
**识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、**  
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yǔ huàn yǒu yì fǒu  
**老死**愁叹苦忧恼与幻有异不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù wú míng bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？**无明不**

yì huàn huàn bú yì wú míng wú míng jí shì huàn huàn jí shì wú míng  
异幻，幻不异无明，无明即是幻，幻即是无明，行乃至老死愁叹苦忧恼亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé sì jìng lǜ yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？四静虑与幻有异不？”

sì wú liàng sì wú sè dìng yǔ huànyǒu yì fǒu  
四无量、四无色定与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sì jìng lǜ  
善现答言：“不也！世尊！何以故？四静虑  
bú yì huàn huàn bú yì sì jìng lǜ sì jìng lǜ jí shì huàn huàn jí  
不异幻，幻不异四静虑，四静虑即是幻，幻即  
shì sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng yì fù rú shì  
是四静虑，四无量、四无色定亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé sì niànzhù yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？四念住与幻有异不？”

sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā  
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八  
shèngdào zhī yǔ huànyǒu yì fǒu  
圣道支与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù sì niànzhù  
善现答言：“不也！世尊！何以故？四念住  
bú yì huàn huàn bú yì sì niànzhù sì niànzhù jí shì huàn huàn  
不异幻，幻不异四念住，四念住即是幻，幻  
jí shì sì niànzhù sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yì fù rú  
即是四念住，四正断乃至八圣道支亦复如  
shì  
是。”

shànxiàn yú yì yún hé kōng jiě tuō mén yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？空解脱门与幻有异  
fǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yǔ huànyǒu yì fǒu  
不？无相、无愿解脱门与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù kōng jiě tuō  
善现答言：“不也！世尊！何以故？空解脱  
mén bú yì huàn huàn bú yì kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén jí shì  
门不异幻，幻不异空解脱门，空解脱门即是  
huàn huàn jí shì kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì  
幻，幻即是空解脱门，无相、无愿解脱门亦



fù rú shì  
复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé bù shī bō luó mì duō yǔ huànyǒu  
“善现，于意云何？布施波罗蜜多与幻有  
yì fǒu jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō  
异不？净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多  
yǔ huànyǒu yì fǒu  
与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù bù shī bō  
善现答言：“不也！世尊！何以故？布施波  
luó mì duō bú yì huàn huàn bú yì bù shī bō luó mì duō bù shī bō  
罗蜜多不异幻，幻不异布施波罗蜜多，布施波  
luó mì duō jí shì huàn huàn jí shì bù shī bō luó mì duō jìng jiè  
罗蜜多即是幻，幻即是布施波罗蜜多，净戒、  
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé wǔ yǎn yǔ huànyǒu yì fǒu liù  
“善现，于意云何？五眼与幻有异不？六  
shéntōng yǔ huànyǒu yì fǒu  
神通与幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù wǔ yǎn bú  
善现答言：“不也！世尊！何以故？五眼不  
yì huàn huàn bú yì wǔ yǎn wǔ yǎn jí shì huàn huàn jí shì wǔ yǎn  
异幻，幻不异五眼，五眼即是幻，幻即是五眼，  
liù shéntōng yì fù rú shì  
六神通亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé fó shí lì yǔ huànyǒu yì fǒu  
“善现，于意云何？佛十力与幻有异不？  
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、  
shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǔ  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智与  
huànyǒu yì fǒu  
幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù fó shí lì  
善现答言：“不也！世尊！何以故？佛十力  
bú yì huàn huàn bú yì fó shí lì fó shí lì jí shì huàn huàn jí  
不异幻，幻不异佛十力，佛十力即是幻，幻即

shì fó shí lì sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì fù rú shì  
是佛十力，四无所畏乃至一切相智亦复如是。”

shànxiàn yú yì yún hé wú shàngzhèngděng pú tí yǔ  
“善现，于意云何？无上正等菩提与  
huànyǒu yì fǒu  
幻有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù wú shàngzhèng  
善现答言：“不也！世尊！何以故？无上正  
děng pú tí bú yì huàn huàn bú yì wú shàngzhèngděng pú tí wú  
等菩提不异幻，幻不异无上正等菩提，无  
shàngzhèngděng pú tí jí shì huàn huàn jí shì wú shàngzhèngděng pú  
上正等菩提即是幻，幻即是无上正等菩  
tí  
提。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé huànyǒu zá rǎn yǒu qīng jìng  
佛告善现：“于意云何？幻有杂染有清静  
fǒu  
不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé huànyǒu shēng yǒu miè fǒu  
“善现，于意云何？幻有生有灭不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīng jìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清静、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué bō rě bō luó mì duō chéng bàn yī qiè zhì  
生无灭，是法能学般若波罗蜜多成办一切智  
zhì fǒu  
智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīng jìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清静、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè  
生无灭，是法能学静虑、精进、安忍、净戒、  
bù shī bō luó mì duō chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
布施波罗蜜多成办一切智智不？”



shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué sì jìng lǜ chéngbàn yī qiè zhì zhì fǒu  
生无灭，是法能学四静虑成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué sì wú liàng sì wú sè dìng chéngbàn yī  
生无灭，是法能学四无量、四无色定成办一  
qiè zhì zhì fǒu  
切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué sì niàn zhù chéngbàn yī qiè zhì zhì fǒu  
生无灭，是法能学四念住成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn  
生无灭，是法能学四正断、四神足、五根、  
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī chéngbàn yī qiè zhì zhì  
五力、七等觉支、八圣道支成办一切智智  
fǒu  
不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué kōng jiě tuō mén chéngbàn yī qiè zhì zhì  
生无灭，是法能学空解脱门成办一切智智  
fǒu  
不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén chéng bàn yī  
生无灭，是法能学无相、无愿解脱门成办一  
qiè zhì zhì fǒu  
切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué wǔ yǎn chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
生无灭，是法能学五眼成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué liù shéntōng chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
生无灭，是法能学六神通成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué fó shí lì chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
生无灭，是法能学佛十力成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú zá rǎn wú qīngjìng wú  
“善现，于意云何？若法无杂染无清净、无  
shēng wú miè shì fǎ néng xué sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
生无灭，是法能学四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道  
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
相智、一切相智成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”



shànxiàn yú yì yún hé yì wǔ yùnděng fǎ xiǎngděngxiǎng  
“善现，于意云何？异五蕴等法想等想

jiǎ lì yánshuōyǒu pú sà mó hē sà fǒu  
假立言说有菩萨摩诃萨不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé wéi yú wǔ yùnděng fǎ xiǎngděng  
“善现，于意云何？唯于五蕴等法想等

xiǎng jiǎ lì yánshuōwèiwéi pú sà mó hē sà yé  
想假立言说谓为菩萨摩诃萨耶？”

shànxiàn dá yán rú shì shì zūn  
善现答言：“如是！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé shì wéi yú wǔ yùnděng fǎ xiǎng  
“善现，于意云何？是唯于五蕴等法想

děngxiǎng jiǎ lì yánshuōzhě yǒu zá rǎnyǒuqīngjìng yǒushēngyǒumiè  
等想假立言说者，有杂染有清净、有生有灭  
fǒu  
不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

shànxiàn yú yì yún hé ruò fǎ wú xiǎng wú děngxiǎng wú  
“善现，于意云何？若法无想无等想、无

jiǎ lì wú yánshuō wú míng wú míng jiǎ wú shēn wú shēn yè wú yǔ  
假立无言说、无名无名假、无身无身业、无语

wú yǔ yè wú yì wú yì yè wú zá rǎn wú qīngjìng wú shēng wú  
无语业、无意无意业、无杂染无清净、无生无

miè shì fǎ néngxué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì chéng  
灭，是法能学般若波罗蜜多乃至一切相智成

bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng yǐ rú shì wú suǒ  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨能以如是无所

dé wéifāngbiàn xué bō rě bō luó mì duō nǎi zhì yī qiè xiàng zhì dāng  
得为方便，学般若波罗蜜多乃至一切相智，当

zhī shì pú sà mó hē sà néngchéngbàn yī qiè zhì zhì  
知是菩萨摩诃萨能成办一切智智。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩

hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí xiū xué bō rě bō luó mì duō  
诃萨欲证无上正等菩提修学般若波罗蜜多

shí dāng rú huàn shì xiū xué bō rě bō luó mì duō yú yī qiè shì wú  
时，当如幻士修学般若波罗蜜多，于一切事无

suǒ fēn bié hé yǐ gù dāng zhī huàn shì jí wǔ yùnděng wǔ yùnděng  
所分别。何以故？当知幻士即五蕴等，五蕴等

jí huàn shì gù  
即幻士故。”

fó gào shànxiàn yú yì yún hé rú huàn wǔ yùnděng néng xué  
佛告善现：“于意云何？如幻五蕴等能学

bō rě bō luó mì duō chéng bàn yī qiè zhì zhì fǒu  
般若波罗蜜多成办一切智智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shì rú huàn  
善现答言：“不也！世尊！何以故？是如幻

wǔ yùnděng yǐ wú xìng wéi zì xìng wú xìng zì xìng bù kě dé gù  
五蕴等以无性为自性，无性自性不可得故。”

shànxiàn yú yì yún hé rú mèng rú xiǎng rú guāng  
“善现，于意云何？如梦、如响、如光

yǐng rú xiàng rú kōnghuā rú yángyàn rú xúnxiāngchéng rú  
影、如像、如空花、如阳焰、如寻香城、如

biànhuà wǔ yùnděng néng xué bō rě bō luó mì duō chéng bàn yī qiè zhì  
变化五蕴等，能学般若波罗蜜多成办一切智

zhì fǒu  
智不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shì rú mèng  
善现答言：“不也！世尊！何以故？是如梦

wǔ yùnděng nǎi zhì rú biànhuà wǔ yùnděng yǐ wú xìng wéi zì xìng wú  
五蕴等乃至如变化五蕴等，以无性为自性，无

xìng zì xìng bù kě dé gù  
性自性不可得故。”

shànxiàn yú yì yún hé shì rú huànděng wǔ yùnděng fǎ  
“善现，于意云何？是如幻等五蕴等法

gē yǒu yì fǒu  
各有异不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn hé yǐ gù shì rú huàn  
善现答言：“不也！世尊！何以故？是如幻



děng sè shòu xiǎng xíng shí jí shì rú mèngděng sè shòu  
等色、受、想、行、识即是如梦等色、受、  
xiǎng xíng shí shì rú huànděng sè shòu xiǎng xíng shí  
想、行、识，是如幻等色、受、想、行、识  
jí shì rú huànděng liù gēnděng shì rú huànděng liù gēnděng jí shì  
即是如幻等六根等，是如幻等六根等即是  
rú huànděng sè shòu xiǎng xíng shí jiē yóu nèikōng bù kě dé  
如幻等色、受、想、行、识，皆由内空不可得  
gù nǎi zhì jiē yóu wú xìng zì xìngkōng bù kě dé gù  
故，乃至皆由无性自性空不可得故。”

ěr shí jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn xīn fā qù  
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！新发趣  
dà shèng pú sà mó hē sà wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì  
大乘菩萨摩诃萨，闻说如是甚深般若波罗蜜  
duō qí xīn jiāng wú jīngkǒng bù fǒu  
多，其心将无惊恐怖不？”

fó gàoshànxiàn xīn fā qù dà shèng pú sà mó hē sà xiū xíng  
佛告善现：“新发趣大乘菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí ruò wú fāngbiànshànqiǎo bù wéishànyǒu zhī  
般若波罗蜜多时，若无方便善巧不为善友之  
suǒ shèshòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu  
所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有  
jīng yǒukǒngyǒu bù  
惊有恐有怖。”

ěr shí shànxiàn bó yán shì zūn hé děng pú sà mó hē sà  
尔时，善现白言：“世尊！何等菩萨摩诃萨  
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú  
修行般若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如  
shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù fǒu  
是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè cháng wú chángxiàng bù kě  
多时，以应一切智智心，观色常无常相不可  
dé guānshòu xiǎng xíng shí cháng wú chángxiàng bù kě dé  
得，观受、想、行、识常无常相不可得；  
yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè lè kǔ xiàng bù kě dé guānshòu  
以应一切智智心，观色乐苦相不可得，观受、

xiǎng xíng shí lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
想、行、识乐苦相不可得；以应一切智智心，  
guān sè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guānshòu xiǎng xíng shí wǒ  
观色我无我相不可得，观受、想、行、识我  
wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān sè jìng bú jìng  
无我相不可得；以应一切智智心，观色净不净  
xiàng bù kě dé guānshòu xiǎng xíng shí jìng bú jìng xiàng bù kě  
相不可得，观受、想、行、识净不净相不可  
dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān sè kōng bù kōng xiàng bù kě dé  
得；以应一切智智心，观色空不空相不可得，  
guānshòu xiǎng xíng shí kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī  
观受、想、行、识空不空相不可得；以应一  
qiè zhì zhì xīn guān sè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guānshòu  
切智智心，观色无相有相相不可得，观受、  
xiǎng xíng shí wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì  
想、行、识无相有相相不可得；以应一切智智  
xīn guān sè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guānshòu xiǎng xíng  
心，观色无愿有愿相不可得，观受、想、行、  
shí wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān sè  
识无愿有愿相不可得；以应一切智智心，观色  
jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guānshòu xiǎng xíng shí jì jìng  
寂静不寂静相不可得，观受、想、行、识寂静  
bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān sè yuǎn lí  
不寂静相不可得；以应一切智智心，观色远离  
bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guānshòu xiǎng xíng shí yuǎn lí bù  
不远离相不可得，观受、想、行、识远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
远离相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú shì shèn  
若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎnchùcháng wú chángxiàng bù kě  
时，以应一切智智心，观眼处常无常相不可  
dé guān ěr bí shé shēn yì chùcháng wú chángxiàng bù kě  
得，观耳、鼻、舌、身、意处常无常相不可



dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎnchù lè kǔ xiàng bù kě dé  
得；以应一切智智心，观眼处乐苦相不可得，

guān ěr bí shé shēn yì chù lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yìng  
观耳、鼻、舌、身、意处乐苦相不可得；以应

yī qiè zhì zhì xīn guānyǎnchù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān ěr  
一切智智心，观眼处我无我相不可得，观耳、

bí shé shēn yì chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
鼻、舌、身、意处我无我相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guānyǎnchù jìng bú jìng xiàng bù kě dé guān ěr bí  
智智心，观眼处净不净相不可得，观耳、鼻、

shé shēn yì chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
舌、身、意处净不净相不可得；以应一切智智

xīn guānyǎnchù kōng bù kōng xiàng bù kě dé guān ěr bí shé  
心，观眼处空不空相不可得，观耳、鼻、舌、

shēn yì chù kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
身、意处空不空相不可得；以应一切智智心，

guānyǎnchù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guān ěr bí shé  
观眼处无相有相相不可得，观耳、鼻、舌、

shēn yì chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
身、意处无相有相相不可得；以应一切智智心，

guānyǎnchù wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guān ěr bí shé  
观眼处无愿有愿相不可得，观耳、鼻、舌、

shēn yì chù wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
身、意处无愿有愿相不可得；以应一切智智心，

guānyǎnchù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guān ěr bí shé  
观眼处寂静不寂静相不可得，观耳、鼻、舌、

shēn yì chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
身、意处寂静不寂静相不可得；以应一切智智

xīn guānyǎnchù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guān ěr bí  
心，观眼处远离不远离相不可得，观耳、鼻、

shé shēn yì chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn xiàn rú  
舌、身、意处远离不远离相不可得。善现，如

shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn  
是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有方便善

qiǎo gù wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng  
巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊

bù kǒng bú bù  
不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè chùcháng wú chángxiàng bù kě  
时，以应一切智智心，观色处常无常相不可

dé guānshēng xiāng wèi chù fǎ chùcháng wú chángxiàng bù  
得，观声、香、味、触、法处常无常相不

kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè chù lè kǔ xiàng bù kě dé  
可得；以应一切智智心，观色处乐苦相不可得，

guānshēng xiāng wèi chù fǎ chù lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ  
观声、香、味、触、法处乐苦相不可得；以

yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān  
应一切智智心，观色处我无我相不可得，观

shēng xiāng wèi chù fǎ chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng  
声、香、味、触、法处我无我相不可得；以应

yī qiè zhì zhì xīn guān sè chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé guānshēng  
一切智智心，观色处净不净相不可得，观声、

xiāng wèi chù fǎ chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
香、味、触、法处净不净相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān sè chù kōng bù kōng xiàng bù kě dé guānshēng xiāng  
智智心，观色处空不空相不可得，观声、香、

wèi chù fǎ chù kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
味、触、法处空不空相不可得；以应一切智智

xīn guān sè chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guānshēng xiāng  
心，观色处无相有相相不可得，观声、香、

wèi chù fǎ chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
味、触、法处无相有相相不可得；以应一切智

zhì xīn guān sè chù wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guānshēng xiāng  
智心，观色处无愿有愿相不可得，观声、香、

wèi chù fǎ chù wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
味、触、法处无愿有愿相不可得；以应一切智

zhì xīn guān sè chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guānshēng xiāng  
智心，观色处寂静不寂静相不可得，观声、香、

wèi chù fǎ chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
味、触、法处寂静不寂静相不可得；以应一切智

zhì xīn guān sè chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guānshēng  
智心，观色处远离不远离相不可得，观声、

xiāng wèi chù fǎ chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn  
香、味、触、法处远离不远离相不可得。善



xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒufāng  
现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有方  
biànshànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn  
便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心  
bù jīng bù kǒng bú bù  
不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí  
时，以应一切智智心，观眼界、色界、眼识界及  
yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòucháng wú chángxiàng bù kě dé  
眼触、眼触为缘所生诸受常无常相不可得；  
yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù  
以应一切智智心，观眼界、色界、眼识界及眼触、  
yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
眼触为缘所生诸受乐苦相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guānyǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéi  
智智心，观眼界、色界、眼识界及眼触、眼触为  
yuánsuǒshēngzhūshòu wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì  
缘所生诸受我无我相不可得；以应一切智智  
xīn guānyǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán  
心，观眼界、色界、眼识界及眼触、眼触为缘  
suǒshēngzhūshòujìng bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
所生诸受净不净相不可得；以应一切智智心，  
guānyǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēng  
观眼界、色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生  
zhūshòukōng bù kōngxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn  
诸受空不空相不可得；以应一切智智心，观眼  
jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
界、色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受  
wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè  
无相有相相不可得；以应一切智智心，观眼界、  
sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuàn  
色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受无愿  
yǒuyuànxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè sè  
有愿相不可得；以应一切智智心，观眼界、色  
jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng bú  
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受寂静不

jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè sè  
寂静相不可得；以应一切智智心，观眼界、色  
jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù  
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
远离相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shèn  
若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè  
时，以应一切智智心，观耳界、声界、耳识界  
jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu cháng wú cháng xiàng bù kě  
及耳触、耳触为缘所生诸受常无常相不可  
dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè  
得；以应一切智智心，观耳界、声界、耳识界  
jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ  
及耳触、耳触为缘所生诸受乐苦相不可得；以  
yìng yī qiè zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù  
应一切智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、  
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī  
耳触为缘所生诸受我无我相不可得；以应一  
qiè zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr  
切智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、耳  
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
触为缘所生诸受净不净相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù  
智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、耳触  
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
为缘所生诸受空不空相不可得；以应一切智  
zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi  
智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、耳触为  
yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
缘所生诸受无相有相相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù  
智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、耳触



wéiyuánsuǒshēngzhūshòuwúyuànyǒuyuànxiàngbùkědé yǐyìng yī  
为缘所生诸受无愿有愿相不可得；以应一

qièzhìzhìxīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr  
切智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、耳

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìjìngbújìjìngxiàngbùkědé yǐyìng  
触为缘所生诸受寂静不寂静相不可得；以应

yīqièzhìzhìxīn guān ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù  
一切智智心，观耳界、声界、耳识界及耳触、

ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎnlí bùyǎnlí xiàngbùkědé  
耳触为缘所生诸受远离不远离相不可得。

shànxiàn rúshìpúsà móhē sàxiū xíngbō rě bōluómìduōshí yǒu  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有

fāngbiànsànqiǎogù wénshuō rúshìshēn bō rě bōluómìduō  
方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，

qíxīn bùjīng bùkǒng búbù  
其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruòpúsà móhē sàxiū xíngbō rě bōluómìduō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐyìng yī qièzhìzhìxīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè  
时，以应一切智智心，观鼻界、香界、鼻识界

jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòucháng wúchángxiàngbùkě  
及鼻触、鼻触为缘所生诸受常无常相不可

dé yǐyìng yī qièzhìzhìxīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè  
得；以应一切智智心，观鼻界、香界、鼻识界

jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòulèkǔxiàngbùkědé yǐ  
及鼻触、鼻触为缘所生诸受乐苦相不可得；以

yìng yī qièzhìzhìxīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù  
应一切智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、

bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwǒwúwǒxiàngbùkědé yǐyìng yī  
鼻触为缘所生诸受我无我相不可得；以应一

qièzhìzhìxīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí  
切智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìngbújìngxiàngbùkědé yǐyìng yī qiè  
触为缘所生诸受净不净相不可得；以应一切

zhìzhìxīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù  
智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngbūkōngxiàngbùkědé yǐyìng yī qièzhì  
为缘所生诸受空不空相不可得；以应一切智

zhì xīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi  
智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
缘所生诸受无相有相相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù  
智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yīng yī  
为缘所生诸受无愿有愿相不可得；以应一

qiè zhì zhì xīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí  
切智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、鼻

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yīng  
触为缘所生诸受寂静不寂静相不可得；以应

yī qiè zhì zhì xīn guān bí jiè xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù  
一切智智心，观鼻界、香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
鼻触为缘所生诸受远离不远离相不可得。

shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有

fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shēn bō rě bō luó mì duō  
方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，

qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí  
时，以应一切智智心，观舌界、味界、舌识界及

shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu cháng wú cháng xiàng bù kě dé  
舌触、舌触为缘所生诸受常无常相不可得；

yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù  
以应一切智智心，观舌界、味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
舌触为缘所生诸受乐苦相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi  
智智心，观舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì  
缘所生诸受我无我相不可得；以应一切智智

xīn guān shé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán  
心，观舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘



suǒshēngzhūshòujìng bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
所生诸受净不净相不可得；以应一切智智心，  
guānshé jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēng  
观舌界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生  
zhūshòukōng bù kōngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshé  
诸受空不空相不可得；以应一切智智心，观舌  
jiè wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
界、味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受  
wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshé jiè  
无相有相相不可得；以应一切智智心，观舌界、  
wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuàn  
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受无愿  
yǒuyuànxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshé jiè wèi  
有愿相不可得；以应一切智智心，观舌界、味  
jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng bú  
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受寂静不  
jì jìngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshé jiè wèi  
寂静相不可得；以应一切智智心，观舌界、味  
jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎn lí bù  
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
远离相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànsànqiǎo gù wénshuō rú shì shèn  
若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè  
时，以应一切智智心，观身界、触界、身识界  
jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòucháng wú chángxiàng bù  
及身触、身触为缘所生诸受常无常相不  
kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí  
可得；以应一切智智心，观身界、触界、身识  
jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè kǔ xiàng bù kě dé  
界及身触、身触为缘所生诸受乐苦相不可得；  
yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēn  
以应一切智智心，观身界、触界、身识界及身

chù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ  
触、身触为缘所生诸受我无我相不可得；以  
yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù  
应一切智智心，观身界、触界、身识界及身触、  
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìng bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī  
身触为缘所生诸受净不净相不可得；以应一  
qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn  
切智智心，观身界、触界、身识界及身触、身  
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng bù kōngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
触为缘所生诸受空不空相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù  
智智心，观身界、触界、身识界及身触、身触  
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī  
为缘所生诸受无相有相相不可得；以应一  
qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn  
切智智心，观身界、触界、身识界及身触、身  
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé yǐ yìng  
触为缘所生诸受无愿有愿相不可得；以应  
yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù  
一切智智心，观身界、触界、身识界及身触、  
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé yǐ  
身触为缘所生诸受寂静不寂静相不可得；以  
yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù  
应一切智智心，观身界、触界、身识界及身触、  
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
身触为缘所生诸受远离不远离相不可得。  
shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有  
fāngbiànsànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí  
时，以应一切智智心，观意界、法界、意识界及  
yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòucháng wú chángxiàng bù kě dé  
意触、意触为缘所生诸受常无常相不可得；



yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù  
以应一切智智心，观 意界、法界、意识界及意触、  
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
意触为缘所生 诸受乐苦相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guān yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi  
智智心，观 意界、法界、意识界及意触、意触为  
yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
缘所生 诸受我无我相不可得；以应一切智智  
xīn guān yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán  
心，观 意界、法界、意识界及意触、意触为缘  
suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
所生 诸受净不净相不可得；以应一切智智心，  
guān yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng  
观 意界、法界、意识界及意触、意触为缘所生  
zhū shòu kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì  
诸受空不空相不可得；以应一切智智心，观 意  
jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu  
界、法界、意识界及意触、意触为缘所生 诸受  
wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè  
无相有相相不可得；以应一切智智心，观 意界、  
fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn  
法界、意识界及意触、意触为缘所生 诸受无愿  
yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè fǎ  
有愿相不可得；以应一切智智心，观 意界、法  
jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jì jìng bú  
界、意识界及意触、意触为缘所生 诸受寂静不  
jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè fǎ  
寂静相不可得；以应一切智智心，观 意界、法  
jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù  
界、意识界及意触、意触为缘所生 诸受远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
远离相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shèn  
若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān dì jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
时，以应一切智智心，观地界常无常相不可  
dé guānshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
得，观水、火、风、空、识界常无常相不可  
dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān dì jiè lè kǔ xiàng bù kě dé  
得；以应一切智智心，观地界乐苦相不可得，  
guānshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yìng  
观水、火、风、空、识界乐苦相不可得；以应  
yī qiè zhì zhì xīn guān dì jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guānshuǐ  
一切智智心，观地界我无我相不可得，观水、  
huǒ fēng kōng shí jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
火、风、空、识界我无我相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guān dì jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ  
智智心，观地界净不净相不可得，观水、火、  
fēng kōng shí jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
风、空、识界净不净相不可得；以应一切智智  
xīn guān dì jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ fēng  
心，观地界空不空相不可得，观水、火、风、  
kōng shí jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
空、识界空不空相不可得；以应一切智智心，  
guān dì jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ fēng  
观地界无相有相相不可得，观水、火、风、  
kōng shí jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
空、识界无相有相相不可得；以应一切智智心，  
guān dì jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ fēng  
观地界无愿有愿相不可得，观水、火、风、  
kōng shí jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
空、识界无愿有愿相不可得；以应一切智智心，  
guān dì jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ fēng  
观地界寂静不寂静相不可得，观水、火、风、  
kōng shí jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
空、识界寂静不寂静相不可得；以应一切智智  
xīn guān dì jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guānshuǐ huǒ  
心，观地界远离不远离相不可得，观水、火、  
fēng kōng shí jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn xiàn  
风、空、识界远离不远离相不可得。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有方便



shànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù  
善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不  
jīng bù kǒng bú bù  
惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì cháng wú chángxiàng  
时，以应一切智智心，观苦圣谛常无常相  
bù kě dé guān jí miè dào shèng dì cháng wú chángxiàng bù kě  
不可得，观集、灭、道圣谛常无常相不可  
dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì lè kǔ xiàng bù kě dé  
得；以应一切智智心，观苦圣谛乐苦相不可得，  
guān jí miè dào shèng dì lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì  
观集、灭、道圣谛乐苦相不可得；以应一切智  
zhì xīn guān kǔ shèng dì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān jí miè  
智心，观苦圣谛我无我相不可得，观集、灭、  
dào shèng dì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān  
道圣谛我无我相不可得；以应一切智智心，观  
kǔ shèng dì jìng bú jìng xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì  
苦圣谛净不净相不可得，观集、灭、道圣谛  
jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì  
净不净相不可得；以应一切智智心，观苦圣谛  
kōng bù kōng xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì kōng bù kōng  
空不空相不可得，观集、灭、道圣谛空不空  
xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì wú xiàng  
相不可得；以应一切智智心，观苦圣谛无相  
yǒu xiàng xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì wú xiàng yǒu xiàng  
有相相不可得，观集、灭、道圣谛无相有相  
xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì wú yuàn yǒu  
相不可得；以应一切智智心，观苦圣谛无愿有  
yuàn xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
愿相不可得，观集、灭、道圣谛无愿有愿相  
bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì jì jìng bú jì  
不可得；以应一切智智心，观苦圣谛寂静不寂  
jìng xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì jì jìng bú jì jìng xiàng  
静相不可得，观集、灭、道圣谛寂静不寂静相  
bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì yuǎn lí bù yuǎn  
不可得；以应一切智智心，观苦圣谛远离不远

lí xiàng bù kě dé guān jí miè dào shèng dì yuǎn lí bù yuǎn lí  
离相不可得，观集、灭、道圣谛远离不远离  
xiàng bù kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō  
罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wú míng cháng wú cháng xiàng bù kě  
时，以应一切智智心，观无明常无常相不可

dé guānxíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ  
得，观行、识、名色、六处、触、受、爱、取、

yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎocháng wú cháng xiàng bù kě dé  
有、生、老死愁叹苦忧恼常无常相不可得；

yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wú míng lè kǔ xiàng bù kě dé guānxíng  
以应一切智智心，观无明乐苦相不可得，观行

nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
乃至老死愁叹苦忧恼乐苦相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān wú míng wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guānxíng nǎi zhì lǎo  
智智心，观无明我无我相不可得，观行乃至老

sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì  
死愁叹苦忧恼我无我相不可得；以应一切智智

xīn guān wú míng jìng bú jìng xiàng bù kě dé guānxíng nǎi zhì lǎo sǐ  
心，观无明净不净相不可得，观行乃至老死

chóu tàn kǔ yōunǎo jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
愁叹苦忧恼净不净相不可得；以应一切智智心，

guān wú míng kōng bù kōng xiàng bù kě dé guānxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu  
观无明空不空相不可得，观行乃至老死愁

tàn kǔ yōunǎo kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
叹苦忧恼空不空相不可得；以应一切智智心，

guān wú míng wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guānxíng nǎi zhì lǎo sǐ  
观无明无相有相相不可得，观行乃至老死

chóu tàn kǔ yōunǎo wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì  
愁叹苦忧恼无相有相相不可得；以应一切智

zhì xīn guān wú míng wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guānxíng nǎi zhì  
智心，观无明无愿有愿相不可得，观行乃至



lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé yǐ yìng yī  
老死愁叹苦忧恼无愿有愿相不可得；以应一  
qiè zhì zhì xīn guān wú míng jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé guānxíng  
切智智心，观无明寂静不寂静相不可得，观行  
nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé yǐ  
乃至老死愁叹苦忧恼寂静不寂静相不可得；以  
yìng yī qiè zhì zhì xīn guān wú míngyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
应一切智智心，观无明远离不远离相不可得，  
guānxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎoyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù  
观行乃至老死愁叹苦忧恼远离不远离相不  
kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǒufāngbiànsànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó  
时，有方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗  
mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ cháng wú chángxiàng bù  
时，以应一切智智心，观四静虑常无常相不  
kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng cháng wú chángxiàng bù kě dé  
可得，观四无量、四无色定常无常相不可得；  
yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ lè kǔ xiàng bù kě dé guān  
以应一切智智心，观四静虑乐苦相不可得，观  
sì wú liàng sì wú sè dìng lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
四无量、四无色定乐苦相不可得；以应一切智  
zhì xīn guān sì jìng lǜ wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān sì wú liàng  
智心，观四静虑我无我相不可得，观四无量、  
sì wú sè dìng wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
四无色定我无我相不可得；以应一切智智心，  
guān sì jìng lǜ jìng bú jìngxiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè  
观四静虑净不净相不可得，观四无量、四无色  
dìng jìng bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng  
定净不净相不可得；以应一切智智心，观四静  
lǜ kōng bù kōngxiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng kōng  
虑空不空相不可得，观四无量、四无色定空  
bù kōngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ wú  
不空相不可得；以应一切智智心，观四静虑无

xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng wú xiàng  
相有相 相不可得，观四无量、四无色定无相

yǒuxiàngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ wú  
有相 相不可得；以应一切智智心，观四静虑无

yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng wú yuàn  
愿有愿 相不可得，观四无量、四无色定无愿

yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ jì  
有愿 相不可得；以应一切智智心，观四静虑寂

jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng jì jìng  
静不寂静 相不可得，观四无量、四无色定寂静

bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ  
不寂静 相不可得；以应一切智智心，观四静虑

yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guān sì wú liàng sì wú sè dìng  
远离不远离 相不可得，观四无量、四无色定

yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà  
远离不远离 相不可得。善现，如是菩萨摩訶萨

xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú  
修行般若波罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如

shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

大般若波罗蜜多经卷第四十二



# dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí sān 大般若波罗蜜多经卷第四十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

## chū fēn pì yù pǐn dì shí yī zhī èr 初分譬喻品第十一之二

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān sì niàn zhù cháng wú cháng xiàng bù  
时，以应一切智智心，观四念住常无常相不

kě dé guān sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng  
可得，观四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī cháng wú cháng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
觉支、八圣道支常无常相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān sì niàn zhù lè kǔ xiàng bù kě dé guān sì zhèng duàn  
智智心，观四念住乐苦相不可得，观四正断

nǎi zhì bā shèng dào zhī lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
乃至八圣道支乐苦相不可得；以应一切智智心，

guān sì niàn zhù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān sì zhèng duàn nǎi zhì  
观四念住我无我相不可得，观四正断乃至

bā shèng dào zhī wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
八圣道支我无我相不可得；以应一切智智心，

guān sì niàn zhù jìng bú jìng xiàng bù kě dé guān sì zhèng duàn nǎi zhì  
观四念住净不净相不可得，观四正断乃至

bā shèng dào zhī jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
八圣道支净不净相不可得；以应一切智智心，

guān sì niàn zhù kōng bù kōng xiàng bù kě dé guān sì zhèng duàn nǎi zhì  
观四念住空不空相不可得，观四正断乃至

bā shèng dào zhī kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn  
八圣道支空不空相不可得；以应一切智智心，

guān sì niàn zhù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guān sì zhèng duàn nǎi zhì  
观四念住无相有相相不可得，观四正断乃

zhì bā shèng dào zhī wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì  
至八圣道支无相有相相不可得；以应一切智

zhì xīn guān sì niànzhù wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé guān sì zhèng  
智心，观四念住无愿有愿相不可得，观四正

duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé yǐ yìng yī  
断乃至八圣道支无愿有愿相不可得；以应一

qiè zhì zhì xīn guān sì niànzhù jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé guān  
切智智心，观四念住寂静不寂静相不可得，观

sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé  
四正断乃至八圣道支寂静不寂静相不可得；

yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì niànzhù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù  
以应一切智智心，观四念住远离不远离相不

kě dé guān sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yuǎn lí bù yuǎn lí  
可得，观四正断乃至八圣道支远离不远离

xiàng bù kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō  
罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚深般

rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānkōng jiě tuōméncháng wú chángxiàng  
时，以应一切智智心，观空解脱门常无常相

bù kě dé guān wú xiàng wú yuàn jiě tuōméncháng wú chángxiàng bù  
不可得，观无相、无愿解脱门常无常相不

kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guānkōng jiě tuōmén lè kǔ xiàng bù  
可得；以应一切智智心，观空解脱门乐苦相不

kě dé guān wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ  
可得，观无相、无愿解脱门乐苦相不可得；以

yìng yī qiè zhì zhì xīn guānkōng jiě tuōmén wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
应一切智智心，观空解脱门我无我相不可得，

guān wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng  
观无相、无愿解脱门我无我相不可得；以应

yī qiè zhì zhì xīn guānkōng jiě tuōmén jìng bú jìngxiàng bù kě dé guān  
一切智智心，观空解脱门净不净相不可得，观

wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén jìng bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
无相、无愿解脱门净不净相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guānkōng jiě tuōmén kōng bù kōngxiàng bù kě dé guān wú  
智智心，观空解脱门空不空相不可得，观无



xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè  
相、无愿解脱门空不空相不可得；以应一切  
zhì zhì xīn guān kōng jiě tuō mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guān  
智智心，观空解脱门无相有相相不可得，观  
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng  
无相、无愿解脱门无相有相相不可得；以应  
yī qiè zhì zhì xīn guān kōng jiě tuō mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé  
一切智智心，观空解脱门无愿有愿相不可得，  
guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ  
观无相、无愿解脱门无愿有愿相不可得；以  
yìng yī qiè zhì zhì xīn guān kōng jiě tuō mén jì jìng bú jì jìng xiàng bù  
应一切智智心，观空解脱门寂静不寂静相不  
kě dé guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě  
可得，观无相、无愿解脱门寂静不寂静相不可  
dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān kōng jiě tuō mén yuǎn lí bù yuǎn lí  
得；以应一切智智心，观空解脱门远离不远离  
xiàng bù kě dé guān wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yuǎn lí bù yuǎn lí  
相不可得，观无相、无愿解脱门远离不远离  
xiàng bù kě dé shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相不可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shēn shēn bō  
罗蜜多时，有方便善巧故，闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó mì duō cháng wú  
时，以应一切智智心，观布施波罗蜜多常无  
cháng xiàng bù kě dé guān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō  
常相不可得，观净戒、安忍、精进、静虑、般  
rě bō luó mì duō cháng wú cháng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
若波罗蜜多常无常相不可得；以应一切智智  
xīn guān bù shī bō luó mì duō lè kǔ xiàng bù kě dé guān jìng jiè  
心，观布施波罗蜜多乐苦相不可得，观净戒、  
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō lè kǔ xiàng bù kě dé  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多乐苦相不可得；  
yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó mì duō wǒ wú wǒ xiàng bù  
以应一切智智心，观布施波罗蜜多我无我相不

kě dé guānjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
可得，观净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī  
多我无我相不可得；以应一切智智心，观布施

bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng bù kě dé guānjìng jiè ān rěn jīng  
波罗蜜多净不净相不可得，观净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng  
进、静虑、般若波罗蜜多净不净相不可得；以应

yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng bù kě  
一切智智心，观布施波罗蜜多空不空相不可

dé guānjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō  
得，观净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō  
空不空相不可得；以应一切智智心，观布施波

luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guānjìng jiè ān rěn jīng  
罗蜜多无相有相相不可得，观净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé  
进、静虑、般若波罗蜜多无相有相相不可得；

yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn  
以应一切智智心，观布施波罗蜜多无愿有愿

xiàng bù kě dé guānjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě  
相不可得，观净戒、安忍、精进、静虑、般若

bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
波罗蜜多无愿有愿相不可得；以应一切智智

xīn guān bù shī bō luó mì duō jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guān  
心，观布施波罗蜜多寂静不寂静相不可得，观

jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jì jìng bú  
净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多寂静不

jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó  
寂静相不可得；以应一切智智心，观布施波罗

mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé guānjìng jiè ān rěn jīng  
蜜多远离不远离相不可得，观净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
进、静虑、般若波罗蜜多远离不远离相不可得。

shàn xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有

fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō  
方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，



qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn cháng wú chángxiàng bù kě  
时，以应一切智智心，观五眼常无常相不可

dé guān liù shéntōngcháng wú chángxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì  
得，观六神通常无常相不可得；以应一切智

zhì xīn guān wǔ yǎn lè kǔ xiàng bù kě dé guān liù shéntōng lè kǔ  
智心，观五眼乐苦相不可得，观六神通乐苦

xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn wǒ wú wǒ xiàng  
相不可得；以应一切智智心，观五眼我无我相

bù kě dé guān liù shéntōng wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè  
不可得，观六神通我无我相不可得；以应一切

zhì zhì xīn guān wǔ yǎn jìng bú jìngxiàng bù kě dé guān liù shéntōng jìng  
智智心，观五眼净不净相不可得，观六神通净

bú jìngxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn kōng bù  
不净相不可得；以应一切智智心，观五眼空不

kōngxiàng bù kě dé guān liù shéntōng kōng bù kōngxiàng bù kě dé yǐ  
空相不可得，观六神通空不空相不可得；以

yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn wú xiàng yǒu xiàngxiàng bù kě dé  
应一切智智心，观五眼无相有相相不可得，

guān liù shéntōng wú xiàng yǒu xiàngxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì  
观六神通无相有相相不可得；以应一切智智

xīn guān wǔ yǎn wú yuàn yǒu yuànxiàng bù kě dé guān liù shéntōng wú  
心，观五眼无愿有愿相不可得，观六神通无

yuàn yǒu yuànxiàng bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn jì  
愿有愿相不可得；以应一切智智心，观五眼寂

jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé guān liù shéntōng jì jìng bú jì jìngxiàng  
静不寂静相不可得，观六神通寂静不寂静相

bù kě dé yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn yuǎn lí bù yuǎn lí  
不可得；以应一切智智心，观五眼远离不远离

xiàng bù kě dé guān liù shéntōng yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
相不可得，观六神通远离不远离相不可得。

shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒu  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有

fāngbiàn shànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，

qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fó shí lì cháng wú chángxiàng bù  
时，以应一切智智心，观佛十力常无常相不

kě dé guān sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
可得，观四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大

xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì cháng wú chángxiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
一切相智常无常相不可得；以应一切智智

xīn guān fó shí lì lè kǔ xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì  
心，观佛十力乐苦相不可得，观四无所畏乃至

yī qiè xiàng zhì lè kǔ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān  
一切相智乐苦相不可得；以应一切智智心，观

fó shí lì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè  
佛十力我无我相不可得，观四无所畏乃至一切

xiàng zhì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fó  
相智我无我相不可得；以应一切智智心，观佛

shí lì jìng bú jìng xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng  
十力净不净相不可得，观四无所畏乃至一切相

zhì jìng bú jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fó shí  
智净不净相不可得；以应一切智智心，观佛十

lì kōng bù kōng xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng  
力空不空相不可得，观四无所畏乃至一切相

zhì kōng bù kōng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fó shí  
智空不空相不可得；以应一切智智心，观佛十

lì wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè  
力无相有相相不可得，观四无所畏乃至一切

xiàng zhì wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
相智无相有相相不可得；以应一切智智心，

guān fó shí lì wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé guān sì wú suǒ wèi nǎi  
观佛十力无愿有愿相不可得，观四无所畏乃

zhì yī qiè xiàng zhì wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé yǐ yìng yī qiè zhì  
至一切相智无愿有愿相不可得；以应一切智

zhì xīn guān fó shí lì jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé guān sì wú  
智心，观佛十力寂静不寂静相不可得，观四无



suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yǐ yìng  
所畏乃至一切相智寂静不寂静相不可得；以应  
yī qiè zhì zhì xīn guān fó shí lì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
一切智智心，观佛十力远离不远离相不可得，  
guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù  
观四无所畏乃至一切相智远离不远离相不  
kě dé shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
可得。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó  
时，有方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗  
mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zuò cǐ guān shí  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨作此观时，  
fù xīng shì niàn wǒ dāng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn wèi zhū yǒu qíng  
复兴是念：‘我当以无所得为方便，为诸有情  
shuō yī qiè fǎ cháng wú cháng xiàng bù kě dé lè kǔ xiàng bù kě dé  
说一切法常无常相不可得、乐苦相不可得、  
wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé jìng bú jìng xiàng bù kě dé kōng bù kōng  
我无我相不可得、净不净相不可得、空不空  
xiàng bù kě dé wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
相不可得、无相有相相不可得、无愿有愿相  
bù kě dé jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
不可得、寂静不寂静相不可得、远离不远离相  
bù kě dé shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
不可得。’善现，是为菩萨摩诃萨修行般若波罗  
mì duō shí wú suǒ zhuó bù shī bō luó mì duō rú shì pú sà mó hē sà  
蜜多时，无所著布施波罗蜜多。如是菩萨摩诃萨  
yóu cǐ bù shī bō luó mì duō yǒufāngbiànshànqiǎo gù wénshuō rú shì  
由此布施波罗蜜多，有方便善巧故，闻说如是  
shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí bù yǐ yìngshēngwén dú jué xīn guān yī qiè fǎ cháng wú cháng  
时，不以应声闻、独觉心，观一切法常无常  
xiàng bù kě dé lè kǔ xiàng bù kě dé wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
相不可得、乐苦相不可得、我无我相不可得、

jìng bú jìng xiàng bù kě dé kōng bù kōng xiàng bù kě dé wú xiàng yǒu  
净不净相不可得、空不空相不可得、无相有  
xiàng xiàng bù kě dé wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé jì jìng bú jì  
相相不可得、无愿有愿相不可得、寂静不寂  
jìng xiàng bù kě dé yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé yǐ wú suǒ dé  
静相不可得、远离不远离相不可得，以无所得  
wéi fāng biàn gù shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
为方便故。善现，是为菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí wú suǒ zhuó jìng jiè bō luó mì duō rú shì pú sà mó hē  
罗蜜多时，无所著净戒波罗蜜多。如是菩萨摩诃  
sà yóu cǐ jìng jiè bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú  
萨由此净戒波罗蜜多，有方便善巧故，闻说如  
shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn guān yī qiè fǎ cháng wú cháng xiàng bù  
时，以无所得为方便，观一切法常无常相不  
kě dé lè kǔ xiàng bù kě dé wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé jìng bú  
可得、乐苦相不可得、我无我相不可得、净不  
jìng xiàng bù kě dé kōng bù kōng xiàng bù kě dé wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
净相不可得、空不空相不可得、无相有相相  
bù kě dé wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé jì jìng bú jì jìng xiàng bù  
不可得、无愿有愿相不可得、寂静不寂静相不  
kě dé yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé néng yú shì zhōng ān rěn  
可得、远离不远离相不可得，能于是中安忍  
yù lè shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
欲乐。善现，是为菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí wú suǒ zhuó ān rěn bō luó mì duō rú shì pú sà mó hē sà yóu cǐ  
时，无所著安忍波罗蜜多。如是菩萨摩诃萨由此  
ān rěn bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shēn  
安忍波罗蜜多，有方便善巧故，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yī qiè fǎ cháng wú cháng xiàng bù  
时，以应一切智智心，观一切法常无常相不



kě dé lè kǔ xiàng bù kě dé wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé jìng bú  
可得、乐苦相不可得、我无我相不可得、净不  
jìng xiàng bù kě dé kōng bù kōng xiàng bù kě dé wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
净相不可得、空不空相不可得、无相有相相  
bù kě dé wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé jì jìng bú jì jìng xiàng bù  
不可得、无愿有愿相不可得、寂静不寂静相不  
kě dé yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé suī yǐ wú suǒ dé wéi fāng  
可得、远离不远离相不可得，虽以无所得为方  
biàn ér cháng bù shě yī qiè zhì zhì xiāng yǐng zuò yì shàn xiàn shì wéi  
便，而常不舍一切智智相应作意。善现，是为  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú suǒ zhuó jīng jìn  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无所著精进  
bō luó mì duō rú shì pú sà mó hē sà yóu cǐ jīng jìn bō luó mì duō  
波罗蜜多。如是菩萨摩诃萨由此精进波罗蜜多，  
yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō  
有方便善巧故，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
其心不惊不恐不怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí bù yǐ yìng shēng wén dú jué xīn guān yī qiè fǎ cháng wú cháng  
时，不以应声闻、独觉心，观一切法常无常  
xiàng bù kě dé lè kǔ xiàng bù kě dé wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
相不可得、乐苦相不可得、我无我相不可得、  
jìng bú jìng xiàng bù kě dé kōng bù kōng xiàng bù kě dé wú xiàng yǒu  
净不净相不可得、空不空相不可得、无相有  
xiàng xiàng bù kě dé wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé jì jìng bú jì  
相相不可得、无愿有愿相不可得、寂静不寂  
jìng xiàng bù kě dé yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé yǐ wú suǒ dé  
静相不可得、远离不远离相不可得，以无所得  
wéi fāng biàn gù yú zhōng bù qǐ yìng shēng wén dú jué xīn jí yú fēi  
为方便故，于中不起应声闻、独觉心及余非  
shàn xīn ér wéi sǎn dòng shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
善心而为散动。善现，是为菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí wú suǒ zhuó jìng lǜ bō luó mì duō rú shì pú sà  
若波罗蜜多时，无所著静虑波罗蜜多。如是菩萨  
mó hē sà yóu cǐ jìng lǜ bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù wén  
摩诃萨由此静虑波罗蜜多，有方便善巧故，闻

shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí zuò rú shì guān fēi kōng sè gù sè kōng sè jí shì kōng  
时，作如是观：‘非空色故色空，色即是空，

kōng jí shì sè shòu xiǎng xíng shí yì fù rú shì fēi kōngyǎn  
空即是色，受、想、行、识亦复如是。非空眼

chù gù yǎnchùkōng yǎnchù jí shì kōng kōng jí shì yǎnchù ěr  
处故眼处空，眼处即是空，空即是眼处，耳、

bí shé shēn yì chù yì fù rú shì fēi kōng sè chù gù sè chùkōng  
鼻、舌、身、意处亦复如是。非空色处故色处空，

sè chù jí shì kōng kōng jí shì sè chù shēng xiāng wèi chù  
色处即是空，空即是色处，声、香、味、触、

fǎ chù yì fù rú shì fēi kōngyǎn jiè gù yǎn jiè kōng yǎn jiè jí shì  
法处亦复如是。非空眼界故眼界空，眼界即是

kōng kōng jí shì yǎn jiè sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéi  
空，空即是眼界，色界、眼识界及眼触、眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì fēi kōng ěr jiè gù ěr jiè kōng  
缘所生诸受亦复如是。非空耳界故耳界空，

ěr jiè jí shì kōng kōng jí shì ěr jiè shēng jiè ěr shí jiè jí ěr  
耳界即是空，空即是耳界，声界、耳识界及耳

chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì fēi kōng bí jiè gù  
触、耳触为缘所生诸受亦复如是。非空鼻界故

bí jiè kōng bí jiè jí shì kōng kōng jí shì bí jiè xiāng jiè bí  
鼻界空，鼻界即是空，空即是鼻界，香界、鼻

shí jiè jí bí chù bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì fēi  
识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受亦复如是。非

kōngshé jiè gù shé jiè kōng shé jiè jí shì kōng kōng jí shì shé jiè  
空舌界故舌界空，舌界即是空，空即是舌界，

wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù  
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受亦复

rú shì fēi kōngshēn jiè gù shēn jiè kōng shēn jiè jí shì kōng kōng  
如是。非空身界故身界空，身界即是空，空

jí shì shēn jiè chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒ  
即是身界，触界、身识界及身触、身触为缘所

shēngzhūshòu yì fù rú shì fēi kōng yì jiè gù yì jiè kōng yì jiè jí  
生诸受亦复如是。非空意界故意界空，意界即



shì kōng kōng jí shì yì jiè fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù  
是空，空即是眼界，法界、意识界及意触、意触  
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì fù rú shì fēi kōng dì jiè gù dì jiè kōng  
为缘所生诸受亦复如是。非空地界故地界空，  
dì jiè jí shì kōng kōng jí shì dì jiè shuǐ huǒ fēng kōng  
地界即是空，空即是地界，水、火、风、空、  
shí jiè yì fù rú shì fēi kōng kǔ shèng dì gù kǔ shèng dì kōng kǔ  
识界亦复如是。非空苦圣谛故，苦圣谛空，苦  
shèng dì jí shì kōng kōng jí shì kǔ shèng dì jí miè dào shèng  
圣谛即是空，空即是苦圣谛，集、灭、道圣  
dì yì fù rú shì fēi kōng wú míng gù wú míng kōng wú míng jí shì kōng  
谛亦复如是。非空无明故无明空，无明即是空，  
kōng jí shì wú míng xíng shí míng sè liù chù chù shòu  
空即是无明，行、识、名色、六处、触、受、  
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yì fù rú shì  
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼亦复如是。  
fēi kōng sì jìng lù gù sì jìng lù kōng sì jìng lù jí shì kōng kōng jí  
非空四静虑故四静虑空，四静虑即是空，空即  
shì sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng yì fù rú shì fēi kōng sì  
是四静虑，四无量、四无色定亦复如是。非空四  
niànzhù gù sì niànzhù kōng sì niànzhù jí shì kōng kōng jí shì sì niàn  
念住故四念住空，四念住即是空，空即是四念  
zhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī  
住，四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、  
bā shèngdào zhī yì fù rú shì fēi kōng kōng jiě tuō mén gù kōng jiě tuō  
八圣道支亦复如是。非空空解脱门故空解脱  
mén kōng kōng jiě tuō mén jí shì kōng kōng jí shì kōng jiě tuō mén  
门空，空解脱门即是空，空即是空解脱门，  
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì fù rú shì fēi kōng bù shī bō luó mì  
无相、无愿解脱门亦复如是。非空布施波罗蜜  
duō gù bù shī bō luó mì duō kōng bù shī bō luó mì duō jí shì kōng  
多故布施波罗蜜多空，布施波罗蜜多即是空，  
kōng jí shì bù shī bō luó mì duō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù  
空即是布施波罗蜜多，净戒、安忍、精进、静虑、  
bō rě bō luó mì duō yì fù rú shì fēi kōng wǔ yǎn gù wǔ yǎn kōng wǔ  
般若波罗蜜多亦复如是。非空五眼故五眼空，五  
yǎn jí shì kōng kōng jí shì wǔ yǎn liù shéntōng yì fù rú shì fēi  
眼即是空，空即是五眼，六神通亦复如是。非

kōng fó shí lì gù fó shí lì kōng fó shí lì jí shì kōng kōng jí shì  
空佛十力故佛十力空，佛十力即是空，空即是  
fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
佛十力，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大  
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì yì fù rú shì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà xiū  
一切相智亦复如是。’善现，是为菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí wú suǒ zhuó bō rě bō luó mì duō rú shì  
行般若波罗蜜多时，无所著般若波罗蜜多。如是  
pú sà mó hē sà yóu cǐ bō rě bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù  
菩萨摩诃萨由此般若波罗蜜多，有方便善巧故，  
wén shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐  
bú bù  
不怖。”

ěr shí shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē  
尔时，善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi zhū shàn yǒu zhī suǒ shè shòu  
萨修行般若波罗蜜多时，为诸善友之所摄受，  
wén shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐  
bú bù  
不怖？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò néng  
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨善友者，谓若能  
yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō sè cháng wú cháng xiàng bù kě dé shuō  
以无所得为方便，说色常无常相不可得，说  
shòu xiǎng xíng shí cháng wú cháng xiàng bù kě dé shuō sè lè kǔ  
受、想、行、识常无常相不可得；说色乐苦  
xiàng bù kě dé shuō shòu xiǎng xíng shí lè kǔ xiàng bù kě dé  
相不可得，说受、想、行、识乐苦相不可得；  
shuō sè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō shòu xiǎng xíng shí wǒ wú  
说色我无我相不可得，说受、想、行、识我无  
wǒ xiàng bù kě dé shuō sè jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō shòu xiǎng  
我相不可得；说色净不净相不可得，说受、想、  
xíng shí jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō sè kōng bù kōng xiàng bù kě dé  
行、识净不净相不可得；说色空不空相不可得，



shuōshòu xiǎng xíng shí kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō sè wú  
说受、想、行、识空不空相不可得；说色无  
xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí wú xiàngyǒu  
相有相相不可得，说受、想、行、识无相有  
xiàngxiàng bù kě dé shuō sè wú yuànyǒuyuànxìàng bù kě dé shuōshòu  
相相不可得；说色无愿有愿相不可得，说受、  
xiǎng xíng shí wú yuànyǒuyuànxìàng bù kě dé shuō sè jì jìng bú  
想、行、识无愿有愿相不可得；说色寂静不  
jì jìngxiàng bù kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí jì jìng bú jì jìng  
寂静相不可得，说受、想、行、识寂静不寂静  
xiàng bù kě dé shuō sè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuōshòu  
相不可得；说色远离不远离相不可得，说受、  
xiǎng xíng shí yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ  
想、行、识远离不远离相不可得，及劝依此  
fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng  
法勤修善根，不令回向声闻、独觉，唯令证  
dé yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú  
得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩  
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善友之所  
shèshòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng  
摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊  
bù kǒng bú bù  
不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchùcháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说眼处常无常相不可  
dé shuō ěr bí shé shēn yì chùcháng wú chángxiàng bù kě  
得，说耳、鼻、舌、身、意处常无常相不可  
dé shuōyǎnchù lè kǔ xiàng bù kě dé shuō ěr bí shé shēn  
得；说眼处乐苦相不可得，说耳、鼻、舌、身、  
yì chù lè kǔ xiàng bù kě dé shuōyǎnchù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
意处乐苦相不可得；说眼处我无我相不可得，  
shuō ěr bí shé shēn yì chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō  
说耳、鼻、舌、身、意处我无我相不可得；说  
yǎnchù jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō ěr bí shé shēn yì  
眼处净不净相不可得，说耳、鼻、舌、身、意

chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō yǎn chù kōng bù kōng xiàng bù kě dé  
处净不净相不可得；说眼处空不空相不可得，

shuō ěr bí shé shēn yì chù kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō  
说耳、鼻、舌、身、意处空不空相不可得；说

yǎn chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō ěr bí shé shēn  
眼处无相有相相不可得，说耳、鼻、舌、身、

yì chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō yǎn chù wú yuàn yǒu yuàn  
意处无相有相相不可得；说眼处无愿有愿

xiàng bù kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù wú yuàn yǒu yuàn  
相不可得，说耳、鼻、舌、身、意处无愿有愿

xiàng bù kě dé shuō yǎn chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō ěr  
相不可得；说眼处寂静不寂静相不可得，说耳、

bí shé shēn yì chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō yǎn  
鼻、舌、身、意处寂静不寂静相不可得；说眼

chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō ěr bí shé shēn  
处远离不远离相不可得，说耳、鼻、舌、身、

yì chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū  
意处远离不远离相不可得，及劝依此法勤修

shàn gēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè  
善根，不令回向声闻、独觉，唯令证得一切

zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē  
智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu  
萨修行般若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，

wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐

bú bù  
不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō sè chù cháng wú cháng xiàng bù kě  
能以无所得为方便，说色处常无常相不可

dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù cháng wú cháng xiàng bù  
得，说声、香、味、触、法处常无常相不

kě dé shuō sè chù lè kǔ xiàng bù kě dé shuō shēng xiāng wèi  
可得；说色处乐苦相不可得，说声、香、味、

chù fǎ chù lè kǔ xiàng bù kě dé shuō sè chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě  
触、法处乐苦相不可得；说色处我无我相不可



dé shuōshēng xiāng wèi chù fǎ chù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
得，说声、香、味、触、法处我无我相不可得；

shuō sè chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuōshēng xiāng wèi chù  
说色处净不净相不可得，说声、香、味、触、

fǎ chù jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō sè chù kōng bù kōng xiàng bù kě  
法处净不净相不可得；说色处空不空相不可

得，说声、香、味、触、法处空不空相不可

得；说色处无相有相相不可得，说声、香、

wèi chù fǎ chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō sè chù wú yuàn  
味、触、法处无相有相相不可得；说色处无愿

yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuōshēng xiāng wèi chù fǎ chù wú  
有愿相不可得，说声、香、味、触、法处无

yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō sè chù jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě  
愿有愿相不可得；说色处寂静不寂静相不可

得，说声、香、味、触、法处寂静不寂静相不

kě dé shuō sè chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuōshēng  
可得；说色处远离不远离相不可得，说声、

xiāng wèi chù fǎ chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn  
香、味、触、法处远离不远离相不可得，及劝

yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng  
依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，唯令

zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu  
证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng ān rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu  
若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善友

zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn gēn bō rě bō luó mì duō qí xīn  
之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心

bù jīng bù kǒng bú bù  
不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō yǎn jiè cháng wú cháng xiàng bù kě  
能以无所得为方便，说眼界常无常相不可

得，说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòucháng wú chángxiàng bù kě dé shuōyǎn jiè lè kǔ xiàng bù kě dé  
受常无常相不可得；说眼界乐苦相不可得，  
shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè  
说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受乐  
kǔ xiàng bù kě dé shuōyǎn jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō sè jiè  
苦相不可得；说眼界我无我相不可得，说色界、  
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wǒ wú wǒ xiàng  
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受我无我相  
bù kě dé shuōyǎn jiè jìng bú jìngxiàng bù kě dé shuō sè jiè yǎn  
不可得；说眼界净不净相不可得，说色界、眼  
shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jìng bú jìngxiàng bù  
识界及眼触、眼触为缘所生诸受净不净相不  
kě dé shuōyǎn jiè kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō sè jiè yǎn shí  
可得；说眼界空不空相不可得，说色界、眼识  
jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng bù kōngxiàng bù kě  
界及眼触、眼触为缘所生诸受空不空相不可  
dé shuōyǎn jiè wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé shuō sè jiè yǎn shí  
得；说眼界无相有相相不可得，说色界、眼识  
jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú xiàngyǒuxiàngxiàng  
界及眼触、眼触为缘所生诸受无相有相相  
bù kě dé shuōyǎn jiè wú yuànyǒuyuànxìàng bù kě dé shuō sè jiè  
不可得；说眼界无愿有愿相不可得，说色界、  
yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuànyǒuyuàn  
眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受无愿有愿  
xiàng bù kě dé shuōyǎn jiè jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō sè  
相不可得；说眼界寂静不寂静相不可得，说色  
jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng bú  
界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受寂静不  
jì jìngxiàng bù kě dé shuōyǎn jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
寂静相不可得；说眼界远离不远离相不可得，  
shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受  
yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn  
远离不远离相不可得，及劝依此法勤修善根，  
bú lìng huíxiàngshēngwén dú jué wéi lìngzhèng dé yī qiè zhì zhì shàn  
不令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善  
xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般



rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì  
若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是

shènsēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèiruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuō ěr jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说耳界常无常相不可

dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēng  
得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòucháng wú chángxiàng bù kě dé shuō ěr jiè lè kǔ xiàng bù kě  
诸受常无常相不可得；说耳界乐苦相不可

dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēng  
得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòu lè kǔ xiàng bù kě dé shuō ěr jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
诸受乐苦相不可得；说耳界我无我相不可得，

shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受

wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō ěr jiè jìng bú jìngxiàng bù kě dé shuō  
我无我相不可得；说耳界净不净相不可得，说

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìng  
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受净

bú jìngxiàng bù kě dé shuō ěr jiè kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō  
不净相不可得；说耳界空不空相不可得，说

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng  
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受空

bú kōngxiàng bù kě dé shuō ěr jiè wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé  
不空相不可得；说耳界无相有相相不可得，

shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受

wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé shuō ěr jiè wú yuànyǒuyuànxiàng bù  
无相有相相不可得；说耳界无愿有愿相不

kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēng  
可得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生

zhūshòu wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé shuō ěr jiè jì jìng bú jì jìng  
诸受无愿有愿相不可得；说耳界寂静不寂静

xiàng bù kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuán  
相不可得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘

suǒshēngzhūshòu jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō ěr jiè yuǎn lí  
所生诸受寂静不寂静相不可得；说耳界远离  
bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr  
不远离相不可得，说声界、耳识界及耳触、耳  
chù wéiyuán suǒshēngzhūshòuyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí  
触为缘所生诸受远离不远离相不可得，及  
quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí xiàngshēngwén dú jué  
劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，  
wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善  
yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng ān ruò bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善  
yǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuō bí jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说鼻界常无常相不可  
dé shuōxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒshēngzhū  
得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸  
shòucháng wú chángxiàng bù kě dé shuō bí jiè lè kǔ xiàng bù kě dé  
受常无常相不可得；说鼻界乐苦相不可得，  
shuōxiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒshēngzhūshòu  
说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受  
lè kǔ xiàng bù kě dé shuō bí jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuōxiāng  
乐苦相不可得；说鼻界我无我相不可得，说香  
jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒshēngzhūshòu wǒ wú wǒ  
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受我无我  
xiàng bù kě dé shuō bí jiè jìng bú jìngxiàng bù kě dé shuōxiāng jiè  
相不可得；说鼻界净不净相不可得，说香界、  
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒshēngzhūshòu jìng bú jìngxiàng  
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受净不净相  
bù kě dé shuō bí jiè kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuōxiāng jiè  
不可得；说鼻界空不空相不可得，说香界、  
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuán suǒshēngzhūshòu kōng bù kōngxiàng  
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受空不空相



bù kě dé shuō bí jiè wú xiàngyǒuxiàng xiàng bù kě dé shuō xiāng jiè  
不可得；说鼻界无相有相相不可得，说香界、  
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú xiàngyǒuxiàng  
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受无相有相  
xiàng bù kě dé shuō bí jiè wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé shuō xiāng  
相不可得；说鼻界无愿有愿相不可得，说香  
jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuànyǒu  
界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受无愿有  
yuànxiàng bù kě dé shuō bí jiè jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō  
愿相不可得；说鼻界寂静不寂静相不可得，说  
xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng  
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受寂静  
bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō bí jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě  
不寂静相不可得；说鼻界远离不远离相不可  
dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhū  
得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸  
shòuyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn  
受远离不远离相不可得，及劝依此法勤修善  
gēn bú lìng huíxiàngshēngwén dú jué wéi lìngzhèng dé yī qiè zhì zhì  
根，不令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。  
shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng  
善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú  
般若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如  
shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuōshé jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说舌界常无常相不可  
dé shuō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhū  
得，说味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸  
shòucháng wú chángxiàng bù kě dé shuōshé jiè lè kǔ xiàng bù kě dé  
受常无常相不可得；说舌界乐苦相不可得，  
shuō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè  
说味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受乐  
kǔ xiàng bù kě dé shuōshé jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō wèi jiè  
苦相不可得；说舌界我无我相不可得，说味界、



shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng  
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受我无我相  
bù kě dé shuō shé jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō wèi jiè shé  
不可得；说舌界净不净相不可得，说味界、舌  
shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng bù  
识界及舌触、舌触为缘所生诸受净不净相不  
kě dé shuō shé jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō wèi jiè shé shí  
可得；说舌界空不空相不可得，说味界、舌识  
jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù kōng xiàng bù kě  
界及舌触、舌触为缘所生诸受空不空相不可  
dé shuō shé jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō wèi jiè shé shí  
得；说舌界无相有相相不可得，说味界、舌识  
jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
界及舌触、舌触为缘所生诸受无相有相相  
bù kě dé shuō shé jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō wèi jiè  
不可得；说舌界无愿有愿相不可得，说味界、  
shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn  
舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受无愿有愿  
xiàng bù kě dé shuō shé jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō wèi  
相不可得；说舌界寂静不寂静相不可得，说味  
jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jì jìng bú  
界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受寂静不  
jì jìng xiàng bù kě dé shuō shé jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
寂静相不可得；说舌界远离不远离相不可得，  
shuō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu  
说味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受  
yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn  
远离不远离相不可得，及劝依此法勤修善根，  
bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn  
不令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善  
xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bān  
现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì  
若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是  
shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若



néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuōshēn jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说身界常无常相不可  
dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēng  
得，说触界、身识界及身触、身触为缘所生  
zhūshòucháng wú chángxiàng bù kě dé shuōshēn jiè lè kǔ xiàng bù kě  
诸受常无常相不可得；说身界乐苦相不可  
dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēng  
得，说触界、身识界及身触、身触为缘所生  
zhūshòu lè kǔ xiàng bù kě dé shuōshēn jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
诸受乐苦相不可得；说身界我无我相不可得，  
shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受  
wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuōshēn jiè jìng bú jìngxiàng bù kě dé shuō  
我无我相不可得；说身界净不净相不可得，说  
chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jìng  
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受净  
bú jìngxiàng bù kě dé shuōshēn jiè kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō  
不净相不可得；说身界空不空相不可得，说  
chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu kōng  
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受空  
bú kōngxiàng bù kě dé shuōshēn jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé  
不空相不可得；说身界无相有相相不可得，  
shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受  
wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuōshēn jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù  
无相有相相不可得；说身界无愿有愿相不  
kě dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēng  
可得，说触界、身识界及身触、身触为缘所生  
zhūshòu wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuōshēn jiè jì jìng bú jì jìng  
诸受无愿有愿相不可得；说身界寂静不寂静  
xiàng bù kě dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuán  
相不可得，说触界、身识界及身触、身触为缘  
suǒshēngzhūshòu jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuōshēn jiè yuǎn lí  
所生诸受寂静不寂静相不可得；说身界远离  
bú yuǎn lí xiàng bù kě dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn  
不远离相不可得，说触界、身识界及身触、身  
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu yuǎn lí bú yuǎn lí xiàng bù kě dé jí  
触为缘所生诸受远离不远离相不可得，及

quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí xiàngshēngwén dú jué  
劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，  
wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善  
yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善  
yǒu zhī suǒ shè shòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāngbiàn shuō yì jiè cháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说眼界常无常相不可  
dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
得，说法界、意识界及意触、意触为缘所生诸  
shòu cháng wú chángxiàng bù kě dé shuō yì jiè lè kǔ xiàng bù kě dé  
受常无常相不可得；说眼界乐苦相不可得，  
shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè  
说法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受乐  
kǔ xiàng bù kě dé shuō yì jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō fǎ jiè  
苦相不可得；说眼界我无我相不可得，说法界、  
yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng  
意识界及意触、意触为缘所生诸受我无我相  
bù kě dé shuō yì jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō fǎ jiè yì  
不可得；说眼界净不净相不可得，说法界、意  
shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng bù  
识界及意触、意触为缘所生诸受净不净相不  
kě dé shuō yì jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō fǎ jiè yì shí  
可得；说眼界空不空相不可得，说法界、意识  
jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù kōng xiàng bù kě  
界及意触、意触为缘所生诸受空不空相不可  
dé shuō yì jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō fǎ jiè yì shí  
得；说眼界无相有相相不可得，说法界、意识  
jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
界及意触、意触为缘所生诸受无相有相相  
bù kě dé shuō yì jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō fǎ jiè  
不可得；说眼界无愿有愿相不可得，说法界、



yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn  
意识界及意触、意触为缘所生诸受无愿有愿

xiàng bù kě dé shuō yì jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō fǎ  
相不可得；说意识界寂静不寂静相不可得，说法

jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jì jìng bú  
界、意识界及意触、意触为缘所生诸受寂静不

jì jìng xiàng bù kě dé shuō yì jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
寂静相不可得；说意识界远离不远离相不可得，

shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu  
说法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受

yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn  
远离不远离相不可得，及劝依此法勤修善根，

bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn  
不令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善

xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bān  
现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì  
若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是

shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō dì jiè cháng wú cháng xiàng bù kě  
能以无所得为方便，说地界常无常相不可

dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cháng wú cháng xiàng bù kě  
得，说水、火、风、空、识界常无常相不可

dé shuō dì jiè lè kǔ xiàng bù kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng  
得；说地界乐苦相不可得，说水、火、风、空、

shí jiè lè kǔ xiàng bù kě dé shuō dì jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
识界乐苦相不可得；说地界我无我相不可得，

shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō  
说水、火、风、空、识界我无我相不可得；说

dì jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí  
地界净不净相不可得，说水、火、风、空、识

jiè jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō dì jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé  
界净不净相不可得；说地界空不空相不可得，

shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō  
说水、火、风、空、识界空不空相不可得；说

dì jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng  
地界无相有相相不可得，说水、火、风、空、  
shí jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō dì jiè wú yuàn yǒu yuàn  
识界无相有相相不可得；说地界无愿有愿  
xiàng bù kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú yuàn yǒu yuàn  
相不可得，说水、火、风、空、识界无愿有愿  
xiàng bù kě dé shuō dì jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō shuǐ  
相不可得；说地界寂静不寂静相不可得，说水、  
huǒ fēng kōng shí jiè jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō dì  
火、风、空、识界寂静不寂静相不可得；说地  
jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng  
界远离不远离相不可得，说水、火、风、空、  
shí jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū  
识界远离不远离相不可得，及劝依此法勤修  
shàngēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè  
善根，不令回向声闻、独觉，唯令证得一切  
zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē  
智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu  
萨修行般若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，  
wén shuō rú shì shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐  
bú bù  
不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō kǔ shèng dì cháng wú cháng xiàng  
能以无所得为方便，说苦圣谛常无常相  
bù kě dé shuō jí miè dào shèng dì cháng wú cháng xiàng bù kě  
不可得，说集、灭、道圣谛常无常相不可  
dé shuō kǔ shèng dì lè kǔ xiàng bù kě dé shuō jí miè dào shèng  
得；说苦圣谛乐苦相不可得，说集、灭、道圣  
dì lè kǔ xiàng bù kě dé shuō kǔ shèng dì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
谛乐苦相不可得；说苦圣谛我无我相不可得，  
shuō jí miè dào shèng dì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō kǔ shèng  
说集、灭、道圣谛我无我相不可得；说苦圣  
dì jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō jí miè dào shèng dì jìng bú jìng  
谛净不净相不可得，说集、灭、道圣谛净不净



xiàng bù kě dé shuō kǔ shèng dì kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō jí  
相不可得；说苦圣谛空不空相不可得，说集、  
miè dào shèng dì kōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō kǔ shèng dì wú  
灭、道圣谛空不空相不可得；说苦圣谛无  
xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō jí miè dào shèng dì wú xiàng yǒu  
相有相相不可得，说集、灭、道圣谛无相有  
xiàng xiàng bù kě dé shuō kǔ shèng dì wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé  
相相不可得；说苦圣谛无愿有愿相不可得，  
shuō jí miè dào shèng dì wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō kǔ  
说集、灭、道圣谛无愿有愿相不可得；说苦  
shèng dì jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō jí miè dào shèng  
圣谛寂静不寂静相不可得，说集、灭、道圣  
dì jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō kǔ shèng dì yuǎn lí bù yuǎn  
谛寂静不寂静相不可得；说苦圣谛远离不远离  
lí xiàng bù kě dé shuō jí miè dào shèng dì yuǎn lí bù yuǎn lí  
离相不可得，说集、灭、道圣谛远离不远离  
xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí xiàng  
相不可得，及劝依此法勤修善根，不令回向  
shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi  
声闻、独觉，唯令证得一切智智。善现，是为  
pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗  
mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn shēn bō  
蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō wú míng cháng wú cháng xiàng bù kě  
能以无所得为方便，说无明常无常相不可  
dé shuō xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ  
得，说行、识、名色、六处、触、受、爱、取、  
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo cháng wú cháng xiàng bù kě dé  
有、生、老死愁叹苦忧恼常无常相不可得；  
shuō wú míng lè kǔ xiàng bù kě dé shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ  
说无明乐苦相不可得，说行乃至老死愁叹苦  
yōu nǎo lè kǔ xiàng bù kě dé shuō wú míng wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
忧恼乐苦相不可得；说无明我无我相不可得，

shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé  
说行乃至老死愁叹苦忧恼我无我相不可得；  
shuō wú míng jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn  
说无明净不净相不可得，说行乃至老死愁叹  
kǔ yōu nǎo jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō wú míng kōng bù kōng xiàng bù  
苦忧恼净不净相不可得；说无明空不空相不  
kě dé shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo kōng bù kōng xiàng bù  
可得，说行乃至老死愁叹苦忧恼空不空相不  
kě dé shuō wú míng wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō xíng nǎi zhì  
可得；说无明无相有相相不可得，说行乃至  
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō wú míng  
老死愁叹苦忧恼无相有相相不可得；说无明  
wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu  
无愿有愿相不可得，说行乃至老死愁叹苦忧  
nǎo wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō wú míng jì jìng bú jì jìng xiàng  
恼无愿有愿相不可得；说无明寂静不寂静相  
bù kě dé shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo jì jìng bú jì jìng  
不可得，说行乃至老死愁叹苦忧恼寂静不寂静  
xiàng bù kě dé shuō wú míng yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō  
相不可得；说无明远离不远离相不可得，说  
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
行乃至老死愁叹苦忧恼远离不远离相不可得，  
jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué  
及劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，  
wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善  
yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善  
yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
心不惊不恐不怖。



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí sì  
**大般若波罗蜜多经卷第四十四**

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn pì yù pǐn dì shí yī zhī sān  
**初分譬喻品第十一之三**

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì jìng lǜ cháng wú cháng xiàng bù  
能以无所得为方便，说四静虑常无常相不  
kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng cháng wú cháng xiàng bù kě dé  
可得，说四无量、四无色定常无常相不可得；  
shuō sì jìng lǜ lè kǔ xiàng bù kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng  
说四静虑乐苦相不可得，说四无量、四无色定  
lè kǔ xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō  
乐苦相不可得；说四静虑我无我相不可得，说  
sì wú liàng sì wú sè dìng wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ  
四无量、四无色定我无我相不可得；说四静虑  
jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng jìng bú jìng  
净不净相不可得，说四无量、四无色定净不净  
xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō sì  
相不可得；说四静虑空不空相不可得，说四  
wú liàng sì wú sè dìng kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ wú  
无量、四无色定空不空相不可得；说四静虑无  
xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng wú xiàng  
相有相相不可得，说四无量、四无色定无相  
yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé  
有相相不可得；说四静虑无愿有愿相不可得，  
shuō sì wú liàng sì wú sè dìng wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō  
说四无量、四无色定无愿有愿相不可得；说  
sì jìng lǜ jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō sì wú liàng sì wú  
四静虑寂静不寂静相不可得，说四无量、四无  
sè dìng jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō sì jìng lǜ yuǎn lí bù  
色定寂静不寂静相不可得；说四静虑远离不

yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìngyuǎn lí bù  
远离相不可得，说四无量、四无色定远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí  
远离相不可得，及劝依此法勤修善根，不令回  
xiàngshēngwén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn  
向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善现，  
shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般若  
bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shèn  
波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niànzhù cháng wú chángxiàng bù  
能以无所得为方便，说四念住常无常相不  
kě dé shuō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng  
可得，说四正断、四神足、五根、五力、七等  
jué zhī bā shèngdào zhī cháng wú chángxiàng bù kě dé shuō sì niàn  
觉支、八圣道支常无常相不可得；说四念  
zhù lè kǔ xiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī  
住乐苦相不可得，说四正断乃至八圣道支  
lè kǔ xiàng bù kě dé shuō sì niànzhù wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō  
乐苦相不可得；说四念住我无我相不可得，说  
sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō  
四正断乃至八圣道支我无我相不可得；说  
sì niànzhù jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā  
四念住净不净相不可得，说四正断乃至八  
shèngdào zhī jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō sì niànzhù kōng bù kōng  
圣道支净不净相不可得；说四念住空不空  
xiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī kōng bù kōng  
相不可得，说四正断乃至八圣道支空不空  
xiàng bù kě dé shuō sì niànzhù wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé shuō  
相不可得；说四念住无相有相相不可得，说  
sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé  
四正断乃至八圣道支无相有相相不可得；  
shuō sì niànzhù wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi  
说四念住无愿有愿相不可得，说四正断乃



zhì bā shèngdào zhī wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé shuō sì niànzhù jì  
至八圣道支无愿有愿相不可得；说四念住寂  
jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào  
静不寂静相不可得，说四正断乃至八圣道  
zhī jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō sì niànzhù yuǎn lí bù yuǎn  
支寂静不寂静相不可得；说四念住远离不  
lí xiàng bù kě dé shuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yuǎn lí  
离相不可得，说四正断乃至八圣道支远离  
bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng  
不远离相不可得，及劝依此法勤修善根，不令  
huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn  
回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善现，  
shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
是为菩萨摩訶萨善友。若菩萨摩訶萨修行般若  
bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shèn  
波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩訶萨善友者，谓若

néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō kōng jiě tuō mén cháng wú cháng  
能以无所得为方便，说空解脱门常无常  
xiàng bù kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén cháng wú cháng xiàng  
相不可得，说无相、无愿解脱门常无常相  
bù kě dé shuō kōng jiě tuō mén lè kǔ xiàng bù kě dé shuō wú xiàng  
不可得；说空解脱门乐苦相不可得，说无相、  
wú yuàn jiě tuō mén lè kǔ xiàng bù kě dé shuō kōng jiě tuō mén wǒ wú  
无愿解脱门乐苦相不可得；说空解脱门我无  
wǒ xiàng bù kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wǒ wú wǒ xiàng  
我相不可得，说无相、无愿解脱门我无我相  
bù kě dé shuō kōng jiě tuō mén jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō wú  
不可得；说空解脱门净不净相不可得，说无  
xiàng wú yuàn jiě tuō mén jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō kōng jiě tuō  
相、无愿解脱门净不净相不可得；说空解脱  
mén kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng  
门空不空相不可得，说无相、无愿解脱门空  
bù kōng xiàng bù kě dé shuō kōng jiě tuō mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù  
不空相不可得；说空解脱门无相有相相不

kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě  
可得，说无相、无愿解脱门无相有相相不可  
dé shuō kōng jiě tuō mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō wú xiàng  
得；说空解脱门无愿有愿相不可得，说无相、  
wú yuàn jiě tuō mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō kōng jiě tuō  
无愿解脱门无愿有愿相不可得；说空解脱  
mén jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
门寂静不寂静相不可得，说无相、无愿解脱  
mén jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō kōng jiě tuō mén yuǎn lí bù  
门寂静不寂静相不可得；说空解脱门远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yuǎn lí bù  
远离相不可得，说无相、无愿解脱门远离不  
yuǎn lí xiàng bù kě dé jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí  
远离相不可得，及劝依此法勤修善根，不令回  
xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn  
向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善现，  
shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
是为菩萨摩訶萨善友。若菩萨摩訶萨修行般若  
bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shèn  
波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩訶萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn shuō bù shī bō rě bō luó mì duō cháng  
能以无所得为方便，说布施般若<sup>5</sup>波罗蜜多常  
wú cháng xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù  
无常相不可得，说净戒、安忍、精进、静虑、  
bō rě bō luó mì duō cháng wú cháng xiàng bù kě dé shuō bù shī bō luó  
般若波罗蜜多常无常相不可得；说布施波罗  
mì duō lè kǔ xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng  
蜜多乐苦相不可得，说净戒、安忍、精进、静  
lù bō rě bō luó mì duō lè kǔ xiàng bù kě dé shuō bù shī bō luó  
虑、般若波罗蜜多乐苦相不可得；说布施波罗  
mì duō wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn  
蜜多我无我相不可得，说净戒、安忍、精进、

<sup>5</sup> 大正藏：施；永乐北藏及龙藏：施般若



jìng lù bō rě bō luó mì duō wú wǒ xiàng bù kě dé shuō bù shī  
静虑、般若波罗蜜多我无我相不可得；说布施

bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng  
波罗蜜多净不净相不可得，说净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng bù kě dé shuō  
进、静虑、般若波罗蜜多净不净相不可得；说

bù shī bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn  
布施波罗蜜多空不空相不可得，说净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng bù kě dé  
精进、静虑、般若波罗蜜多空不空相不可得；

shuō bù shī bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō jìng jiè  
说布施波罗蜜多无相有相相不可得，说净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无相有相相

bù kě dé shuō bù shī bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé  
不可得；说布施波罗蜜多无愿有愿相不可得，

shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú yuàn  
说净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无愿

yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō bù shī bō luó mì duō jì jìng bú jì jìng  
有愿相不可得；说布施波罗蜜多寂静不寂静

xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō  
相不可得，说净戒、安忍、精进、静虑、般若波

luó mì duō jì jìng bú jì jìng xiàng bù kě dé shuō bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多寂静不寂静相不可得；说布施波罗蜜多

yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn  
远离不远离相不可得，说净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé jí  
静虑、般若波罗蜜多远离不远离相不可得，及

quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué  
劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，

wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善

yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善

yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其

xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎncháng wú chángxiàng bù kě  
能以无所得为方便，说五眼常无常相不可  
dé shuō liù shéntōngcháng wú chángxiàng bù kě dé shuō wǔ yǎn lè  
得，说六神通常无常相不可得；说五眼乐  
kǔ xiàng bù kě dé shuō liù shéntōng lè kǔ xiàng bù kě dé shuō wǔ  
苦相不可得，说六神通乐苦相不可得；说五  
yǎn wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō liù shéntōng wǒ wú wǒ xiàng bù kě  
眼我无我相不可得，说六神通我无我相不可  
dé shuō wǔ yǎnjìng bú jìngxiàng bù kě dé shuō liù shéntōngjìng bú jìng  
得；说五眼净不净相不可得，说六神通净不净  
xiàng bù kě dé shuō wǔ yǎnkōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō liù shén  
相不可得；说五眼空不空相不可得，说六神  
tōngkōng bù kōngxiàng bù kě dé shuō wǔ yǎn wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù  
通空不空相不可得；说五眼无相有相相不  
kě dé shuō liù shéntōng wú xiàngyǒuxiàngxiàng bù kě dé shuō wǔ yǎn  
可得，说六神通无相有相相不可得；说五眼  
wú yuànyǒuyuànxiàng bù kě dé shuō liù shéntōng wú yuànyǒuyuànxiàng  
无愿有愿相不可得，说六神通无愿有愿相  
bù kě dé shuō wǔ yǎn jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō liù shén  
不可得；说五眼寂静不寂静相不可得，说六神  
tōng jì jìng bú jì jìngxiàng bù kě dé shuō wǔ yǎnyuǎn lí bù yuǎn lí  
通寂静不寂静相不可得；说五眼远离不远离  
xiàng bù kě dé shuō liù shéntōngyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
相不可得，说六神通远离不远离相不可得，  
jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huíxiàngshēngwén dú jué  
及劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，  
wéi lìngzhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善  
yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善  
yǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若



néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn shuō fó shí lì cháng wú chángxiàng bù  
能以无所得为方便，说佛十力常无常相不  
kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà  
可得，说四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大  
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì cháng wú chángxiàng bù kě dé shuō fó shí lì lè kǔ  
一切相智常无常相不可得；说佛十力乐苦  
xiàng bù kě dé shuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì lè kǔ xiàng  
相不可得，说四无所畏乃至一切相智乐苦相  
bù kě dé shuō fó shí lì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō sì wú suǒ  
不可得；说佛十力我无我相不可得，说四无所  
wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wǒ wú wǒ xiàng bù kě dé shuō fó shí lì jìng  
畏乃至一切相智我无我相不可得；说佛十力净  
bú jìng xiàng bù kě dé shuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jìng bú  
不净相不可得，说四无所畏乃至一切相智净不  
jìng xiàng bù kě dé shuō fó shí lì kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō  
净相不可得；说佛十力空不空相不可得，说  
sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì kōng bù kōng xiàng bù kě dé shuō  
四无所畏乃至一切相智空不空相不可得；说  
fó shí lì wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì  
佛十力无相有相相不可得，说四无所畏乃至  
yī qiè xiàng zhì wú xiàng yǒu xiàng xiàng bù kě dé shuō fó shí lì wú yuàn  
一切相智无相有相相不可得；说佛十力无愿  
yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wú  
有愿相不可得，说四无所畏乃至一切相智无  
yuàn yǒu yuàn xiàng bù kě dé shuō fó shí lì jì jìng bú jì jìng xiàng bù  
愿有愿相不可得；说佛十力寂静不寂静相不  
kě dé shuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng bú jì jìng xiàng  
可得，说四无所畏乃至一切相智寂静不寂静相  
bù kě dé shuō fó shí lì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé shuō sì  
不可得；说佛十力远离不远离相不可得，说四  
wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng bù kě dé  
无所畏乃至一切相智远离不远离相不可得，  
jí quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàn gēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué  
及劝依此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，  
wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn  
唯令证得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善

yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn  
友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善  
yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn bō rě bō luó mì duō qí  
友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
心不惊不恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn suī shuō xiū sì jìng lǜ fǎ bù kě dé  
能以无所得为方便，虽说修四静虑法不可得，  
shuō xiū sì wú liàng sì wú sè dìng fǎ bù kě dé ér quàn yī cǐ fǎ  
说修四无量、四无色定法不可得，而劝依此法  
qín xiū shàngēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé  
勤修善根，不令回向声闻、独觉，唯令证得  
yī qiè zhì zhì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà  
一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善友之所摄  
shòu wén shuō rú shì shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù  
受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊不  
kǒng bù bù  
恐不怖。

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà shàn yǒu zhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn suī shuō xiū sì niàn zhù fǎ bù kě dé  
能以无所得为方便，虽说修四念住法不可得，  
shuō xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué  
说修四正断、四神足、五根、五力、七等觉  
zhī bā shèng dào zhī fǎ bù kě dé ér quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn  
支、八圣道支法不可得，而劝依此法勤修善根，  
bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn  
不令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善  
xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shàn yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shàn yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì  
若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bù bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。



fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn suī shuō xiū kōng jiě tuō mén fǎ bù kě  
能以无所得为方便，虽说修空解脱门法不可  
dé shuō xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén fǎ bù kě dé ér quàn yī  
得，说修无相、无愿解脱门法不可得，而劝依  
cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng  
此法勤修善根，不令回向声闻、独觉，唯令证  
dé yī qiè zhì zhì shànxiàn shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú  
得一切智智。善现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩  
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此善友之所  
shèshòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng  
摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心不惊  
bù kǒng bú bù  
不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn suī shuō xiū bù shī bō luó mì duō fǎ bù  
能以无所得为方便，虽说修布施波罗蜜多法不  
kě dé shuō xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó  
可得，说修净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗  
mì duō fǎ bù kě dé ér quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí  
蜜多法不可得，而劝依此法勤修善根，不令回  
xiàng shēng wén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn  
向声闻，独觉，唯令证得一切智智。善现，  
shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般若  
bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì shēn  
波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn suī shuō xiū wǔ yǎn fǎ bù kě dé shuō  
能以无所得为方便，虽说修五眼法不可得，说  
xiū liù shéntōng fǎ bù kě dé ér quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú  
修六神通法不可得，而劝依此法勤修善根，不

lìng huí xiàngshēngwén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shàn  
令回向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善  
xiàn shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
现，是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì  
若波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是  
shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
甚深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shànyǒuzhě wèi ruò  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨善友者，谓若  
néng yǐ wú suǒ dé wéifāngbiàn suī shuō xiū fó shí lì fǎ bù kě dé  
能以无所得为方便，虽说修佛十力法不可得，  
shuō xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
说修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切  
xiàng zhì fǎ bù kě dé ér quàn yī cǐ fǎ qín xiū shàngēn bú lìng huí  
相智法不可得，而劝依此法勤修善根，不令回  
xiàngshēngwén dú jué wéi lìng zhèng dé yī qiè zhì zhì shànxiàn  
向声闻、独觉，唯令证得一切智智。善现，  
shì wéi pú sà mó hē sà shànyǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
是为菩萨摩诃萨善友。若菩萨摩诃萨修行般若  
bō luó mì duō shí wéi cǐ shànyǒu zhī suǒ shèshòu wénshuō rú shì shèn  
波罗蜜多时，为此善友之所摄受，闻说如是甚  
shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù  
深般若波罗蜜多，其心不惊不恐不怖。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé pú sà  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！云何菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo gù  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧故，  
wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐  
yǒu bù  
有怖？”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng bō rě bō luó mì duō yú xiū  
多时，离应一切智智心修行般若波罗蜜多，于修



bō rě bō luó mì duō yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn  
般若波罗蜜多有所得有所恃，以有所得为方便  
gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng  
故；离应一切智智心修行静虑、精进、安忍、净  
jiè bù shī bō luó mì duō yú xiū jìng lǜ nǎi zhì bù shī bō luó mì duō  
戒、布施波罗蜜多，于修静虑乃至布施波罗蜜多  
yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn rú  
有所得有所恃，以有所得为方便故。善现，如  
shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn  
是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善  
qiǎo wén shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu  
巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有  
kǒng yǒu bù  
恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng sì jìng lǜ yú xiū sì jìng lǜ yǒu  
时，离应一切智智心修行四静虑，于修四静虑有  
suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì  
所得有所恃，以有所得为方便故；离应一切智智  
xīn xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng yú xiū sì wú liàng sì wú sè  
心修行四无量、四无色定，于修四无量、四无色  
dìng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn  
定有所得有所恃，以有所得为方便故。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便  
shàn qiǎo wén shuō rú shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng  
善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊  
yǒu kǒng yǒu bù  
有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng sì niàn zhù yú xiū sì niàn zhù yǒu  
时，离应一切智智心修行四念住，于修四念住有  
suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì  
所得有所恃，以有所得为方便故；离应一切智智  
xīn xiū xíng sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué  
心修行四正断、四神足、五根、五力、七等觉

zhī bā shèngdào zhī yú xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī yǒu  
支、八圣道支，于修四正断乃至八圣道支有  
suǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn rú shì  
所得有所恃，以有所得为方便故。善现，如是  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，  
wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒujīng yǒukǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊、有恐、  
yǒu bù  
有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíngkōng jiě tuōmén yú xiū kōng jiě  
时，离应一切智智心修行空解脱门，于修空解  
tuōményǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù lí yìng yī  
脱门有所得有所恃，以有所得为方便故；离应一  
qiè zhì zhì xīn xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén yú xiū wú xiàng  
切智智心修行无相、无愿解脱门，于修无相、  
wú yuàn jiě tuōményǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù  
无愿解脱门有所得有所恃，以有所得为方便故。  
shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无  
fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí  
方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn yǒujīng yǒukǒng yǒu bù  
心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng wǔ yǎn yú xiū wǔ yǎnyǒusuǒ dé  
时，离应一切智智心修行五眼，于修五眼有所得  
yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū  
有所恃，以有所得为方便故；离应一切智智心修  
xíng liù shéntōng yú xiū liù shéntōng yǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ  
行六神通，于修六神通有所得有所恃，以有所  
dé wéifāngbiàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
得为方便故。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若  
bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shènshēn bō  
波罗蜜多时，无方便善巧，闻说如是甚深般



rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng fó shí lì yú xiū fó shí lì yǒu  
时，离应一切智智心修行佛十力，于修佛十力有

suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì  
所得有所恃，以有所得为方便故；离应一切智智

xīn xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
心修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切

xiàng zhì yú xiū sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yǒu suǒ dé yǒu suǒ  
相智，于修四无所畏乃至一切相智有所得有所

shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn rú shì pú sà mó hē  
恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn qiǎo wén shuō rú  
萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说如

shì shèn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè nèi kōng wài kōng nèi wài kōng  
时，离应一切智智心观色内空、外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì  
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì  
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng  
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yú guān sè kōng yǒu suǒ dé yǒu  
空、自性空、无性自性空，于观色空有所得有

suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān  
所恃，以有所得为方便故；离应一切智智心观

shòu xiǎng xíng shí nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú guān shòu  
受、想、行、识内空乃至无性自性空，于观受、

xiǎng háng shí kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn  
想、行、识空有所得有所恃，以有所得为方便

gù shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
故。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
无方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎnchù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观眼处内空乃至无性自性  
kōng yú guānyǎnchù kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观眼处空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān ěr bí shé shēn yì  
便故；离应一切智智心观耳、鼻、舌、身、意  
chù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú guān ěr bí shé shēn  
处内空乃至无性自性空，于观耳、鼻、舌、身、  
yì chù kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn  
意处空有所得有所恃，以有所得为方便故。善  
xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng  
现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方  
biàn shàn qiǎo wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu  
便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有  
jīng yǒu kǒng yǒu bù  
惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè chù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观色处内空乃至无性自性  
kōng yú guān sè chù kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观色处空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān shēng xiāng wèi chù fǎ  
便故；离应一切智智心观声、香、味、触、法  
chù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú guān shēng xiāng wèi  
处内空乃至无性自性空，于观声、香、味、  
chù fǎ chù kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù  
触、法处空有所得有所恃，以有所得为方便故。  
shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无



fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí  
方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guānyǎn jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观眼界内空乃至无性自性  
kōng yú guānyǎn jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéifāng  
空，于观眼界空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù  
便故；离应一切智智心观色界、眼识界及眼触、  
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
眼触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于  
guān sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观色界乃至眼触为缘所生诸受空有所得有  
suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说  
rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān ěr jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观耳界内空乃至无性自性  
kōng yú guān ěr jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéifāng  
空，于观耳界空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù  
便故；离应一切智智心观声界、耳识界及耳触、  
ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
耳触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于  
guān shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观声界乃至耳触为缘所生诸受空有所得有  
suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说

rú shì shèns hēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bí jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观鼻界内空乃至无性自性

kōng yú guān bí jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观鼻界空有所得有所恃，以有所得为方

biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù  
便故；离应一切智智心观香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
鼻触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于

guān xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观香界乃至鼻触为缘所生诸受空有所得有

suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn qiǎo wén shuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说

rú shì shèns hēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān shé jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观舌界内空乃至无性自性

kōng yú guān shé jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观舌界空有所得有所恃，以有所得为方

biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān wèi jiè shé shí jiè jí shé chù  
便故；离应一切智智心观味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
舌触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于

guān wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观味界乃至舌触为缘所生诸受空有所得有

suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn qiǎo wén shuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说

rú shì shèns hēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。



shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guānshēn jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观身界内空乃至无性自性

kōng yú guānshēn jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观身界空有所得有所恃，以有所得为方

biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù  
便故；离应一切智智心观触界、身识界及身触、

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
身触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于

guān chù jiè nǎi zhì shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观触界乃至身触为缘所生诸受空有所得有

suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn qiǎo wén shuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说

rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān yì jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观意识界内空乃至无性自性

kōng yú guān yì jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观意识界空有所得有所恃，以有所得为方

biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù  
便故；离应一切智智心观法界、意识界及意触、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú  
意触为缘所生诸受内空乃至无性自性空，于

guān fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng yǒu suǒ dé yǒu  
观法界乃至意触为缘所生诸受空有所得有

suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn shàn qiǎo wén shuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说

rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān dì jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观地界内空乃至无性自性  
kōng yú guān dì jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
空，于观地界空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān shuǐ huǒ fēng kōng shí  
便故；离应一切智智心观水、火、风、空、识  
jiè nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú guān shuǐ huǒ fēng kōng  
界内空乃至无性自性空，于观水、火、风、空、  
shí jiè kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn  
识界空有所得有所恃，以有所得为方便故。善  
xiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng  
现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方  
biàn shàn qiǎo wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu  
便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有  
jīng yǒu kǒng yǒu bù  
惊有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān kǔ shèng dì nèi kōng nǎi zhì wú xìng  
时，离应一切智智心观苦圣谛内空乃至无性  
zì xìng kōng yú guān kǔ shèng dì kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ  
自性空，于观苦圣谛空有所得有所恃，以有所  
dé wéi fāng biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān jí miè dào shèng  
得为方便故；离应一切智智心观集、灭、道圣  
dì nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng yú guān jí miè dào shèng dì  
谛内空乃至无性自性空，于观集、灭、道圣  
kōng yǒu suǒ dé yǒu suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn gù shàn xiàn  
空有所得有所恃，以有所得为方便故。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāng biàn  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便  
shàn qiǎo wén shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng  
善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊  
yǒu kǒng yǒu bù  
有恐有怖。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān wú míng nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观无明内空乃至无性自性



kōng yú guān wú míngkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
空，于观无明空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guānxíng shí míng sè liù chù  
便故；离应一切智智心观行、识、名色、六处、  
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo  
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦恼，  
nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yú guānxíng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn  
内空乃至无性自性空，于观行乃至老死愁叹  
kǔ yōunǎokōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù  
苦恼空有所得有所恃，以有所得为方便故。  
shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú  
善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无  
fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí  
方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其  
xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì jìng lǜ nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì  
时，离应一切智智心观四静虑内空乃至无性自  
xìngkōng yú guān sì jìng lǜ kōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé  
性空，于观四静虑空有所得有所恃，以有所得  
wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì wú liàng sì wú sè  
为方便故；离应一切智智心观四无量、四无色  
dìng nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yú guān sì wú liàng sì wú sè  
定内空乃至无性自性空，于观四无量、四无色  
dìngkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn  
定空有所得有所恃，以有所得为方便故。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiàn  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便  
shànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng  
善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊  
yǒu kǒng yǒu bù  
有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì niàn zhù nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì  
时，离应一切智智心观四念住内空乃至无性自

xìngkōng yú guān sì niànzhùkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé  
性空，于观四念住空有所得有所恃，以有所得  
wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì zhèngduàn sì shén  
为方便故；离应一切智智心观四正断、四神  
zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī nèikōng nǎi  
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支内空乃  
zhì wú xìng zì xìngkōng yú guān sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī  
至无性自性空，于观四正断乃至八圣道支  
kōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn  
空有所得有所恃，以有所得为方便故。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiàn  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便  
shànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng  
善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊  
yǒukǒngyǒu bù  
有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guānkōng jiě tuō mén nèikōng nǎi zhì wú xìng  
时，离应一切智智心观空解脱门内空乃至无性  
zì xìngkōng yú guānkōng jiě tuō ménkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒu  
自性空，于观空解脱门空有所得有所恃，以有  
suǒ dé wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān wú xiàng wú yuàn  
所得为方便故；离应一切智智心观无相、无愿  
jiě tuō mén nèikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yú guān wú xiàng wú  
解脱门内空乃至无性自性空，于观无相、无  
yuàn jiě tuō ménkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
愿解脱门空有所得有所恃，以有所得为方便  
gù shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
故。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
wú fāngbiàn shànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
无方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn yǒu jīng yǒukǒngyǒu bù  
其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān bù shī bō luó mì duō nèikōng nǎi zhì  
时，离应一切智智心观布施波罗蜜多内空乃至



wú xìng zì xìngkōng yú guān bù shī bō luó mì duōkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ  
无性自性空，于观布施波罗蜜多空有所得有所  
shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān jìng  
恃，以有所得为方便故；离应一切智智心观净  
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō nèi kōng nǎi zhì  
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多内空乃至  
wú xìng zì xìngkōng yú guān jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō  
无性自性空，于观净戒、安忍、精进、静虑、般  
rě bō luó mì duōkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
若波罗蜜多空有所得有所恃，以有所得为方便  
gù shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
故。善现，如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
无方便善巧，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn yǒu jīng yǒukǒngyǒu bù  
其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān wǔ yǎn nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
时，离应一切智智心观五眼内空乃至无性自性  
kōng yú guān wǔ yǎnkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
空，于观五眼空有所得有所恃，以有所得为方  
biàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān liù shéntōng nèi kōng nǎi zhì wú  
便故；离应一切智智心观六神通内空乃至无  
xìng zì xìngkōng yú guān liù shéntōngkōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒu  
性自性空，于观六神通空有所得有所恃，以有  
suǒ dé wéifāngbiàn gù shànxiàn rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
所得为方便故。善现，如是菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎo wénshuō rú shì shēnshēn  
若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说如是甚深  
bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒukǒngyǒu bù  
般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“善现，若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān fó shí lì nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì  
时，离应一切智智心观佛十力内空乃至无性自  
xìngkōng yú guān fó shí lì kōngyǒusuǒ dé yǒusuǒ shì yǐ yǒusuǒ dé  
性空，于观佛十力空有所得有所恃，以有所得

wéifāngbiàn gù lí yìng yī qiè zhì zhì xīn guān sì wú suǒ wèi sì wú  
为方便故；离应一切智智心观四无所畏、四无  
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、  
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì nèi kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
一切智、道相智、一切相智内空乃至无性自性  
kōng yú guān sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì kōng yǒu suǒ dé yǒu  
空，于观四无所畏乃至一切相智空有所得有  
suǒ shì yǐ yǒu suǒ dé wéifāngbiàn gù shàn xiàn rú shì pú sà mó  
所恃，以有所得为方便故。善现，如是菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiàn shàn qiǎo wén shuō  
诃萨修行般若波罗蜜多时，无方便善巧，闻说  
rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。”

ěr shí shàn xiàn bō fó yán shì zūn yún hé pú sà mó hē  
尔时，善现白佛言：“世尊！云何菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi zhū è yǒu zhī suǒ shè shòu wén  
萨修行般若波罗蜜多时，为诸恶友之所摄受，闻  
shuō rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu  
说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有  
bù  
怖？”

fó gào shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà è yǒu zhě ruò jiào yàn  
佛告善现：“诸菩萨摩诃萨恶友者，若教厌  
lí bō rě bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ ruò jiào yàn lí jìng lǜ jīng jìn  
离般若波罗蜜多相应之法，若教厌离静虑、精进、  
ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ wèi zuò shì yán  
安忍、净戒、布施波罗蜜多相应之法，谓作是言：  
duō shàn nán zǐ rǔ děng yú cǐ liù dào bǐ àn xiāng yìng zhī fǎ  
‘咄！善男子！汝等于此六到彼岸相应之法，  
bù yīng xiū xué suǒ yǐ zhě hé cǐ fǎ dìng fēi rú lái suǒ shuō shì wén  
不应修学。所以者何？此法定非如来所说，是文  
sòng zhě wàng suǒ zhì zào shì gù rǔ děng bù yīng tīng xí bù yīng shòu chí  
颂者妄所制造，是故汝等不应听习、不应受持、  
bù yīng dú sòng bù yīng sī wéi bù yīng xún jiū bù yīng wèi tā xuān  
不应读诵、不应思惟、不应寻究、不应为他宣  
shuō kāi shì shàn xiàn shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà  
说开示。’善现，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨



mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄  
shòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu  
受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有  
kǒng yǒu bù  
恐有怖。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú  
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨恶友者，若不

wèishuō mó shì mó guò wèiyǒu è mó zuò fó xíngxiàng lái jiào pú sà mó  
为说魔事魔过，谓有恶魔作佛形像，来教菩萨摩  
hē sà yàn lí liù bō luó mì duō yán shànnán zǐ rǔ jīn hé yòng  
诃萨厌离六波罗蜜多，言：‘善男子！汝今何用  
xiū cǐ bō rě bō luó mì duō rǔ jīn hé yòng xiū cǐ jìng lǜ jīng jìn  
修此般若波罗蜜多？汝今何用修此静虑、精进、  
ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō shànxiàn ruò bú wèishuō  
安忍、净戒、布施波罗蜜多？’善现，若不为说

rú shì děng shì lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú  
如是等事令觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩  
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄  
shòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu  
受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有  
kǒng yǒu bù  
恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为

shuō mó shì mó guò wèiyǒu è mó zuò fó xíngxiàng lái wéi pú sà mó hē  
说魔事魔过，谓有恶魔作佛形像，来为菩萨摩诃  
sà shuō shēng wén dú jué xiāng yìng zhī fǎ suǒ wèi qì jīng nǎi zhì lùn yì  
萨说声闻、独觉相应之法，所谓契经乃至论议，  
fēn bié kāi shì quàn lìng xiū xué shànxiàn ruò bú wèishuō rú shì děng shì  
分别开示劝令修学。善现，若不为说如是等事  
lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē sà  
令觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃萨  
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén  
修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄受，闻  
shuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
 “复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
 shuōmó shì móguò wèiyǒu è mózuò fó xíngxiàng lái zhì pú sà mó hē  
 说魔事魔过，谓有恶魔作佛形像，来至菩萨摩诃  
 sà suǒ yán shànnán zǐ rú wú pú sà zhǒngxìng wú zhēn shí  
 萨所，言：‘善男子！如<sup>6</sup>无菩萨种性<sup>7</sup>，无真实  
 pú tí xīn bù néngzhèng dé bú tuì zhuǎn dì yì bù néngzhèng wú  
 菩提心，不能证得不退转地，亦不能证无  
 shàng pú tí shànxiàn ruò bú wèi shuō rú shì děng shì lìng jué wù zhě  
 上菩提。’善现，若不为说如是等事令觉悟者，  
 shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
 是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃萨修行般若波  
 luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn shēn  
 罗蜜多时，为此恶友之所摄受，闻说如是甚深  
 bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
 般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
 “复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
 shuōmó shì móguò wèiyǒu è mózuò fó xíngxiàng lái zhì pú sà mó hē  
 说魔事魔过，谓有恶魔作佛形像，来至菩萨摩诃  
 sà suǒ yán shànnán zǐ sè kōng wú wǒ wǒ suǒ shòu xiǎng  
 萨所，言：‘善男子！色空无我我所，受、想、  
 háng shí kōng wú wǒ wǒ suǒ yǎnchùkōng wú wǒ wǒ suǒ ěr bí  
 行、识空无我我所；眼处空无我我所，耳、鼻、  
 shé shēn yì chùkōng wú wǒ wǒ suǒ sè chùkōng wú wǒ wǒ suǒ  
 舌、身、意处空无我我所；色处空无我我所，  
 shēng xiāng wèi chù fǎ chùkōng wú wǒ wǒ suǒ yǎn jiè kōng wú  
 声、香、味、触、法处空无我我所；眼界空无  
 wǒ wǒ suǒ sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēng  
 我我所，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生  
 zhū shòukōng wú wǒ wǒ suǒ ěr jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ shēng jiè ěr  
 诸受空无我我所；耳界空无我我所，声界、耳  
 shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhū shòukōng wú wǒ wǒ suǒ  
 识界及耳触、耳触为缘所生诸受空无我我所；  
 bí jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù  
 鼻界空无我我所，香界、鼻识界及鼻触、鼻触

<sup>6</sup> 大正藏：汝；永乐北藏及龙藏：如

<sup>7</sup> 大正藏：姓；永乐北藏及龙藏：性



wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng wú wǒ wǒ suǒ shé jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ  
为缘所生诸受空无我我所；舌界空无我我所，  
wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng wú  
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受空无  
wǒ wǒ suǒ shēn jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ chù jiè shēn shí jiè jí shēn  
我我所；身界空无我我所，触界、身识界及身  
chù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng wú wǒ wǒ suǒ yì jiè kōng  
触、身触为缘所生诸受空无我我所；意界空  
wú wǒ wǒ suǒ fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēng  
无我我所，法界、意识界及意触、意触为缘所生  
zhūshòukōng wú wǒ wǒ suǒ dì jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ shuǐ huǒ  
诸受空无我我所；地界空无我我所，水、火、  
fēng kōng shí jiè kōng wú wǒ wǒ suǒ kǔ shèng dì kōng wú wǒ wǒ suǒ  
风、空、识界空无我我所；苦圣谛空无我我所，  
jí miè dào shèng dì kōng wú wǒ wǒ suǒ wú míng kōng wú wǒ wǒ suǒ  
集、灭、道圣谛空无我我所；无明空无我我所，  
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、  
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎokōng wú wǒ wǒ suǒ sì jìng lǜ kōng wú wǒ wǒ  
老死愁叹苦忧恼空无我我所；四静虑空无我我  
suǒ sì wú liàng sì wú sè dìng kōng wú wǒ wǒ suǒ sì niàn zhù kōng  
所，四无量、四无色定空无我我所；四念住空  
wú wǒ wǒ suǒ sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī  
无我我所，四正断、四神足、五根、五力、七  
děng jué zhī bā shèng dào zhī kōng wú wǒ wǒ suǒ kōng jiě tuō mén kōng  
等觉支、八圣道支空无我我所；空解脱门空  
wú wǒ wǒ suǒ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kōng wú wǒ wǒ suǒ bù  
无我我所，无相、无愿解脱门空无我我所；布  
shī bō luó mì duō kōng wú wǒ wǒ suǒ jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng  
施波罗蜜多空无我我所，净戒、安忍、精进、静  
lǜ bō rě bō luó mì duō kōng wú wǒ wǒ suǒ wǔ yǎn kōng wú wǒ wǒ suǒ  
虑、般若波罗蜜多空无我我所；五眼空无我我所，  
liù shéntōng kōng wú wǒ wǒ suǒ fó shí lì kōng wú wǒ wǒ suǒ sì wú  
六神通空无我我所；佛十力空无我我所，四无  
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí  
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十  
bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng wú  
八佛不共法、一切智、道相智、一切相智空无

wǒ wǒ suǒ duō shànnán zǐ zhū fǎ jiē kōng wú wǒ wǒ suǒ shéi  
我我所。咄！善男子！诸法皆空无我我所，谁  
néng xiū xí liù dào bǐ àn shéi fù néngzhèng wú shàng pú tí shè  
能修习六到彼岸？谁复能证无上菩提？设  
zhèng pú tí wéi hé suǒ yòng shànxiàn ruò bú wèishuō rú shì děng  
证菩提为何所用？’善现，若不为说如是等

shì lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē  
事令觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén  
萨修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄受，闻  
shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò dú jué xíng xiàng lái zhì pú sà mó  
说魔事魔过，谓有恶魔作独觉形像，来至菩萨摩  
hē sà suǒ yán shànnán zǐ shí fāng jiē kōng zhū fó pú sà  
诃萨所，言：‘善男子！十方皆空，诸佛、菩萨  
jí shēng wén zhòng dōu wú suǒ yǒu shànxiàn ruò bú wèishuō rú shì  
及声闻众都无所有。’善现，若不为说如是  
děng shì lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó  
等事令觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu  
诃萨修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄受，  
wén shuō rú shì shènshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng  
闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐  
yǒu bù  
有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò shēng wén xíng xiàng lái zhì pú sà  
说魔事魔过，谓有恶魔作声闻形像，来至菩萨  
mó hē sà suǒ huǐ zī yìng yī qiè zhì zhì zuò yì lìng shēn yàn lí zàn tàn  
摩诃萨所，毁訾应一切智智作意令深厌离，赞叹  
yìng shēng wén dú jué zuò yì lìng jí ài lè shànxiàn ruò bú wèishuō  
应声闻、独觉作意令极爱乐。善现，若不为说  
rú shì děng shì lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú  
如是等事令觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩



sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄  
shòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu  
受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有  
kǒng yǒu bù  
恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò qīn jiào guǐ fàn xíng xiàng lái zhì  
说魔事魔过，谓<sup>8</sup>有恶魔作亲教轨范形像，来至  
pú sà mó hē sà suǒ jiào lìng yàn lí pú sà shèng xíng wèi sì niàn zhù  
菩萨摩诃萨所，教令厌离菩萨胜行，谓四念住  
nǎi zhì bā shèng dào zhī bù shī bō luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì  
乃至八圣道支、布施波罗蜜多乃至般若波罗蜜  
duō jí lìng yàn lí yī qiè zhì zhì wèi wǔ yǎn liù shéntōng fó shí  
多，及令厌离一切智智，谓五眼、六神通、佛十  
lì nǎi zhì yī qiè xiàng zhì wéi jiào xiū xí kōng wú xiàng wú yuàn sān  
力乃至一切相智，唯教修习空、无相、无愿三  
jiě tuō mén rǔ xué cǐ fǎ sù zhèng shēng wén huò dú jué guǒ jiū jìng  
解脱门：‘汝学此法，速证声闻或独觉果究竟  
ān lè hé yòng qín kǔ qiú qù wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn  
安乐，何用勤苦求趣无上正等菩提？’善现，  
ruò bú wèi shuō rú shì děng shì lìng jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà  
若不为说如是等事令觉悟者，是为菩萨摩诃萨  
è yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ  
恶友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，为此  
è yǒu zhī suǒ shè shòu wénshuō rú shì shēnshēn bō rě bō luó mì duō  
恶友之所摄受，闻说如是甚深般若波罗蜜多，  
qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
其心有惊有恐有怖。

大般若波罗蜜多经卷第四十四

<sup>8</sup> 大正藏：诸；永乐北藏及龙藏：谓

# dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí wǔ 大般若波罗蜜多经卷第四十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

## chū fēn pì yù pǐn dì shí yī zhī sì 初分譬喻品第十一之四

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà è yǒu zhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò fù mǔ xíng xiàng lái zhì pú sà mó  
说魔事魔过，谓有恶魔作父母形像，来至菩萨摩  
hē sà suǒ gào yán zǐ zǐ rǔ dāng jīng qín qiú zhèng yù liú  
诃萨所，告言：‘子！子！汝当精勤求证预流、  
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zú dé yǒng lí shēng sǐ dà kǔ  
一来、不还、阿罗汉果，足得永离生死大苦，  
sù zhèng niè pán jiū jìng ān lè hé yòng yuǎn qù wú shàng pú tí qiú  
速证涅槃究竟安乐，何用远趣无上菩提？求  
pú tí zhě yào jīng wú liàng wú shù dà jié lún huí shēng sǐ jiào huà yǒu qíng  
菩提者要经无量无数大劫，轮回生死教化有情，  
shě shēn shě mìng duàn zhī duàn jié tú zì qín kǔ shéi hé rǔ ēn suǒ  
舍身舍命断支断节，徒自勤苦谁荷汝恩？所  
qiú pú tí huò dé bù dé shàn xiàn ruò bú wèi shuō rú shì děng shì lìng  
求菩提或得不得。’善现，若不为说如是等事令  
jué wù zhě shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū  
觉悟者，是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō  
行般若波罗蜜多时，为此恶友之所摄受，闻说  
rú shì shēn shēn bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
如是甚深般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

fù cì shàn xiàn pú sà mó hē sà è yǒu zhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò bì chū dēng xíng xiàng lái zhì pú  
说魔事魔过，谓有恶魔作苾刍等形像，来至菩  
sà mó hē sà suǒ yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō sè cháng wú cháng  
萨摩诃萨所，以有所得为方便，说色常无常



xiàng kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí cháng wú chángxiàng kě dé  
相可得，说受、想、行、识常无常相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè lè kǔ xiàng kě dé shuōshòu xiǎng  
以有所得为方便，说色乐苦相可得，说受、想、  
xíng shí lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè wǒ  
行、识乐苦相可得；以有所得为方便，说色我  
wú wǒ xiàng kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí wǒ wú wǒ xiàng kě dé  
无我相可得，说受、想、行、识我无我相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè jìng bú jìngxiàng kě dé shuōshòu  
以有所得为方便，说色净不净相可得，说受、  
xiǎng xíng shí jìng bú jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
想、行、识净不净相可得；以有所得为方便，  
shuō sè kōng bù kōngxiàng kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí kōng bù  
说色空不空相可得，说受、想、行、识空不  
kōngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè wú xiàng yǒuxiàng  
空相可得；以有所得为方便，说色无相有相  
xiàng kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí wú xiàng yǒuxiàngxiàng kě dé  
相可得，说受、想、行、识无相有相相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè wú yuànyǒuyuànxìàng kě dé shuō  
以有所得为方便，说色无愿有愿相可得，说  
shòu xiǎng xíng shí wú yuànyǒuyuànxìàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
受、想、行、识无愿有愿相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuō sè jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé shuōshòu xiǎng  
为方便，说色寂静不寂静相可得，说受、想、  
xíng shí jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
行、识寂静不寂静相可得；以有所得为方便，  
shuō sè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuōshòu xiǎng xíng shí  
说色远离不远离相可得，说受、想、行、识  
yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
远离不远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchùcháng wú chángxiàng  
“以有所得为方便，说眼处常无常相  
kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chùcháng wú chángxiàng kě  
可得，说耳、鼻、舌、身、意处常无常相可  
dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù lè kǔ xiàng kě dé shuō  
得；以有所得为方便，说眼处乐苦相可得，说  
ěr bí shé shēn yì chù lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
耳、鼻、舌、身、意处乐苦相可得；以有所得

wéifāngbiàn shuōyǎnchù wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō ěr bí shé  
为方便，说眼处我无我相可得，说耳、鼻、舌、  
shēn yì chù wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō  
身、意处我无我相可得；以有所得为方便，说  
yǎnchù jìng bú jìng xiàng kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù  
眼处净不净相可得，说耳、鼻、舌、身、意处  
jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù kōng bù  
净不净相可得；以有所得为方便，说眼处空不  
kōng xiàng kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù kōng bù kōng  
空相可得，说耳、鼻、舌、身、意处空不空  
xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù wú xiàng yǒu xiàng  
相可得；以有所得为方便，说眼处无相有相  
xiàng kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
相可得，说耳、鼻、舌、身、意处无相有相相  
kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
可得；以有所得为方便，说眼处无愿有愿相  
kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě  
可得，说耳、鼻、舌、身、意处无愿有愿相可  
dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù jì jìng bú jì jìng xiàng kě  
得；以有所得为方便，说眼处寂静不寂静相可  
dé shuō ěr bí shé shēn yì chù jì jìng bú jì jìng xiàng kě  
得，说耳、鼻、舌、身、意处寂静不寂静相可  
dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōyǎnchù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
得；以有所得为方便，说眼处远离不远离相  
kě dé shuō ěr bí shé shēn yì chù yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
可得，说耳、鼻、舌、身、意处远离不远离相  
kě dé  
可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù cháng wú cháng xiàng  
“以有所得为方便，说色处常无常相  
kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù cháng wú cháng xiàng  
可得，说声、香、味、触、法处常无常相  
kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù lè kǔ xiàng kě dé  
可得；以有所得为方便，说色处乐苦相可得，  
shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ  
说声、香、味、触、法处乐苦相可得；以有所  
dé wéifāngbiàn shuō sè chù wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō shēng xiāng  
得为方便，说色处我无我相可得，说声、香、



wèi chù fǎ chù wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
味、触、法处我无我相可得；以有所得为方便，

shuō sè chù jìng bú jìng xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù  
说色处净不净相可得，说声、香、味、触、

fǎ chù jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù  
法处净不净相可得；以有所得为方便，说色处

kōng bù kōng xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù kōng  
空不空相可得，说声、香、味、触、法处空

bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù wú xiàng  
不空相可得；以有所得为方便，说色处无相

yǒu xiàng xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú xiàng  
有相相可得，说声、香、味、触、法处无相

yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù wú yuàn  
有相相可得；以有所得为方便，说色处无愿

yǒu yuàn xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú yuàn  
有愿相可得，说声、香、味、触、法处无愿

yǒu yuàn xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù jì jìng bú  
有愿相可得；以有所得为方便，说色处寂静不

jì jìng xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù jì jìng bú  
寂静相可得，说声、香、味、触、法处寂静不

jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sè chù yuǎn lí bù  
寂静相可得；以有所得为方便，说色处远离不

yuǎn lí xiàng kě dé shuō shēng xiāng wèi chù fǎ chù yuǎn lí  
远离相可得，说声、香、味、触、法处远离

bù yuǎn lí xiàng kě dé  
不远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yǎn jiè cháng wú cháng xiàng  
“以有所得为方便，说眼界常无常相

kě dé shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生

zhū shòu cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yǎn  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说眼

jiè lè kǔ xiàng kě dé shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù  
界乐苦相可得，说色界、眼识界及眼触、眼触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方便，

shuō yǎn jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù  
说眼界我无我相可得，说色界、眼识界及眼触、

yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwǒwúwǒxiàngkědé yǐyǒusuǒdé  
眼触为缘所生诸受我无我相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuōyǎnjièjìngbújìngxiàngkědé shuōsèjiè yǎnshí  
为方便，说眼界净不净相可得，说色界、眼识  
jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìngbújìngxiàngkědé  
界及眼触、眼触为缘所生诸受净不净相可得；  
yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuōyǎnjièkōngbúkōngxiàngkědé shuō  
以有所得为方便，说眼界空不空相可得，说  
sèjiè yǎnshíjiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōngbù  
色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受空不  
kōngxiàngkědé yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuōyǎnjièwúxiàngyǒu  
空相可得；以有所得为方便，说眼界无相有  
xiàngxiàngkědé shuōsèjiè yǎnshíjiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuán  
相相可得，说色界、眼识界及眼触、眼触为缘  
suǒshēngzhūshòuwúxiàngyǒuxiàngxiàngkědé yǐyǒusuǒdéwéifāng  
所生诸受无相有相相可得；以有所得为方  
biàn shuōyǎnjièwúyuànyǒuyuànxìàngkědé shuōsèjiè yǎnshí  
便，说眼界无愿有愿相可得，说色界、眼识  
jiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuwúyuànyǒuyuànxìàng  
界及眼触、眼触为缘所生诸受无愿有愿相  
kědé yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuōyǎnjièjìjìngbújìjìngxiàng  
可得；以有所得为方便，说眼界寂静不寂静相  
kědé shuōsèjiè yǎnshíjiè jí yǎnchù yǎnchùwéiyuánsuǒshēng  
可得，说色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生  
zhūshòujìjìngbújìjìngxiàngkědé yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuō  
诸受寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说  
yǎnjièyuǎnlíbùyǎnlíxiàngkědé shuōsèjiè yǎnshíjiè jí yǎn  
眼界远离不远离相可得，说色界、眼识界及眼  
chù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎnlíbùyǎnlíxiàngkědé  
触、眼触为缘所生诸受远离不远离相可得。

yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuōěrjièchángwúchángxiàng  
“以有所得为方便，说耳界常无常相  
kědé shuōshēngjiè ěrshíjiè jí ěrchù ěrchùwéiyuánsuǒshēng  
可得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生  
zhūshòuchángwúchángxiàngkědé yǐyǒusuǒdéwéifāngbiàn shuōěr  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说耳  
jièlèkǔxiàngkědé shuōshēngjiè ěrshíjiè jí ěrchù ěrchù  
界乐苦相可得，说声界、耳识界及耳触、耳触



wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方便，  
shuō ěr jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù  
说耳界我无我相可得，说声界、耳识界及耳触、  
ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
耳触为缘所生诸受我无我相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuō ěr jiè jìng bú jìngxiàng kě dé shuōshēng jiè ěr  
为方便，说耳界净不净相可得，说声界、耳  
shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu jìng bú jìngxiàng kě  
识界及耳触、耳触为缘所生诸受净不净相可  
dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō ěr jiè kōng bù kōngxiàng kě dé  
得；以有所得为方便，说耳界空不空相可得，  
shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受  
kōng bù kōngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō ěr jiè wú  
空不空相可得；以有所得为方便，说耳界无  
xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr  
相有相相可得，说声界、耳识界及耳触、耳  
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ  
触为缘所生诸受无相有相相可得；以有所  
dé wéifāngbiàn shuō ěr jiè wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé shuōshēng jiè  
得为方便，说耳界无愿有愿相可得，说声界、  
ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuànyǒuyuàn  
耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受无愿有愿  
xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō ěr jiè jì jìng bú jì jìng  
相可得；以有所得为方便，说耳界寂静不寂静  
xiàng kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒ  
相可得，说声界、耳识界及耳触、耳触为缘所  
shēngzhūshòu jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
生诸受寂静不寂静相可得；以有所得为方便，  
shuō ěr jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuōshēng jiè ěr shí jiè  
说耳界远离不远离相可得，说声界、耳识界  
jí ěr chù ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
及耳触、耳触为缘所生诸受远离不远离相  
kě dé  
可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bí jiè cháng wú chángxiàng  
“以有所得为方便，说鼻界常无常相

kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhū shòu cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō bí  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说鼻

jiè lè kǔ xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù  
界乐苦相可得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn  
为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方便，

shuō bí jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù  
说鼻界我无我相可得，说香界、鼻识界及鼻触、

bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé  
鼻触为缘所生诸受我无我相可得；以有所得

wéi fāng biàn shuō bí jiè jìng bú jìng xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí  
为方便，说鼻界净不净相可得，说香界、鼻识

jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng kě dé  
界及鼻触、鼻触为缘所生诸受净不净相可得；

yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō bí jiè kōng bù kōng xiàng kě dé shuō  
以有所得为方便，说鼻界空不空相可得，说

xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng  
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受空

bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō bí jiè wú xiàng yǒu  
不空相可得；以有所得为方便，说鼻界无相有

xiàng xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán  
相相可得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
所生诸受无相有相相可得；以有所得为方

biàn shuō bí jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí  
便，说鼻界无愿有愿相可得，说香界、鼻识

jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
界及鼻触、鼻触为缘所生诸受无愿有愿相

kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō bí jiè jì jìng bú jì jìng xiàng  
可得；以有所得为方便，说鼻界寂静不寂静相

kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生

zhū shòu jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō  
诸受寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说

bí jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō xiāng jiè bí shí jiè jí  
鼻界远离不远离相可得，说香界、鼻识界及



bí chù      bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě  
鼻触、鼻触为缘所生诸受远离不远离相可  
dé  
得。

yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn      shuō shé jiè cháng wú cháng xiàng  
“以有所得为方便，说舌界常无常相

kě dé      shuō wèi jiè      shé shí jiè      jí shé chù      shé chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生

zhū shòu cháng wú cháng xiàng kě dé      yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn      shuō shé  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说舌

jiè lè kǔ xiàng kě dé      shuō wèi jiè      shé shí jiè      jí shé chù      shé chù  
界乐苦相可得，说味界、舌识界及舌触、舌触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng kě dé      yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn  
为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方便，

shuō shé jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé      shuō wèi jiè      shé shí jiè      jí shé chù  
说舌界我无我相可得，说味界、舌识界及舌触、

shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng kě dé      yǐ yǒu suǒ dé  
舌触为缘所生诸受我无我相可得；以有所得

wéi fāng biàn      shuō shé jiè jìng bú jìng xiàng kě dé      shuō wèi jiè      shé shí  
为方便，说舌界净不净相可得，说味界、舌识

jiè jí shé chù      shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng xiàng kě dé  
界及舌触、舌触为缘所生诸受净不净相可得；

yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn      shuō shé jiè kōng bù kōng xiàng kě dé      shuō  
以有所得为方便，说舌界空不空相可得，说

wèi jiè      shé shí jiè      jí shé chù      shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu kōng bù  
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受空不

kōng xiàng kě dé      yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn      shuō shé jiè wú xiàng yǒu  
空相可得；以有所得为方便，说舌界无相有

xiàng xiàng kě dé      shuō wèi jiè      shé shí jiè      jí shé chù      shé chù wéi yuán  
相相可得，说味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé      yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
所生诸受无相有相相可得；以有所得为方

biàn      shuō shé jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé      shuō wèi jiè      shé shí  
便，说舌界无愿有愿相可得，说味界、舌识

jiè jí shé chù      shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
界及舌触、舌触为缘所生诸受无愿有愿相

kě dé      yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn      shuō shé jiè jì jìng bú jì jìng xiàng  
可得；以有所得为方便，说舌界寂静不寂静相

kě dé shuō wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生

zhū shòu jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō  
诸受寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说

shé jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō wèi jiè shé shí jiè jí shé  
舌界远离不远离相可得，说味界、舌识界及舌

chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
触、舌触为缘所生诸受远离不远离相可得。

yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō shēn jiè cháng wú cháng xiàng  
“以有所得为方便，说身界常无常相

kě dé shuō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说

shēn jiè lè kǔ xiàng kě dé shuō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn  
身界乐苦相可得，说触界、身识界及身触、身

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng  
触为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方

biàn shuō shēn jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō chù jiè shēn shí jiè jí  
便，说身界我无我相可得，说触界、身识界及

shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ  
身触、身触为缘所生诸受我无我相可得；以

yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō shēn jiè jìng bú jìng xiàng kě dé shuō chù jiè  
有所得为方便，说身界净不净相可得，说触界、

shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jìng bú jìng  
身识界及身触、身触为缘所生诸受净不净

xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō shēn jiè kōng bù kōng xiàng  
相可得；以有所得为方便，说身界空不空相

kě dé shuō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng  
可得，说触界、身识界及身触、身触为缘所生

zhū shòu kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō shēn  
诸受空不空相可得；以有所得为方便，说身

jiè wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé shuō chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù  
界无相有相相可得，说触界、身识界及身触、

shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒu  
身触为缘所生诸受无相有相相可得；以有

suǒ dé wéi fāng biàn shuō shēn jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō chù  
所得为方便，说身界无愿有愿相可得，说触



jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú yuàn  
界、身识界及身触、身触为缘所生诸受无愿  
yǒuyuànxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuōshēn jiè jì jìng bú  
有愿相可得；以有所得为方便，说身界寂静不  
jì jìngxiàng kě dé shuōchù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéi  
寂静相可得，说触界、身识界及身触、身触为  
yuánsuǒshēngzhūshòu jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéi  
缘所生诸受寂静不寂静相可得；以有所得为  
fāngbiàn shuōshēn jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuōchù jiè  
方便，说身界远离不远离相可得，说触界、  
shēn shí jiè jí shēnchù shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyuǎn lí bù  
身识界及身触、身触为缘所生诸受远离不  
yuǎn lí xiàng kě dé  
远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yì jiè cháng wú chángxiàng  
“以有所得为方便，说意界常无常相  
kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēng  
可得，说法界、意识界及意触、意触为缘所生  
zhūshòucháng wú chángxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yì  
诸受常无常相可得；以有所得为方便，说意  
jiè lè kǔ xiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù  
界乐苦相可得，说法界、意识界及意触、意触  
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
为缘所生诸受乐苦相可得；以有所得为方便，  
shuō yì jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù  
说意界我无我相可得，说法界、意识界及意触、  
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
意触为缘所生诸受我无我相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuō yì jiè jìng bú jìngxiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí  
为方便，说意界净不净相可得，说法界、意识  
jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujìng bú jìngxiàng kě dé  
界及意触、意触为缘所生诸受净不净相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yì jiè kōng bù kōngxiàng kě dé shuō  
以有所得为方便，说意界空不空相可得，说  
fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòukōng bù  
法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受空不  
kōngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō yì jiè wú xiàngyǒu  
空相可得；以有所得为方便，说意界无相有

xiàngxiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuán  
相 相 可 得 ， 说 法 界 、 意 识 界 及 意 触 、 意 触 为 缘  
suǒ shēng zhū shòu wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng  
所 生 诸 受 无 相 有 相 相 可 得 ； 以 有 所 得 为 方  
biàn shuō yì jiè wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí  
便 ， 说 意 界 无 愿 有 愿 相 可 得 ， 说 法 界 、 意 识  
jiè jí yì chù yì chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu wú yuàn yǒu yuàn xiàng  
界 及 意 触 、 意 触 为 缘 所 生 诸 受 无 愿 有 愿 相  
kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō yì jiè jì jìng bú jì jìng xiàng  
可 得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说 意 界 寂 静 不 寂 静 相  
kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chùwéiyuán suǒ shēng  
可 得 ， 说 法 界 、 意 识 界 及 意 触 、 意 触 为 缘 所 生  
zhū shòu jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō  
诸 受 寂 静 不 寂 静 相 可 得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说  
yì jiè yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō fǎ jiè yì shí jiè jí yì  
意 界 远 离 不 远 离 相 可 得 ， 说 法 界 、 意 识 界 及 意  
chù yì chùwéiyuán suǒ shēng zhū shòu yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
触 、 意 触 为 缘 所 生 诸 受 远 离 不 远 离 相 可 得 。

yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō dì jiè cháng wú cháng xiàng  
“ 以 有 所 得 为 方 便 ， 说 地 界 常 无 常 相

kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè cháng wú cháng xiàng kě  
可 得 ， 说 水 、 火 、 风 、 空 、 识 界 常 无 常 相 可  
dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō dì jiè lè kǔ xiàng kě dé shuō  
得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说 地 界 乐 苦 相 可 得 ， 说  
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé  
水 、 火 、 风 、 空 、 识 界 乐 苦 相 可 得 ； 以 有 所 得  
wéifāng biàn shuō dì jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō shuǐ huǒ fēng  
为 方 便 ， 说 地 界 我 无 我 相 可 得 ， 说 水 、 火 、 风 、  
kōng shí jiè wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō  
空 、 识 界 我 无 我 相 可 得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说  
dì jiè jìng bú jìng xiàng kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè  
地 界 净 不 净 相 可 得 ， 说 水 、 火 、 风 、 空 、 识 界  
jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō dì jiè kōng bù  
净 不 净 相 可 得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说 地 界 空 不  
kōng xiàng kě dé shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kōng bù kōng  
空 相 可 得 ， 说 水 、 火 、 风 、 空 、 识 界 空 不 空  
xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéifāng biàn shuō dì jiè wú xiàng yǒu xiàng  
相 可 得 ； 以 有 所 得 为 方 便 ， 说 地 界 无 相 有 相



xiàng kě dé shuōshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú xiàngyǒuxiàng  
相可得，说水、火、风、空、识界无相有相

xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō dì jiè wú yuànyǒuyuàn  
相可得；以有所得为方便，说地界无愿有愿

xiàng kě dé shuōshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú yuànyǒuyuàn  
相可得，说水、火、风、空、识界无愿有愿

xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō dì jiè jì jìng bú jì jìng  
相可得；以有所得为方便，说地界寂静不寂静

xiàng kě dé shuōshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè jì jìng bú jì jìng  
相可得，说水、火、风、空、识界寂静不寂静

xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō dì jiè yuǎn lí bù yuǎn  
相可得；以有所得为方便，说地界远离不远

lí xiàng kě dé shuōshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yuǎn lí bù yuǎn  
离相可得，说水、火、风、空、识界远离不远

lí xiàng kě dé  
离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kǔ shèng dì cháng wú cháng  
“以有所得为方便，说苦圣谛常无常

xiàng kě dé shuō jí miè dào shèng dì cháng wú cháng xiàng kě dé  
相可得，说集、灭、道圣谛常无常相可得；

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kǔ shèng dì lè kǔ xiàng kě dé shuō  
以有所得为方便，说苦圣谛乐苦相可得，说

jí miè dào shèng dì lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
集、灭、道圣谛乐苦相可得；以有所得为方便，

shuō kǔ shèng dì wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō jí miè dào shèng dì  
说苦圣谛我无我相可得，说集、灭、道圣谛

wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kǔ shèng dì jìng  
我无我相可得；以有所得为方便，说苦圣谛净

bú jìng xiàng kě dé shuō jí miè dào shèng dì jìng bú jìng xiàng kě dé  
不净相可得，说集、灭、道圣谛净不净相可得；

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kǔ shèng dì kōng bù kōng xiàng kě dé  
以有所得为方便，说苦圣谛空不空相可得，

shuō jí miè dào shèng dì kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
说集、灭、道圣谛空不空相可得；以有所得

wéifāngbiàn shuō kǔ shèng dì wú xiàngyǒuxiàng xiàng kě dé shuō jí  
为方便，说苦圣谛无相有相相可得，说集、

miè dào shèng dì wú xiàngyǒuxiàng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
灭、道圣谛无相有相相可得；以有所得为方

biàn shuō kǔ shèng dì wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé shuō jí miè  
便，说苦圣谛无愿有愿相可得，说集、灭、  
dàoshèng dì wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
道圣谛无愿有愿相可得；以有所得为方便，  
shuō kǔ shèng dì jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé shuō jí miè dàoshèng  
说苦圣谛寂静不寂静相可得，说集、灭、道圣  
dì jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kǔ  
谛寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说苦  
shèng dì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō jí miè dàoshèng dì  
圣谛远离不远离相可得，说集、灭、道圣谛  
yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
远离不远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng cháng wú chángxiàng  
“以有所得为方便，说无明常无常相  
kě dé shuō xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài  
可得，说行、识、名色、六处、触、受、爱、  
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎocháng wú chángxiàng kě  
取、有、生、老死愁叹苦忧恼常无常相可  
dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng lè kǔ xiàng kě dé shuō  
得；以有所得为方便，说无明乐苦相可得，说  
xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、  
lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
老死愁叹苦忧恼乐苦相可得；以有所得为方  
biàn shuō wú míng wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō xíng shí míng sè  
便，说无明我无我相可得，说行、识、名色、  
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ  
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦  
yōunǎo wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng  
忧恼我无我相可得；以有所得为方便，说无明  
jìng bú jìng xiàng kě dé shuō xíng shí míng sè liù chù chù  
净不净相可得，说行、识、名色、六处、触、  
shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo jìng bú jìng  
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼净不净  
xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng kōng bù kōng xiàng  
相可得；以有所得为方便，说无明空不空相  
kě dé shuō xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài  
可得，说行、识、名色、六处、触、受、爱、



qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎokōng bù kōngxiàng kě dé  
取、有、生、老死愁叹苦忧恼空不空相可得；

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng wú xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé  
以有所得为方便，说无明无相有相相可得，

shuōxíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu  
说行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé yǐ yǒu  
生、老死愁叹苦忧恼无相有相相可得；以有

suǒ dé wéifāngbiàn shuō wú míng wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé shuōxíng  
所得为方便，说无明无愿有愿相可得，说行、

shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、

lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
老死愁叹苦忧恼无愿有愿相可得；以有所得

wéifāngbiàn shuō wú míng jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé shuōxíng shí  
为方便，说无明寂静不寂静相可得，说行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎo jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
愁叹苦忧恼寂静不寂静相可得；以有所得为方

biàn shuō wú míngyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuōxíng shí  
便，说无明远离不远离相可得，说行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎoyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
愁叹苦忧恼远离不远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì jìng lǜ cháng wú cháng  
“以有所得为方便，说四静虑常无常

xiàng kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìngcháng wú chángxiàng kě  
相可得，说四无量、四无色定常无常相可

de yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì jìng lǜ lè kǔ xiàng kě dé  
得；以有所得为方便，说四静虑乐苦相可得，

shuō sì wú liàng sì wú sè dìng lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéi  
说四无量、四无色定乐苦相可得；以有所得为

fāngbiàn shuō sì jìng lǜ wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō sì wú liàng sì  
方便，说四静虑我无我相可得，说四无量、四

wú sè dìng wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì  
无色定我无我相可得；以有所得为方便，说四

jìng lǜ jìng bú jìng xiàng kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng jìng bú  
静虑净不净相可得，说四无量、四无色定净不  
jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì jìng lǜ kōng bù kōng  
净相可得；以有所得为方便，说四静虑空不空  
xiàng kě dé shuō sì wú liàng sì wú sè dìng kōng bù kōng xiàng kě dé  
相可得，说四无量、四无色定空不空相可得；  
yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì jìng lǜ wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé  
以有所得为方便，说四静虑无相有相相可得，  
shuō sì wú liàng sì wú sè dìng wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒu  
说四无量、四无色定无相有相相可得；以有  
suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì jìng lǜ wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō  
所得为方便，说四静虑无愿有愿相可得，说  
sì wú liàng sì wú sè dìng wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé  
四无量、四无色定无愿有愿相可得；以有所得  
wéi fāng biàn shuō sì jìng lǜ jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé shuō sì wú  
为方便，说四静虑寂静不寂静相可得，说四无  
liàng sì wú sè dìng jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi  
量、四无色定寂静不寂静相可得；以有所得为  
fāng biàn shuō sì jìng lǜ yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō sì wú  
方便，说四静虑远离不远离相可得，说四无  
liàng sì wú sè dìng yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
量、四无色定远离不远离相可得。

yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì niàn zhù cháng wú cháng  
“以有所得为方便，说四念住常无常

xiàng kě dé shuō sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì  
相可得，说四正断、四神足、五根、五力、  
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒu  
七等觉支、八圣道支常无常相可得；以有  
suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì niàn zhù lè kǔ xiàng kě dé shuō sì zhèng  
所得为方便，说四念住乐苦相可得，说四正  
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道  
zhī lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō sì niàn zhù wǒ  
支乐苦相可得；以有所得为方便，说四念住我  
wú wǒ xiàng kě dé shuō sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ  
无我相可得，说四正断、四神足、五根、五  
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒu  
力、七等觉支、八圣道支我无我相可得；以有



suǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niànzhù jìng bú jìngxiàng kě dé shuō sì  
所得为方便，说四念住净不净相可得，说四  
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng  
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣  
dào zhī jìng bú jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niàn  
道支净不净相可得；以有所得为方便，说四念  
zhùkōng bù kōngxiàng kě dé shuō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn  
住空不空相可得，说四正断、四神足、五根、  
wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī kōng bù kōngxiàng kě dé  
五力、七等觉支、八圣道支空不空相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niànzhù wú xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé  
以有所得为方便，说四念住无相有相相可得，  
shuō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī  
说四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、  
bā shèngdào zhī wú xiàngyǒuxiàngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
八圣道支无相有相相可得；以有所得为方  
biàn shuō sì niànzhù wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé shuō sì zhèngduàn  
便，说四念住无愿有愿相可得，说四正断、  
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī wú  
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支无  
yuànyǒuyuànxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niànzhù  
愿有愿相可得；以有所得为方便，说四念住  
jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé shuō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ  
寂静不寂静相可得，说四正断、四神足、五  
gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī jì jìng bú jì jìngxiàng  
根、五力、七等觉支、八圣道支寂静不寂静相  
kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō sì niànzhù yuǎn lí bù yuǎn lí  
可得；以有所得为方便，说四念住远离不远离  
xiàng kě dé shuō sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì  
相可得，说四正断、四神足、五根、五力、  
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
七等觉支、八圣道支远离不远离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng jiě tuō mén cháng wú  
“以有所得为方便，说空解脱门常无  
chángxiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén cháng wú cháng  
常相可得，说无相、无愿解脱门常无常  
xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng jiě tuō mén lè kǔ  
相可得；以有所得为方便，说空解脱门乐苦

xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lè kǔ xiàng kě dé  
相可得，说无相、无愿解脱门乐苦相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng jiě tuō mén wǒ wú wǒ xiàng kě dé  
以有所得为方便，说空解脱门我无我相可得，  
shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
说无相、无愿解脱门我无我相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuō kōng jiě tuō mén jìng bú jìng xiàng kě dé shuō wú xiàng  
为方便，说空解脱门净不净相可得，说无相、  
wú yuàn jiě tuō mén jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
无愿解脱门净不净相可得；以有所得为方便，  
shuō kōng jiě tuō mén kōng bù kōng xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě  
说空解脱门空不空相可得，说无相、无愿解  
tuō mén kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng  
脱门空不空相可得；以有所得为方便，说空  
jiě tuō mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
解脱门无相有相相可得，说无相、无愿解脱  
mén wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng  
门无相有相相可得；以有所得为方便，说空  
jiě tuō mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
解脱门无愿有愿相可得，说无相、无愿解脱  
mén wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng  
门无愿有愿相可得；以有所得为方便，说空  
jiě tuō mén jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
解脱门寂静不寂静相可得，说无相、无愿解脱  
mén jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō kōng  
门寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说空  
jiě tuō mén yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō wú xiàng wú yuàn jiě  
解脱门远离不远离相可得，说无相、无愿解  
tuō mén yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù shī bō luó mì duō cháng  
“以有所得为方便，说布施波罗蜜多常

wú cháng xiàng kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō  
无常相可得，说净戒、安忍、精进、静虑、般  
rě bō luó mì duō cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāng  
若波罗蜜多常无常相可得；以有所得为方  
biàn shuō bù shī bō luó mì duō lè kǔ xiàng kě dé shuō jìng jiè ān  
便，说布施波罗蜜多乐苦相可得，说净戒、安



rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō lè kǔ xiàng kě dé yǐ  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多乐苦相可得；以  
yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù shī bō luó mì duō wú wǒ xiàng kě dé  
有所得为方便，说布施波罗蜜多我无我相可得，  
shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú wú  
说净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多我无  
wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù shī bō luó mì duō  
我相可得；以有所得为方便，说布施波罗蜜多  
jìng bú jìng xiàng kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō  
净不净相可得，说净戒、安忍、精进、静虑、般  
rě bō luó mì duō jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
若波罗蜜多净不净相可得；以有所得为方便，  
shuō bù shī bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng kě dé shuō jìng jiè ān rěn  
说布施波罗蜜多空不空相可得，说净戒、安忍、  
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ  
精进、静虑、般若波罗蜜多空不空相可得；以  
yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù shī bō luó mì duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng  
有所得为方便，说布施波罗蜜多无相有相相  
kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
可得，说净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜  
duō wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù  
多无相有相相可得；以有所得为方便，说布  
shī bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé shuō jìng jiè ān rěn  
施波罗蜜多无愿有愿相可得，说净戒、安忍、  
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé  
精进、静虑、般若波罗蜜多无愿有愿相可得；  
yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō bù shī bō luó mì duō jì jìng bú jì jìng  
以有所得为方便，说布施波罗蜜多寂静不寂静  
xiàng kě dé shuō jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó  
相可得，说净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗  
mì duō jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō  
蜜多寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说  
bù shī bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō jìng jiè ān  
布施波罗蜜多远离不远离相可得，说净戒、安  
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多远离不远离相  
kě dé  
可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎn cháng wú chángxiàng  
“以有所得为方便，说五眼常无常相

kě dé shuō liù shéntōngcháng wú chángxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéi  
可得，说六神通常无常相可得；以有所得为

fāngbiàn shuō wǔ yǎn lè kǔ xiàng kě dé shuō liù shéntōng lè kǔ xiàng  
方便，说五眼乐苦相可得，说六神通乐苦相

kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎn wǒ wú wǒ xiàng kě dé  
可得；以有所得为方便，说五眼我无我相可得，

shuō liù shéntōng wǒ wú wǒ xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō  
说六神通我无我相可得；以有所得为方便，说

wǔ yǎn jìng bú jìng xiàng kě dé shuō liù shéntōng jìng bú jìng xiàng kě dé  
五眼净不净相可得，说六神通净不净相可得；

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎn kōng bù kōng xiàng kě dé shuō  
以有所得为方便，说五眼空不空相可得，说

liù shéntōng kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō  
六神通空不空相可得；以有所得为方便，说

wǔ yǎn wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé shuō liù shéntōng wú xiàng yǒu xiàng  
五眼无相有相相可得，说六神通无相有相

xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎn wú yuàn yǒu yuàn  
相可得；以有所得为方便，说五眼无愿有愿

xiàng kě dé shuō liù shéntōng wú yuàn yǒu yuàn xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ  
相可得，说六神通无愿有愿相可得；以有所

dé wéifāngbiàn shuō wǔ yǎn jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé shuō liù shén  
得为方便，说五眼寂静不寂静相可得，说六神

tōng jì jìng bú jì jìng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō wǔ  
通寂静不寂静相可得；以有所得为方便，说五

yǎnyuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō liù shéntōng yuǎn lí bù yuǎn  
眼远离不远离相可得，说六神通远离不远离

lí xiàng kě dé  
离相可得。

yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō fó shí lì cháng wú cháng  
“以有所得为方便，说佛十力常无常

xiàng kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
相可得，说四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì cháng wú cháng xiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn  
一切相智常无常相可得；以有所得为方便，



shuō fó shí lì lè kǔ xiàng kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
说佛十力乐苦相可得，说四无所畏、四无碍解、  
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切  
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lè kǔ xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé  
智、道相智、一切相智乐苦相可得；以有所得  
wéi fāng biàn shuō fó shí lì wǒ wú wǒ xiàng kě dé shuō sì mó suǒ wèi  
为方便，说佛十力我无我相可得，说四无所畏、  
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不  
gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wǒ wú wǒ xiàng kě  
共法、一切智、道相智、一切相智我无我相可  
dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō fó shí lì jìng bú jìng xiàng kě dé  
得；以有所得为方便，说佛十力净不净相可得，  
shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà  
说四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大  
shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng  
舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切相  
zhì jìng bú jìng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō fó shí lì  
智净不净相可得；以有所得为方便，说佛十力  
kōng bù kōng xiàng kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
空不空相可得，说四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道  
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kōng bù kōng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi  
相智、一切相智空不空相可得；以有所得为  
fāng biàn shuō fó shí lì wú xiàng yǒu xiàng xiàng kě dé shuō sì wú suǒ  
方便，说佛十力无相有相相可得，说四无所  
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā  
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八  
fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú xiàng yǒu  
佛不共法、一切智、道相智、一切相智无相有  
xiàng xiàng kě dé yǐ yǒu suǒ dé wéi fāng biàn shuō fó shí lì wú yuàn  
相相可得；以有所得为方便，说佛十力无愿  
yǒu yuàn xiàng kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
有愿相可得，说四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú yuànyǒuyuànxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé  
相智、一切相智无愿有愿相可得；以有所得  
wéifāngbiàn shuō fó shí lì jì jìng bú jì jìngxiàng kě dé shuō sì wú  
为方便，说佛十力寂静不寂静相可得，说四无  
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí  
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十  
bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jì jìng  
八佛不共法、一切智、道相智、一切相智寂静  
bú jì jìngxiàng kě dé yǐ yǒusuǒ dé wéifāngbiàn shuō fó shí lì yuǎn  
不寂静相可得；以有所得为方便，说佛十力远  
lí bù yuǎn lí xiàng kě dé shuō sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà  
离不远离相可得，说四无所畏、四无碍解、大  
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì  
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、  
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yuǎn lí bù yuǎn lí xiàng kě dé  
道相智、一切相智远离不远离相可得。

shànxiàn ruò bú wèishuō rú shì děng shì lìng jué wù zhě shì  
“善现，若不为说如是等事令觉悟者，是  
wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃萨修行般若波罗  
mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn bō  
蜜多时，为此恶友之所摄受，闻说如是甚深般  
rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù  
若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。

fù cì shànxiàn pú sà mó hē sà è yǒuzhě ruò bú wèi  
“复次，善现，菩萨摩诃萨恶友者，若不为  
shuō mó shì mó guò wèi yǒu è mó zuò pú sà mó hē sà xíng xiàng lái zhì  
说魔事魔过，谓有恶魔作菩萨摩诃萨形像，来至  
pú sà mó hē sà suǒ jiào guān nèi kōng yǒu suǒ dé jiào guān wài kōng  
菩萨摩诃萨所，教观内空有所得，教观外空、  
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú  
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无  
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn  
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本  
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé  
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得  
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yǒu suǒ dé jiào  
空、无性空、自性空、无性自性空有所得；教



xiū yǒusuǒ dé sì jìng lǜ jiào xiū yǒusuǒ dé sì wú liàng sì wú sè dìng  
修有所得四静虑，教修有所得四无量、四无色定；  
jiào xiū yǒusuǒ dé sì niàn zhù jiào xiū yǒusuǒ dé sì zhèng duàn sì shén  
教修有所得四念住，教修有所得四正断、四神  
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī jiào xiū  
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；教修  
yǒusuǒ dé kōng jiě tuō mén jiào xiū yǒusuǒ dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
有所得空解脱门，教修有所得无相、无愿解脱  
mén jiào xiū yǒusuǒ dé bù shī bō luó mì duō jiào xiū yǒusuǒ dé jìng jiè  
门；教修有所得布施波罗蜜多，教修有所得净戒、  
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jiào xiū yǒusuǒ dé  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；教修有所得  
wǔ yǎn jiào xiū yǒusuǒ dé liù shéntōng jiào xiū yǒusuǒ dé fó shí lì  
五眼，教修有所得六神通；教修有所得佛十力，  
jiào xiū yǒusuǒ dé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
教修有所得四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、  
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、  
yī qiè xiàng zhì shàn xiàn ruò bú wèi shuō rú shì děng shì lìng jué wù zhě  
一切相智。善现，若不为说如是等事令觉悟者，  
shì wéi pú sà mó hē sà è yǒu ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
是为菩萨摩诃萨恶友。若菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí wéi cǐ è yǒu zhī suǒ shè shòu wén shuō rú shì shēn  
罗蜜多时，为此恶友之所摄受，闻说如是甚深  
bō rě bō luó mì duō qí xīn yǒu jīng yǒu kǒng yǒu bù shì gù pú sà mó  
般若波罗蜜多，其心有惊有恐有怖。是故菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú zhū è yǒu yīng sù shě lí  
诃萨修行般若波罗蜜多时，于诸恶友应速舍离。”

chū fēn pú sà pǐn dì shí èr zhī yī  
初分菩萨品第十二之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn suǒ yán pú sà  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！所言菩萨

shì hé jù yì  
是何句义？”

fó gào shàn xiàn wú jù yì shì pú sà jù yì suǒ yǐ zhě hé  
佛告善现：“无句义是菩萨句义。所以者何？

shànxiàn pú tí bù shēng sà duǒ fēi yǒu gù wú jù yì shì pú sà  
善现，菩提不生，萨埵非有故，无句义是菩萨  
jù yì shànxiàn rú kōngzhōngniǎo jì jù yì wú suǒyǒu bù kě dé  
句义。善现，如空中鸟迹句义无所有不可得，  
pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà  
“善现，如幻事句义无所有不可得，菩萨  
jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú mèngjìng jù yì  
句义无所有不可得亦如是。善现，如梦境句义、  
yángyàn jù yì guāngyǐng jù yì kōnghuā jù yì xiàng jù yì  
阳焰句义、光影句义、空花句义、像句义、  
xiǎng jù yì xúnxiāngchéng jù yì biànhuà shì jù yì wú suǒyǒu bù  
响句义、寻香城句义、变化事句义无所有不  
kě dé pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
可得，菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú zhēn rú jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà jù  
“善现，如真如句义无所有不可得，菩萨句  
yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú fǎ jiè jù yì fǎ  
义无所有不可得亦如是。善现，如法界句义、法  
xìng jù yì fǎ zhù jù yì fǎ dìng jù yì bù xū wàng jù yì bú  
性句义、法住句义、法定句义、不虚妄句义、不  
biàn yì jù yì lí shēngxìng jù yì píngděngxìng jù yì shí jì jù  
变异句义、离生性句义、平等性句义、实际句  
yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
义无所有不可得，菩萨句义无所有不可得亦如是。

fù cì shànxiàn rú huàn shì sè jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“复次，善现，如幻士色句义无所有不可  
dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句  
yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì shòu xiǎng  
义无所有不可得亦如是。善现，如幻士受、想、  
xíng shí jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
行、识句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若  
bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì yǎnchù jù yì wú suǒyǒu bù kě dé  
“善现，如幻士眼处句义无所有不可得，



pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì ěr bí  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士耳、鼻、  
shé shēn yì chù jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
舌、身、意处句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
yì rú shì  
亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì sè chù jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士色处句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì shēng xiāng  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士声、香、  
wèi chù fǎ chù jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
味、触、法处句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
yì rú shì  
亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì yǎn jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士眼界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì sè jiè yǎn  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士色界、眼  
shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及眼触、眼触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì ěr jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士耳界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义

wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì shēng jiè ěr  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士声界、耳  
shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及耳触、耳触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì bí jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士鼻界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì xiāng jiè bí  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士香界、鼻  
shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì shé jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士舌界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì wèi jiè shé  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士味界、舌  
shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及舌触、舌触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì shēn jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士身界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì chù jiè shēn  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士触界、身



shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及身触、身触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì yì jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士眼界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì fǎ jiè yì  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士法界、意  
shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu jù yì wú suǒ yǒu  
识界及意触、意触为缘所生诸受句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì dì jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士地界句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì shuǐ huǒ  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士水、火、  
fēng kōng shí jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
风、空、识界句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
yì rú shì  
亦如是。

shànxiàn rú huàn shì kǔ shèng dì jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如幻士苦圣谛句义无所有不可  
dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句  
yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì jí miè  
义无所有不可得亦如是。善现，如幻士集、灭、  
dào shèng dì jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
道圣谛句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú  
若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如  
shì  
是。

shànxiàn rú huàn shì wú míng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士无明句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì xíng shí  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士行、识、  
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ  
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死  
chóu tàn kǔ yōunǎo jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
愁叹苦忧恼句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
yì rú shì  
亦如是。

shànxiàn rú huàn shì sì jìng lǜ jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士四静虑句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì sì wú liàng  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士四无量、  
sì wú sè dìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
四无色定句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú  
若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如  
shì  
是。

shànxiàn rú huàn shì sì niànzhù jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士四念住句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì sì zhèngduàn  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士四正断、  
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī jù  
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支句



yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多  
shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì kōng jiě tuō mén jù yì wú suǒ yǒu bù  
“善现，如幻士空解脱门句义无所有不  
kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà  
可得，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨  
jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì wú xiàng  
句义无所有不可得亦如是。善现，如幻士无相、  
wú yuàn jiě tuō mén jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
无愿解脱门句义无所有不可得，菩萨摩訶萨修  
xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
yì rú shì  
亦如是。

大般若波罗蜜多经卷第四十五

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí liù  
**大般若波罗蜜多经卷第四十六**

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn pú sà pǐn dì shí èr zhī èr  
**初分菩萨品第十二之二**

shàn xiàn rú huàn shì bù shī bō luó mì duō jù yì wú suǒ yǒu  
“善现，如幻士布施波罗蜜多句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì jìng  
萨句义无所有不可得亦如是。善现，如幻士净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jù yì wú suǒ  
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多句义无所

yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān  
有不可得，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多时，观

pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì wǔ yǎn jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士五眼句义无所有不可得，

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义

wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì liù shéntōng jù  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士六神通句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì fó shí lì jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
“善现，如幻士佛十力句义无所有不可得，

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩訶萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义

wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì sì wú suǒ wèi  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士四无所畏、



sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
 四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不  
 gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jù yì wú suǒ yǒu  
 共法、一切智、道相智、一切相智句义无所有  
 bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
 不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
 sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
 萨句义无所有不可得亦如是。

fù cì shàn xiàn rú huàn shì xíng nèi kōng jù yì wú suǒ yǒu  
 “复次，善现，如幻士行内空句义无所有  
 bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
 不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩  
 sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì xíng  
 萨句义无所有不可得亦如是。善现，如幻士行  
 wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi  
 外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为  
 kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì  
 空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异  
 kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng  
 空、本性空、自相空、共相空、一切法空、  
 bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng jù yì  
 不可得空、无性空、自性空、无性自性空句义  
 wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
 无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
 guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
 观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì xíng sì jìng lǜ jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
 “善现，如幻士行四静虑句义无所有不可  
 dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
 得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句  
 yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì xíng sì wú  
 义无所有不可得亦如是。善现，如幻士行四无  
 liàng sì wú sè dìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū  
 量、四无色定句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修  
 xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
 行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得  
 yì rú shì  
 亦如是。

shànxiàn rú huàn shì xíng sì niànzhù jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如幻士行四念住句义无所有不可

dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句

yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì xíng sì zhèng  
义无所有不可得亦如是。善现，如幻士行四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
支句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì xíngkōng jiě tuō mén jù yì wú suǒyǒu  
“善现，如幻士行空解脱门句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì xíng  
萨句义无所有不可得亦如是。善现，如幻士行

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó  
无相、无愿解脱门句义无所有不可得，菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu  
诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有

bù kě dé yì rú shì  
不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì xíng bù shī bō luó mì duō jù yì wú suǒ  
“善现，如幻士行布施波罗蜜多句义无所

yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān  
有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观

pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú huàn shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，如幻士

xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jù yì  
行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多句义

wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，

guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú huàn shì xíng wǔ yǎn jù yì wú suǒyǒu bù kě dé  
“善现，如幻士行五眼句义无所有不可得，



pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì xíng liù shén tōng  
无所有不可得亦如是。善现，如幻士行六神通  
jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú huàn shì xíng fó shí lì jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如幻士行佛十力句义无所有不可  
dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句  
yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn rú huàn shì xíng sì wú  
义无所有不可得亦如是。善现，如幻士行四无  
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí  
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十  
bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jù yì  
八佛不共法、一切智、道相智、一切相智句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

fù cì shàn xiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué sè xiàng  
“复次，善现，如如来、应、正等觉色相  
jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shàn xiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděng jué shòu xiǎng xíng shí xiàng jù yì  
如如来、应、正等觉受、想、行、识相句义  
wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shàn xiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué yǎn chù xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉眼处相句  
yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué ěr bí shé shēn yì chùxiàng  
如如来、应、正等觉耳、鼻、舌、身、意处相  
jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué sè chùxiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉色处相句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué shēng xiāng wèi chù fǎ chù  
如如来、应、正等觉声、香、味、触、法处

xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué yǎn jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉眼界相句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn  
如如来、应、正等觉色界、眼识界及眼触、眼

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà  
触为缘所生诸受相句义无所有不可得，菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所

yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué ěr jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉耳界相句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多



shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr  
如如来、应、正等觉声界、耳识界及耳触、耳  
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà  
触为缘所生诸受相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué bí jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉鼻界相句  
yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí  
如如来、应、正等觉香界、鼻识界及鼻触、鼻  
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà  
触为缘所生诸受相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué shé jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉舌界相句  
yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé  
如如来、应、正等觉味界、舌识界及舌触、舌  
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà  
触为缘所生诸受相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué shēn jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉身界相句

yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn  
如如来、应、正等觉触界、身识界及身触、身

chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà  
触为缘所生诸受相句义无所有不可得，菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所

yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué yì jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉意界相句

yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué fǎ jiè yì shí  
“善现，如如来、应、正等觉法界、意识

jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xiàng jù yì wú suǒyǒu  
界及意触、意触为缘所生诸受相句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué dì jiè xiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉地界相句

yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiàng  
如如来、应、正等觉水、火、风、空、识界相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜



duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué kǔ jí shèng dì  
“善现，如如来、应、正等觉苦集<sup>9</sup>圣谛

xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué miè dào shèng dì xiàng jù  
善现，如如来、应、正等觉灭道<sup>10</sup>圣谛相句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué wú míngxiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉无明相句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng shí míng sè liù chù chù  
如如来、应、正等觉行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎoxiàng wú  
受、爱、取、有、生、老死愁叹苦烦恼相<sup>11</sup>无

suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，

guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué sì jìng lù xiàng  
“善现，如如来、应、正等觉四静虑相

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

<sup>9</sup> 大正藏：苦；永樂北藏及龍藏：苦集

<sup>10</sup> 大正藏：集滅道；永樂北藏及龍藏：滅道

<sup>11</sup> 大正藏：相句義；永樂北藏及龍藏：相

rú rú lái yīng zhèngděngjué sì wúliàng sì wú sè dìngxiàng jù  
如如来、应、正等觉四无量、四无色定相句

yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué sì niànzhùxiàng  
“善现，如如来、应、正等觉四念住相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn  
如如来、应、正等觉四正断、四神足、五根、

wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
五力、七等觉支、八圣道支相句义无所有不可

dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句

yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué kōng jiě tuō mén  
“善现，如如来、应、正等觉空解脱门

xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
善现，如如来、应、正等觉无相、无愿解脱

ménxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
门相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué bù shī bō luó mì  
“善现，如如来、应、正等觉布施波罗蜜

duōxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
多相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。



shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué jìng jiè ān rěn jīng jìn  
善现，如如来、应、正等觉净戒、安忍、精进、  
jìng lù bō rě bō luó mì duōxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà  
静虑、般若波罗蜜多相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué wǔ yǎnxiàng jù  
“善现，如如来、应、正等觉五眼相句  
yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué liù shéntōngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù  
如如来、应、正等觉六神通相句义无所有不  
kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà  
可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨  
jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué fó shí lì xiàng  
“善现，如如来、应、正等觉佛十力相  
jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，  
rú rú lái yīng zhèngděngjué sì wú suǒwèi sì wú ài jiě dà  
如如来、应、正等觉四无所畏、四无碍解、大  
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì  
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、  
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà  
道相智、一切相智相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

fù cì shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng nèi  
“复次，善现，如如来、应、正等觉行内

kōngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
空相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíngwàikōng nǎi zhì wú xìng zì  
善现，如如来、应、正等觉行外空乃至无性自

xìngkōngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
性空相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般

rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú  
若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如

shì  
是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng sì jìng lǜ xiàng  
“善现，如如来、应、正等觉行四静虑相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng sì wú liàng sì wú sè dìngxiàng  
如如来、应、正等觉行四无量、四无色定相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng sì niànzhùxiàng  
“善现，如如来、应、正等觉行四念住相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ  
如如来、应、正等觉行四正断、四神足、五

gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiàng jù yì wú suǒyǒu  
根、五力、七等觉支、八圣道支相句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。



shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíngkōng jiě tuō mén  
“善现，如如来、应、正等觉行空解脱门

xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng wú xiàng wú yuàn jiě  
善现，如如来、应、正等觉行无相、无愿解  
tuō mén xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
脱门相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú  
若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如  
shì  
是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng bù shī bō luó  
“善现，如如来、应、正等觉行布施波罗

mì duō xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
蜜多相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú  
若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如

shì shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng jìng jiè ān rěn  
是。善现，如如来、应、正等觉行净戒、安忍、  
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō xiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé  
精进、静虑、般若波罗蜜多相句义无所有不可得，  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义  
wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng wǔ yǎn xiàng  
“善现，如如来、应、正等觉行五眼相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜  
duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng liù shéntōng xiàng jù yì wú suǒyǒu  
如如来、应、正等觉行六神通相句义无所有  
bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng fó shí lì xiàng  
“善现，如如来、应、正等觉行佛十力相

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì  
句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜

duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn  
多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。善现，

rú rú lái yīng zhèngděngjué xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
如如来、应、正等觉行四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切

zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
智、道相智、一切相智相句义无所有不可得，

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义

wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
无所有不可得亦如是。

fù cì shànxiàn rú yǒu wéi jiè zhōng wú wéi jiè jù yì wú  
“复次，善现，如有为界中无为界句义无

suǒ yǒu bù kě dé wú wéi jiè zhōng yǒu wéi jiè jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
所有不可得，无为界中有为界句义无所有不可

dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō ruò bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì shànxiàn rú wú shēng wú miè  
义无所有不可得亦如是。善现，如无生无灭、

wú zuò wú wéi wú dé wú qǔ wú rǎn wú jìng jù yì jīe wú suǒ yǒu bù  
无作无为、无得无取、无染无净句义皆无所有不

kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà  
可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
句义无所有不可得亦如是。”

jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn hé fǎ wú shēng wú miè  
具寿善现白佛言：“世尊！何法无生无灭、

wú zuò wú wéi wú dé wú qǔ wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù  
无作无为、无得无取、无染无净句义，无所有不

kě dé  
可得？”



fó gào shàn xiàn sè wú shēng wú miè wú zuò wú wéi wú dé  
佛告善现：“色无生无灭、无作无为、无得

wú qǔ wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé shòu xiǎng xíng  
无取、无染无净句义无所有不可得，受、想、行、

shí wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
识无生无灭乃至无染无净句义无所有不可得。

shàn xiàn yǎn chù wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，眼处无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé ěr bí shé shēn yì chù wú shēng wú  
无所有不可得，耳、鼻、舌、身、意处无生无

miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
灭乃至无染无净句义无所有不可得。

shàn xiàn sè chù wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，色处无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé shēng xiāng wèi chù fǎ chù wú shēng wú  
无所有不可得，声、香、味、触、法处无生无

miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
灭乃至无染无净句义无所有不可得。

shàn xiàn yǎn jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，眼界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán  
无所有不可得，色界、眼识界及眼触、眼触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu  
所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无所有

bù kě dé  
不可得。

shàn xiàn ěr jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，耳界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán  
无所有不可得，声界、耳识界及耳触、耳触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu  
所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无所有

bù kě dé  
不可得。

shàn xiàn bí jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，鼻界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán  
无所有不可得，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu  
所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无所有  
bù kě dé  
不可得。

shànxiàn shé jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，舌界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán  
无所有不可得，味界、舌识界及舌触、舌触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu  
所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无所有

bù kě dé  
不可得。

shànxiàn shēn jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，身界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi  
无所有不可得，触界、身识界及身触、身触为

yuán suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú  
缘所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无

suǒ yǒu bù kě dé  
所有不可得。

shànxiàn yì jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，意界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán  
无所有不可得，法界、意识界及意触、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu  
所生诸受无生无灭乃至无染无净句义无所有

bù kě dé  
不可得。

shànxiàn dì jiè wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，地界无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú shēng wú  
无所有不可得，水、火、风、空、识界无生无

miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
灭乃至无染无净句义无所有不可得。

shànxiàn kǔ shèng dì wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng  
“善现，苦圣谛无生无灭乃至无染无净

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé jí miè dào shèng dì wú shēng wú miè  
句义无所有不可得，集、灭、道圣谛无生无灭



nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
乃至无染无净句义无所有不可得。

shànxiàn wú míng wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，无明无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé xíng shí míng sè liù chù chù shòu  
无所有不可得，行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú shēng wú miè nǎi  
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼无生无灭乃

zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
至无染无净句义无所有不可得。

shànxiàn sì jìng lǜ wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù  
“善现，四静虑无生无灭乃至无染无净句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé sì wú liàng sì wú sè dìng wú shēng wú miè  
义无所有不可得，四无量、四无色定无生无灭

nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
乃至无染无净句义无所有不可得。

shànxiàn sì niàn zhù wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù  
“善现，四念住无生无灭乃至无染无净句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ  
义无所有不可得，四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú  
力、七等觉支、八圣道支无生无灭乃至无染无

jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
净句义无所有不可得。

shànxiàn kōng jiě tuō mén wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú  
“善现，空解脱门无生无灭乃至无染无

jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú shēng  
净句义无所有不可得，无相、无愿解脱门无生

wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
无灭乃至无染无净句义无所有不可得。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn  
“善现，布施波罗蜜多无生无灭乃至无染

wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng  
无净句义无所有不可得，净戒、安忍、精进、静

lǜ bō rě bō luó mì duō wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
虑、般若波罗蜜多无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé  
无所有不可得。

shànxiàn wǔ yǎn wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
“善现，五眼无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé liù shéntōng wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng  
无所有不可得，六神通无生无灭乃至无染无净

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé  
句义无所有不可得。

shànxiàn fó shí lì wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù  
“善现，佛十力无生无灭乃至无染无净句

yì wú suǒ yǒu bù kě dé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
义无所有不可得，四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú shēng wú miè nǎi zhì wú rǎn wú jìng jù yì  
相智、一切相智无生无灭乃至无染无净句义

wú suǒ yǒu bù kě dé  
无所有不可得。

shànxiàn rú rú shì fǎ wú shēng wú miè wú zuò wú wéi  
“善现，如如是法无生无灭、无作无为、

wú dé wú qǔ wú rǎn wú jìng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó  
无得无取、无染无净句义无所有不可得，菩萨摩

hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu  
诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有

bù kě dé yì fù rú shì  
不可得亦复如是。

fù cì shànxiàn rú sè bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu  
“复次，善现，如色毕竟净相句义无所有

bù kě dé shòu xiǎng xíng shí bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu  
不可得，受、想、行、识毕竟净相句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú yǎn chù bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如眼处毕竟净相句义无所有不可

dé ěr bí shé shēn yì chù bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ  
得，耳、鼻、舌、身、意处毕竟净相句义无所

yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān  
有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观



pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú sè chù bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如色处毕竟净相句义无所有不可  
dé shēng xiāng wèi chù fǎ chù bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ  
得，声、香、味、触、法处毕竟净相句义无所  
yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān  
有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观  
pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú yǎn jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如眼界毕竟净相句义无所有不可  
dé sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
得，色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦  
rú shì  
如是。

shànxiàn rú ěr jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如耳界毕竟净相句义无所有不可  
dé shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
得，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦  
rú shì  
如是。

shànxiàn rú bí jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如鼻界毕竟净相句义无所有不可  
dé xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
得，香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦

rú shì  
如是。

shànxiàn rú shé jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如舌界毕竟净相句义无所有不可  
dé wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu  
得，味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦  
rú shì  
如是。

shànxiàn rú shēn jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如身界毕竟净相句义无所有不可  
dé chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu  
得，触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦  
rú shì  
如是。

shànxiàn rú yì jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如意界毕竟净相句义无所有不可  
dé fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu  
得，法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受  
bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng  
毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行  
bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì  
般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦  
rú shì  
如是。

shànxiàn rú dì jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如地界毕竟净相句义无所有不可  
dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ  
得，水、火、风、空、识界毕竟净相句义无所  
yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān  
有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观



pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú kǔ shèng dì bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu  
“善现，如苦圣谛毕竟净相句义无所有

bù kě dé jí miè dào shèng dì bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu  
不可得，集、灭、道圣谛毕竟净相句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú wú míng bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如无明毕竟净相句义无所有不可

dé xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu  
得，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、

shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù  
生、老死愁叹苦忧恼毕竟净相句义无所有不

kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà  
可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨

jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú sì jìng lǜ bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù  
“善现，如四静虑毕竟净相句义无所有不

kě dé sì wú liàng sì wú sè dìng bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu  
可得，四无量、四无色定毕竟净相句义无所有

bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú  
不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩

sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú sì niàn zhù bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù  
“善现，如四念住毕竟净相句义无所有不

kě dé sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué  
可得，四正断、四神足、五根、五力、七等觉

zhī bā shèng dào zhī bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú  
支、八圣道支毕竟净相句义无所有不可得，菩

sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无

suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
所有不可得亦如是。

shànxiàn rú kōng jiě tuō mén bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ  
“善现，如空解脱门毕竟净相句义无所  
yǒu bù kě dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng jìng xiàng jù yì wú  
有不可得，无相、无愿解脱门毕竟净相句义无  
suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，  
guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú bù shī bō luó mì duō bì jìng jìng xiàng jù yì wú  
“善现，如布施波罗蜜多毕竟净相句义无  
suǒ yǒu bù kě dé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō  
所有不可得，净戒、安忍、精进、静虑、般若波  
luó mì duō bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē  
罗蜜多毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃  
sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù  
萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不  
kě dé yì rú shì  
可得亦如是。

shànxiàn rú wǔ yǎn bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
“善现，如五眼毕竟净相句义无所有不可  
dé liù shéntōng bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà  
得，六神通毕竟净相句义无所有不可得，菩萨  
mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所  
yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú fó shí lì bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù  
“善现，如佛十力毕竟净相句义无所有不  
kě dé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
可得，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切  
xiàng zhì bì jìng jìng xiàng jù yì wú suǒ yǒu bù kě dé pú sà mó hē sà  
相智毕竟净相句义无所有不可得，菩萨摩诃萨  
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ yǒu bù kě  
修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可  
dé yì rú shì  
得亦如是。



fù cì shànxiàn rú wǒ bì jìng jìngxiàng jù yì wú suǒyǒu  
“复次，善现，如我毕竟净相句义无所有

bù kě dé wǒ fēi yǒu gù yǒuqíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě  
不可得，我非有故；有情、命者、生者、养者、

shù qǔ qù yì shēng rú tóng zuò zhě shǐ zuò zhě qǐ zhě  
数取趣、意生、儒童、作者、使作者、起者、

shǐ qǐ zhě shòuzhě shǐ shòuzhě zhī zhě jiànzhě bì jìng jìngxiàng  
使起者、受者、使受者、知者、见者毕竟净相

jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yǒuqíng nǎi zhì jiànzhě fēi yǒu gù pú sà  
句义无所有不可得，有情乃至见者非有故。菩萨

mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒ  
摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所

yǒu bù kě dé yì rú shì  
有不可得亦如是。

shànxiàn rú rì chū shí àn míng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé  
“善现，如日出时暗冥句义无所有不可得，

pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义

wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú jié shāo jìn shí zhū xíng jù yì wú suǒyǒu bù kě  
“善现，如劫烧尽时诸行句义无所有不可

dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù  
得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句

yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué jiè yùnzōng pò  
“善现，如如来、应、正等觉戒蕴中破

jiè jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
戒句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué dìng yùnzōng sān  
“善现，如如来、应、正等觉定蕴中散

luàn jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
乱句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué huì yùnzōng yú  
“善现，如如来、应、正等觉慧蕴中愚

chī jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó  
痴句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué jiě tuō yùnzōng  
“善现，如如来、应、正等觉解脱蕴中

fēi jiě tuō jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě  
非解脱句义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若

bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú rú lái yīng zhèngděng jué jiě tuō zhī jiàn<sup>12</sup>  
“善现，如如来、应、正等觉解脱知<sup>12</sup>见

yùnzōng fēi jiě tuō zhī jiàn jù yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē  
蕴中非解脱知<sup>13</sup>见句义无所有不可得，菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù  
萨修行般若波罗蜜多时，观菩萨句义无所有不

kě dé yì rú shì  
可得亦如是。

shànxiàn rú rì yuèděng zhū guāng míng zhōng zhòng àn jù yì  
“善现，如日月等诸光明中众暗句义

wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí  
无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，

guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
观菩萨句义无所有不可得亦如是。

shànxiàn rú fó guāng zhōng yī qiè rì yuè zhū huǒ diàn děng  
“善现，如佛光中一切日月珠火电等

guāng míng jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yī qiè sì dà wáng zhòng tiān nǎi  
光明句义无所有不可得，一切四大王众天乃

zhì tā huà zì zài tiān fàn zhòng tiān nǎi zhì sè jiū jìng tiān guāng míng jù  
至他化自在天、梵众天乃至色究竟天光明句

yì wú suǒyǒu bù kě dé pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
义无所有不可得，菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí guān pú sà jù yì wú suǒyǒu bù kě dé yì rú shì  
时，观菩萨句义无所有不可得亦如是。

<sup>12</sup> 大正藏：智；永樂北藏及龍藏：知

<sup>13</sup> 大正藏：智；永樂北藏及龍藏：知



hé yǐ gù shànxiàn ruò pú tí ruò sà duǒ ruò pú sà  
“何以故？善现，若菩提、若萨埵、若菩萨  
jù yì rú shì yī qiè jiē fēi xiāngyìng fēi bù xiāngyìng wú sè wú  
句义，如是一切皆非相应非不相应，无色、无  
jiàn wú duì yī xiàng suǒ wèi wú xiàng shànxiàn zhū pú sà mó  
见、无对、一相，所谓无相。善现，诸菩萨摩  
hē sà yú yī qiè fǎ jiē wú suǒ yǒu wú ài wú zhuó yīng xué yīng zhī  
诃萨于一切法，皆无所有，无碍无著，应学应知。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé zhě shì yī  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何者是一  
qiè fǎ ér quàn zhū pú sà mó hē sà yú cǐ yī qiè fǎ jiē wú suǒ  
切法？而劝诸菩萨摩诃萨于此一切法，皆无所  
yǒu wú ài wú zhuó yīng xué yīng zhī  
有，无碍无著，应学应知？”

fó gào shànxiàn yī qiè fǎ zhě wèi shàn fǎ fēi shàn fǎ yǒu  
佛告善现：“一切法者，谓善法非善法、有  
jì fǎ wú jì fǎ shì jiān fǎ chū shì jiān fǎ yǒu lòu fǎ wú lòu fǎ  
记法无记法、世间法出世间法、有漏法无漏法、  
yǒu wéi fǎ wú wéi fǎ gòng fǎ bú gòng fǎ shànxiàn shì míng yī qiè  
有为法无为法、共法不共法。善现，是名一切  
fǎ zhū pú sà mó hē sà yú cǐ yī qiè fǎ jiē wú suǒ yǒu wú ài  
法。诸菩萨摩诃萨于此一切法，皆无所有，无碍  
wú zhuó yīng xué yīng zhī  
无著，应学应知。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé shàn fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何善法？”

fó gào shànxiàn wèi xiào shùn fù mǔ gòng yǎng shā mén pó  
佛告善现：“谓孝顺父母，供养沙门、婆  
luó mén jìng shì shī zhǎng shī xìng fú yè shì jiè xìng fú yè shì  
罗门，敬事师长；施性福业事，戒性福业事，  
xiū xìng fú yè shì gòng shì bìng zhě jù xíng fú fāng biàn shàn qiǎo jù xíng  
修性福业事；供侍病者俱行福，方便善巧俱行  
fú shí shàn yè dào suǒ wèi lí duàn shēng mìng lí bù yǔ qǔ lí  
福；十善业道，所谓离断生命、离不与取、离  
yù xié xíng lí xū kuáng yǔ lí lí jiàn yǔ lí cū è yǔ lí zá  
欲邪行、离虚诳语、离离间语、离粗恶语、离杂  
huì yǔ wú tān wú chēn zhèng jiàn yǒu shí zhǒng xiǎng suǒ wèi  
秽语、无贪、无瞋、正见；有十种想，所谓

pāngzhàngxiǎng nónglànxiǎng yìchìxiǎng qīngyūxiǎng pòhuài  
臃 胀 想、脓 烂 想、异 赤 想、青 瘀 想、破 坏  
xiǎng zhuódànxiǎng lí sànxǎng hái gǔ xiǎng fénshāoxiǎng yī  
想、啄 噉 想、离 散 想、骸 骨 想、焚 烧 想、一  
qiè shì jiān bù kě bǎo xiǎng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng  
切 世 间 不 可 保<sup>14</sup> 想；四 静 虑、四 无 量、四 无 色 定；  
yǒu shí suí niàn suǒ wèi fó suí niàn fǎ suí niàn sēng suí niàn jiè  
有 十 随 念，所 谓 佛 随 念、法 随 念、僧 随 念、戒  
suí niàn shě suí niàn tiān suí niàn rù chū xī suí niàn jì jìng suí niàn  
随 念、舍 随 念、天 随 念、入 出 息 随 念、寂 静 随 念、  
sǐ suí niàn shēn suí niàn shàn xiàn cǐ děng míng shàn fǎ  
死 随 念、身 随 念。善 现，此 等 名 善 法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé bú shàn fǎ  
具 寿 善 现 白 佛 言：“世 尊！云 何 不 善 法？”

fó gàoshànxiàn wèi shí bú shàn yè dào jí duànshēngmìng  
佛 告 善 现：“谓 十 不 善 业 道，即 断 生 命、  
bù yǔ qǔ yù xié xíng xū kuáng yǔ lí jiàn yǔ cū è yǔ zá  
不 与 取、欲 邪 行、虚 诳 语、离 间 语、粗 恶 语、杂  
huì yǔ tān yù chēn huì xié jiàn jí fèn hèn fù nǎo chǎn  
秽 语、贪 欲、瞋 恚、邪 见，及 忿 恨、覆 恼、谄  
kuáng jiāo hài jí qiān màn děng shàn xiàn cǐ děng míng bú  
诳、矫 害、嫉、慳、慢 等。善 现，此 等 名 不  
shàn fǎ  
善 法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé yǒu jì fǎ  
具 寿 善 现 白 佛 言：“世 尊！云 何 有 记 法？”

fó gàoshànxiàn jí zhūshàn fǎ jí bú shàn fǎ míngyǒu jì  
佛 告 善 现：“即 诸 善 法 及 不 善 法，名 有 记  
fǎ  
法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé wú jì fǎ  
具 寿 善 现 白 佛 言：“世 尊！云 何 无 记 法？”

fó gàoshànxiàn wèi wú jì shēn yè wú jì yǔ yè wú jì  
佛 告 善 现：“谓 无 记 身 业、无 记 语 业、无 记  
yì yè wú jì sì dà zhǒng wú jì wǔ gēn wú jì liù chù wú jì  
意 业、无 记 四 大 种、无 记 五 根、无 记 六 处、无 记

<sup>14</sup> 大正藏：樂；永樂北藏及龍藏：保



wú sè fǎ wú jì wǔ yùn wú jì shí èr chù wú jì shí bā jiè  
无色法、无记五蕴、无记十二处、无记十八界、  
wú jì yì shú fǎ shànxiàn cǐ děngmíng wú jì fǎ  
无记异熟法。善现，此等名无记法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé shì jiān fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何世间法？”

fó gàoshànxiàn wèi shì jiān wǔ yùn shí èr chù shí bā jiè  
佛告善现：“谓世间五蕴、十二处、十八界、  
shí yè dào sì jìng lù sì wú liàng sì wú sè dìng shí èr zhī yuán  
十业道、四静虑、四无量、四无色定、十二支缘  
qǐ fǎ shànxiàn cǐ děngmíng shì jiān fǎ  
起法。善现，此等名世间法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé chū shì jiān fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何出世间法？”

fó gàoshànxiàn wèi chū shì jiān sì niàn zhù sì zhèng duàn  
佛告善现：“谓出世间四念住、四正断、  
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī  
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支、  
kōng jiě tuō mén wú xiàng jiě tuō mén wú yuàn jiě tuō mén wèi zhī dāng  
空解脱门、无相解脱门、无愿解脱门、未知当  
zhī gēn yǐ zhī gēn jù zhī gēn yǒu xún yǒu sì sān mó dì wú xún  
知根、已知根、具知根、有寻有伺三摩地、无寻  
wéi sì sān mó dì wú xún wú sì sān mó dì míng jiě tuō niàn  
唯伺三摩地、无寻无伺三摩地、明、解脱、念、  
zhèng zhī rú lǐ zuò yì  
正知、如理作意。

yǒu bā jiě tuō wèi nèi yǒu sè guān zhū sè shì chū jiě  
“有八解脱，谓：内有<sup>15</sup>色观诸色，是初解  
tuō nèi wú sè xiǎng guān wài sè shì dì èr jiě tuō jìng shèng jiě  
脱；内无色想观外色，是第二解脱；净胜<sup>16</sup>解  
tuō shēn zuò zhèng shì dì sān jiě tuō chāo yī qiè sè xiǎng miè yǒu duì  
脱身作证，是第三解脱；超一切色想，灭有对  
xiǎng bù sī wéi zhǒng zhǒng xiǎng rù wú biān kōng kōng wú biān chù  
想，不思惟种种<sup>17</sup>想，入无边空，空无边处

<sup>15</sup> 大正藏：有；永樂北藏及龍藏：內有

<sup>16</sup> 大正藏：淨；永樂北藏及龍藏：淨勝

<sup>17</sup> 大正藏：相；永樂北藏及龍藏：想

jù zú zhù shì dì sì jiě tuō chāo yī qiè kōng wú biān chù rù wú  
具足住，是第四解脱；超一切空无边处，入无  
biān shí shí wú biān chù jù zú zhù shì dì wǔ jiě tuō chāo yī qiè  
边识，识无边处具足住，是第五解脱；超一切  
shí wú biān chù rù wú suǒ yǒu wú suǒ yǒu chù jù zú zhù shì dì liù  
识无边处，入无所有，无所有处具足住，是第六  
jiě tuō chāo yī qiè wú suǒ yǒu chù rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù jù zú  
解脱；超一切无所有处，入非想非非想处具足  
zhù shì dì qī jiě tuō chāo yī qiè fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù rù miè  
住，是第七解脱；超一切非想非非想处，入灭  
xiǎng shòu dìng jù zú zhù shì dì bā jiě tuō  
想受定具足住，是第八解脱。

yǒu jiǔ cì dì dìng wèi lí yù ě bú shàn fǎ yǒu xún yǒu  
“有九次第定，谓：离欲恶不善法，有寻有

sì lí shēng xǐ lè rù chū jìng lù jù zú zhù shì chū dìng xún sì  
伺离生喜乐，入初静虑具足住，是初定；寻伺

jì jìng nèi děng jìng<sup>18</sup> xīn yī qù xìng wú xún wú sì dìng shēng xǐ lè rù  
寂静内等静<sup>18</sup>心一趣性，无寻无伺定生喜乐，入

dì èr jìng lù jù zú zhù shì dì èr dìng lí xǐ zhù shě jù niàn zhèng  
第二静虑具足住，是第二定；离喜住舍，具念正

zhī shēn shòu lè shèng shuō zhù shě jù niàn lè zhù rù dì sān jìng  
知，身受乐，圣说住舍，具念乐住，入第三静

lù jù zú zhù shì dì sān dìng duàn lè duàn kǔ xiān xǐ yōu mò  
虑具足住，是第三定；断乐断苦，先喜忧没，

bù kǔ bú lè shě niàn qīng jìng rù dì sì jìng lù jù zú zhù shì dì  
不苦不乐，舍念清净，入第四静虑具足住，是第

sì dìng chāo yī qiè sè xiǎng miè yǒu duì xiǎng bù sī wéi zhǒng zhǒng  
四定；超一切色想，灭有对想，不思惟种种

xiǎng rù wú biān kōng kōng wú biān chù jù zú zhù shì dì wǔ dìng  
想，入无边空，空无边处具足住，是第五定；

chāo yī qiè kōng wú biān chù rù wú biān shí shí wú biān chù jù zú zhù  
超一切空无边处，入无边识，识无边处具足住，

shì dì liù dìng chāo yī qiè shí wú biān chù rù wú suǒ yǒu wú suǒ  
是第六定；超一切识无边处，入无所有，无所

yǒu chù jù zú zhù shì dì qī dìng chāo yī qiè wú suǒ yǒu chù rù fēi  
有处具足住，是第七定；超一切无所有处，入非

<sup>18</sup> 大正藏：淨；永樂北藏及龍藏：靜



xiǎng fēi fēi xiǎngchù jù zú zhù shì dì bā dìng chāo yī qiè fēi xiǎng  
想非非想处具足住，是第八定；超一切非想

fēi fēi xiǎngchù rù mièxiǎngshòudìng jù zú zhù shì dì jiǔ dìng  
非非想处，入灭想受定具足住，是第九定。

nèi kōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng  
“内空、外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sàn  
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng  
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng  
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng liù dào bǐ àn wǔ yǎn liù shéntōng fó shí lì  
自性空、六到彼岸、五眼、六神通、佛十力、

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智。

shànxiàn cǐ děng míngchū shì jiān fǎ  
“善现，此等名出世间法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé yǒu lòu fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何有漏法？”

fó gàoshànxiàn shì jiān wǔ yùn shí èr chù shí bā jiè  
佛告善现：“世间五蕴、十二处、十八界、

sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng suǒ yǒu yī qiè duò sān jiè fǎ  
四静虑、四无量、四无色定，所有一切堕三界法。

shànxiàn shì míng yǒu lòu fǎ  
善现，是名有漏法。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé wú lòu fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何无漏法？”

fó gàoshànxiàn wèi chū shì jiān sì jìng lǜ sì wú liàng sì  
佛告善现：“谓出世间四静虑、四无量、四

wú sè dìng sì niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ  
无色定、四念住、四正断、四神足、五根、五

lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī sān jiě tuō mén liù dào bǐ  
力、七等觉支、八圣道支、三解脱门、六到彼

àn wǔ yǎn liù shéntōng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài  
岸、五眼、六神通、佛十力、四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、

yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàn xiàn cǐ děng míng  
一切智、道相智、一切相智。善现，此等名

wú lòu fǎ  
无漏法。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé yǒu wéi fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何有为法？”

fó gào shàn xiàn wèi yù jiè xì fǎ sè jiè xì fǎ wú sè  
佛告善现：“谓欲界系法、色界系法、无色

jiè xì fǎ wǔ yùn sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng sì  
界系法、五蕴、四静虑、四无量、四无色定、四

niàn zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng  
念住、四正断、四神足、五根、五力、七等

jué zhī bā shèng dào zhī sān jiě tuō mén liù dào bǐ àn wǔ yǎn  
觉支、八圣道支、三解脱门、六到彼岸、五眼、

liù shéntōng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
六神通、佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ yǒu yī qiè yǒu shēng yǒu zhù yǒu yì  
相智、一切相智，所有一切有生、有住、有异、

yǒu miè fǎ shàn xiàn shì míng yǒu wéi fǎ  
有灭法。善现，是名有为法。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé wú wéi fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何无为法？”

fó gào shàn xiàn ruò fǎ wú shēng wú zhù wú yì wú miè  
佛告善现：“若法无生、无住、无异、无灭

kě dé suǒ wèi tān jìn chēn jìn chī jìn zhēn rú fǎ jiè  
可得，所谓贪尽、瞋尽、痴尽、真如、法界、

fǎ xìng fǎ zhù fǎ dìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng lí  
法性、法住、法定、不虚妄性、不变异性、离

shēng xìng píng děng xìng shí jì shàn xiàn cǐ děng míng wú wéi fǎ  
生性、平等性、实际。善现，此等名无为法。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn yún hé gòng fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何共法？”

fó gào shàn xiàn wèi shì jiān sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú  
佛告善现：“谓世间四静虑、四无量、四无



sè dìng wǔ shéntōng shànxiàn cǐ děng míng gòng fǎ hé yǐ gù  
色定、五神通。善现，此等名共法。何以故？  
gòng yì shēng gù  
共异生故。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé bú gòng fǎ  
具寿善现白佛言：“世尊！云何不共法？”

fó gàoshànxiàn wèi wú lòu sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú  
佛告善现：“谓无漏四静虑、四无量、四无

sè dìng sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì  
色定、四念住、四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī sān jiě tuō mén liù dào bǐ àn  
七等觉支、八圣道支、三解脱门、六到彼岸、

wǔ yǎn liù shéntōng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
五眼、六神通、佛十力、四无所畏、四无碍解、

dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切

zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shànxiàn cǐ děng míng bú gòng  
智、道相智、一切相智。善现，此等名不共

fǎ hé yǐ gù bú gòng yì shēng gù shànxiàn zhū pú sà mó hē  
法。何以故？不共异生故。善现，诸菩萨摩诃

sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yú rú shì děng zì xiàng kōng fǎ bù  
萨修行般若波罗蜜多时，于如是等自相空法不

yīng zhí zhuó hé yǐ gù yǐ zhū fǎ zì xiàng bù kě fēn bié gù shàn  
应执著。何以故？以诸法自相不可分别故。善

xiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yīng yǐ wú  
现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，应以无

èr ér wéi fāng biàn jué yī qiè fǎ hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ wú dòng  
二而为方便觉一切法。何以故？以一切法无动

xiàng gù shànxiàn yú yī qiè fǎ wú èr wú dòng shì pú sà jù yì  
相故。善现，于一切法无二无动是菩萨句义。

yǐ shì gù wú jù yì shì pú sà jù yì  
以是故，无句义是菩萨句义。”

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí qī  
大般若波罗蜜多经卷第四十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn mó hē sà pǐn dì shí sān zhī yī  
初分摩诃萨品第十三之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé yuán pú sà  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何缘菩萨

fù míng mó hē sà  
复名摩诃萨？”

fó gào shàn xiàn pú sà yú dà yǒu qíng zhòng zhōng dìng dāng wéi  
佛告善现：“菩萨于大有情众中定当为

shàng shǒu yǐ shì yuán gù fù míng mó hē sà  
上首，以是缘故，复名摩诃萨。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn hé zhě shì dà yǒu qíng  
具寿善现复白佛言：“世尊！何者是大有情

zhòng ér pú sà yú zhōng dìng dāng wéi shàng shǒu  
众，而菩萨于中定当为上首？”

fó gào shàn xiàn dà yǒu qíng zhòng zhě wèi zhù zhǒng xìng dì  
佛告善现：“大有情众者，谓住种性、第

bā yù liú yī lái bù huán ā luó hàn dú jué dì jí cóng  
八、预流、一来、不还、阿罗汉、独觉地，及从

chū fā xīn nǎi zhì bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà shì míng dà yǒu qíng  
初发心乃至不退转地菩萨摩诃萨，是名大有情

zhòng pú sà yú rú shì dà yǒu qíng zhòng zhōng dìng dāng wéi shàng shǒu  
众。菩萨于如是大有情众中，定当为上首

gù fù míng mó hē sà  
故，复名摩诃萨。”

jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn rú shì pú sà mó hē  
具寿善现复白佛言：“世尊！如是菩萨摩诃

sà yǐ hé yīn yuán yú dà yǒu qíng zhòng zhōng dìng dāng dé wéi shàng  
萨，以何因缘于大有情众中定当得为上

shǒu  
首？”



fó gào shàn xiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà fā jīn gāng yù xīn  
佛告善现：“以此菩萨摩诃萨发金刚喻心

jué bú tuì huài yóu cǐ xīn gù yú dà yǒu qíng zhòng zhōng dìng dāng dé  
决不退坏，由此心故，于大有情众中定当得

wéi shàng shǒu  
为上首。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé zhě míng wéi pú sà mó  
具寿善现白佛言：“世尊！何者名为菩萨摩

hē sà jīn gāng yù xīn  
诃萨金刚喻心？”

fó gào shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà shēng rú shì xīn wǒ  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨生如是心：‘我

dāng huàn jiān gù kǎi yú wú biān shēng sǐ dà kuàng yě zhōng cuī pò  
当擗坚固铠，于无边生死大旷野中，摧破

wú liàng fán nǎo yuàn dí wǒ dāng kū jié wú biān shēn shēn shēng sǐ dà  
无量烦恼怨<sup>19</sup>敌。我当枯竭无边甚深生死大

hǎi wǒ dāng qì shě nèi wài suǒ zhòng yī qiè shēn cái wǒ dāng yú yī qiè  
海。我当弃舍内外所重一切身财。我当于一切

yǒu qíng děng xīn zuò dà yì lì wǒ dāng yǐ sān shèng fǎ bá jì yī qiè  
有情等心作大义利。我当以三乘法拔济一切

yǒu qíng jiē lìng yú wú yú yī niè pán jiè ér bō niè pán wǒ dāng suī  
有情，皆令于无余依涅槃界而般涅槃。我当虽

yǐ sān shèng fǎ miè dù yī qiè yǒu qíng ér shí bú jiàn yǒu qíng dé miè dù  
以三乘法灭度一切有情，而实不见有情得灭度

zhě wǒ dāng yú yī qiè fǎ rú shí jué liǎo wú shēng wú miè wǒ dāng  
者。我当于一切法如实觉了，无生无灭。我当

chún yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng liù bō luó mì duō wǒ dāng xiū  
纯以应一切智智心，修行六波罗蜜多。我当修

xué yú yī qiè fǎ tōng dá jiū jìng biàn rù miào zhì wǒ dāng tōng dá yī  
学于一切法，通达究竟遍入妙智。我当通达一

qiè fǎ xiàng yī lǐ qù mén wǒ dāng tōng dá yī qiè fǎ xiàng èr lǐ qù  
切法相一理趣门。我当通达一切法相二理趣

mén nǎi zhì wú biān lǐ qù mén wǒ dāng yú yī qiè fǎ xiū xué tōng dá  
门，乃至无边理趣门。我当于一切法修学通达

yī lǐ qù mén miào zhì wǒ dāng yú yī qiè fǎ xiū xué tōng dá èr lǐ qù  
一理趣门妙智。我当于一切法修学通达二理趣

<sup>19</sup> 大正藏：冤；永乐北藏及龙藏：怨

ménmiào zhì nǎi zhì tōng dá wú biān lǐ qù ménmiào zhì wǒ dāng xiū  
门妙智，乃至通达无边理趣门妙智。我当修  
xué yīn fā wú biānjìng lǜ wú liàng wú sè fǎ mén wǒ dāng xiū xué  
学引发无边静虑、无量、无色法门。我当修学  
yīn fā wú biānsān shí qī pú tí fēn fǎ sān jiě tuō mén liù dào bǐ àn  
引发无边三十七菩提分法、三解脱门、六到彼岸  
fǎ mén wǒ dāng xiū xué yīn fā wú biān wǔ yǎn liù shéntōng fó shí  
法门。我当修学引发无边五眼、六神通、佛十  
lì<sup>20</sup> sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
力<sup>20</sup>、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切  
xiàng zhì fǎ mén shàn xiàn rú shì míng wéi pú sà mó hē sà jīn gāng  
相智法门。’善现，如是名为菩萨摩诃萨金刚  
yù xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn ān zhù cǐ  
喻心。若菩萨摩诃萨以无所得而为方便安住此  
xīn yì bú zì shì ér shēng jiǎo jǔ gù yú dà yǒu qíng zhòng zhōng dìng  
心，亦不自恃而生憍举故，于大有情众中定  
dāng dé wéi shàng shǒu  
当得为上首。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà shēng rú shì xīn  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨生如是心：  
yī qiè dì yù páng shēng guǐ jiè rén tiān qù zhōng zhū yǒu  
‘一切地狱、傍生、鬼界、人、天趣中，诸有  
qíng lèi suǒ shòu kǔ nǎo wǒ dāng dài shòu lìng bǐ ān lè ruò pú sà mó  
情类所受苦恼，我当代受令彼安乐。’若菩萨摩  
hē sà shēng rú shì xīn wǒ dāng wéi yī yǒu qíng jīng wú liàng bǎi qiān  
诃萨生如是心：‘我当为一有情，经无量百千  
jù zhī nà yǔ duō dà jié shòu zhū dì yù zhǒng zhǒng jù kǔ yǐ wú shù  
俱胝那庾多大劫，受诸地狱种种剧苦，以无数  
fāng biàn jiào huà lìng zhèng wú yú niè pán rú shì cì dì wéi yī qiè yǒu  
方便教化令证无余涅槃。如是次第为一切有  
qíng yī yī gè jīng wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō dà jié shòu zhū  
情，一一各经无量百千俱胝那庾多大劫，受诸  
dì yù zhǒng zhǒng jù kǔ yì yī yī gè yǐ wú shù fāng biàn jiào huà lìng  
地狱种种剧苦，亦一一各以无数方便教化令

<sup>20</sup> 大正藏：十力；永乐北藏及龙藏：佛十力



zhèng wú yú niè pán zuò shì shì yǐ zì zhí shàngēn fù jīng wú liàng  
证无余涅槃。作是事已，自植善根，复经无量  
bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō dà jié yuán mǎn xiū jí pú tí zī liáng rán  
百千俱胝那庾多大劫，圆满修集菩提资粮，然  
hòu qù zhèng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shànxiàn rú shì míng  
后趣证阿耨多罗三藐三菩提。’善现，如是名  
wéi pú sà mó hē sà jīn gāng yù xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ  
为菩萨摩诃萨金刚喻心。若菩萨摩诃萨以无所  
dé ér wéifāngbiàn ān zhù cǐ xīn yì bú zì shì ér shēngjiāo jǔ gù  
得而为方便安住此心，亦不自恃而生僣举故，  
yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
于大有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà fā shūshèngguǎng  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨发殊胜广

dà xīn jué bú tuì huài yóu cǐ xīn gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìng  
大心，决不退坏，由此心故，于大有情众中定  
dāng dé wéishàngshǒu  
当得为上首。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé zhě míng wéi pú sà mó  
具寿善现白佛言：“世尊！何者名为菩萨摩

hē sà shūshèngguǎng dà xīn  
诃萨殊胜广大心？”

fó gào shànxiàn ruò pú sà mó hē sà shēng rú shì xīn wǒ  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨生如是心：‘我

yīng cóng chū fā xīn nǎi zhì zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí yú qí  
应从初发心乃至证得无上正等菩提，于其  
zhōngjiān shì dāng bù qǐ tān yù xīn chēn huì xīn yú chī xīn fèn xīn  
中间誓当不起贪欲心、瞋恚心、愚痴心、忿心、

hèn xīn fù xīn nǎo xīn kuáng xīn chǎn xīn jí xīn qiān xīn  
恨心、覆心、恼心、逛心、谄心、嫉心、悭心、  
jiāo xīn hài xīn jiàn màn děng xīn yì fù bù qǐ qù xiàng shēng wén  
僣心、害心、见慢等心，亦复不起趣向声闻、

dú jué dì xīn shànxiàn rú shì míng wéi pú sà mó hē sà shūshèng  
独觉地心。’善现，如是名为菩萨摩诃萨殊胜

guǎng dà xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn ān zhù  
广大心。若菩萨摩诃萨以无所得而为方便安住

cǐ xīn yì bú zì shì ér shēngjiāo jǔ gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōng  
此心，亦不自恃而生僣举故，于大有情众中

dìngdāng dé wéishàngshǒu  
定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà fā bù kě qīng  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨发不可倾

dòng xīn jué bú tuì pī yóu cǐ xīn gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìng  
动心，决不退坏，由此心故，于大有情众中定

dāng dé wéishàngshǒu  
当得为上首。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé zhě míngwéi pú sà mó  
具寿善现白佛言：“世尊！何者名为菩萨摩

hē sà bù kě qīngdòng xīn  
诃萨不可倾动心？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà shēng rú shì xīn wǒ  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨生如是心：‘我

dāng yǐ yīng yī qiè zhì zhì xīn xiū xí fā qǐ yī qiè suǒ xiū suǒ yīng zuò  
当以应一切智智心，修习发起一切所修、所应作

shì shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà bù kě qīngdòng xīn  
事。’善现，如是名为菩萨摩诃萨不可倾动心。

ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn ān zhù cǐ xīn yì  
若菩萨摩诃萨以无所得而为方便安住此心，亦

bú zì shì ér shēngjiāo jǔ gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé  
不自恃而生憍举故，于大有情众中定当得

wéishàngshǒu  
为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà fā lì yì ān lè  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨发利益安乐

xīn jué bù qīngdòng yóu cǐ xīn gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng  
心决不倾动，由此心故，于大有情众中定当

dé wéishàngshǒu  
得为上首。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé zhě míngwéi pú sà mó  
具寿善现白佛言：“世尊！何者名为菩萨摩

hē sà lì yì ān lè xīn  
诃萨利益安乐心？”

fó gàoshànxiàn ruò pú sà mó hē sà shēng rú shì xīn wǒ  
佛告善现：“若菩萨摩诃萨生如是心：‘我

dāng qióng wèi lái jì yú yī qiè yǒuqíng wéi zuò guī yī qiáochuán  
当穷未来际，于一切有情，为作归依、桥船、



zhōuzhǔ jiù jì fù hù cháng bù shě lí shànxiàn rú shì míng  
洲渚，救济覆护，常不舍离。’善现，如是名  
wéi pú sà mó hē sà lì yì ān lè xīn ruò pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ  
为菩萨摩诃萨利益安乐心。若菩萨摩诃萨以无所  
dé ér wéifāngbiàn ān zhù cǐ xīn yì bú zì shì ér shēngjiǎo jǔ gù  
得而为方便安住此心，亦不自恃而生僣举故，  
yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
于大有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí chángnéng ài fǎ lè fǎ xīn fǎ xǐ fǎ yóu  
罗蜜多时，常能爱法、乐法、欣法、喜法，由  
cǐ yuán gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
此缘故，于大有情众中定当得为上首。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé děngwéi fǎ yún hé  
具寿善现白佛言：“世尊！何等为法？云何  
pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí cháng yú cǐ fǎ ài  
菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，常于此法爱  
lè xīn xǐ  
乐欣喜？”

fó gàoshànxiàn suǒyán fǎ zhě wèi yī qiè yǒuqíng jí sè fēi  
佛告善现：“所言法者，谓一切有情及色非  
sè fǎ jiē wú zì xìngdōu bù kě dé shí xiàng bú huài shì míngwéi  
色法，皆无自性都不可得，实相不坏，是名为  
fǎ yán ài fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ qǐ yù xī qiú yán lè fǎ zhě  
法。言爱法者，谓于此法起欲希求；言乐法者，  
wèi yú cǐ fǎ chēngzàngōng dé yán xīn fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ huān xǐ  
谓于此法称赞功德；言欣法者，谓于此法欢喜  
xìn shòu yán xǐ fǎ zhě wèi yú cǐ fǎ mù duō xiū xí shànxiàn  
信受；言喜法者，谓于此法慕多修习。善现，  
rú shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé  
如是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得  
ér wéifāngbiàn chángnéng ài fǎ lè fǎ xīn fǎ xǐ fǎ yì  
而为方便，常能爱法、乐法、欣法、喜法，亦  
bú zì shì ér shēngjiǎo jǔ gù yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé  
不自恃而生僣举故，于大有情众中定当得  
wéishàngshǒu  
为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù nèikōng wàikōng  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住内空、外空、  
nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú  
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无  
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn  
为为、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本  
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé  
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得  
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng gù dé yú dà  
空、无性空、自性空、无性自性空故，得于大  
yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù sì jìng lù sì wú  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住四静虑、四无  
liàng sì wú sè dìng gù dé yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéi  
量、四无色定故，得于大有情众中定当得为  
shàngshǒu  
上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù sì niànzhù sì  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住四念住、四  
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng  
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣  
dào zhī gù dé yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
道支故，得于大有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù kōng wú xiàng  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住空、无相、  
wú yuàn jiě tuō mén gù dé yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéi  
无愿解脱门故，得于大有情众中定当得为  
shàngshǒu  
上首。



fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù bù shī jìng jiè  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住布施、净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō gù dé yú dà yǒu  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多故，得于大有

qíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù wǔ yǎn liù shén  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住五眼、六神

tōng gù dé yú dà yǒu qíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
通故，得于大有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù fó shí lì<sup>21</sup> sì  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住佛十力<sup>21</sup>、四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智故，

dé yú dà yǒu qíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu  
得于大有情众中定当得为上首。

fù cì shànxiàn yǐ cǐ pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，善现，以此菩萨摩诃萨修行般若波

luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù jīn gāng yù sān mó  
罗蜜多时，以无所得而为方便，住金刚喻三摩

dì nǎi zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn zhù wú zhuó wú wéi wú  
地，乃至以无所得而为方便，住无著、无为、无

rǎn jiě tuō rú xū kōng sān mó dì gù dé yú dà yǒu qíngzhòngzhōngdìng  
染解脱如虚空三摩地故，得于大有情众中定

dāng dé wéishàngshǒu  
当得为上首。

shànxiàn yǐ rú shì děngzhǒngzhǒng yīn yuán cǐ pú sà mó  
“善现，以如是等种种因缘，此菩萨摩

<sup>21</sup> 大正藏：十力；永乐北藏及龙藏：佛十力

hē sà yú dà yǒuqíngzhòngzhōngdìngdāng dé wéishàngshǒu shànxian  
诃萨于大有情众中定当得为上首。善现，  
shì gù pú sà fù míngmó hē sà  
是故菩萨复名摩诃萨。”

ěr shí jù shòushè lì zǐ bó fó yán shì zūn wǒ yì yào  
尔时，具寿舍利子白佛言：“世尊！我亦乐

shuō pú sà yóu cǐ yì gù fù míngmó hē sà  
说菩萨由此义故复名摩诃萨。”

fó yán shè lì zǐ suí rǔ yì shuō  
佛言：“舍利子，随汝意说。”

shè lì zǐ yán shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ  
舍利子言：“世尊！由诸菩萨能为有情，以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shuōduàn wǒ jiàn yǒuqíngjiàn mìngzhějiàn  
无所得而为方便，说断我见、有情见、命者见、

shēngzhějiàn yǎngzhějiàn shì fū jiàn bǔ tè qié luó jiàn yì shēng  
生者见、养者见、士夫见、补特伽罗见、意生

jiàn rú tóngjiàn zuòzhějiàn shǐ zuòzhějiàn qǐ zhějiàn shǐ qǐ  
见、婴童见、作者见、使作者见、起者见、使起

zhějiàn shòuzhějiàn shǐ shòuzhějiàn zhī zhějiàn jiànzhějiàn fǎ gù  
者见、受者见、使受者见、知者见、见者见法故，

cǐ pú sà fù míngmó hē sà  
此菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuōduàn chángjiàn duànjiàn fǎ gù cǐ pú sà fù míngmó  
方便，说断常见、断见法故，此菩萨复名摩

hē sà  
诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuōduàn yǒujiàn wú jiàn fǎ gù cǐ pú sà fù míngmó hē  
方便，说断有见、无见法故，此菩萨复名摩诃

sà  
萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuōduàn yùnjiàn chùjiàn jiè jiàn dì jiàn yuán qǐ jiàn  
方便，说断蕴见、处见、界见、谛见、缘起见



fǎ gù cǐ pú sà fù míng mó hē sà  
法故，此菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuō duàn sì jìng lǜ xiàn sì wú liàngjiàn sì wú sè dìngjiàn  
方便，说断四静虑见、四无量见、四无色定见

fǎ gù cǐ pú sà fù míng mó hē sà  
法故，此菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuō duàn sì niàn zhù jiàn sì zhèng duàn jiàn sì shén zú jiàn  
方便，说断四念住见、四正断见、四神足见、

wǔ gēn jiàn wǔ lì jiàn qī děng jué zhī jiàn bā shèng dào zhī jiàn fǎ  
五根见、五力见、七等觉支见、八圣道支见法

gù cǐ pú sà fù míng mó hē sà  
故，此菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuō duàn sān jiě tuō mén jiàn liù dào bǐ àn jiàn fǎ gù cǐ  
方便，说断三解脱门见、六到彼岸见法故，此

pú sà fù míng mó hē sà  
菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuō duàn wǔ yǎn jiàn liù shéntōng jiàn fǎ gù cǐ pú sà fù  
方便，说断五眼见、六神通见法故，此菩萨复

míng mó hē sà  
名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuō duàn fó shí lì jiàn sì wú suǒ wèi jiàn sì wú ài jiě  
方便，说断佛十力见、四无所畏见、四无碍解

jiàn dà cí dà bēi dà xǐ dà shě jiàn shí bā fó bú gòng fǎ  
见、大慈、大悲、大喜、大舍见、十八佛不共法

jiàn yī qiè zhì jiàn dào xiàng zhì jiàn yī qiè xiàng zhì jiàn fǎ gù  
见、一切智见、道相智见、一切相智见法故，

cǐ pú sà fù míng mó hē sà  
此菩萨复名摩诃萨。

shì zūn yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéi  
“世尊！由诸菩萨能为有情，以无所得而为

fāngbiàn shuōduàn chéngshú yǒuqíngjiàn yánjìng fó tǔ jiàn pú sà  
方便，说断成熟有情见、严净佛土见、菩萨

jiàn fó tuó jiàn zhuàn fǎ lún jiàn fǎ gù cǐ pú sà fù míng mó hē  
见、佛陀见、转法轮见法故，此菩萨复名摩诃

sà  
萨。

shì zūn yǐ yào yán zhī yóuzhū pú sà néngwèiyǒuqíng yǐ  
“世尊！以要言之，由诸菩萨能为有情，以

wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shuōduàn yī qiè jiàn fǎ gù cǐ pú sà fù  
无所得而为方便，说断一切见法故，此菩萨复

míng mó hē sà  
名摩诃萨。”

shí jù shòushànxiàn wènshè lì zǐ yán ruò pú sà mó hē sà  
时，具寿善现问舍利子言：“若菩萨摩诃萨

néngwèiyǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shuōduàn zhū jiàn fǎ zhě  
能为有情，以无所得而为方便，说断诸见法者，

hé yuán pú sà mó hē sà zì yǒusuǒ dé ér wéifāngbiàn qǐ sè jiàn  
何缘菩萨摩诃萨，自有所得而为方便，起色见、

shòu xiǎng xíng shí jiàn qǐ yǎnchù jiàn ěr bí shé  
受、想、行、识见，起眼处见、耳、鼻、舌、

shēn yì chù jiàn qǐ sè chù jiàn shēng xiāng wèi chù fǎ  
身、意处见，起色处见、声、香、味、触、法

chù jiàn qǐ yǎn jiè jiàn sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎnchù wéi  
处见，起眼界见、色界、眼识界及眼触、眼触为

yuánsuǒshēngzhūshòujiàn qǐ ěr jiè jiàn shēng jiè ěr shí jiè jí  
缘所生诸受见，起耳界见、声界、耳识界及

ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòujiàn qǐ bí jiè jiàn xiāng jiè  
耳触、耳触为缘所生诸受见，起鼻界见、香界、

bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòujiàn qǐ shé jiè  
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受见，起舌界

jiàn wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu  
见、味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受

jiàn qǐ shēn jiè jiàn chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéi  
见，起身界见、触界、身识界及身触、身触为

yuánsuǒshēngzhūshòujiàn qǐ yì jiè jiàn fǎ jiè yì shí jiè jí yì  
缘所生诸受见，起意界见、法界、意识界及意



chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòujiàn qǐ dì jiè jiàn shuǐ huǒ  
触、意触为缘所生诸受见，起地界见、水、火、  
fēng kōng shí jiè jiàn qǐ kǔ shèng dì jiàn jí miè dào shèng  
风、空、识界见，起苦圣谛见、集、灭、道圣  
dì jiàn qǐ wú míngjiàn xíng shí míng sè liù chù chù shòu  
谛见，起无明见、行、识、名色、六处、触、受、  
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎojiàn qǐ sì jìng  
爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼见，起四静  
lǜ jiàn sì wú liàng sì wú sè dìngjiàn qǐ sì niànzhùjiàn sì zhèng  
虑见、四无量、四无色定见，起四念住见、四正  
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道  
zhī jiàn qǐ kōng jiě tuō ménjiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménjiàn  
支见，起空解脱门见、无相、无愿解脱门见，  
qǐ bù shī bō luó mì duōjiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ  
起布施波罗蜜多见、净戒、安忍、精进、静虑、  
bō rě bō luó mì duōjiàn qǐ wǔ yǎnjiàn liù shéntōngjiàn qǐ fó shí  
般若波罗蜜多见，起五眼见、六神通见，起佛十  
lì jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ  
力见、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、  
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè  
大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、一切  
xiàng zhì jiàn qǐ chéngshú yǒuqíngjiàn yán jìng fó tǔ jiàn pú sà jiàn  
相智见，起成熟有情见、严净佛土见、菩萨见、  
fó tuó jiàn zhuàn fǎ lún jiàn yé  
佛陀见、转法轮见耶？”

jù shòushè lì zǐ dá shànxiànyán ruò pú sà mó hē sà xiū xíng  
具寿舍利子答善现言：“若菩萨摩诃萨修行

bō rě bō luó mì duō shí wú fāngbiànshànqiǎozhě yǐ yǒusuǒ dé ér  
般若波罗蜜多时，无方便善巧者，以有所得而  
wéifāngbiàn biàn qǐ sè jiàn shòu xiǎng xíng shí jiàn nǎi zhì  
为方便，便起色见、受、想、行、识见，乃至  
biàn qǐ fó tuó jiàn zhuàn fǎ lún jiàn shì pú sà mó hē sà bù néng wéi  
便起佛陀见、转法轮见，是菩萨摩诃萨不能为  
zhū yǒuqíng yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn shuō duàn zhū jiàn fǎ ruò pú  
诸有情以无所得而为方便，说断诸见法。若菩  
sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǒufāngbiànshànqiǎozhě  
萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，有方便善巧者，

néng wèi yǒu qíng yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn shuō duàn zhū jiàn fǎ shì  
能为有情以无所得而为方便，说断诸见法，是  
pú sà mó hē sà bù qǐ sè jiàn shòu xiǎng xíng shí jiàn nǎi zhì  
菩萨摩诃萨不起色见、受、想、行、识见，乃至  
bù qǐ fó tuó jiàn zhuàn fǎ lún jiàn  
不起佛陀见、转法轮见。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn wǒ yì yào shuō  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！我亦乐说  
pú sà yóu cǐ yì gù fù míng mó hē sà  
菩萨由此义故复名摩诃萨。”

fó yán shàn xiàn suí rǔ yì shuō  
佛言：“善现，随汝意说。”

shàn xiàn bó yán shì zūn yóu zhū pú sà wéi yī qiè zhì zhì  
善现白言：“世尊！由诸菩萨为一切智智，  
fā pú tí xīn wú děng děng xīn bú gòng yī qiè shēng wén dú jué xīn  
发菩提心、无等等心、不共一切声闻独觉心，  
yú rú shì xīn yì bù qǔ zhuó hé yǐ gù shì zūn bǐ yī qiè zhì zhì  
于如是心亦不取著。何以故？世尊！彼一切智智  
xīn shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè qiú yī qiè zhì zhì xīn yì shì wú lòu  
心是真无漏不堕三界，求一切智智心亦是无漏  
bú duò sān jiè yú rú shì xīn bù yīng qǔ zhuó gù cǐ pú sà yì fù<sup>22</sup>  
不堕三界，于如是心不应取著故，此菩萨亦复  
míng mó hē sà  
名摩诃萨。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán yún hé pú sà mó hē sà wú  
时，舍利子问善现言：“云何菩萨摩诃萨无  
děng děng xīn bú gòng yī qiè shēng wén dú jué xīn  
等等心、不共一切声闻独觉心？”

shàn xiàn dá yán zhū pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn bú jiàn  
善现答言：“诸菩萨摩诃萨从初发心，不见  
zhū fǎ yǒu shēng yǒu miè yǒu jiǎn yǒu zēng yǒu lái yǒu qù yǒu rǎn yǒu  
诸法有生有灭、有减有增、有来有去、有染有  
jìng shè lì zǐ ruò bú jiàn zhū fǎ yǒu shēng yǒu miè yǒu jiǎn yǒu zēng  
净。舍利子，若不见诸法有生有灭、有减有增、  
yǒu lái yǒu qù yǒu rǎn yǒu jìng yì bú jiàn yǒu shēng wén xīn dú jué  
有来有去、有染有净，亦不见有声闻心、独觉

<sup>22</sup> 大正藏：复；永乐北藏及龙藏：亦复



xīn pú sà xīn rú lái xīn shè lì zǐ shì míng pú sà mó hē sà  
心、菩萨心、如来心。舍利子，是名菩萨摩诃萨  
wú děngděng xīn bú gòng yī qiè shēngwén dú jué xīn zhū pú sà mó  
无等等心、不共一切声闻独觉心，诸菩萨摩  
hē sà yú rú shì xīn yì bù qǔ zhuó  
诃萨于如是心亦不取著。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán ruò yú rú shì xīn bù yīng qǔ  
时，舍利子问善现言：“若于如是心不应取  
zhuózhě zé yú yī qiè yú fū yì shēng shēngwén dú jué děng  
著者，则于一切愚夫、异生、声闻、独觉等  
xīn yì bù yīng qǔ zhuó jí yú sè xīn bù yīng qǔ zhuó yú shòu xiǎng  
心亦不应取著；及于色心不应取著，于受、想、  
xíng shí xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú yǎnchù xīn bù yīng qǔ zhuó yú ěr  
行、识心亦不应取著；于眼处心不应取著，于耳、  
bí shé shēn yì chù xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú sè chù xīn bù yīng  
鼻、舌、身、意处心亦不应取著；于色处心不应  
qǔ zhuó yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù xīn yì bù yīng qǔ zhuó  
取著，于声、香、味、触、法处心亦不应取著；  
yú yǎn jiè xīn bù yīng qǔ zhuó yú sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù yǎn  
于眼界心不应取著，于色界、眼识界及眼触、眼  
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú ěr jiè xīn bù  
触为缘所生诸受心亦不应取著；于耳界心不  
yīng qǔ zhuó yú shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒ  
应取著，于声界、耳识界及耳触、耳触为缘所  
shēngzhūshòu xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú bí jiè xīn bù yīng qǔ zhuó yú  
生诸受心亦不应取著；于鼻界心不应取著，于  
xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu xīn yì  
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受心亦  
bù yīng qǔ zhuó yú shé jiè xīn bù yīng qǔ zhuó yú wèi jiè shé shí jiè  
不应取著；于舌界心不应取著，于味界、舌识界  
jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú  
及舌触、舌触为缘所生诸受心亦不应取著；于  
shēn jiè xīn bù yīng qǔ zhuó yú chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēn  
身界心不应取著，于触界、身识界及身触、身  
chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú yì jiè xīn bù  
触为缘所生诸受心亦不应取著；于意界心不  
yīng qǔ zhuó yú fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒ  
应取著，于法界、意识界及意触、意触为缘所

shēngzhūshòu xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú dì jiè xīn bù yīng qǔ zhuó yú  
生 诸受心亦不应取著；于地界心不应取著，于  
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú kǔ shèng  
水、火、风、空、识界心亦不应取著；于苦圣  
dì xīn bù yīng qǔ zhuó yú jí miè dàoshèng dì xīn yì bù yīng qǔ  
谛心不应取著，于集、灭、道圣谛心亦不应取  
zhuó yú wú míng xīn bù yīng qǔ zhuó yú xíng shí míng sè liù  
著；于无明心不应取著，于行、识、名色、六  
chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu  
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧  
nǎo xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú sì jìng lǜ xīn bù yīng qǔ zhuó yú sì  
恼心亦不应取著；于四静虑心不应取著，于四  
wú liàng sì wú sè dìng xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú sì niànzhù xīn bù  
无量、四无色定心亦不应取著；于四念住心不  
yīng qǔ zhuó yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī  
应取著，于四正断、四神足、五根、五力、七  
děngjué zhī bā shèngdào zhī xīn yì bù yīng qǔ zhuó yú kōng jiě tuō  
等觉支、八圣道支心亦不应取著；于空解脱  
mén xīn bù yīng qǔ zhuó yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xīn yì bù yīng  
门心不应取著，于无相、无愿解脱门心亦不应  
qǔ zhuó yú bù shī bō luó mì duō xīn bù yīng qǔ zhuó yú jìng jiè ān  
取著；于布施波罗蜜多心不应取著，于净戒、安  
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō xīn yì bù yīng qǔ zhuó  
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多心亦不应取著；  
yú wǔ yǎn xīn bù yīng qǔ zhuó yú liù shéntōng xīn yì bù yīng qǔ zhuó  
于五眼心不应取著，于六神通心亦不应取著；  
yú fó shí lì xīn bù yīng qǔ zhuó yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě  
于佛十力心不应取著，于四无所畏、四无碍解、  
dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè  
大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切  
zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xīn yì bù yīng qǔ zhuó hé yǐ gù  
智、道相智、一切相智心亦不应取著。何以故？  
rú shì zhū xīn jiē wú xīn xìng gù  
如是诸心皆无心性故。”

shànxiàn dá yuē rú shì rú shì chéng rú suǒ yán  
善现答曰：“如是！如是！诚如所言。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán ruò yī qiè xīn wú xīn xìng gù  
时，舍利子问善现言：“若一切心无心性故



bù yīng qǔ zhuózhě zé sè wú sè xìng gù bù yīng qǔ zhuó shòu xiǎng  
不应取著者，则色无色性故不应取著，受、想、  
xíng shí wú shòu xiǎng xíng shí xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó yǎn  
行、识无受、想、行、识性故亦不应取著；眼  
chù wú yǎnchù xìng gù bù yīng qǔ zhuó ěr bí shé shēn yì chù  
处无眼处性故不应取著，耳、鼻、舌、身、意处  
wú ěr bí shé shēn yì chù xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó sè chù  
无耳、鼻、舌、身、意处性故亦不应取著；色处  
wú sè chù xìng gù bù yīng qǔ zhuó shēng xiāng wèi chù fǎ chù  
无色处性故不应取著，声、香、味、触、法处  
wú shēng xiāng wèi chù fǎ chù xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó yǎn  
无声、香、味、触、法处性故亦不应取著；眼  
jiè wú yǎn jiè xìng gù bù yīng qǔ zhuó sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù  
界无眼界性故不应取著，色界、眼识界及眼触、  
yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi yuán suǒ  
眼触为缘所生诸受无色界乃至眼触为缘所  
shēng zhū shòu xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó ěr jiè wú ěr jiè xìng gù bù yīng  
生诸受性故亦不应取著；耳界无耳界性故不应  
qǔ zhuó shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng  
取著，声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生  
zhū shòu wú shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xìng gù yì  
诸受无声界乃至耳触为缘所生诸受性故亦  
bù yīng qǔ zhuó bí jiè wú bí jiè xìng gù bù yīng qǔ zhuó xiāng jiè  
不应取著；鼻界无鼻界性故不应取著，香界、  
bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú xiāng jiè nǎi  
鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受无香界乃  
zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó shé jiè  
至鼻触为缘所生诸受性故亦不应取著；舌界  
wú shé jiè xìng gù bù yīng qǔ zhuó wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé  
无舌界性故不应取著，味界、舌识界及舌触、舌  
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuán suǒ shēng  
触为缘所生诸受无味界乃至舌触为缘所生  
zhū shòu xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó shēn jiè wú shēn jiè xìng gù bù yīng qǔ  
诸受性故亦不应取著；身界无身界性故不应取  
zhuó chù jiè shēn shí jiè jí shēnchù shēnchù wéi yuán suǒ shēng zhū  
著，触界、身识界及身触、身触为缘所生诸  
shòu wú chù jiè nǎi zhì shēnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xìng gù yì bù  
受无触界乃至身触为缘所生诸受性故亦不

yīng qǔ zhuó yì jiè wú yì jiè xìng gù bù yīng qǔ zhuó fǎ jiè yì shí  
应取著；眼界无眼界性故不应取著，法界、意识  
jiè jí yì chù yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu wú fǎ jiè nǎi zhì yì  
界及意触、意触为缘所生诸受无法界乃至意  
chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó dì jiè wú dì  
触为缘所生诸受性故亦不应取著；地界无地  
jiè xìng gù bù yīng qǔ zhuó shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè wú shuǐ  
界性故不应取著，水、火、风、空、识界无水、  
huǒ fēng kōng shí jiè xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó kǔ shèng dì wú  
火、风、空、识界性故亦不应取著；苦圣谛无  
kǔ shèng dì xìng gù bù yīng qǔ zhuó jí miè dào shèng dì wú jí  
苦圣谛性故不应取著，集、灭、道圣谛无集、  
miè dào shèng dì xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó wú míng wú wú míng xìng gù  
灭、道圣谛性故亦不应取著；无明无无明性故  
bù yīng qǔ zhuó xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài  
不应取著，行、识、名色、六处、触、受、爱、  
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo wú xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu  
取、有、生、老死愁叹苦忧恼无行乃至老死愁  
tàn kǔ yōu nǎo xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó sì jìng lǜ wú sì jìng lǜ xìng gù  
叹苦忧恼性故亦不应取著；四静虑无四静虑性  
gù bù yīng qǔ zhuó sì wú liàng sì wú sè dìng wú sì wú liàng sì  
故不应取著，四无量、四无色定无四无量、四  
wú sè dìng xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó sì niàn zhù wú sì niàn zhù xìng gù  
无色定性故亦不应取著；四念住无四念住性故  
bù yīng qǔ zhuó sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī  
不应取著，四正断、四神足、五根、五力、七  
děng jué zhī bā shèng dào zhī wú sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī  
等觉支、八圣道支无四正断乃至八圣道支  
xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó kōng jiě tuō mén wú kōng jiě tuō mén xìng gù  
性故亦不应取著；空解脱门无空解脱门性故  
bù yīng qǔ zhuó wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú wú xiàng wú yuàn  
不应取著，无相、无愿解脱门无无相、无愿  
jiě tuō mén xìng gù yì bù yīng qǔ zhuó bù shī bō luó mì duō wú bù shī  
解脱门性故亦不应取著；布施波罗蜜多无布施  
bō luó mì duō xìng gù bù yīng qǔ zhuó jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng  
波罗蜜多性故不应取著，净戒、安忍、精进、静  
lǜ bō rě bō luó mì duō wú jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō xìng gù  
虑、般若波罗蜜多无净戒乃至般若波罗蜜多性



gù yì bù yīng qǔ zhuó wǔ yǎn wú wǔ yǎnxìng gù bù yīng qǔ zhuó liù  
故亦不应取著；五眼无五眼性故不应取著，六  
shéntōng wú liù shéntōngxìng gù yì bù yīng qǔ zhuó fó shí lì wú fó shí  
神通无六神通性故亦不应取著；佛十力无佛十  
lì xìng gù bù yīng qǔ zhuó sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí  
力性故不应取著，四无所畏、四无碍解、大慈、  
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào  
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道  
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì xìng  
相智、一切相智无四无所畏乃至一切相智性  
gù yì bù yīng qǔ zhuó  
故亦不应取著。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shí shè lì zǐ wènshànxiànyán ruò yī qiè zhì zhì xīn shì zhēn  
时，舍利子问善现言：“若一切智智心是真  
wú lòu bú duòsān jiè zhě zé yī qiè yú fū yì shēng shēngwén  
无漏不堕三界者，则一切愚夫、异生、声闻、  
dú jué děng xīn yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè hé yǐ gù  
独觉等心，亦应是真无漏不堕三界。何以故？  
rú shì zhū xīn yì běnxìngkōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běnxìngkōng fǎ  
如是诸心亦本性空故。所以者何？以本性空法  
shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
是真无漏不堕三界。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán sè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè shòu  
舍利子言：“色亦应是真无漏不堕三界，受、  
xiǎng xíng shí yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè hé yǐ gù  
想、行、识亦应是真无漏不堕三界。何以故？  
yǐ sè shòu xiǎng xíng shí jiē běnxìngkōng gù suǒ yǐ zhě hé  
以色、受、想、行、识皆本性空故。所以者何？  
yǐ běnxìngkōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
以本性空法是真无漏不堕三界。”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán yǎnchù yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
舍利子言：“眼处亦应是真无漏不堕三界，

ěr bí shé shēn yì chù yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
耳、鼻、舌、身、意处亦应是真无漏不堕三界。

hé yǐ gù yǐ yǎn ěr bí shé shēn yì chù jiē běn xìng kōng  
何以故？以眼、耳、鼻、舌、身、意处皆本性空

gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
故。所以者何？以本性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán sè chù yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“色处亦应是真无漏不堕三界，

shēng xiāng wèi chù fǎ chù yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
声、香、味、触、法处亦应是真无漏不堕三界。

hé yǐ gù yǐ sè shēng xiāng wèi chù fǎ chù jiē běn xìng  
何以故？以色、声、香、味、触、法处皆本性

kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
空故。所以者何？以本性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán yǎn jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“眼界亦应是真无漏不堕三界，

sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì yīng  
色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸受亦应

shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ yǎn jiè nǎi zhì yǎn chù  
是真无漏不堕三界。何以故？以眼界乃至眼触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn  
为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以本

xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ěr jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“耳界亦应是真无漏不堕三界，

shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì  
声界、耳识界及耳触、耳触为缘所生诸受亦



yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ ěr jiè nǎi zhì ěr  
应是真无漏不堕三界。何以故？以耳界乃至耳  
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ  
触为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以  
běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
本性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán bí jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“鼻界亦应是真无漏不堕三界，  
xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì yīng  
香界、鼻识界及鼻触、鼻触为缘所生诸受亦应  
shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ bí jiè nǎi zhì bí chù  
是真无漏不堕三界。何以故？以鼻界乃至鼻触  
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn  
为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以本  
xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán shé jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“舌界亦应是真无漏不堕三界，  
wèi jiè shé shí jiè jí shé chù shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì yīng  
味界、舌识界及舌触、舌触为缘所生诸受亦应  
shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ shé jiè nǎi zhì shé chù  
是真无漏不堕三界。何以故？以舌界乃至舌触  
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn  
为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以本  
xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán shēn jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“身界亦应是真无漏不堕三界，  
chù jiè shēn shí jiè jí shēn chù shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì yīng  
触界、身识界及身触、身触为缘所生诸受亦  
yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ shēn jiè nǎi zhì shēn  
应是真无漏不堕三界。何以故？以身界乃至身

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ  
触为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以  
běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
本性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán yì jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“眼界亦应是真无漏不堕三界，  
fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yì yīng  
法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受亦应  
shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ yì jiè nǎi zhì yì chù  
是真无漏不堕三界。何以故？以眼界乃至意触  
wéi yuán suǒ shēng zhū shòu jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn  
为缘所生诸受皆本性空故。所以者何？以本  
xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán dì jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“地界亦应是真无漏不堕三界，  
shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
水、火、风、空、识界亦应是真无漏不堕三界。  
hé yǐ gù yǐ dì shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè jiē běn xìng kōng  
何以故？以地、水、火、风、空、识界皆本性空  
gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān  
故。所以者何？以本性空法是真无漏不堕三  
jiè  
界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán kǔ shèng dì yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān  
舍利子言：“苦圣谛亦应是真无漏不堕三  
jiè jí miè dào shèng dì yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
界，集、灭、道圣谛亦应是真无漏不堕三界。  
hé yǐ gù yǐ kǔ jí miè dào shèng dì jiē běn xìng kōng gù  
何以故？以苦、集、灭、道圣谛皆本性空故。  
suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
所以者何？以本性空法是真无漏不堕三界。”



shànxiàn dá yán      rú shì      rú shì      chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán      wú míng yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
舍利子言：“无明亦应是真无漏不堕三界，

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng  
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、  
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè hé yǐ  
老死愁叹苦忧恼亦应是真无漏不堕三界。何以  
gù yǐ wú míng nǎi zhì lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎo jiē běnxìngkōng gù  
故？以无明乃至老死愁叹苦忧恼皆本性空故。

suǒ yǐ zhě hé      yǐ běnxìngkōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
所以者何？以本性空法是真无漏不堕三界。”

shànxiàn dá yán      rú shì      rú shì      chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán      sì jìng lǜ yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
舍利子言：“四静虑亦应是真无漏不堕三界，

sì wú liàng      sì wú sè dìng yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè hé  
四无量、四无色定亦应是真无漏不堕三界。何  
yǐ gù yǐ sì jìng lǜ      sì wú liàng      sì wú sè dìng jiē běnxìngkōng  
以故？以四静虑、四无量、四无色定皆本性空

gù suǒ yǐ zhě hé      yǐ běnxìngkōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duòsān  
故。所以者何？以本性空法是真无漏不堕三  
jiè  
界。”

shànxiàn dá yán      rú shì      rú shì      chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán      sì niànzhù yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
舍利子言：“四念住亦应是真无漏不堕三界，

sì zhèngduàn      sì shén zú      wǔ gēn      wǔ lì      qī děngjué zhī      bā  
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八  
shèngdào zhī yì yīng shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè hé yǐ gù yǐ sì  
圣道支亦应是真无漏不堕三界。何以故？以四

niànzhù nǎi zhì bā shèngdào zhī jiē běnxìngkōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ  
念住乃至八圣道支皆本性空故。所以者何？以  
běnxìngkōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duòsān jiè  
本性空法是真无漏不堕三界。”

shànxiàn dá yán      rú shì      rú shì      chéng rú suǒshuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán kōng jiě tuō mén yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò  
舍利子言：“空解脱门亦应是真无漏不堕

sān jiè wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān  
三界，无相、无愿解脱门亦应是真无漏不堕三

jiè hé yǐ gù yǐ kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jiē běn xìng  
界。何以故？以空、无相、无愿解脱门皆本性

kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān  
空故。所以者何？以本性空法是真无漏不堕三

jiè  
界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán bù shī bō luó mì duō yì yīng shì zhēn wú lòu bú  
舍利子言：“布施波罗蜜多亦应是真无漏不

duò sān jiè jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
堕三界，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ bù shī bō  
多亦应是真无漏不堕三界。何以故？以布施波

luó mì duō nǎi zhì bō rě bō luó mì duō jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě  
罗蜜多乃至般若波罗蜜多皆本性空故。所以者

hé yǐ běn xìng kōng fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
何？以本性空法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán wǔ yǎn yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“五眼亦应是真无漏不堕三界，

liù shéntōng yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ wǔ  
六神通亦应是真无漏不堕三界。何以故？以五

yǎn liù shéntōng jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng  
眼、六神通皆本性空故。所以者何？以本性空

fǎ shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
法是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán fó shí lì yì yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
舍利子言：“佛十力亦应是真无漏不堕三界，

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě  
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、



shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì  
十八佛不共法、一切智、道相智、一切相智亦  
yīng shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè hé yǐ gù yǐ fó shí lì nǎi zhì  
应是真无漏不堕三界。何以故？以佛十力乃至  
yī qiè xiàng zhì jiē běn xìng kōng gù suǒ yǐ zhě hé yǐ běn xìng kōng fǎ  
一切相智皆本性空故。所以者何？以本性空法  
shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè  
是真无漏不堕三界。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán ruò xīn sè děng fǎ wú xīn sè  
时，舍利子问善现言：“若心色等法无心色  
děng xìng gù xián bù yīng qǔ zhuó zhě zé yī qiè fǎ yīng jiē píng děng wú  
等性故，咸不应取著者，则一切法应皆平等无  
yǒu chā bié  
有差别。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ dìng wú bié zhě yún hé rú lái  
舍利子言：“若一切法定无别者，云何如来  
shuō xīn sè děng fǎ yǒu zhǒng zhǒng chā bié  
说心色等法有种种差别？”

shàn xiàn dá yán cǐ nǎi rú lái suí shì sù yán shuō shī shè yǒu  
善现答言：“此乃如来随世俗言说，施设有  
cǐ zhǒng zhǒng chā bié fēi yóu shí yì  
此种种种差别，非由实义。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán ruò yī qiè yú fū yì shēng  
时，舍利子问善现言：“若一切愚夫、异生、  
shēng wén dú jué pú sà rú lái xīn sè děng fǎ jiē běn xìng kōng gù  
声闻、独觉、菩萨、如来心色等法皆本性空故，  
shì zhēn wú lòu bú duò sān jiè zhě zé shèng zhě yì shēng jí yī qiè zhì  
是真无漏不堕三界者，则圣者、异生及一切智  
yǔ fēi yī qiè zhì yīng jiē píng děng wú yǒu chā bié  
与非一切智，应皆平等无有差别。”

shàn xiàn dá yán rú shì rú shì chéng rú suǒ shuō  
善现答言：“如是！如是！诚如所说。”

shè lì zǐ yán ruò zhū fán shèng dìng wú bié zhě yún hé rú lái  
舍利子言：“若诸凡圣定无别者，云何如来

shuō zhū fán shèng yǒu zhǒng zhǒng chā bié  
说诸凡圣有种种差别？”

shàn xiàn dá yán cǐ yì rú lái suí shì sù yán shuō shī shè yǒu  
善现答言：“此亦如来随世俗言说，施设有  
cǐ zhǒng zhǒng chā bié fēi yóu shí yì shè lì zǐ rú shì pú sà mó  
此种种种差别，非由实义。舍利子，如是菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ wú suǒ dé wéi fāng biàn gù  
诃萨修行般若波罗蜜多时，以无所得为方便故，  
yú suǒ fā pú tí xīn wú děng děng xīn bú gòng yī qiè shēng wén dú  
于所发菩提心、无等等心、不共一切声闻独  
jué xīn bú shì bù zhuó yú yī qiè fǎ yì wú qǔ zhí yóu cǐ yì gù míng  
觉心不恃不著，于一切法亦无取执，由此义故名  
mó hē sà  
摩诃萨。”

ěr shí jù shòu mǎn cí zǐ bó fó yán shì zūn wǒ yì yào  
尔时，具寿满慈子白佛言：“世尊！我亦乐  
shuō pú sà yóu cǐ yì gù fù míng mó hē sà  
说菩萨由此义故复名摩诃萨。”

fó yán mǎn cí zǐ suí rǔ yì shuō  
佛言：“满慈子！随汝意说。”

mǎn cí zǐ yán shì zūn yóu zhū pú sà wèi yù lì lè yī qiè  
满慈子言：“世尊！由诸菩萨为欲利乐一切  
yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi gù fā qù dà shèng chéng dà shèng gù  
有情，擐大功德铠故，发趣大乘、乘大乘故，  
fù míng mó hē sà  
复名摩诃萨。”

shí shè lì zǐ wèn mǎn cí zǐ yán yún hé pú sà mó hē sà  
时，舍利子问满慈子言：“云何菩萨摩诃萨  
wèi yù lì lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi  
为欲利乐一切有情擐大功德铠？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ pú sà mó hē sà xiū pú tí xíng  
满慈子言：“舍利子，菩萨摩诃萨修菩提行，  
bú wèi shǎo fēn yǒu qíng dé lì lè gù nǎi wèi yī qiè yǒu qíng dé lì lè  
不为少分有情得利乐故，乃为一切有情得利乐  
gù xiū pú tí xíng shè lì zǐ rú shì míng wéi pú sà mó hē sà wèi  
故，修菩提行。舍利子，如是名为菩萨摩诃萨为  
yù lì lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi  
欲利乐一切有情擐大功德铠。”



fù cì shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù bù shī bō luó mì  
“复次，舍利子，菩萨摩訶萨住布施波罗蜜  
duō xiū bù shī bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù  
多，修布施波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，  
nǎi wèi yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū bù shī bō luó mì duō  
乃为一切有情得乐乐故，修布施波罗蜜多。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù jìng jiè bō luó mì duō xiū  
“舍利子，菩萨摩訶萨住净戒波罗蜜多，修  
jìng jiè bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù nǎi wèi  
净戒波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，乃为  
yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū jìng jiè bō luó mì duō  
一切有情得乐乐故，修净戒波罗蜜多。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù ān rěn bō luó mì duō xiū  
“舍利子，菩萨摩訶萨住安忍波罗蜜多，修  
ān rěn bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù nǎi wèi  
安忍波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，乃为  
yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū ān rěn bō luó mì duō  
一切有情得乐乐故，修安忍波罗蜜多。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù jīng jìn bō luó mì duō xiū  
“舍利子，菩萨摩訶萨住精进波罗蜜多，修  
jīng jìn bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù nǎi wèi  
精进波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，乃为  
yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū jīng jìn bō luó mì duō  
一切有情得乐乐故，修精进波罗蜜多。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù jìng lǜ bō luó mì duō xiū  
“舍利子，菩萨摩訶萨住静虑波罗蜜多，修  
jìng lǜ bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù nǎi wèi  
静虑波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，乃为  
yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū jìng lǜ bō luó mì duō  
一切有情得乐乐故，修静虑波罗蜜多。

shè lì zǐ pú sà mó hē sà zhù bō rě bō luó mì duō xiū  
“舍利子，菩萨摩訶萨住般若波罗蜜多，修  
bō rě bō luó mì duō shí bú wèishǎofēnyǒuqíng dé lì lè gù nǎi wèi  
般若波罗蜜多时，不为少分有情得乐乐故，乃为  
yī qiè yǒuqíng dé lì lè gù xiū bō rě bō luó mì duō  
一切有情得乐乐故，修般若波罗蜜多。

shè lì zǐ rú shì míng wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè  
“舍利子，如是名为菩萨摩訶萨为欲乐乐

yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
一切有情 撰大功德铠。

fù cì shè lì zǐ pú sà mó hē sà huàn dà gōng dé kǎi  
“复次，舍利子，菩萨摩诃萨 撰大功德铠，

lì lè yǒuqíng bú wéi qí xiàn wèi bú zuò shì niàn wǒ jiào ěr suǒ yǒu  
利乐有情不为齐限，谓不作是念：‘我教尔所有

qíng lìng dé wú yú niè pán ěr suǒ yǒuqíng bú lìng qí dé wǒ jiào ěr suǒ  
情令得无余涅槃，尔所有情不令其得；我教尔所

yǒuqíng lìng zhù wú shàng pú tí ěr suǒ yǒuqíng bú lìng qí zhù rán cǐ  
有情令住无上菩提，尔所有情不令其住。’然此

pú sà mó hē sà pǔ lìng yī qiè yǒuqíng dé wú yú niè pán jí zhù wú  
菩萨摩诃萨普令一切有情得无余涅槃及住无

shàng pú tí gù huàn rú shì dà gōng dé kǎi  
上菩提故，撰如是大功德铠。

fù cì shè lì zǐ pú sà mó hē sà zuò rú shì niàn wǒ  
“复次，舍利子，菩萨摩诃萨作如是念：‘我

dāng zì yuánmǎn bù shī bō luó mì duō yì jiào yī qiè yǒuqíng yú bù shī  
当自圆满布施波罗蜜多，亦教一切有情于布施

bō luó mì duō xiū lìng yuánmǎn wǒ dāng zì yuánmǎn jìng jiè ān rěn  
波罗蜜多修令圆满；我当自圆满净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì jiào yī qiè yǒuqíng yú jìng  
精进、静虑、般若波罗蜜多，亦教一切有情于净

jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō xiū lìng yuánmǎn wǒ dāng zì zhù nèi  
戒乃至般若波罗蜜多修令圆满。我当自住内

kōng yì jiào yī qiè yǒuqíng lìng zhù nèi kōng wǒ dāng zì zhù wài kōng  
空，亦教一切有情令住内空；我当自住外空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú  
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn  
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé  
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yì jiào yī qiè  
空、无性空、自性空、无性自性空，亦教一切

yǒuqíng lìng zhù wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng wǒ dāng zì zhù sì jìng  
有情令住外空乃至无性自性空。我当自住四静

lù yì jiào yī qiè yǒuqíng lìng xiū sì jìng lù wǒ dāng zì zhù sì wú  
虑，亦教一切有情令修四静虑，我当自住四无



liàng sì wú sè dìng yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū sì wú liàng sì  
量、四无色定，亦教一切有情令修四无量、四  
wú sè dìng wǒ dāng zì zhù sì niàn zhù yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū  
无色定。我当自住四念住，亦教一切有情令修  
sì niàn zhù wǒ dāng zì zhù sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn  
四念住；我当自住四正断、四神足、五根、  
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū  
五力、七等觉支、八圣道支，亦教一切有情令  
xiū sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī wǒ dāng zì zhù kōng jiě tuō  
修四正断乃至八圣道支。我当自住空解脱  
mén yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū kōng jiě tuō mén wǒ dāng zì zhù wú  
门，亦教一切有情令修空解脱门；我当自住无  
xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū wú xiàng wú  
相、无愿解脱门，亦教一切有情令修无相、无  
yuàn jiě tuō mén wǒ dāng zì zhù wǔ yǎn yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū  
愿解脱门。我当自住五眼，亦教一切有情令修  
wǔ yǎn wǒ dāng zì zhù liù shén tōng yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū liù  
五眼；我当自住六神通，亦教一切有情令修六  
shén tōng wǒ dāng zì zhù fó shí lì yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū fó  
神通。我当自住佛十力，亦教一切有情令修佛  
shí lì wǒ dāng zì zhù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà  
十力；我当自住四无所畏、四无碍解、大慈、大  
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng  
悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相  
zhì yī qiè xiàng zhì yì jiào yī qiè yǒu qíng lìng xiū sì wú suǒ wèi nǎi zhì  
智、一切相智，亦教一切有情令修四无所畏乃至  
yī qiè xiàng zhì shè lì zǐ rú shì míng wéi pú sà mó hē sà wèi yù  
一切相智。’舍利子，如是名为菩萨摩诃萨为欲  
lì lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi  
利乐一切有情 擐大功德铠。

大般若波罗蜜多经卷第四十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí bā  
大般若波罗蜜多经卷第四十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn mó hē sà pǐn dì shí sān zhī èr  
初分摩诃萨品第十三之二

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修布施波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú shēn mìng děng dōu wú suǒ líng shè lì  
耨多罗三藐三菩提，于身命等都无所恪。舍利  
zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō  
子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多  
shí huàn bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
时，擐布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修布施波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú bù shī xíng bù qǐ shēng wén dú jué  
耨多罗三藐三菩提，于布施行不起声闻、独觉  
zuò yì shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī  
作意。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行布施  
bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
波罗蜜多时，擐净戒波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修布施波罗蜜多，



yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú bù shī fǎ xìn rěn yù lè shè lì zǐ  
耨多罗三藐三菩提，于布施法信忍欲乐。舍利子，

rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，

huàn ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi fù cì shè lì zǐ zhū  
擐安忍波罗蜜多大功德铠。“复次，舍利子，诸

pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì  
菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，以应一切智智

xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ  
心，而修布施波罗蜜多，以无所得而为方便，与

yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú  
一切有情同共回向阿耨多罗三藐三菩提，于

bù shī xíng qín xiū bù xī shè lì zǐ rú shì míngwéizhū pú sà mó hē  
布施行勤修不息。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃

sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí huàn jīng jìn bō luó mì duō dà gōng  
萨修行布施波罗蜜多时，擐精进波罗蜜多大功

dé kǎi fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō  
德铠。“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波

luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修布施波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú bù shī xíng yī xīn huí xiàng yī qiè zhì  
耨多罗三藐三菩提，于布施行一心回向一切智

zhì bù zá shēngwén dú jué zuò yì shè lì zǐ rú shì míngwéi  
智，不杂声闻、独觉作意。舍利子，如是名为

zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí huàn jìng lǜ bō  
诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，擐静虑波

luó mì duō dà gōng dé kǎi  
罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行布施波

luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bù shī bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修布施波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú bù shī fǎ zhù rú huàn rú mèng  
耨多罗三藐三菩提，于布施法住如幻、如梦、  
rú xiàng rú xiǎng rú guāngyǐng rú kōnghuā rú xúnxiāngchéng  
如像、如响、如光影、如空花、如寻香城、  
rú biànhuà shì xiǎng bú jiàn shī zhě shòuzhě shī wù shè lì zǐ  
如变化事想，不见施者、受者、施物。舍利子，  
rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多时，  
huàn bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng bù shī bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行布施波罗蜜多  
shí yú liù bō luó mì duō xiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨擐大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃  
sà wéi yù lì lè yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情擐大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí wèi hù jìng jiè yú zhū suǒ yǒudōu bú liàn  
耨多罗三藐三菩提，为护净戒于诸所有都不恋  
zhuó shè lì zǐ rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō  
著。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí huàn bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
罗蜜多时，擐布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，



yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú jìng jiè xíngshàng bú qù qiú shēngwén  
耨多罗三藐三菩提，于净戒行尚不趣求声闻、  
dú jué kuàng yì shēng dì shè lì zǐ rú shì míngwéizhū pú sà mó  
独觉，况异生地！舍利子，如是名为诸菩萨摩  
hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà  
诃萨修行净戒波罗蜜多时，擐净戒波罗蜜多大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú jìng jiè fǎ xìn rěn yù lè shè lì zǐ  
耨多罗三藐三菩提，于净戒法信忍欲乐。舍利子，  
rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，  
huàn ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú jìng jiè xíng qín xiū bù xī shè lì zǐ  
耨多罗三藐三菩提，于净戒行勤修不息。舍利子，  
rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，  
huàn jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú jìng jiè xíngzhuān yǐ dà bēi ér wéi  
耨多罗三藐三菩提，于净戒行专以大悲而为  
shàngshǒu shàng bú jiàn zá èr shèngzuò yì kuàng yì shēng xīn shè  
上首，尚不间杂二乘作意，况异生心！舍  
lì zǐ rú shì míngwéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì  
利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜  
duō shí huàn jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
多时，擐静虑波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行净戒波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng jiè bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修净戒波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú jìng jiè fǎ zhù rú huàn rú mèng  
耨多罗三藐三菩提，于净戒法住如幻、如梦、  
rú xiàng rú xiǎng rú guāngyǐng rú kōnghuā rú xúnxiāngchéng  
如像、如响、如光影、如空花、如寻香城、  
rú biànhuà shì xiǎng yú qīngjìng jiè bú shì bù zhuó yú pò jiè è bú  
如变化事想，于清净戒不恃不著，于破戒恶不  
yàn bù qǔ yóu chí yǔ fàn běnxìng kōng gù shè lì zǐ rú shì míngwéi  
厌不取，由持与犯本性空故。舍利子，如是名为  
zhū pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō shí huàn bō rě bō  
诸菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多时，擐般若波  
luó mì duō dà gōng dé kǎi  
罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíngjìng jiè bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行净戒波罗蜜多  
shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨擐大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃



sà wèi yù lì lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情 撰大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí wèi chéng ān rěn yú shēn mìng děng wú suǒ  
耨多罗三藐三菩提，为成安忍于身命等无所  
liàn zhuó shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn  
恋著。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行安忍  
bō luó mì duō shí huàn bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
波罗蜜多时，撰布施波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú ān rěn xíng bù zá shēng wén dú jué  
耨多罗三藐三菩提，于安忍行不杂声闻、独觉、  
yì shēng xià liè zuò yì shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē  
异生下劣作意。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃  
sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà gōng  
萨修行安忍波罗蜜多时，撰净戒波罗蜜多大功  
dé kǎi  
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú ān rěn fǎ xìn rěn yù lè shè lì zǐ  
耨多罗三藐三菩提，于安忍法信忍欲乐。舍利子，  
rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多时，

huàn ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐安忍波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú ān rěn xíng qín xiū bù xī shè lì zǐ  
耨多罗三藐三菩提，于安忍行勤修不息。舍利子，  
rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多时，  
huàn jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐精进波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shè xīn yī yuán xiū ān rěn xíng suī yù  
耨多罗三藐三菩提，摄心一缘修安忍行，虽遇  
kǔ shì ér bú yì yuán shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà  
苦事而不异缘。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨  
xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí huàn jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng dé  
修行安忍波罗蜜多时，擐静虑波罗蜜多大功德  
kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行安忍波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū ān rěn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修安忍波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú ān rěn fǎ zhù rú huàn rú mèng  
耨多罗三藐三菩提，于安忍法住如幻、如梦、  
rú xiàng rú xiǎng rú guāng yǐng rú kōng huā rú xún xiāng chéng  
如像、如响、如光影、如空花、如寻香城、



rú biànhuà shì xiǎng wèi yù xiū jí yī qiè fó fǎ wèi yù chéngshú yī  
如变化事想，为欲修集一切佛法，为欲成熟一  
qiè yǒuqíng guānzhū fǎ kōng bù zhí yuàn hài shè lì zǐ rú shì míng  
切有情，观诸法空不执怨害。舍利子，如是名  
wéizhū pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō shí huàn bō rě  
为诸菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多时， 擐般若  
bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng ān rěn bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行安忍波罗蜜多  
shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨擐大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃  
sà wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情 擐大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng jìn bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修精进波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí qín xiū zhǒngzhǒng nán xíng shī xíng shè lì  
耨多罗三藐三菩提，勤修种种难行施行。舍利  
zǐ rú shì míngwéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō  
子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多  
shí huàn bù shī bō luó mì duō dà gōng dé kǎi fù cì shè lì zǐ  
时，擐布施波罗蜜多大功德铠。“复次，舍利子，  
zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì  
诸菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多时，以应一切智  
zhì xīn ér xiū jīng jìn bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn  
智心，而修精进波罗蜜多，以无所得而为方便，  
yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí  
与一切有情同共回向阿耨多罗三藐三菩提，

jīng qín hù chí qīng jìng jìn jiè shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó  
精勤护持清净禁戒。舍利子，如是名为诸菩萨摩

hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà  
诃萨修行精进波罗蜜多时， 擐净戒波罗蜜多大

gōng dé kǎi fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng  
功德铠。“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精

jìn bō luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng jìn bō luó  
进波罗蜜多时，以应一切智智心，而修精进波罗

mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí  
蜜多，以无所得而为方便，与一切有情同共回

xiàng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí qín xiū zhǒng zhǒng nán xíng rěn xíng  
向阿耨多罗三藐三菩提，勤修种种难行忍行。

shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó  
舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行精进波罗

mì duō shí huàn ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé kǎi fù cì shè  
蜜多时， 擐安忍波罗蜜多大功德铠。“复次，舍

lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí yǐ yìng  
利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多时，以应

yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng jìn bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi  
一切智智心，而修精进波罗蜜多，以无所得而为

fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā nòu duō luó sān miǎo sān  
方便，与一切有情同共回向阿耨多罗三藐三

pú tí chì rán qín xiū yǒu lì kǔ xíng shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū  
菩提， 炽然勤修有利苦行。舍利子，如是名为诸

pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí huàn jīng jìn bō luó  
菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多时， 擐精进波罗

mì duō dà gōng dé kǎi fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà  
蜜多大功德铠。“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨

xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng  
修行精进波罗蜜多时，以应一切智智心，而修精

jìn bō luó mì duō yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng  
进波罗蜜多，以无所得而为方便，与一切有情

tóng gòng huí xiàng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí qín xiū zhǒng zhǒng  
同共回向阿耨多罗三藐三菩提，勤修种种

jìng lù děng zhì shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng  
静虑等至。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修行

jīng jìn bō luó mì duō shí huàn jìng lù bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
精进波罗蜜多时， 擐静虑波罗蜜多大功德铠。



fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜  
duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jīng jìn bō luó mì duō yǐ  
多时，以应一切智智心，而修精进波罗蜜多，以  
wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòu  
无所得而为方便，与一切有情同共回向阿耨  
duō luó sānmiǎosān pú tí jīng jìn xiū xíng wú qǔ zhuó huì shè lì zǐ  
多罗三藐三菩提，精进修行无取著慧。舍利子，  
rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多时，  
huàn bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行精进波罗蜜多  
shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨擐大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃  
sà wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情擐大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lù bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí zhù ān jìng xīn ér xíng bù shī lìng qiān  
耨多罗三藐三菩提，住安静心而行布施，令慳  
lìng gòu bú fù xiàncián shè lì zǐ rú shì míngwéizhū pú sà mó hē sà  
恪垢不复现前。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨  
xiū xíng jìng lù bō luó mì duō shí huàn bù shī bō luó mì duō dà gōng dé  
修行静虑波罗蜜多时，擐布施波罗蜜多大功德  
kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波

luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lù bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yóu jìng dìng lì hù chí jìn jiè lìng fàn jiè  
耨多罗三藐三菩提，由净定力护持禁戒，令犯戒

gòu bú fù xiàn qián shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū  
垢不复现前。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨修

xíng jìng lù bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
行静虑波罗蜜多时，擐净戒波罗蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波

luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lù bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòu duō luó sān miǎo sān pú tí zhù cí bēi dìng ér xiū ān rěn lìng fèn huì  
耨多罗三藐三菩提，住慈悲定而修安忍，令忿恚

děng bú fù xiàn qián shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà  
等不复现前。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨

xiū xíng jìng lù bō luó mì duō shí huàn ān rěn bō luó mì duō dà gōng dé  
修行静虑波罗蜜多时，擐安忍波罗蜜多大功德

kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lù bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波

luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lù bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，

yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòu duō luó sān miǎo sān pú tí ān zhù jìng<sup>23</sup> dìng qín xiū gōng dé lìng zhū  
耨多罗三藐三菩提，安住净<sup>23</sup>定勤修功德，令诸

xiè dài bú fù xiàn qián shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà  
懈怠不复现前。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨

<sup>23</sup> 大正藏：静；永樂北藏及龍藏：淨



xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí huàn jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé  
修行静虑波罗蜜多时， 擐精进波罗蜜多大功德  
kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lǜ bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yī jìng lǜ děng yīn fā shèng dìng lìng wèi  
耨多罗三藐三菩提，依静虑等引发胜定，令味  
luàn zhàng bú fù xiàn qián shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē  
乱障不复现前。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃  
sà xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí huàn jìng lǜ bō luó mì duō dà gōng  
萨修行静虑波罗蜜多时， 擐静虑波罗蜜多大功  
dé kǎi  
德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行静虑波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū jìng lǜ bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修静虑波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yī jìng lǜ děng yīn fā shèng huì guān  
耨多罗三藐三菩提，依静虑等引发胜慧，观  
yī qiè fǎ jiē rú huàn děng lìng zhū è huì bú fù xiàn qián shè lì zǐ  
一切法皆如幻等，令诸恶慧不复现前。舍利子，  
rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí  
如是名为诸菩萨摩诃萨修行静虑波罗蜜多时，  
huàn bō rě bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
擐般若波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行静虑波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行静虑波罗蜜多

shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨掬大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃  
sà wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情掬大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí bú jiàn shī zhě shòuzhě shī wù  
耨多罗三藐三菩提，不见施者、受者、施物，  
sān lún qīngjìng ér xíng bù shī shè lì zǐ rú shì míngwéi zhū pú sà mó  
三轮清净而行布施。舍利子，如是名为诸菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn bù shī bō luó mì duō dà  
诃萨修行般若波罗蜜多时，掬布施波罗蜜多大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí bú jiàn chí jiè jí pò jiè děng yǐ wú  
耨多罗三藐三菩提，不见持戒及破戒等，以无  
zhuó xīn ér xiū jìng jiè shè lì zǐ rú shì míngwéi zhū pú sà mó hē sà  
著心而修净戒。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨  
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn jìng jiè bō luó mì duō dà gōng dé  
修行般若波罗蜜多时，掬净戒波罗蜜多大功德  
kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，



yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí bú jiàn néng rěn suǒ rěn děng shì yǐ  
耨多罗三藐三菩提，不见能忍所忍等事，以  
shèng kōng huì ér xiū ān rěn shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó  
胜空慧而修安忍。舍利子，如是名为诸菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn ān rěn bō luó mì duō dà  
诃萨修行般若波罗蜜多时，撰安忍波罗蜜多大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí guān yī qiè fǎ jiē bì jìng kōng yǐ dà  
耨多罗三藐三菩提，观一切法皆毕竟空，以大  
bēi xīn ér xíng jīng jìn shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó hē sà  
悲心而行精进。舍利子，如是名为诸菩萨摩诃萨  
xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn jīng jìn bō luó mì duō dà gōng dé  
修行般若波罗蜜多时，撰精进波罗蜜多大功德  
kǎi  
铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòu duō luó sān miǎo sān pú tí guān rù zhù chū dìng jí dìng jìng jiē  
耨多罗三藐三菩提，观入、住、出定及定境皆  
bì jìng kōng ér xiū děng zhì shè lì zǐ rú shì míng wéi zhū pú sà mó  
毕竟空而修等至。舍利子，如是名为诸菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn jìng lù bō luó mì duō dà  
诃萨修行般若波罗蜜多时，撰静虑波罗蜜多大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨修行般若波  
luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn ér xiū bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多时，以应一切智智心，而修般若波罗蜜多，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú yī qiè fǎ yī qiè yǒuqíng yī qiè  
耨多罗三藐三菩提，于一切法、一切有情、一切  
bō luó mì duō zhù rú huàn rú mèng rú xiàng rú xiǎng rú  
波罗蜜多，住如幻、如梦、如像、如响、如  
guāngyǐng rú kōnghuā rú xúnxiāngchéng rú biànhuà shì xiǎng ér  
光影、如空花、如寻香城、如变化事想，而  
xiū zhǒngzhǒng wú qǔ zhuó huì shè lì zǐ rú shì míngwéizhū pú sà mó  
修种种无取著慧。舍利子，如是名为诸菩萨摩  
hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí huàn bō rě bō luó mì duō dà  
诃萨修行般若波罗蜜多时，擐般若波罗蜜多大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
“舍利子，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多  
shí jù huàn liù zhǒng bō luó mì duō dà gōng dé kǎi shè lì zǐ ruò  
时，具擐六种波罗蜜多大功德铠。舍利子，若  
pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn xiū xíng bō rě bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨以应一切智智心，修行般若波罗蜜多  
shí yú liù bō luó mì duōxiàng bù qǔ bù zhuó dāng zhī shì pú sà mó  
时，于六波罗蜜多相不取不著，当知是菩萨摩  
hē sà huàn dà gōng dé kǎi shè lì zǐ rú shì míngwéi pú sà mó hē  
诃萨擐大功德铠。舍利子，如是名为菩萨摩诃  
sà wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng huàn dà gōng dé kǎi  
萨为欲利乐一切有情擐大功德铠。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà rú shì ān zhù yī yī bō luó  
“舍利子，诸菩萨摩诃萨如是安住一一波罗  
mì duō jiē xiū liù bō luó mì duō lìng dé yuánmǎn shì gù míng huàn dà  
蜜多，皆修六波罗蜜多令得圆满，是故名擐大  
gōng dé kǎi  
功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suī rù zhū jìng lù  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨虽入诸静虑



jí wú liàng wú sè dìng ér bú wèizhuó yì bù wéi bǐ shì lì suǒ yǐn  
及无量、无色定而不味著，亦不为彼势力所引，  
yì bù suí bǐ shì lì shòushēng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà  
亦不随彼势力受生。舍利子，是为菩萨摩诃萨  
xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí huànfāngbiànsànqiǎo bō rě bō luó  
修行静虑波罗蜜多时，撰方便善巧般若波罗  
mì duō dà gōng dé kǎi  
蜜多大功德铠。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà suī rù zhū jìng lǜ  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨虽入诸静虑

jí wú liàng wú sè dìng zhù yuǎn lí jiàn jì jìng jiàn kōng wú xiàng  
及无量、无色定，住远离见、寂静见、空无相  
wú yuàn jiàn ér bú zhèng shí jì bú rù shēng wén jí dú jué dì shèng  
无愿见而不证实际，不入声闻及独觉地，胜  
fú yī qiè shēng wén dú jué shè lì zǐ rú shì míng wéi pú sà mó  
伏一切声闻、独觉。舍利子，如是名为菩萨摩  
hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō shí huànfāngbiànsànqiǎo bō rě  
诃萨修行静虑波罗蜜多时，撰方便善巧般若  
bō luó mì duō dà gōng dé kǎi  
波罗蜜多大功德铠。

shè lì zǐ yǐ zhū pú sà yóu wéi lì lè yī qiè yǒu qíng huàn  
“舍利子，以诸菩萨由为利乐一切有情撰

rú shì děng dà gōng dé kǎi gù fù míng mó hē sà  
如是等大功德铠，故复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì wéi yù lì lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng  
“舍利子，如是为欲利乐一切有情撰大功

dé kǎi pú sà mó hē sà pǔ wéi shí fāng gè rú jū qié shā děng shì jiè  
德铠菩萨摩诃萨，普为十方各如殒伽沙等世界  
zhū fó shì zūn yú dà zhòng zhōng huān xǐ zàn tàn zuò rú shì yán  
诸佛世尊，于大众中欢喜赞叹，作如是言：

mǒufāngmǒu shì jiè zhōng yǒu mǒu míng pú sà mó hē sà wéi yù lì  
‘某方某世界中有某名菩萨摩诃萨，为欲利

lè yī qiè yǒu qíng huàn dà gōng dé kǎi chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ  
乐一切有情撰大功德铠，成熟有情、严净佛土，

yóu xì shén tōng zuò suǒ yīng zuò rú shì zhǎn zhuǎn shēng biàn shí fāng  
游戏神通作所应作。’如是展转声遍十方，

tiān rén děng zhòng wén jiē huān xǐ xián zuò shì yán rú shì pú sà  
天、人等众闻皆欢喜，咸作是言：‘如是菩萨

sù dāngzuò fó lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng  
速当作佛，利益安乐一切有情。””

ěr shí jù shòushè lì zǐ wènmǎn cí zǐ yán yún hé míngwéi  
尔时，具寿舍利子问满慈子言：“云何名为

pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故发趣大乘？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ pú sà mó hē sà wèi yù lì lè  
满慈子言：“舍利子，菩萨摩诃萨为欲利乐

yī qiè yǒuqíng huàn liù bō luó mì duō dà gōng dé kǎi yǐ fù wèi lì  
一切有情，撰六波罗蜜多大功德铠已，复为利

lè zhū yǒuqíng gù lí yù è bú shàn fǎ yǒuxún yǒu sì lí shēng  
乐诸有情故，离欲恶不善法，有寻有伺，离生

xǐ lè rù chū jìng lǜ jù zú zhù xún sì jì jìng nèi děng jìng xīn  
喜乐，入初静虑具足住；寻伺寂静，内等净，心

yī qù xìng wú xún sì<sup>24</sup> dìng shēng xǐ lè rù dì èr jìng lǜ jù zú  
一趣性，无寻伺<sup>24</sup>，定生喜乐，入第二静虑具足

zhù lí xǐ zhù shě jù niàn zhèng zhī shēn shòu lè shèng shuō zhù  
住；离喜住舍，具念正知，身受乐，圣说住

shě jù niàn lè zhù rù dì sān jìng lǜ jù zú zhù duàn lè duàn kǔ  
舍，具念乐住，入第三静虑具足住；断乐断苦，

xiān xǐ yōu mò bù kǔ bú lè shě niàn qīng jìng rù dì sì jìng lǜ jù  
先喜忧没，不苦不乐，舍念清净，入第四静虑具

zú zhù fù yī jìng lǜ qù<sup>25</sup> cí jù xīn xíng xiàng guǎng dà wú èr wú  
足住。复依静虑趣<sup>25</sup>慈俱心，行相广大，无二无

liàng wú yuàn wú hài wú hèn wú nǎo biàn mǎn shàn xiū shèng  
量，无怨、无害、无恨、无恼，遍满善修，胜

jiě zhōu pǔ chōng yì shí fāng jìn xū kōng qióng fǎ jiè cí xīn shèng  
解周普，充溢十方，尽虚空穷法界，慈心胜

jiě jù zú ér zhù bēi xǐ shě jù xīn shèng jiě xíng xiàng yì fù  
解具足而住；悲、喜、舍俱心胜解行相，亦复

rú shì yī cǐ jiā xíng fù chāo yī qiè sè xiǎng miè yǒu duì xiǎng  
如是。依此加行，复超一切色想，灭有对想，

bù sī wéi zhǒng zhǒng xiǎng rù wú biān kōng kōng wú biān chù jù zú zhù  
不思惟种种想，入无边空，空无边处具足住；

chāo yī qiè kōng wú biān chù rù wú biān shí shí wú biān chù jù zú zhù  
超一切空无边处，入无边识，识无边处具足住；

<sup>24</sup> 大正藏：無伺；永樂北藏及龍藏：伺

<sup>25</sup> 大正藏：起；永樂北藏及龍藏：趣



chāo yī qiè shí wú biānchù rù wú suǒyǒu wú suǒyǒuchù jù zú zhù  
超一切识无边处，入无所有，无所有处具足住；

chāo yī qiè wú suǒyǒuchù rù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchù jù zú zhù shè  
超一切无所有处，入非想非非想处具足住。舍

lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn chí cǐ jìng  
利子，是菩萨摩诃萨以无所得而为方便，持此静

lù wú liàng wú sè yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō  
虑、无量、无色，与一切有情同共回向阿耨多

luó sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
罗三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利

lè zhūyǒuqíng gù fā qù dà shèng  
乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
“复次，舍利子，诸菩萨摩诃萨为欲利乐诸

yǒuqíng gù xiān zì ān zhù rú shì jìng lù wú liàng wú sè yú rù  
有情故，先自安住如是静虑、无量、无色，于入、

zhù chūzhūxíng xiàng zhuàngshàn fēn bié zhī dé zì zài yǐ fù zuò  
住、出诸行、相、状善分别知，得自在已复作

shì niàn wǒ dāng yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu  
是念：‘我当以应一切智智心，大悲为上首，

wèiduàn yī qiè yǒuqíngzhū fán nǎo gù shuōzhū jìng lù wú liàng wú  
为断一切有情诸烦恼故，说诸静虑、无量、无

sè fēn bié kāi shì lìng shàn liǎo zhī zhū dìng ài wèi guòhuàn chū lí  
色，分别开示令善了知诸定爱味、过患、出离，

jí rù zhù chūzhūxíng xiàng zhuàng shè lì zǐ shì wéi  
及入、住、出诸行、相、状。’舍利子，是为

pú sà mó hē sà yī jìng lù bō luó mì duō xiū bù shī bō luó mì duō  
菩萨摩诃萨依静虑波罗蜜多，修布施波罗蜜多，

wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù fā qù dà shèng  
为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu shuōzhū jìng lù wú liàng wú sè shí bù wéishēngwén  
上首，说诸静虑、无量、无色时，不为声闻、

dú jué xīn děng zhī suǒ jiàn zá shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī  
独觉心等之所间杂。舍利子，是为菩萨摩诃萨依

jìng lù bō luó mì duō xiū jìng jiè bō luó mì duō wèi yù lì lè zhūyǒu  
静虑波罗蜜多，修净戒波罗蜜多，为欲利乐诸有

qíng gù fā qù dà shèng  
情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu shuō zhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yú rú shì fǎ xìn  
上首，说诸静虑、无量、无色时，于如是法信  
rěn yù lè shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī jìng lǜ bō luó mì  
忍欲乐。舍利子，是为菩萨摩诃萨依静虑波罗蜜  
duō xiū ān rěn bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà  
多，修安忍波罗蜜多，为欲利乐诸有情故发趣大  
shèng  
乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu xiū zhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yǐ zì shàngēn wéi  
上首，修诸静虑、无量、无色时，以自善根为  
yǒu qíng gù huí qiú wú shàng zhèng děng pú tí yú zhū shàngēn qín xiū  
有情故，回求无上正等菩提，于诸善根勤修  
bù xī shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī jìng lǜ bō luó mì duō  
不息。舍利子，是为菩萨摩诃萨依静虑波罗蜜多，  
xiū jīng jìn bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
修精进波罗蜜多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yī zhū jìng lǜ wú liàng wú sè yīn fā shū shèng děng  
上首，依诸静虑、无量、无色，引发殊胜等  
zhì děng chí jiě tuō shèng chù biàn chù děng dìng yú rù zhù  
至、等持、解脱、胜处、遍处等定，于入、住、  
chū jiē dé zì zài bú duò shēng wén dú jué děng dì shè lì zǐ  
出皆得自在，不堕声闻、独觉等地。舍利子，  
shì wéi pú sà mó hē sà yī jìng lǜ bō luó mì duō xiū jìng lǜ bō luó mì  
是为菩萨摩诃萨依静虑波罗蜜多，修静虑波罗蜜  
duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu xiū zhū jìng lǜ wú liàng wú sè shí yú zhū jìng lǜ  
上首，修诸静虑、无量、无色时，于诸静虑、



wú liàng wú sè jí jìng lù zhī yǐ wú cháng xíng xiàng kǔ xíng xiàng  
无量、无色及静虑支，以无常行相、苦行相、  
wú wǒ xíng xiàng kōng xíng xiàng wú xiàng xíng xiàng wú yuàn xíng xiàng  
无我行相、空行相、无相行相、无愿行相，  
rú shí guān chá bù shě dà bēi bú duò shēng wén jí dú jué dì shè lì  
如实观察不舍大悲，不堕声闻及独觉地。舍利  
zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī jìng lù bō luó mì duō xiū bō rě bō  
子，是为菩萨摩诃萨依静虑波罗蜜多，修般若波  
luó mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
罗蜜多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智

zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu rù cí dìng shí zuò rú shì niàn wǒ dāng  
智心，大悲为上首，入慈定时作如是念：‘我当  
zhěng jì yī qiè yǒu qíng lìng dé ān lè rù bēi dìng shí zuò rú shì niàn  
拯济一切有情令得安乐。’入悲定时作如是念：

wǒ dāng jiù bá yī qiè yǒu qíng lìng dé lí kǔ rù xǐ dìng shí zuò rú  
‘我当救拔一切有情令得离苦。’入喜定时作如

shì niàn wǒ dāng zàn quàn yī qiè yǒu qíng lìng dé jiě tuō rù shě dìng  
是念：‘我当赞劝一切有情令得解脱。’入舍定  
shí zuò rú shì niàn wǒ dāng děng yì yī qiè yǒu qíng lìng duàn zhū lòu  
时作如是念：‘我当等益一切有情令断诸漏。’

shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī wú liàng dìng xiū bù shī bō luó  
舍利子，是为菩萨摩诃萨依无量定修布施波罗  
mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
蜜多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàng shǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí zhōng bú qù xiàng shēng  
上首，于四无量入、住、出时，终不趣向声

wén dú jué wéi qiú wú shàng zhèng děng pú tí shè lì zǐ shì wéi  
闻、独觉，唯求无上正等菩提。舍利子，是为  
pú sà mó hē sà yī wú liàng dìng xiū jìng jiè bō luó mì duō wèi yù lì  
菩萨摩诃萨依无量定，修净戒波罗蜜多，为欲利

lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí bù zá shēng wén  
上首，于四无量入、住、出时，不杂声闻、  
dú jué zuò yì zhuān xīn xìn rěn yù lè wú shàng zhèng děng pú tí shè  
独觉作意，专心信忍欲乐无上正等菩提。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī wú liàng dìng xiū ān rěn bō luó mì  
利子，是为菩萨摩诃萨依无量定，修安忍波罗蜜  
duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí qín duàn è fǎ qín xiū  
上首，于四无量入、住、出时，勤断恶法勤修  
shàn fǎ zhuān qù pú tí céng wú zàn shě shè lì zǐ shì wéi pú sà  
善法，专趣菩提曾无暂舍。舍利子，是为菩萨  
mó hē sà yī wú liàng dìng xiū jīng jìn bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū  
摩诃萨依无量定，修精进波罗蜜多，为欲利乐诸  
yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yú sì wú liàng rù zhù chū shí yīn fā zhǒng zhǒng děng  
上首，于四无量入、住、出时，引发种种等  
chí děng zhì néng yú qí zhōng dé dà zì zài bù wéi bǐ dìng zhī suǒ  
持、等至，能于其中得大自在，不为彼定之所  
yīn duó yì bù suí bǐ shì yòng shòu shēng shè lì zǐ shì wéi pú sà  
引夺，亦不随彼势用受生。舍利子，是为菩萨  
mó hē sà yī wú liàng dìng xiū jìng lǜ bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū  
摩诃萨依无量定，修静虑波罗蜜多，为欲利乐诸  
yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yī yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu xiū sì wú liàng yú wú liàng zhōng yǐ wú cháng xíng xiàng  
上首，修四无量，于无量中以无常行相、  
kǔ xíng xiàng wú wǒ xíng xiàng kōng xíng xiàng wú xiàng xíng xiàng wú  
苦行相、无我行相、空行相、无相行相、无  
yuàn xíng xiàng rú shí guān chá bù shě dà bēi bú duò shēng wén jí dú  
愿行相如实观察，不舍大悲，不堕声闻及独



jué dì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà yī wú liàng dìng xiū bō  
觉地。舍利子，是为菩萨摩诃萨依无量定，修般  
rě bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
若波罗蜜多，为欲利乐诸有情故发趣大乘。

shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà yī rú shì děng fāng biàn shàn  
“舍利子，诸菩萨摩诃萨依如是等方便善

qiǎo xiū xí liù zhǒng bō luó mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù  
巧修习六种波罗蜜多，为欲利乐诸有情故发趣  
dà shèng  
大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智

zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu jù xiū yī qiè zhǒng sì niàn zhù sì zhèng  
智心，大悲为上首，具修一切种四念住、四正  
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道  
zhī yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng  
支，以无所得而为方便，与一切有情同共回向

ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà  
阿耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨  
wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàng shǒu jù xiū yī qiè zhǒng kōng jiě tuō mén wú xiàng jiě tuō mén  
上首，具修一切种空解脱门、无相解脱门、  
wú yuàn jiě tuō mén yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng  
无愿解脱门，以无所得而为方便，与一切有情  
tóng gòng huí xiàng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí shè lì zǐ shì wéi  
同共回向阿耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为

pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù fā qù dà shèng  
菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàng shǒu jù xiū yī qiè zhǒng bù shī ài yǔ lì xíng tóng shì  
上首，具修一切种布施、爱语、利行、同事，  
yǐ wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǔ yī qiè yǒu qíng tóng gòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿

nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù fā qù dà shèng  
耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为  
欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu jù xiū yī qiè zhǒng wǔ yǎn liù shéntōng yǐ wú suǒ dé  
上首，具修一切种五眼、六神通，以无所得  
ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā nòuduō luó sān  
而为方便，与一切有情同共回向阿耨多罗三  
miǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸  
yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu jù xiū yī qiè zhǒng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài  
上首，具修一切种佛十力、四无所畏、四无碍  
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、  
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāng  
一切智、道相智、一切相智，以无所得而为方  
biàn yǔ yī qiè yǒuqíng tóng gòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú  
便，与一切有情同共回向阿耨多罗三藐三菩  
tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù  
提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故  
fā qù dà shèng  
发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智  
zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn qǐ nèi kōng zhì  
智心，大悲为上首，无所得为方便，起内空智、  
wàikōng zhì nèi wàikōng zhì kōngkōng zhì dà kōng zhì shèng yì  
外空智、内外空智、空空智、大空智、胜义  
kōng zhì yǒuwéikōng zhì wú wéikōng zhì bì jìng kōng zhì wú jì  
空智、有为空智、无为空智、毕竟空智、无际  
kōng zhì sànkōng zhì wú biàn yì kōng zhì běnxìng kōng zhì zì xiàng  
空智、散空智、无变异空智、本性空智、自相



kōng zhì gòngxiàngkōng zhì yī qiè fǎ kōng zhì bù kě dé kōng zhì  
空智、共相空智、一切法空智、不可得空智、  
wú xìngkōng zhì zì xìngkōng zhì wú xìng zì xìngkōng zhì yǐ wú suǒ  
无性空智、自性空智、无性自性空智，以无所  
dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō luó  
得而为方便，与一切有情同共回向阿耨多罗  
sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè  
三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐  
zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn yú yī qiè fǎ qǐ fēi luàn fēi dìng zhì  
上首，无所得为方便，于一切法起非乱非定智，  
yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi  
耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为  
yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú yī qiè fǎ qǐ fēi cháng fēi  
上首，无所得而为方便，于一切法起非常非  
wú cháng zhì fēi lè fēi kǔ zhì fēi wǒ fēi wú wǒ zhì fēi jìng fēi  
无常智、非乐非苦智、非我非无我智、非净非  
bú jìng zhì fēi kōng fēi bù kōng zhì fēi yǒuxiàng fēi wú xiàng zhì fēi  
不净智、非空非不空智、非有相非无相智、非  
yǒuyuàn fēi wú yuàn zhì fēi jì jìng fēi bú jì jìng zhì fēi yuǎn lí fēi  
有愿非无愿智、非寂静非不寂静智、非远离非  
bù yuǎn lí zhì yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtóng  
不远离智，以无所得而为方便，与一切有情同  
gòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú  
共回向阿耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为菩  
sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
萨摩诃萨为欲利乐诸有情故发趣大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智

zhì xīn dà bēi wéi shàngshǒu wú suǒ dé wéi fāngbiàn zhì bù zhī guò  
 智心，大悲为上首，无所得为方便，智不知过  
 qù zhì bù zhī wèi lái zhì bù zhī xiàn zài fēi bù zhī sān shì fǎ  
 去，智不知未来，智不知现在，非<sup>26</sup>不知三世法，  
 yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā  
 以无所得而为方便，与一切有情同共回向阿  
 nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi  
 耨多罗三藐三菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为  
 yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà shèng  
 欲利乐诸有情故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
 “若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn zhì bù zhī shàn zhì bù zhī bú  
 上首，无所得而为方便，智不知善，智不知不  
 shàn zhì bù zhī wú jì fēi bù zhī sānxìng fǎ zhì bù zhī yù jiè  
 善，智不知无记，非不知三性法；智不知欲界，  
 zhì bù zhī sè jiè zhì bù zhī wú sè jiè fēi bù zhī sān jiè fǎ zhì  
 智不知色界，智不知无色界，非不知三界法；智  
 bù zhī xué zhì bù zhī wú xué zhì bù zhī fēi xué fēi wú xué fēi bù  
 不知学，智不知无学，智不知非学非无学，非不  
 zhī xué wú xué fēi xué fēi wú xué fǎ zhì bù zhī jiàn suǒ duàn zhì  
 知学、无学、非学非无学法；智不知见所断，智  
 bù zhī xiū suǒ duàn zhì bù zhī fēi suǒ duàn fēi bù zhī jiàn suǒ duàn  
 不知修所断，智不知非所断，非不知见所断、  
 xiū suǒ duàn fēi suǒ duàn fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn yǔ yī  
 修所断、非所断法。以无所得而为方便，与一  
 qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì  
 切有情同共回向阿耨多罗三藐三菩提。舍利  
 zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà  
 子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故发趣大  
 shèng  
 乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
 “若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu wú suǒ dé ér wéi fāngbiàn zhì bù zhī shì jiān zhì bù zhī  
 上首，无所得而为方便，智不知世间，智不知

<sup>26</sup> 大正藏：智非；永樂北藏及龍藏：非



chū shì jiān fēi bù zhī shì jiān chū shì jiān fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéi  
出世间，非不知世间、出世间法，以无所得而为  
fāngbiàn yǔ yī qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān  
方便，与一切有情同共回向阿耨多罗三藐三  
pú tí shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng  
菩提。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情  
gù fā qù dà shèng  
故发趣大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu wú suǒ dé wéifāngbiàn zhì bù zhī sè zhì bù zhī wú sè  
上首，无所得为方便，智不知色，智不知无色  
fēi bù zhī sè wú sè fǎ zhì bù zhī yǒujiàn zhì bù zhī wú jiàn  
非不知色、无色法；智不知有见，智不知无见，  
fēi bù zhī yǒujiàn wú jiàn fǎ zhì bù zhī yǒu duì zhì bù zhī wú duì  
非不知有见、无见法；智不知有对，智不知无对，  
fēi bù zhī yǒu duì wú duì fǎ zhì bù zhī yǒu lòu zhì bù zhī wú lòu  
非不知有对、无对法；智不知有漏，智不知无漏，  
fēi bù zhī yǒu lòu wú lòu fǎ zhì bù zhī yǒu wéi zhì bù zhī wú wéi  
非不知有漏、无漏法；智不知有为，智不知无为，  
fēi bù zhī yǒu wéi wú wéi fǎ yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yǔ yī  
非不知有为、无为法。以无所得而为方便，与一  
qiè yǒuqíngtónggòng huí xiàng ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí shè lì  
切有情同共回向阿耨多罗三藐三菩提。舍利  
zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà  
子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故发趣大  
shèng  
乘。

shè lì zǐ yǐ zhū pú sà yóu rú shì děngfāngbiànshànqiǎo  
“舍利子，以诸菩萨由如是等方便善巧，

wèi yù lì lè yī qiè yǒuqíng fā qù dà shèng gù fù míng mó hē sà  
为欲利乐一切有情发趣大乘故，复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù fā qù dà  
“舍利子，如是为欲利乐诸有情故发趣大

shèng pú sà mó hē sà pǔ wéi shí fāng gè rú jīng qié shāděng shì jiè zhū  
乘菩萨摩诃萨，普为十方各如殑伽沙等世界诸

fó shì zūn yú dà zhòng zhōnghuān xǐ zàn tàn zuò rú shì yán mǒu  
佛世尊，于大众中欢喜赞叹，作如是言：‘某

fāngmǒu shì jiè zhōngyǒumǒumíng pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
方某世界中有某名菩萨摩诃萨，为欲利乐诸  
yǒuqíng gù fā qù dà shèng chéng jiù yǒuqíng yánjìng fó tǔ yóu xì  
有情故发趣大乘，成就有情、严净佛土，游戏  
shéntōngzuò suǒyīngzuò rú shì zhǎnzhuǎnshēngbiàn shí fāng tiān  
神通作所应作。’如是展转声遍十方，天、  
rénděngzhòngwén jiē huān xǐ xiánzuò shì yán rú shì pú sà sù dāng  
人等众闻皆欢喜，咸作是言：‘如是菩萨速当  
zuò fó lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng  
作佛，利益安乐一切有情。’”

大般若波罗蜜多经卷第四十八



dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sì shí jiǔ  
**大般若波罗蜜多经卷第四十九**

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn mó hē sà pǐn dì shí sān zhī sān  
**初分摩诃萨品第十三之三**

ěr shí jù shòu shè lì zǐ wèn mǎn cí zǐ yán yún hé míng wéi  
尔时，具寿舍利子问满慈子言：“云何名为  
pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘于大乘？”

mǎn cí zǐ yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō  
满慈子言：“舍利子，若菩萨摩诃萨修行般  
rě bō luó mì duō shí yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu  
若波罗蜜多时，以应一切智智心，大悲为上首，  
yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn chéng bù shī bō luó mì duō bù dé bù  
用无所得而为方便，乘布施波罗蜜多，不得布  
shī bù dé bù shī bō luó mì duō bù dé shī zhě bù dé shòu zhě  
施，不得布施波罗蜜多，不得施者，不得受者，  
bù dé suǒ shī wù bù dé suǒ zhē fǎ shè lì zǐ shì wéi pú sà mó  
不得所施物，不得所遮法。舍利子，是为菩萨摩  
hē sà chéng bù shī bō luó mì duō  
诃萨 乘 布施波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ yìng  
“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以应  
yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn  
一切智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，  
chéng jìng jiè bō luó mì duō bù dé jìng jiè bù dé jìng jiè bō luó mì  
乘 净戒波罗蜜多，不得净戒，不得净戒波罗蜜  
duō bù dé chí jiè zhě bù dé fàn jiè zhě bù dé suǒ zhē fǎ shè  
多，不得持戒者，不得犯戒者，不得所遮法。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà chéng jìng jiè bō luó mì duō  
利子，是为菩萨摩诃萨 乘 净戒波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ yìng  
“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以应

yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn  
一切智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，

chéng ān rěn bō luó mì duō bù dé ān rěn bù dé ān rěn bō luó mì  
乘安忍波罗蜜多，不得安忍，不得安忍波罗蜜

duō bù dé néng rěn zhě bù dé suǒ rěn jìng bù dé suǒ zhē fǎ shè  
多，不得能忍者，不得所忍境，不得所遮法。舍

lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà chéng ān rěn bō luó mì duō  
利子，是为菩萨摩诃萨乘安忍波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ yìng  
“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以应

yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn  
一切智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，

chéng jīng jìn bō luó mì duō bù dé jīng jìn bù dé jīng jìn bō luó mì  
乘精进波罗蜜多，不得精进，不得精进波罗蜜

duō bù dé jīng jìn zhě bù dé xiè dài zhě bù dé suǒ zhē fǎ shè  
多，不得精进者，不得懈怠者，不得所遮法。舍

lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà chéng jīng jìn bō luó mì duō  
利子，是为菩萨摩诃萨乘精进波罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ yìng  
“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以应

yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn  
一切智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，

chéng jìng lù bō luó mì duō bù dé jìng lù bù dé jìng lù bō luó mì  
乘静虑波罗蜜多，不得静虑，不得静虑波罗蜜

duō bù dé xiū dìng zhě bù dé sǎn luàn zhě bù dé dìng jìng jiè bù  
多，不得修定者，不得散乱者，不得定境界，不

de suǒ zhē fǎ shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà chéng jìng lù bō  
得所遮法。舍利子，是为菩萨摩诃萨乘静虑波

luó mì duō  
罗蜜多。

ruò pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō shí yǐ yìng  
“若菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多时，以应

yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn  
一切智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，

chéng bō rě bō luó mì duō bù dé bō rě bù dé bō rě bō luó mì  
乘般若波罗蜜多，不得般若，不得般若波罗蜜

duō bù dé xiū huì zhě bù dé yú chī zhě bù dé guò qù wèi lái  
多，不得修慧者，不得愚痴者，不得过去、未来、



xiàn zài fǎ bù dé shàn bú shàn wú jì fǎ bù dé yù jiè sè  
现在法，不得善、不善、无记法，不得欲界、色  
jiè wú sè jiè fǎ bù dé xué wú xué fēi xué fēi wú xué fǎ  
界、无色界法，不得学、无学、非学非无学法，  
bù dé jiàn suǒ duàn xiū suǒ duàn fēi suǒ duàn fǎ bù dé shì jiān  
不得见所断、修所断、非所断法，不得世间、  
chū shì jiān fǎ bù dé sè wú sè fǎ bù dé yǒu jiàn wú jiàn fǎ  
出世间法，不得色、无色法，不得有见、无见法，  
bù dé yǒu duì wú duì fǎ bù dé yǒu lòu wú lòu fǎ bù dé yǒu  
不得有对、无对法，不得有漏、无漏法，不得有  
wéi wú wéi fǎ bù dé suǒ zhē fǎ shè lì zǐ shì wéi pú sà mó  
为、无为法，不得所遮法。舍利子，是为菩萨摩  
hē sà chéng bō rě bō luó mì duō shè lì zǐ dāng zhī shì wéi pú sà  
诃萨乘般若波罗蜜多。舍利子当知！是为菩萨  
mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
摩诃萨为欲利乐诸有情故乘于大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智  
zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wèi qiǎn  
智心，大悲为上首，用无所得而为方便，为遣  
xiū gù xiū sì niàn zhù wèi qiǎn xiū gù xiū sì zhèng duàn sì shén zú  
修故修四念住，为遣修故修四正断、四神足、  
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shè lì zǐ  
五根、五力、七等觉支、八圣道支。舍利子，  
shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàng shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wèi qiǎn xiū gù xiū kōng jiě  
上首，用无所得而为方便，为遣修故修空解  
tuō mén wèi qiǎn xiū gù xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shè lì zǐ  
脱门，为遣修故修无相、无愿解脱门。舍利子，  
shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàng shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn wèi qiǎn xiū gù xiū sì jìng lù  
上首，用无所得而为方便，为遣修故修四静虑，

wèiqiǎn xiū gù xiū sì wúliàng sì wú sè dìng shè lì zǐ shì wéi pú  
为遣修故修四无量、四无色定。舍利子，是为菩  
sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèiqiǎn xiū gù xiū bù shī bō  
上 首，用 无 所 得 而 为 方 便，为 遣 修 故 修 布 施 波

luó mì duō wèiqiǎn xiū gù xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ  
罗蜜多，为遣修故修净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
般若波罗蜜多。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利

lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
乐诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèiqiǎn xiū gù xiū wǔ yǎn  
上 首，用 无 所 得 而 为 方 便，为 遣 修 故 修 五 眼，

wèiqiǎn xiū gù xiū liù shéntōng shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi  
为遣修故修六神通。舍利子，是为菩萨摩诃萨为

yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
欲利乐诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèiqiǎn xiū gù xiū fó shí lì  
上 首，用 无 所 得 而 为 方 便，为 遣 修 故 修 佛 十 力，

wèiqiǎn xiū gù xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi  
为遣修故修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì  
大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
一切相智。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸

yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn wèiqiǎn xiū gù xiū nèi kōng  
上 首，用 无 所 得 而 为 方 便，为 遣 修 故 修 内 空



zhì wàikōng zhì nèi wàikōng zhì kōngkōng zhì dà kōng zhì shèng  
智、外空智、内外空智、空空智、大空智、胜  
yì kōng zhì yǒuwéikōng zhì wú wéikōng zhì bì jìngkōng zhì wú  
义空智、有为空智、无为空智、毕竟空智、无  
jì kōng zhì sànkōng zhì wú biàn yì kōng zhì běnxìngkōng zhì zì  
际空智、散空智、无变异空智、本性空智、自  
xiàngkōng zhì gòngxiàngkōng zhì yī qiè fǎ kōng zhì bù kě dé kōng  
相空智、共相空智、一切法空智、不可得空  
zhì wú xìngkōng zhì zì xìngkōng zhì wú xìng zì xìngkōng zhì shè  
智、无性空智、自性空智、无性自性空智。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù chéng yú  
利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘 于  
dà shèng  
大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨以应一切智  
zhì xīn dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí  
智心，大悲为上首，用无所得而为方便，如实  
guānchá pú sà mó hē sà dàn yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō pú tí jí sà  
观察菩萨摩诃萨但有假名施設言说，菩提及萨  
duǒ jù bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
埵俱不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利  
lè zhūyǒuqíng gù chéng yú dà shèng  
乐诸有情故 乘 于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá sè dàn yǒu  
上首，用无所得而为方便，如实观察色但有  
jiǎ míng shī shè yánshuō sè bù kě dé gù shòu xiǎng xíng shí  
假名施設言说，色不可得故；受、想、行、识  
dàn yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō shòu xiǎng xíng shí bù kě dé gù  
但有假名施設言说，受、想、行、识不可得故。  
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhūyǒuqíng gù chéng  
舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘  
yú dà shèng  
于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá yǎnchùdàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察眼处但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō yǎnchù bù kě dé gù ěr bí shé  
有假名施設言说，眼处不可得故；耳、鼻、舌、  
shēn yì chùdànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō ěr bí shé shēn  
身、意处但有假名施設言说，耳、鼻、舌、身、  
yì chù bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
意处不可得故。舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利  
lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
乐诸有情故 乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá sè chùdàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察色处但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō sè chù bù kě dé gù shēng xiāng wèi  
有假名施設言说，色处不可得故；声、香、味、  
chù fǎ chùdànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō shēng xiāng wèi chù  
触、法处但有假名施設言说，声、香、味、触、  
fǎ chù bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
法处不可得故。舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利  
lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
乐诸有情故 乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá yǎn jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察眼界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō yǎn jiè bù kě dé gù sè jiè yǎn shí jiè  
有假名施設言说，眼界不可得故；色界、眼识界  
jí yǎnchù yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán  
及眼触、眼触为缘所生诸受但有假名施設言  
shuō sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé gù shè  
说，色界乃至眼触为缘所生诸受不可得故。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú  
利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐诸有情故 乘于  
dà shèng  
大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为



shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá ěr jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察耳界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō ěr jiè bù kě dé gù shēng jiè ěr shí  
有假名施設言说，耳界不可得故；声界、耳识  
jiè jí ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒu jiǎ míng shī shè  
界及耳触、耳触为缘所生诸受但有假名施設  
yánshuō shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù  
言说，声界乃至耳触为缘所生诸受不可得故。  
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng  
舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐诸有情故乘  
yú dà shèng  
于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá bí jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察鼻界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō bí jiè bù kě dé gù xiāng jiè bí shí  
有假名施設言说，鼻界不可得故；香界、鼻识  
jiè jí bí chù bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒu jiǎ míng shī shè  
界及鼻触、鼻触为缘所生诸受但有假名施設  
yánshuō xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù  
言说，香界乃至鼻触为缘所生诸受不可得故。  
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng  
舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐诸有情故乘  
yú dà shèng  
于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá shé jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察舌界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō shé jiè bù kě dé gù wèi jiè shé shí jiè  
有假名施設言说，舌界不可得故；味界、舌识界  
jí shé chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒu jiǎ míng shī shè yán  
及舌触、舌触为缘所生诸受但有假名施設言  
shuō wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù shè  
说，味界乃至舌触为缘所生诸受不可得故。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú  
利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐诸有情故乘于

dà shèng  
大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guāncháshēn jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察身界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō shēn jiè bù kě dé gù chù jiè shēn shí  
有假名施設言说，身界不可得故；触界、身识  
jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒu jiǎ míng shī shè  
界及身触、身触为缘所生诸受但有假名施設  
yánshuō chù jiè nǎi zhì shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù  
言说，触界乃至身触为缘所生诸受不可得故。  
shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng  
舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故乘  
yú dà shèng  
于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá yì jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察意界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō yì jiè bù kě dé gù fǎ jiè yì shí jiè  
有假名施設言说，意界不可得故；法界、意识界  
jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòudànyǒu jiǎ míng shī shè yán  
及意触、意触为缘所生诸受但有假名施設言  
shuō fǎ jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě dé gù shè  
说，法界乃至意触为缘所生诸受不可得故。舍  
lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú  
利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故乘于  
dà shèng  
大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá dì jiè dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察地界但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō dì jiè bù kě dé gù shuǐ huǒ fēng  
有假名施設言说，地界不可得故；水、火、风、  
kōng shí jiè dàn yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō shuǐ huǒ fēng kōng  
空、识界但有假名施設言说，水、火、风、空、



shí jiè bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì  
识界不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利  
lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
乐诸有情故 乘 于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guānchá kǔ shèng dì  
上首，用无所得而为方便，如实观察苦圣谛

dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō kǔ shèng dì bù kě dé gù jí miè  
但有假名施設言说，苦圣谛不可得故；集、灭、

dào shèng dì dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō jí miè dào shèng dì  
道圣谛但有假名施設言说，集、灭、道圣谛

bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸

yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
有情故 乘 于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guānchá wú míng dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察无明但

yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō wú míng bù kě dé gù xíng shí míng  
有假名施設言说，无明不可得故；行、识、名

sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu  
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁

tàn kǔ yōu nǎo dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn  
叹苦忧恼但有假名施設言说，行乃至老死愁叹

kǔ yōu nǎo bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù  
苦忧恼不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲

lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
利乐诸有情故 乘 于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guānchá nèi kōng dàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察内空但

yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō nèi kōng bù kě dé gù wài kōng nèi wài  
有假名施設言说，内空不可得故；外空、内外

kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng  
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng kōng  
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、  
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú  
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无  
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō  
性空、自性空、无性自性空但有假名施設言说，  
wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú  
外空乃至无性自性空不可得故。舍利子，是为菩  
sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guān chá zhēn rú dàn  
上 首，用 无所得而为方便，如实观察真如但  
yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō zhēn rú bù kě dé gù fǎ jiè fǎ xìng  
有假名施設言说，真如不可得故；法界、法性、  
fǎ dìng fǎ zhù lí shēng xìng píngděng xìng shí jì dàn yǒu jiǎ míng  
法定、法住、离生性、平等性、实际但有假名  
shī shè yán shuō fǎ jiè nǎi zhì shí jì bù kě dé gù shè lì zǐ shì  
施設言说，法界乃至实际不可得故。舍利子，是  
wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guān chá sì jìng lǜ  
上 首，用 无所得而为方便，如实观察四静虑  
dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō sì jìng lǜ bù kě dé gù sì wú liàng  
但有假名施設言说，四静虑不可得故；四无量、  
sì wú sè dìng dàn yǒu jiǎ míng shī shè yán shuō sì wú liàng sì wú sè  
四无色定但有假名施設言说，四无量、四无色  
dìng bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè  
定不可得故。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐  
zhū yǒu qíng gù chéng yú dà shèng  
诸有情故 乘 于大 乘 。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为  
shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn rú shí guān chá sì niàn zhù  
上 首，用 无所得而为方便，如实观察四念住



dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō sì niànzhù bù kě dé gù sì zhèng  
但有假名施設言说，四念住不可得故；四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēngjué zhī bā shèngdào  
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào  
支但有假名施設言说，四正断乃至八圣道

zhī bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè  
支不可得故。舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐

zhū yǒuqíng gù chéng yú dà shèng  
诸有情故乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá kōng jiě tuō  
上首，用无所得而为方便，如实观察空解脱

méndànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō kōng jiě tuō mén bù kě dé gù wú  
门但有假名施設言说，空解脱门不可得故；无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō wú xiàng  
相、无愿解脱门但有假名施設言说，无相、

wú yuàn jiě tuō mén bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà  
无愿解脱门不可得故。舍利子，是为菩萨摩訶萨

wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù chéng yú dà shèng  
为欲利乐诸有情故乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá bù shī bō  
上首，用无所得而为方便，如实观察布施波

luó mì duōdànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō bù shī bō luó mì duō bù kě  
罗蜜多但有假名施設言说，布施波罗蜜多不可

dé gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō  
得故；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō bù  
但有假名施設言说，净戒乃至般若波罗蜜多不

kě dé gù shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu  
可得故。舍利子，是为菩萨摩訶萨为欲利乐诸有

qíng gù chéng yú dà shèng  
情故乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩訶萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá wǔ yǎndàn  
上首，用无所得而为方便，如实观察五眼但  
yǒu jiǎ míng shī shè yánshuō wǔ yǎn bù kě dé gù liù shéntōngdànyǒu  
有假名施設言说，五眼不可得故；六神通但有  
jiǎ míng shī shè yánshuō liù shéntōng bù kě dé gù shè lì zǐ shì  
假名施設言说，六神通不可得故。舍利子，是  
wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù chéng yú dà shèng  
为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘于大乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá fó shí lì  
上首，用无所得而为方便，如实观察佛十力  
dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō fó shí lì bù kě dé gù sì wú suǒ wèi  
但有假名施設言说，佛十力不可得故；四无所畏、  
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不  
gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dànyǒu jiǎ míng shī  
共法、一切智、道相智、一切相智但有假名施  
shè yánshuō sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bù kě dé gù shè lì  
设言说，四无所畏乃至一切相智不可得故。舍利  
zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù chéng yú dà  
子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘于大  
shèng  
乘。

ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi  
“若菩萨摩诃萨以应一切智智心，大悲为

shàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn rú shí guānchá wú shàng  
上首，用无所得而为方便，如实观察无上  
zhèngděng pú tí dànyǒu jiǎ míng shī shè yánshuō wú shàngzhèngděng pú  
正等菩提但有假名施設言说，无上正等菩  
tí bù kě dé gù wú shàngzhèngděng jué zhě dànyǒu jiǎ míng shī shè yán  
提不可得故；无上正等觉者但有假名施設言  
shuō wú shàngzhèngděng jué zhě bù kě dé gù shè lì zǐ shì wéi  
说，无上正等觉者不可得故。舍利子，是为  
pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒuqíng gù chéng yú dà shèng  
菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故 乘于大乘。

fù cì shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè  
“复次，舍利子，若菩萨摩诃萨，以应一切



zhì zhì xīn dà bēi wéi shàng shǒu yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn cóng  
智智心，大悲为上首，用无所得而为方便，从  
chū fā xīn nǎi zhì zhèng dé wú shàng pú tí héng xiū yuán mǎn bú tuì  
初发心乃至证得无上菩提，恒修圆满不退  
shéntōng chéngshú yǒu qíng yán jìng fó tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó  
神通，成熟有情、严净佛土，从一佛国至一佛  
guó gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì zūn yú zhū fó suǒ  
国，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世尊，于诸佛所  
tīng shòu dà shèng xiāng yìng zhī fǎ jì tīng shòu yǐ rú lǐ sī wéi jīng  
听受大乘相应之法，既听受已，如理思惟，精  
qín xiū xué shè lì zǐ shì wéi pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu  
勤修学。舍利子，是为菩萨摩诃萨为欲利乐诸有  
qíng gù chéng yú dà shèng  
情故乘于大乘。

shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà suī chéng dà shèng cóng  
“舍利子，如是菩萨摩诃萨虽乘大乘，从  
yī fó guó zhì yī fó guó gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn tàn zhū fó shì  
一佛国至一佛国，供养恭敬、尊重赞叹诸佛世  
zūn yú zhū fó suǒ tīng shòu zhèng fǎ chéngshú yǒu qíng yán jìng fó tǔ  
尊，于诸佛所听受正法，成熟有情、严净佛土，  
ér xīn chū wú fó guó děng xiǎng shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà  
而心初无佛国等想。舍利子，如是菩萨摩诃萨  
zhù bú èr dì guān zhū yǒu qíng yīng yǐ hé shēn dé yì lì zhě jí biàn  
住不二地，观诸有情应以何身得义利者，即便  
xiàn shòu lìng bǐ huò yì shè lì zǐ rú shì pú sà mó hē sà nǎi zhì  
现受令彼获益。舍利子，如是菩萨摩诃萨乃至  
zhèng dé yī qiè zhì zhì suí suǒ shēng chù bù lí dà shèng shè lì zǐ  
证得一切智智，随所生处不离大乘。舍利子，  
rú shì pú sà mó hē sà bù jiǔ dāng dé yī qiè zhì zhì wèi rén tiān  
如是菩萨摩诃萨不久当得一切智智，为人、天  
děng zhuàn zhèng fǎ lún rú shì fǎ lún yī qiè shēng wén dú jué  
等转正法轮。如是法轮，一切声闻、独觉、  
shā mén pó luó mén mó wáng fàn wáng tiān lóng yào chā  
沙门、婆罗门、魔王、梵王、天、龙、药叉、  
jiàn dá fù ā sù luò jiē lù chá jǐn nà luò mò hū luò qié  
健达缚、阿素洛、揭路荼、紧捺洛、莫呼洛伽、  
rén fēi rén děng yī qiè shì jiān suǒ bù néng zhuàn shè lì zǐ yǐ zhū  
人非人等，一切世间所不能转。舍利子，以诸

pú sà yóu rú shì děng fāng biàn shàn qiǎo wèi yù lì lè yī qiè yǒu qíng  
菩萨由如是等方便善巧，为欲利乐一切有情，  
chéng dà shèng gù fù míng mó hē sà  
乘大乘故复名摩诃萨。

shè lì zǐ rú shì wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù chéng yú dà  
“舍利子，如是为欲利乐诸有情故乘于大  
shèng pú sà mó hē sà pǔ wèi shí fāng gè rú jīng qié shā děng shì jiè zhū  
乘菩萨摩诃萨，普为十方各如殑伽沙等世界诸  
fó shì zūn yú dà zhòng zhōng huān xǐ zàn tàn zuò rú shì yán mǒu  
佛世尊，于大众中欢喜赞叹，作如是言：‘某  
fāng mǒu shì jiè zhōng yǒu mǒu míng pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū  
方某世界中有某名菩萨摩诃萨，为欲利乐诸  
yǒu qíng gù chéng yú dà shèng bù jiǔ dāng dé yī qiè zhì zhì wèi tiān  
有情故乘于大乘，不久当得一切智智，为天、  
rén děng zhuǎn zhèng fǎ lún qí lún shì jiān tiān rén mó fàn shēng  
人等转正法轮，其轮世间天、人、魔、梵、声  
wén děng zhòng jiē bù néng zhuǎn rú shì zhǎn zhuǎn shēng biàn shí fāng  
闻等众皆不能转。’如是展转声遍十方，  
tiān rén děng zhòng wén jiē huān xǐ xiǎn zuò shì yán rú shì pú sà  
天、人等众闻皆欢喜，咸作是言：‘如是菩萨  
bù jiǔ dāng dé yī qiè zhì zhì zhuǎn zhèng fǎ lún lì ān hán shí  
不久当得一切智智，转正法轮利安含识。’”

## chū fēn dà shèng kǎi pǐn dì shí sì zhī yī 初分大乘铠品第十四之一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú shuō pú sà  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如说菩萨  
mó hē sà huàn dà shèng kǎi zhě yún hé míng wéi pú sà mó hē sà huàn  
摩诃萨擐大乘铠者，云何名为菩萨摩诃萨擐  
dà shèng kǎi  
大乘铠？”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà huàn bù shī bō luó mì  
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨擐布施波罗蜜  
duō kǎi huàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì  
多铠，擐净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜  
duō kǎi shàn xiàn rú shì míng wéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
多铠，善现，如是名为菩萨摩诃萨擐大乘铠。



ruò pú sà mó hē sà huàn sì jìng lǜ kǎi huàn sì wú liàng  
“若菩萨摩诃萨 擐四静虑铠， 擐四无量、

sì wú sè dìng kǎi shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà  
四无色定铠，善现，如是名为菩萨摩诃萨 擐大  
shèng kǎi  
乘铠。

ruò pú sà mó hē sà huàn sì niànzhù kǎi huàn sì zhèngduàn  
“若菩萨摩诃萨 擐四念住铠， 擐四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī kǎi  
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支铠，  
shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
善现，如是名为菩萨摩诃萨 擐大乘铠。

ruò pú sà mó hē sà huàn nèi kōng kǎi huàn wàikōng nèi wài  
“若菩萨摩诃萨 擐内空铠， 擐外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng  
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng  
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú  
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng kǎi shànxiàn rú shì míng  
性空、自性空、无性自性空铠，善现，如是名

wéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
为菩萨摩诃萨 擐大乘铠。

ruò pú sà mó hē sà huàn wǔ yǎn kǎi huàn liù shéntōng kǎi  
“若菩萨摩诃萨 擐五眼铠， 擐六神通铠，

shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
善现，如是名为菩萨摩诃萨 擐大乘铠。

ruò pú sà mó hē sà huàn fó shí lì kǎi huàn sì wú suǒ wèi  
“若菩萨摩诃萨 擐佛十力铠， 擐四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kǎi shànxiàn  
共法、一切智、道相智、一切相智铠，善现，

rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
如是名为菩萨摩诃萨 擐大乘铠。

ruò pú sà mó hē sà huàn fó shēnxiàngzhūgōng dé kǎi shàn  
“若菩萨摩诃萨 擐佛身相诸功德铠， 善

xiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
现，如是名为菩萨摩诃萨擐大乘铠。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà huàn rú shì děngzhū  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨擐如是等诸

gōng dé kǎi fàng dà guāngmíngbiànzhào sānqiān dà qiān shì jiè yì líng  
功德铠，放大光明遍照三千大千世界，亦令

cǐ jiè liù sānbiàndòng qí zhōng dì yù huǒděng kǔ jù jí bǐ yǒuqíng  
此界六三变动。其中地狱，火等苦具及彼有情

shēn xīn tòngǎo jiē dé chúmiè pú sà zhī qí jì lí zhòng kǔ biàn wèi  
身心痛恼皆得除灭，菩萨知其既离众苦，便为

chēngzàn sānbǎogōng dé bǐ dé wén yǐ shēn xīn ān lè cóng zì qù  
称赞三宝功德，彼得闻已身心安乐，从自趣

mòshēngtiānrénzhōng jí dé fèng jìn zhū fó pú sà qīn chénggòngyǎng  
没生天人中，即得奉觐诸佛菩萨，亲承供养

bǐngzhèng fǎ yīn qí zhōng pángshēng hù xiāngcánhài biān tà qū bī  
禀正法音。其中傍生，互相残害鞭挞驱逼，

wú liàngzhòng kǔ jiē dé mièchú pú sà zhī qí jì lí zhòng kǔ yì  
无量众<sup>27</sup>苦皆得灭除<sup>28</sup>，菩萨知其既离众苦，亦

wèichēngzàn sānbǎogōng dé bǐ dé wén yǐ shēn xīn ān lè cóng zì  
为称赞三宝功德，彼得闻已身心安乐，从自

qù mòshēngtiānrénzhōng jí dé fèng jìn zhū fó pú sà qīn chénggòng  
趣没生天人中，即得奉觐诸佛菩萨，亲承供

yǎngbǐngzhèng fǎ yīn qí zhōng guǐ jiè kǒng bù jī kě shēn xīn jiāonǎo  
养禀正法音。其中鬼界，恐怖饥渴身心焦恼，

wú liàngzhòng kǔ jiē dé chúmiè pú sà zhī qí jì lí zhòng kǔ yì  
无量众<sup>29</sup>苦皆得除灭，菩萨知其既离众苦，亦

wèichēngzàn sānbǎogōng dé bǐ dé wén yǐ shēn xīn ān lè cóng zì  
为称赞三宝功德，彼得闻已身心安乐，从自

qù mòshēngtiānrénzhōng jí dé fèng jìn zhū fó pú sà qīn chénggòng  
趣没生天人中，即得奉觐诸佛菩萨，亲承供

yǎngbǐngzhèng fǎ yīn shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn  
养禀正法音。善现，如是名为菩萨摩诃萨擐

dà shèng kǎi  
大乘铠。

<sup>27</sup> 大正藏：種；永樂北藏及龍藏：眾

<sup>28</sup> 大正藏：除滅；永樂北藏及龍藏：滅除

<sup>29</sup> 大正藏：種；永樂北藏及龍藏：眾



ruò pú sà mó hē sà huàn rú shì děngzhūgōng dé kǎi fàng  
“若菩萨摩诃萨 撰如是等诸功德铠，放  
dà guāngmíngbiànzhào shí fāng gè rú jīng qié shāděngzhū fó shì jiè yì  
大光明遍照十方各如殒伽沙等诸佛世界，亦  
lìng bǐ jiè liù sānbiàndòng qí zhōng dì yù pángshēng guǐ jiè suǒ  
令彼界六三变动。其中地狱、傍生、鬼界所  
yǒuzhòng kǔ jiē dé chúmiè pú sà zhī qí jì lí zhòng kǔ yì wèi  
有众苦皆得除灭，菩萨知其既离众苦，亦为  
chēngzàn sānbǎogōng dé bǐ dé wén yǐ shēn xīn ān lè cóng zì qù  
称赞三宝功德，彼得闻已身心安乐，从自趣  
mòshēngtiānrénzhōng jí dé fèng jìn zhū fó pú sà qīn chénggòngyǎng  
没生天人中，即得奉觐诸佛菩萨，亲承供养  
bǐngzhèng fǎ yīn shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà  
禀正法音。善现，如是名为菩萨摩诃萨 撰大  
shèng kǎi  
乘铠。

shànxiàn rú qiǎohuàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòngqián huànzuò dì yù pángshēng guǐ jiè wú liàngyǒuqíng gè  
大众前，幻作地狱、傍生、鬼界无量有情各  
shòuzhòng kǔ yì fù fàngguāngbiàndòng dà dì lìng bǐ yǒuqíngzhòng  
受众苦，亦复放光变动大地，令彼有情众  
kǔ jiē xī fù wèi chēngzàn fó fǎ sēngbǎo lìng bǐ wén yǐ shēn  
苦皆息，复为称赞佛、法、僧宝，令彼闻已身  
xīn ān lè cóng zì qù mòshēngtiānrénzhōng chéng shì gòngyǎngzhū  
心安乐，从自趣没生天人中，承事供养诸  
fó pú sà yú zhū fó suǒ bǐngzhèng fǎ yīn shànxiàn yú rǔ yì yún  
佛菩萨，于诸佛所禀正法音。善现，于汝意云  
hé rú shì huàn shì wéiyǒu shí fǒu  
何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà huàn rú shì děngzhūgōng dé  
佛告善现：“菩萨摩诃萨 撰如是等诸功德  
kǎi fàng dà guāngmíngbiàndòng dà dì bá jì wú liàng shì jiè yǒuqíng  
铠，放大光明变动大地，拔济无量世界有情  
sān è qù kǔ lìngshēngtiānrénjiàn fó wén fǎ yì fù rú shì suī yǒu  
三恶趣苦，令生天人见佛闻法亦复如是，虽有

suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ xìngkōng jiē rú  
所为而无一实。何以故？善现，诸法性空皆如  
huàn gù  
幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨安住布施波罗  
mì duō pǔ huà sān qiān dà qiān shì jiè rú fèi liú lí yì huà zì shēn  
蜜多，普化三千大千世界如吠琉璃，亦化自身  
wéi zhuàn lún wáng qī bǎo juàn shǔ dǎo cóng wéi rào qí zhōng yǒu qíng xū  
为转轮王，七宝眷属导从围绕，其中有情须  
shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn xū yī yǔ yī xū shèng yǔ shèng tú  
食与食，须饮与饮，须衣与衣，须乘与乘，涂  
xiāng mò xiāng shāo xiāng huā mán fáng shè wò jù dēng  
香、末<sup>30</sup>香、烧香、花鬘、房舍、卧具、灯  
zhú yī yào jīn yín zhēn zhū shān hú bì yù jí yú zhǒng zhǒng  
烛、医药、金银、真珠、珊瑚、璧玉及余种种  
zī shēng zhī jù suí qí suǒ xū yī qiè shī yǔ zuò shì shī yǐ fù wèi  
资生之具，随其所须一切施与。作是施已，复为  
xuān shuō liù bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ lìng bǐ wén yǐ nǎi zhì zhèng  
宣说六波罗蜜多相应之法，令彼闻已乃至证  
dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yú liù bō luó mì duō xiāng yìng zhī  
得阿耨多罗三藐三菩提，于六波罗蜜多相应之  
fǎ cháng bù shě lí shànxiàn rú shì míng wéi pú sà mó hē sà huàn  
法常不舍离。善现，如是名为菩萨摩诃萨撰  
dà shèng kǎi  
大乘铠。

shànxiàn rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huàn zuò zhǒng zhǒng pín qióng gū lù gēn zhī cán quē  
大众前，幻作种种贫穷、孤露、根支残缺、  
jí bìng yǒu qíng suí qí suǒ xū jiē huàn shī yǔ shànxiàn yú rǔ yì  
疾病有情，随其所须皆幻施与。善现，于汝意  
yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

<sup>30</sup> 大正藏：未；永樂北藏及龍藏：末



fó gào shàn xiàn pú sà mó hē sà ān zhù bù shī bō luó mì duō  
佛告善现：“菩萨摩诃萨安住布施波罗蜜多，

huò huà shì jiè rú fèi liú lí huò huà zì shēn wéi lún wáng děng suí yǒu  
或化世界如吠琉璃，或化自身为轮王等，随有

qíng lèi suǒ xū shī yǔ jí wèi xuān shuō liù bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ  
情类所须施与，及为宣说六波罗蜜多相应之法

yì fù rú shì suī yǒu suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shàn xiàn  
亦复如是，虽有所为而无一实。何以故？善现，

zhū fǎ xìng kōng jiē rú huàn gù  
诸法性空皆如幻故。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù jìng jiè bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自住净戒波罗

mì duō wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù shēng zhuàn lún wáng jiā shào  
蜜多，为欲利乐诸有情故，生转轮王家绍

zhuàn lún wáng wèi ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú  
转轮王位，安立无量百千俱胝那庾多有情于

shí shàn yè dào huò fù ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú  
十善业道，或复安立无量百千俱胝那庾多有情

yú sì jìng lǜ ruò sì wú liàng sì wú sè dìng huò fù ān lì wú liàng  
于四静虑，若四无量、四无色定，或复安立无量

bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú sì niàn zhù ruò sì zhèng duàn sì  
百千俱胝那庾多有情于四念住，若四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī huò  
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支，或

fù ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú kōng jiě tuō mén  
复安立无量百千俱胝那庾多有情于空解脱门，

ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén huò fù ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī  
若无相、无愿解脱门，或复安立无量百千俱胝

nà yǔ duō yǒu qíng yú bù shī bō luó mì duō ruò jìng jiè ān rěn jīng  
那庾多有情于布施波罗蜜多，若净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō huò fù ān lì wú liàng bǎi qiān jù  
进、静虑、般若波罗蜜多，或复安立无量百千俱

zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú wǔ yǎn ruò liù shéntōng huò fù ān lì wú  
胝那庾多有情于五眼，若六神通，或复安立无

liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng yú fó shí lì ruò sì wú suǒ wèi  
量百千俱胝那庾多有情于佛十力，若四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú  
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì lìng ān zhù yǐ  
共法、一切智、道相智、一切相智，令安住已  
nǎi zhì zhèng dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú rú shì fǎ cháng  
乃至证得阿耨多罗三藐三菩提，于如是法常  
bù shě lí shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
不舍离。善现，如是名为菩萨摩诃萨撰大乘铠。

shànxiàn rú qiǎohuàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huànzuò wú liàng yǒu qíng lìng zhù shí shàn yè dào huò  
大众前，幻作无量有情，令住十善业道，或  
fù lìng zhù sì jìng lǜ nǎi zhì yī qiè xiàng zhì shànxiàn yú rǔ yì yún  
复令住四静虑乃至一切相智。善现，于汝意云  
hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà wèi yǒu qíng gù shēng zhuàn  
佛告善现：“菩萨摩诃萨为有情故，生转  
lún wáng jiā shào zhuàn lún wáng wèi ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī nà  
轮王家绍转轮王位，安立无量百千俱胝那  
yǔ duō yǒu qíng yú shí shàn yè dào huò fù ān lì wú liàng bǎi qiān jù zhī  
庾多有情于十善业道，或复安立无量百千俱胝  
nà yǔ duō yǒu qíng yú sì jìng lǜ nǎi zhì yī qiè xiàng zhì yì fù rú shì  
那庾多有情于四静虑乃至一切相智亦复如是，  
suī yǒu suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ xìng kōng jiē  
虽有所为而无一实。何以故？善现，诸法性空皆  
rú huàn gù  
如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù ān rěn bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自住安忍波罗  
mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù ān  
蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住安  
rěn bō luó mì duō shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà zì zhù ān rěn bō  
忍波罗蜜多。善现，云何菩萨摩诃萨自住安忍波  
luó mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù  
罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住  
ān rěn bō luó mì duō shànxiàn ruò pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn  
安忍波罗蜜多？善现，若菩萨摩诃萨从初发心



nǎi zhì zhèng dé yī qiè zhì zhì huàn ān rěn kǎi cháng zì niànyán jiǎ  
乃至证得一切智智，撰安忍铠常自念言：‘假  
shǐ yī qiè yǒuqíng chí dāozhàngkuàiděng lái jiàn jiā hài wǒ zhōng bù qǐ  
使一切有情持刀杖块等来见加害，我终不起  
yī niàn fèn xīn quàn zhū yǒuqíng yì rú shì rěn shànxiàn shì pú sà  
一念忿心，劝诸有情亦如是忍。’善现，是菩萨

mó hē sà rú xīn suǒ niàn jìng chù wú wéi quàn zhū yǒuqíng zhù rú shì rěn  
摩诃萨如心所念境触无违，劝诸有情住如是忍，

nǎi zhì zhèng dé ā nòuduō luó sānmiǎosān pú tí yú rú shì rěn cháng  
乃至证得阿耨多罗三藐三菩提，于如是忍常

bù shě lí shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
不舍离。善现，如是名为菩萨摩诃萨撰大乘铠。

shànxiàn rú qiǎohuàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在

dà zhòngqián huànzuò zhǒngzhǒng zhū yǒuqíng lèi gè gè zhí chí dāo  
大众前，幻作种种诸有情类，各各执持刀

zhàngkuàiděng jiā hài huàn shī huò bǐ dì zǐ shí huàn shī děng yú huàn  
杖块等，加害幻师或彼弟子，时幻师等于幻

yǒuqíng dōu bù qǐ xīn yù wéiyuàn bào ér quàn bǐ zhù rú shì ān rěn  
有情，都不起心欲为怨报，而劝彼住如是安忍。

shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéiyǒu shí fǒu  
善现，于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán bú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà huàn ān rěn kǎi zì zhù ān  
佛告善现：“菩萨摩诃萨撰安忍铠，自住安

rěn bō luó mì duō yì quàn wú liàng bǎiqiān jù zhī nà yǔ duō yǒuqíng  
忍波罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，

lìng zhù ān rěn bō luó mì duō cháng bù shě lí yì fù rú shì suī yǒu  
令住安忍波罗蜜多，常不舍离亦复如是，虽有

suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ xìng kōng jiē rú  
所为而无一实。何以故？善现，诸法性空皆如

huàn gù  
幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù jīng jìn bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自住精进波罗

mì duō yì quàn wú liàng bǎiqiān jù zhī nà yǔ duō yǒuqíng lìng zhù jīng  
蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住精

jìn bō luó mì duō shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà zì zhù jīng jìn bō  
进波罗蜜多。善现，云何菩萨摩诃萨自住精进波  
luó mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù  
罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住  
jīng jìn bō luó mì duō shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè  
精进波罗蜜多？善现，若菩萨摩诃萨以应一切  
zhì zhì xīn shēn xīn jīng jìn duànzhū è fǎ xiū zhū shàn fǎ yì quàn wú  
智智心身心精进，断诸恶法修诸善法，亦劝无  
liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng xiū xí rú shì shēn xīn jīng jìn  
量百千俱胝那庾多有情，修习如是身心精进，  
nǎi zhì zhèng dé ā nòuduō luó sān miǎo sān pú tí yú rú shì jīng jìn  
乃至证得阿耨多罗三藐三菩提，于如是精进  
cháng bù shě lí shànxiàn rú shì míngwéi pú sà mó hē sà huàn dà  
常不舍离。善现，如是名为菩萨摩诃萨撰大  
shèng kǎi  
乘铠。

shànxiàn rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huàn zuò zhǒng zhǒng zhū yǒu qíng lèi ér bǐ qiǎo huàn zì  
大众前，幻作种种诸有情类，而彼巧幻自  
xiàn chì rán shēn xīn jīng jìn yì quàn suǒ huàn lìng xiū rú shì chì rán jīng jìn  
现炽然身心精进，亦劝所幻令修如是炽然精进。  
shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
善现，于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
佛告善现：“菩萨摩诃萨以应一切智智心  
shēn xīn jīng jìn duànzhū è fǎ xiū zhū shàn fǎ yì quàn yǒu qíng xiū xí  
身心精进，断诸恶法修诸善法，亦劝有情修习  
rú shì shēn xīn jīng jìn cháng bù shě lí yì fù rú shì suī yǒu suǒ wéi  
如是身心精进，常不舍离亦复如是，虽有所为  
ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ xìng kōng jiē rú huàn gù  
而无一实。何以故？善现，诸法性空皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù jìng lǜ bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自住静虑波罗  
mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù jìng  
蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住静



lù bō luó mì duō shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà zì zhù jìng lù bō  
虑波罗蜜多。善现，云何菩萨摩诃萨自住静虑波  
luó mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù  
罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住  
jìng lù bō luó mì duō shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ  
静虑波罗蜜多？善现，若菩萨摩诃萨于一切法  
zhù píngděngdìng bú jiàn zhū fǎ yǒu dìng yǒu luàn ér cháng xiū xí rú shì  
住平等定，不见诸法有定有乱，而常修习如是  
jìng lù bō luó mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng  
静虑波罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，  
xiū xí rú shì píngděngjìng lù nǎi zhì zhèng dé ā nòu duō luó sān miǎo  
修习如是平等静虑，乃至证得阿耨多罗三藐  
sān pú tí yú rú shì dìng cháng bù shě lí shànxiàn rú shì míng wéi  
三菩提，于如是定常不舍离。善现，如是名为  
pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
菩萨摩诃萨擐大乘铠。

shànxiàn rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huàn zuò zhǒng zhǒng zhū yǒu qíng lèi ér bǐ qiǎo huàn zì  
大众前，幻作种种诸有情类，而彼巧幻自  
xiàn yú fǎ zhù píngděngdìng yì quàn suǒ huàn lìng xiū rú shì píngděngjìng  
现于法住平等定，亦劝所幻令修如是平等静  
lù shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
虑。善现，于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ zhù píngděng  
佛告善现：“菩萨摩诃萨于一切法住平等  
dìng yì quàn yǒu qíng xiū xí rú shì píngděngjìng lù cháng bù shě lí  
定，亦劝有情修习如是平等静虑，常不舍离  
yì fù rú shì suī yǒu suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn  
亦复如是，虽有所为而无一实。何以故？善现，  
zhū fǎ xìng kōng jiē rú huàn gù  
诸法性空皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù bō rě bō luó  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨自住般若波罗  
mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù bō  
蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情，令住般

rě bō luó mì duō shànxiàn yún hé pú sà mó hē sà zì zhù bō rě bō  
若波罗蜜多。善现，云何菩萨摩诃萨自住般若波  
luó mì duō yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō yǒu qíng lìng zhù bō  
罗蜜多，亦劝无量百千俱胝那庾多有情令住般  
rě bō luó mì duō shànxiàn ruò pú sà mó hē sà zì zhù wú xì lùn  
若波罗蜜多？善现，若菩萨摩诃萨自住无戏论  
bō rě bō luó mì duō bú jiàn zhū fǎ yǒu shēng yǒu miè yǒu rǎn yǒu jìng  
般若波罗蜜多，不见诸法有生有灭、有染有净，  
jí bù dé cǐ àn bǐ àn chā bié yì quàn wú liàng bǎi qiān jù zhī nà yǔ  
及不得此岸彼岸差别，亦劝无量百千俱胝那庾  
duō yǒu qíng ān zhù rú shì wú xì lùn huì nǎi zhì zhèng dé ā nòu duō luó  
多有情安住如是无戏论慧，乃至证得阿耨多罗  
sān miǎo sān pú tí yú rú shì huì cháng bù shě lí shànxiàn rú shì  
三藐三菩提，于如是慧常不舍离。善现，如是  
míng wéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
名为菩萨摩诃萨擐大乘铠。

shànxiàn rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huàn zuò zhǒng zhǒng zhū yǒu qíng lèi ér bǐ qiǎo huàn zì  
大众前，幻作种种诸有情类，而彼巧幻自  
xiàn ān zhù wú xì lùn huì yì quàn suǒ huàn lìng qí xiū xí rú shì bō rě  
现安住无戏论慧，亦劝所幻令其修习如是般若。  
shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
善现，于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà zì zhù wú xì lùn bō rě bō  
佛告善现：“菩萨摩诃萨自住无戏论般若波  
luó mì duō yì quàn yǒu qíng xiū xí rú shì wú xì lùn huì cháng bù shě  
罗蜜多，亦劝有情修习如是无戏论慧，常不舍  
lí yì fù rú shì suī yǒu suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn  
离亦复如是，虽有所为而无一实。何以故？善现，  
zhū fǎ xìng kōng jiē rú huàn gù  
诸法性空皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà huàn rú shàng shuō zhū  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨擐如上说诸  
gōng dé kǎi pǔ yú shí fāng gè rú jīng qié shā děng zhū fó shì jiè yǐ  
功德铠，普于十方各如殑伽沙等诸佛世界，以



shéntōng lì zì biàn qí shēn biànmǎn rú shì zhū fó shì jiè suí zhū yǒu  
神通力自变其身，遍满如是诸佛世界，随诸有  
qíngsuǒ lè shì xiàn zì zhù bù shī bō luó mì duō quànqiāntānzhě lìng  
情所乐示现，自住布施波罗蜜多，劝慳贪者令  
zhù bù shī zì zhù jìng jiè bō luó mì duō quàn fàn jiè zhě lìng zhù jìng jiè  
住布施；自住净戒波罗蜜多，劝犯戒者令住净戒；  
zì zhù ān rěn bō luó mì duō quàn bào è zhě lìng zhù ān rěn zì zhù jīng  
自住安忍波罗蜜多，劝暴恶者令住安忍；自住精  
jìn bō luó mì duō quàn xiè dài zhě lìng zhù jīng jìn zì zhù jìng lǜ bō luó  
进波罗蜜多，劝懈怠者令住精进；自住静虑波  
mì duō quàn luàn xīn zhě lìng zhù jìng lǜ zì zhù bō rě bō luó mì duō  
罗蜜多，劝乱心者令住静虑；自住般若波罗蜜多，  
quàn yú chī zhě lìng zhù miào huì rú shì pú sà mó hē sà ān lì yǒu qíng  
劝愚痴者令住妙慧。如是菩萨摩訶萨安立有情  
yú liù bō luó mì duō yǐ fù suí qí lèi yīn wèi shuō liù bō luó mì duō  
于六波罗蜜多已，复随其类音为说六波罗蜜多  
xiāng yìng zhī fǎ lìng bǐ wén yǐ nǎi zhì zhèng dé ā nòu duō luó sān miǎo  
相应之法，令彼闻已乃至证得阿耨多罗三藐  
sān pú tí yú liù bō luó mì duō xiāng yìng zhī fǎ cháng bù shě lí shàn  
三菩提，于六波罗蜜多相应之法常不舍离。善  
xiàn rú shì míng wéi pú sà mó hē sà huàn dà shèng kǎi  
现，如是名为菩萨摩訶萨撰大乘铠。

shànxiàn rú qiǎo huàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dà zhòng qián huàn zuò zhǒng zhǒng zhū yǒu qíng lèi ér bǐ qiǎo huàn zì  
大众前，幻作种种诸有情类，而彼巧幻自  
xiàn ān zhù liù bō luó mì duō yì quàn suǒ huàn yǒu qíng lìng qí ān zhù  
现安住六波罗蜜多，亦劝所幻有情令其安住。  
shànxiàn yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéi yǒu shí fǒu  
善现，于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà pǔ yú shí fāng gè rú jū qié  
佛告善现：“菩萨摩訶萨普于十方各如殊伽  
shā dēng zhū fó shì jiè zì xiàn qí shēn suí lèi ān zhù liù bō luó mì duō  
沙等诸佛世界自现其身，随类安住六波罗蜜多，  
yì quàn yǒu qíng lìng qí ān zhù nǎi zhì zhèng dé wú shàng pú tí cháng  
亦劝有情令其安住，乃至证得无上菩提常

bù shě lí yì fù rú shì suī yǒu suǒ wéi ér wú yī shí hé yǐ gù  
不舍离亦复如是，虽有所为而无一实。何以故？

shànxiàn zhū fǎ xìngkōng jiē rú huàn gù  
善现，诸法性空皆如幻故。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà huàn rú shàngshuō zhū  
“复次，善现，若菩萨摩诃萨撰如上说诸

gōng dé kǎi yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn dà bēi wéi shàngshǒu yòng wú  
功德铠，以应一切智智心，大悲为上首，用无

suǒ dé ér wéi fāngbiàn lì yì ān lè yī qiè yǒuqíng bù zá shēngwén  
所得而为方便，利益安乐一切有情，不杂声闻、

dú jué zuò yì  
独觉作意。

wèi bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒuqíng yú bù  
“谓不作是念：‘我当安立尔所有情于布

shī bō luó mì duō ěr suǒ yǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn  
施波罗蜜多，尔所有情不当安立。’但作是念：

wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú bù shī bō luó  
‘我当安立无量、无数、无边有情于布施波罗

mì duō bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒuqíng yú jìng jiè  
蜜多。’不作是念：‘我当安立尔所有情于净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō ěr suǒ yǒuqíng bù  
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，尔所有情不

dāng ān lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù  
当安立。’但作是念：‘我当安立无量、无数、

wú biānyǒuqíng yú jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō  
无边有情于净戒乃至般若波罗蜜多。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒuqíng yú nèi kōng  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于内空，

ěr suǒ yǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú  
尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当安立无

liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú nèi kōng bú zuò shì niàn wǒ  
量、无数、无边有情于内空。’不作是念：‘我

dāng ān lì ěr suǒ yǒuqíng yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng  
当安立尔所有情于外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng  
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng  
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、



yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng  
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性  
zì xìng kōng ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ  
自性空，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我  
dāng ān lì wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng yú wài kōng nǎi zhì wú xìng  
当安立无量、无数、无边有情于外空乃至无性  
zì xìng kōng  
自性空。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú sì jìng  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于四静  
lù ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān  
虑，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当安  
lì wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng yú sì jìng lù bú zuò shì niàn  
立无量、无数、无边有情于四静虑。’不作是念：  
wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú sì wú liàng sì wú sè dìng ěr  
‘我当安立尔所有情于四无量、四无色定，尔  
suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng  
所有情不当安立。’但作是念：‘我当安立无量、  
wú shù wú biān yǒu qíng yú sì wú liàng sì wú sè dìng  
无数、无边有情于四无量、四无色定。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú sì niàn  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于四念  
zhù ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān  
住，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当安  
lì wú liàng wú shù wú biān yǒu qíng yú sì niàn zhù bú zuò shì niàn  
立无量、无数、无边有情于四念住。’不作是念：  
wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ  
‘我当安立尔所有情于四正断、四神足、五  
gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī ěr suǒ yǒu qíng bù  
根、五力、七等觉支、八圣道支，尔所有情不  
dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù  
当安立。’但作是念：‘我当安立无量、无数、  
wú biān yǒu qíng yú sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī  
无边有情于四正断乃至八圣道支。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒ yǒu qíng yú kōng jiě  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于空解  
tuō mén ěr suǒ yǒu qíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng  
脱门，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当

ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú kōng jiě tuō mén bú zuò  
安立无量、无数、无边有情于空解脱门。’ 不作

shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō  
是念：‘我当安立尔所有情于无相、无愿解脱

mén ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān  
门，尔所有情不当安立。’ 但作是念：‘我当安

lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén  
立无量、无数、无边有情于无相、无愿解脱门。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú wǔ yǎn  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于五眼，

ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú  
尔所有情不当安立。’ 但作是念：‘我当安立无

liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú wǔ yǎn bú zuò shì niàn wǒ  
量、无数、无边有情于五眼。’ 不作是念：‘我

dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú liù shéntōng ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān  
当安立尔所有情于六神通，尔所有情不当安

lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biān  
立。’ 但作是念：‘我当安立无量、无数、无边

yǒuqíng yú liù shéntōng  
有情于六神通。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú fó shí  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于佛十

lì ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dàn zuò shì niàn wǒ dāng ān  
力，尔所有情不当安立。’ 但作是念：‘我当安

lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú fó shí lì bú zuò shì niàn  
立无量、无数、无边有情于佛十力。’ 不作是念：

wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà  
‘我当安立尔所有情于四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yī qiē zhì  
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、一切智、

dào xiàng zhì yī qiē xiàng zhì ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dàn  
道相智、一切相智，尔所有情不当安立。’ 但

zuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú sì  
作是念：‘我当安立无量、无数、无边有情于四

wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiē xiàng zhì  
无所畏乃至一切相智。’

bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú yù liú  
“不作是念：‘我当安立尔所有情于预流



guǒ ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān  
果，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我当安  
lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú yù liú guǒ bú zuò shì niàn  
立无量、无数、无边有情于预流果。’不作是念：  
wǒ dāng ān lì ěr suǒyǒuqíng yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ  
‘我当安立尔所有情于一来、不还、阿罗汉果、  
dú jué pú tí ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān lì dànzuò shì niàn wǒ  
独觉菩提，尔所有情不当安立。’但作是念：‘我  
dāng ān lì wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng yú yī lái bù huán  
当安立无量、无数、无边有情于一来、不还、  
ā luó hàn guǒ dú jué pú tí bú zuò shì niàn wǒ dāng ān lì ěr  
阿罗汉果、独觉菩提。’不作是念：‘我当安立尔  
suǒyǒuqíng yú pú sà dào wú shàng pú tí ěr suǒyǒuqíng bù dāng ān  
所有情于菩萨道无上菩提，尔所有情不当安  
lì dànzuò shì niàn wǒ dāng ān lì wú liàng wú shù wú biān  
立。’但作是念：‘我当安立无量、无数、无边  
yǒuqíng yú pú sà dào wú shàng pú tí shànxiàn rú shì míngwéi pú  
有情于菩萨道无上菩提。’善现，如是名为菩  
sà mó hē sà huàn dà chéng kǎi  
萨摩诃萨撰大乘铠。

shànxiàn rú qiǎohuàn shī huò bǐ dì zǐ yú sì qú dào zài  
“善现，如巧幻师或彼弟子，于四衢道在  
dài zhòng qián huànzuò wú liàng wú shù wú biānyǒuqíng ān lì  
大众前，幻作无量、无数、无边有情，安立  
yú liù bō luó mì duō nǎi zhì ān lì yú wú shàng pú tí shànxiàn  
于六波罗蜜多，乃至安立于无上菩提。善现，  
yú rǔ yì yún hé rú shì huàn shì wéiyǒu shí fǒu  
于汝意云何？如是幻事为有实不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn  
善现答言：“不也！世尊！”

fó gào shànxiàn pú sà mó hē sà yǐ yìng yī qiè zhì zhì xīn  
佛告善现：“菩萨摩诃萨以应一切智智心，  
dà bēi wéishàngshǒu yòng wú suǒ dé ér wéifāngbiàn ān lì wú liàng  
大悲为上首，用无所得而为方便，安立无量、  
wú shù wú biānyǒuqíng yú liù bō luó mì duō nǎi zhì ān lì wú liàng  
无数、无边有情于六波罗蜜多，乃至安立无量、  
wú shù wú biānyǒuqíng yú wú shàng pú tí yì fù rú shì suī yǒusuǒ  
无数、无边有情于无上菩提亦复如是，虽有所

wéi ér wú yī shí hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ xìngkōng jiē rú huàn  
为而无一实。何以故？善现，诸法性空皆如幻  
gù  
故。”

大般若波罗蜜多经卷第四十九



# dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì wǔ shí 大般若波罗蜜多经卷第五十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì  
唐三藏法师玄奘奉 诏译

## chū fēn dà shèng kāi pǐn dì shí sì zhī èr 初分大乘铠品第十四之二

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如我解佛

suǒ shuō yì pú sà mó hē sà bú huàngōng dé kāi dāng zhī shì wéi  
所说义，菩萨摩诃萨不擐功德铠，当知是为

huàn dà shèng kāi hé yǐ gù yǐ yī qiè fǎ zì xiàngkōng gù suǒ yǐ  
擐大乘铠。何以故？以一切法自相空故。所以

zhě hé shì zūn sè sè xiàngkōng shòu xiǎng xíng shí  
者何？世尊！色，色相空；受、想、行、识，

shòu xiǎng xíng shí xiàngkōng yǎn chù yǎn chù xiàngkōng ěr  
受、想、行、识相空。眼处，眼处相空；耳、

bí shé shēn yì chù ěr bí shé shēn yì chù xiàng  
鼻、舌、身、意处，耳、鼻、舌、身、意处相

kōng sè chù sè chù xiàngkōng shēng xiāng wèi chù fǎ  
空。色处，色处相空；声、香、味、触、法

chù shēng xiāng wèi chù fǎ chù xiàngkōng yǎn jiè yǎn jiè  
处，声、香、味、触、法处相空。眼界，眼界

xiàngkōng sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn chù yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
相空；色界、眼识界及眼触、眼触为缘所生诸

shòu sè jiè nǎi zhì yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàngkōng ěr jiè  
受，色界乃至眼触为缘所生诸受相空；耳界，

ěr jiè xiàngkōng shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù ěr chù wéi yuán suǒ  
耳界相空；声界、耳识界及耳触、耳触为缘所

shēng zhū shòu shēng jiè nǎi zhì ěr chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiàngkōng  
生诸受，声界乃至耳触为缘所生诸受相空。

bí jiè bí jiè xiàngkōng xiāng jiè bí shí jiè jí bí chù bí chù  
鼻界，鼻界相空；香界、鼻识界及鼻触、鼻触

wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xiāng jiè nǎi zhì bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū  
为缘所生诸受，香界乃至鼻触为缘所生诸

shòuxiàngkōng shé jiè shé jiè xiàngkōng wèi jiè shé shí jiè jí shé  
受相空。舌界，舌界相空；味界、舌识界及舌  
chù shé chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wèi jiè nǎi zhì shé chù wéiyuánsuǒ  
触、舌触为缘所生诸受，味界乃至舌触为缘所  
shēngzhūshòuxiàngkōng shēn jiè shēn jiè xiàngkōng chù jiè shēn  
生诸受相空。身界，身界相空；触界、身  
shí jiè jí shēnchù shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu chù jiè nǎi zhì  
识界及身触、身触为缘所生诸受，触界乃至  
shēnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàngkōng yì jiè yì jiè xiàngkōng  
身触为缘所生诸受相空。眼界，眼界相空；  
fǎ jiè yì shí jiè jí yì chù yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu fǎ  
法界、意识界及意触、意触为缘所生诸受，法  
jiè nǎi zhì yì chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiàngkōng dì jiè dì jiè  
界乃至意触为缘所生诸受相空。地界，地界  
xiàngkōng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shuǐ huǒ fēng  
相空；水、火、风、空、识界，水、火、风、  
kōng shí jiè xiàngkōng kǔ shèng dì kǔ shèng dì xiàngkōng jí  
空、识界相空。苦圣谛，苦圣谛相空；集、  
miè dào shèng dì jí miè dào shèng dì xiàngkōng wú míng  
灭、道圣谛，集、灭、道圣谛相空。无明，  
wú míng xiàngkōng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài  
无明相空；行、识、名色、六处、触、受、爱、  
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu  
取、有、生、老死愁叹苦忧恼，行乃至老死愁  
tàn kǔ yōunǎo xiàngkōng nèi kōng nèi kōng xiàngkōng wàikōng nèi  
叹苦忧恼相空。内空，内空相空；外空、内  
wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi  
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为  
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng  
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性  
kōng zì xiàngkōng gòng xiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng  
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、  
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wàikōng nǎi zhì wú xìng  
无性空、自性空、无性自性空，外空乃至无性  
zì xìng kōng xiàngkōng sì jìng lǜ sì jìng lǜ xiàngkōng sì wú liàng  
自性空相空。四静虑，四静虑相空；四无量、  
sì wú sè dìng sì wú liàng sì wú sè dìng xiàngkōng sì niàn zhù  
四无色定；四无量、四无色定相空。四念住，



sì niànzhùxiàngkōng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì  
四念住相空；四正断、四神足、五根、五力、  
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī  
七等觉支、八圣道支，四正断乃至八圣道支  
xiàngkōng kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén xiàngkōng wú xiàng wú  
相空。空解脱门，空解脱门相空；无相、无  
yuàn jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiàngkōng bù shī bō  
愿解脱门，无相、无愿解脱门相空。布施波  
luó mì duō bù shī bō luó mì duō xiàngkōng jìng jiè ān rěn jīng  
罗蜜多，布施波罗蜜多相空；净戒、安忍、精  
jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì  
进、静虑、般若波罗蜜多，净戒乃至般若波罗蜜  
duō xiàngkōng wǔ yǎn wǔ yǎn xiàngkōng liù shéntōng liù shéntōng  
多相空。五眼，五眼相空；六神通，六神通  
xiàngkōng fó shí lì fó shí lì xiàngkōng sì wú suǒ wèi sì wú  
相空；佛十力，佛十力相空，四无所畏、四无  
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、  
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī  
一切智、道相智、一切相智，四无所畏乃至一  
qiè xiàng zhì xiàngkōng pú sà pú sà xiàngkōng huàngōng dé kǎi  
切相智相空。菩萨，菩萨相空；擐功德铠，  
huàngōng dé kǎi xiàngkōng  
擐功德铠相空。

shì zūn yóu cǐ yīn yuán pú sà mó hē sà bú huàngōng dé  
“世尊！由此因缘，菩萨摩诃萨不擐功德

kǎi dāng zhī shì wéi huàn dà shèng kǎi  
铠，当知是为擐大乘铠。”

fó gào shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō  
佛告善现：“如是！如是！如汝所说。

shàn xiàn dāng zhī yī qiè zhì zhì wú zào wú zuò yī qiè yǒu  
“善现当知！一切智智无造无作，一切有

qíng yì wú zào wú zuò pú sà mó hē sà wèi shì shì gù huàn dà shèng  
情亦无造无作，菩萨摩诃萨为是事故擐大乘

kǎi”  
铠。”

jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù yī qiè  
具寿善现白佛言：“世尊！何因缘故，一切

zhì zhì wú zào wú zuò yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò pú sà mó hē  
智智无造无作，一切有情亦无造无作，菩萨摩诃  
sà wèi shì shì gù huàn dà shèng kǎi  
萨为是事故 撰大乘铠？”

fó yán shàn xiàn yóu zhū zuò zhě bù kě dé gù yī qiè zhì  
佛言：“善现，由诸作者不可得故，一切智

zhì wú zào wú zuò yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò suǒ yǐ zhě hé  
智无造无作，一切有情亦无造无作。所以者何？

shàn xiàn wǒ fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ  
“善现，我非造非不造，非作非不作。何以

gù wǒ bì jìng bù kě dé gù yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng  
故？我毕竟不可得故。有情、命者、生者、养

zhě shì fū bǔ tè qié luó yì shēng rú tóng zuò zhě shǐ  
者、士夫、补特伽罗、意生、儒童、作者、使

zuò zhě qǐ zhě shǐ qǐ zhě shòu zhě shǐ shòu zhě zhī zhě jiàn  
作者、起者、使起者、受者、使受者、知者、见

zhě fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù yǒu qíng nǎi zhì  
者非造非不造，非作非不作。何以故？有情乃至

jiàn zhě bì jìng bù kě dé gù  
见者毕竟不可得故。

shàn xiàn huàn shì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
“善现，幻事非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù huàn shì bì jìng bù kě dé gù mèng jìng xiàng xiǎng  
何以故？幻事毕竟不可得故。梦境、像、响、

guāng yǐng kōng huā yáng yàn xún xiāng chéng biàn huà shì fēi zào fēi  
光影、空花、阳焰、寻香城、变化事非造非

bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù mèng jìng nǎi zhì biàn huà shì  
不造，非作非不作。何以故？梦境乃至变化事

bì jìng bù kě dé gù  
毕竟不可得故。

shàn xiàn sè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ  
“善现，色非造非不造，非作非不作。何以

gù sè bì jìng bù kě dé gù shòu xiǎng xíng shí fēi zào fēi bú  
故？色毕竟不可得故。受、想、行、识非造非不

zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù shòu xiǎng xíng shí bì jìng  
造，非作非不作。何以故？受、想、行、识毕竟

bù kě dé gù  
不可得故。



shànxiàn yǎnchù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，眼处非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù yǎnchù bì jìng bù kě dé gù ěr bí shé shēn yì  
以故？眼处毕竟不可得故。耳、鼻、舌、身、意

chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù ěr bí  
处非造非不造，非作非不作。何以故？耳、鼻、

shé shēn yì chù bì jìng bù kě dé gù  
舌、身、意处毕竟不可得故。

shànxiàn sè chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，色处非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù sè chù bì jìng bù kě dé gù shēng xiāng wèi chù  
以故？色处毕竟不可得故。声、香、味、触、

fǎ chù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù shēng xiāng  
法处非造非不造，非作非不作。何以故？声、香、

wèi chù fǎ chù bì jìng bù kě dé gù  
味、触、法处毕竟不可得故。

shànxiàn yǎn jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，眼界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù yǎn jiè bì jìng bù kě dé gù sè jiè yǎn shí jiè jí yǎnchù  
以故？眼界毕竟不可得故。色界、眼识界及眼触、

yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
眼触为缘所生诸受非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù sè jiè nǎi zhì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng bù  
何以故？色界乃至眼触为缘所生诸受毕竟不

kě dé gù  
可得故。

shànxiàn ěr jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，耳界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù ěr jiè bì jìng bù kě dé gù shēng jiè ěr shí jiè jí ěr chù  
以故？耳界毕竟不可得故。声界、耳识界及耳触、

ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
耳触为缘所生诸受非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bì jìng  
何以故？声界乃至耳触为缘所生诸受毕竟

bù kě dé gù  
不可得故。

shànxiàn bí jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，鼻界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù      bí jiè      bì jìng      bù kě dé gù      xiāng jiè      bí shí jiè      jí      bí chù  
以故？鼻界毕竟不可得故。香界、鼻识界及鼻触、  
bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò  
鼻触为缘所生诸受非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù      xiāng jiè      nǎi zhì      bí chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu      bì jìng      bù  
何以故？香界乃至鼻触为缘所生诸受毕竟不  
kě dé gù  
可得故。

shàn xiàn      shé jiè      fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò      hé  
“善现，舌界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù      shé jiè      bì jìng      bù kě dé gù      wèi jiè      shé shí jiè      jí      shé chù  
以故？舌界毕竟不可得故。味界、舌识界及舌触、  
shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò  
舌触为缘所生诸受非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù      wèi jiè      nǎi zhì      shé chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu      bì jìng      bù  
何以故？味界乃至舌触为缘所生诸受毕竟不  
kě dé gù  
可得故。

shàn xiàn      shēn jiè      fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò      hé  
“善现，身界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù      shēn jiè      bì jìng      bù kě dé gù      chù jiè      shēn shí jiè      jí      shēn  
以故？身界毕竟不可得故。触界、身识界及身  
chù      shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú  
触、身触为缘所生诸受非造非不造，非作非不

zuò      hé yǐ gù      chù jiè      nǎi zhì      shēn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu      bì  
作。何以故？触界乃至身触为缘所生诸受毕  
jìng      bù kě dé gù  
竟不可得故。

shàn xiàn      yì jiè      fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò      hé  
“善现，意识界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù      yì jiè      bì jìng      bù kě dé gù      fǎ jiè      yì shí jiè      jí      yì chù  
以故？意识界毕竟不可得故。法界、意识界及意触、  
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu fēi zào fēi bú zào      fēi zuò fēi bú zuò  
意触为缘所生诸受非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù      fǎ jiè      nǎi zhì      yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu      bì jìng      bù  
何以故？法界乃至意触为缘所生诸受毕竟不  
kě dé gù  
可得故。



shànxiàn dì jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，地界非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù dì jiè bì jìng bù kě dé gù shuǐ huǒ fēng kōng shí  
以故？地界毕竟不可得故。水、火、风、空、识

jiè fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù shuǐ huǒ  
界非造非不造，非作非不作。何以故？水、火、

fēng kōng shí jiè bì jìng bù kě dé gù  
风、空、识界毕竟不可得故。

shànxiàn kǔ shèng dì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
“善现，苦圣谛非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù kǔ shèng dì bì jìng bù kě dé gù jí miè dào shèng  
何以故？苦圣谛毕竟不可得故。集、灭、道圣

dì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù jí miè  
谛非造非不造，非作非不作。何以故？集、灭、

dào shèng dì bì jìng bù kě dé gù  
道圣谛毕竟不可得故。

shànxiàn wú míng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，无明非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù wú míng bì jìng bù kě dé gù xíng shí míng sè liù chù  
以故？无明毕竟不可得故。行、识、名色、六处、

chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fēi  
触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧恼非

zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu  
造非不造，非作非不作。何以故？行乃至老死愁

tàn kǔ yōunǎo bì jìng bù kě dé gù  
叹苦忧恼毕竟不可得故。

shànxiàn nèi kōng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，内空非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù nèi kōng bì jìng bù kě dé gù wàikōng nèi wàikōng kōng  
以故？内空毕竟不可得故。外空、内外空、空

kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng  
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟

kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng  
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相

kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng  
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
自性空、无性自性空非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng bì jìng bù kě dé gù  
何以故？外空乃至无性自性空毕竟不可得故。

shànxiàn sì jìng lǜ fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
“善现，四静虑非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù sì jìng lǜ bì jìng bù kě dé gù sì wú liàng sì wú sè  
何以故？四静虑毕竟不可得故。四无量、四无色

dìng fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù sì wú liàng  
定非造非不造，非作非不作。何以故？四无量、

sì wú sè dìng bì jìng bù kě dé gù  
四无色定毕竟不可得故。

shànxiàn sì niàn zhù fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
“善现，四念住非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù sì niàn zhù bì jìng bù kě dé gù sì zhèng duàn sì shén  
何以故？四念住毕竟不可得故。四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī fēi zào fēi  
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支非造非

bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng  
不造，非作非不作。何以故？四正断乃至八圣

dào zhī bì jìng bù kě dé gù  
道支毕竟不可得故。

shànxiàn kōng jiě tuō mén fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú  
“善现，空解脱门非造非不造，非作非不

zuò hé yǐ gù kōng jiě tuō mén bì jìng bù kě dé gù wú xiàng  
作。何以故？空解脱门毕竟不可得故。无相、

wú yuàn jiě tuō mén fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù  
无愿解脱门非造非不造，非作非不作。何以故？

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bì jìng bù kě dé gù  
无相、无愿解脱门毕竟不可得故。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi  
“善现，布施波罗蜜多非造非不造，非作非

bú zuò hé yǐ gù bù shī bō luó mì duō bì jìng bù kě dé gù jìng  
不作。何以故？布施波罗蜜多毕竟不可得故。净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō fēi zào fēi bú  
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多非造非不

zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì  
造，非作非不作。何以故？净戒乃至般若波罗蜜

duō bì jìng bù kě dé gù  
多毕竟不可得故。



shànxiàn wǔ yǎn fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，五眼非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù wǔ yǎn bì jìng bù kě dé gù liù shéntōng fēi zào fēi bú zào  
以故？五眼毕竟不可得故。六神通非造非不造，  
fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù liù shéntōng bì jìng bù kě dé gù  
非作非不作。何以故？六神通毕竟不可得故。

shànxiàn fó shí lì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò  
“善现，佛十力非造非不造，非作非不作。

hé yǐ gù fó shí lì bì jìng bù kě dé gù sì wú suǒ wèi sì wú  
何以故？佛十力毕竟不可得故。四无所畏、四无  
ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ  
碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法、  
yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi zào fēi bú zào fēi zuò  
一切智、道相智、一切相智非造非不造，非作  
fēi bú zuò hé yǐ gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì yī qiè xiàng zhì bì jìng  
非不作。何以故？四无所畏乃至一切相智毕竟  
bù kě dé gù  
不可得故。

shànxiàn zhēn rú fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，真如非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù zhēn rú bì jìng bù kě dé gù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng  
以故？真如毕竟不可得故。法界、法性、不虚妄  
xìng bú biàn yì xìng fǎ zhù fǎ dìng lí shēng xìng píngděng xìng  
性、不变异性、法住、法定、离生性、平等性

shí jì fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù fǎ jiè  
<sup>31</sup>、实际非造非不造，非作非不作。何以故？法界  
nǎi zhì shí jì bì jìng bù kě dé gù  
乃至实际毕竟不可得故。

shànxiàn pú sà fēi zào fēi bú zào fēi zuò fēi bú zuò hé  
“善现，菩萨非造非不造，非作非不作。何

yǐ gù pú sà bì jìng bù kě dé gù  
以故？菩萨毕竟不可得故。

shànxiàn rú lái yīng zhèngděngjué fēi zào fēi bú zào  
“善现，如来、应、正等觉非造非不造，

fēi zuò fēi bú zuò hé yǐ gù rú lái yīng zhèngděngjué bì jìng  
非作非不作。何以故？如来、应、正等觉毕竟

<sup>31</sup> 大正藏：平等性、離生性、法定、法住；永樂北藏及龍藏：法住、法定、離生性、平等性

bù kě dé gù  
不可得故。

shànxiàn yóu shì yīn yuán yī qiè zhì zhì wú zào wú zuò  
“善现，由是因缘，一切智智无造无作，  
yī qiè yǒu qíng yì wú zào wú zuò pú sà mó hē sà wèi shì shì gù huàn  
一切有情亦无造无作，菩萨摩诃萨为是事故 撰  
dà shèng kǎi shànxiàn yóu cǐ yì gù pú sà mā hē sà bú huàngōng  
大乘铠。善现，由此义故，菩萨摩诃萨不撰 功  
dé kǎi dāng zhī shì wéi huàn dà shèng kǎi  
德铠，当知是为撰大乘铠。”

ěr shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó  
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如我解佛  
suǒ shuō yì sè wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí wú fù wú  
所说义，色无缚无解，受、想、行、识无缚无  
jiě hé yǐ gù shì zūn sè xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě shòu  
解。何以故？世尊！色性无所有故无缚无解，受、  
xiǎng xíng shí xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě sè xìng yuǎn lí gù  
想、行、识性无所有故无缚无解；色性远离故  
wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě  
无缚无解，受、想、行、识性远离故无缚无解；  
sè xìng jì jìng gù wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí xìng jì jìng gù  
色性寂静故无缚无解，受、想、行、识性寂静故  
wú fù wú jiě sè xìng kōng gù wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng  
无缚无解；色性空故无缚无解，受、想、行、  
shí xìng kōng gù wú fù wú jiě sè xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě shòu  
识性空故无缚无解；色性无相故无缚无解，受、  
xiǎng xíng shí xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě sè xìng wú yuàn gù wú  
想、行、识性无相故无缚无解；色性无愿故无  
fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
缚无解，受、想、行、识性无愿故无缚无解；  
sè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng shí xìng wú shēng  
色性无生故无缚无解，受、想、行、识性无生  
gù wú fù wú jiě sè xìng wú miè gù wú fù wú jiě shòu xiǎng xíng  
故无缚无解；色性无灭故无缚无解，受、想、行、  
shí xìng wú miè gù wú fù wú jiě sè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě shòu  
识性无灭故无缚无解；色性无染故无缚无解，受、  
xiǎng xíng shí xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sè xìng wú jìng gù wú fù  
想、行、识性无染故无缚无解；色性无净故无缚



wú jiě shòu xiǎng xíng shí xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
无解，受、想、行、识性无净故无缚无解。

shì zūn yǎnchù wú fù wú jiě ěr bí shé shēn  
“世尊！眼处无缚无解，耳、鼻、舌、身、

yì chù wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn yǎnchù xìng wú suǒ yǒu gù  
意处无缚无解。何以故？世尊！眼处性无所有故

wú fù wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng wú suǒ yǒu gù wú  
无缚无解，耳、鼻、舌、身、意处性无所有故无

fù wú jiě yǎnchù xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě ěr bí shé  
缚无解；眼处性远离故无缚无解，耳、鼻、舌、

shēn yì chù xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng jì jìng gù wú fù  
身、意处性远离故无缚无解；眼处性寂静故无缚

wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng jì jìng gù wú fù wú jiě  
无解，耳、鼻、舌、身、意处性寂静故无缚无解；

yǎnchù xìng kōng gù wú fù wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng  
眼处性空故无缚无解，耳、鼻、舌、身、意处性

kōng gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě ěr  
空故无缚无解；眼处性无相故无缚无解，耳、

bí shé shēn yì chù xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng  
鼻、舌、身、意处性无相故无缚无解；眼处性

wú yuàn gù wú fù wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng wú yuàn  
无愿故无缚无解，耳、鼻、舌、身、意处性无愿

gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng wú shēng gù wú fù wú jiě ěr bí  
故无缚无解；眼处性无生故无缚无解，耳、鼻、

shé shēn yì chù xìng wú shēng gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng wú miè  
舌、身、意处性无生故无缚无解；眼处性无灭

gù wú fù wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng wú miè gù wú  
故无缚无解，耳、鼻、舌、身、意处性无灭故无

fù wú jiě yǎnchù xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě ěr bí shé  
缚无解；眼处性无染故无缚无解，耳、鼻、舌、

shēn yì chù xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě yǎnchù xìng wú jìng gù wú fù  
身、意处性无染故无缚无解；眼处性无净故无缚

wú jiě ěr bí shé shēn yì chù xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
无解，耳、鼻、舌、身、意处性无净故无缚无解。

shì zūn sè chù wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù  
“世尊！色处无缚无解，声、香、味、触、

fǎ chù wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn sè chù xìng wú suǒ yǒu gù  
法处无缚无解。何以故？世尊！色处性无所有故

wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng wú suǒ yǒu gù  
无缚无解，声、香、味、触、法处性无所有故  
wú fù wú jiě sè chùxìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě shēng xiāng  
无缚无解；色处性远离故无缚无解，声、香、  
wèi chù fǎ chùxìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě sè chùxìng jì jìng gù  
味、触、法处性远离故无缚无解；色处性寂静故  
wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng jì jìng gù wú  
无缚无解，声、香、味、触、法处性寂静故无  
fù wú jiě sè chùxìng kōng gù wú fù wú jiě shēng xiāng wèi  
缚无解；色处性空故无缚无解，声、香、味、  
chù fǎ chùxìng kōng gù wú fù wú jiě sè chùxìng wú xiàng gù wú fù  
触、法处性空故无缚无解；色处性无相故无缚  
wú jiě shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng wú xiàng gù wú fù wú  
无解，声、香、味、触、法处性无相故无缚无  
jiě sè chùxìng wú yuàn gù wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù  
解；色处性无愿故无缚无解，声、香、味、触、  
fǎ chùxìng wú yuàn gù wú fù wú jiě sè chùxìng wú shēng gù wú fù wú  
法处性无愿故无缚无解；色处性无生故无缚无  
jiě shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng wú shēng gù wú fù wú jiě  
解，声、香、味、触、法处性无生故无缚无解；  
sè chùxìng wú miè gù wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù fǎ  
色处性无灭故无缚无解，声、香、味、触、法  
chùxìng wú miè gù wú fù wú jiě sè chùxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě  
处性无灭故无缚无解；色处性无染故无缚无解，  
shēng xiāng wèi chù fǎ chùxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sè  
声、香、味、触、法处性无染故无缚无解；色  
chùxìng wú jìng gù wú fù wú jiě shēng xiāng wèi chù fǎ chù  
处性无净故无缚无解，声、香、味、触、法处  
xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
性无净故无缚无解。

shì zūn yǎn jiè wú fù wú jiě sè jiè yǎn shí jiè jí yǎn  
“世尊！眼界无缚无解，色界、眼识界及眼  
chù yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú fù wú jiě hé yǐ gù shì  
触、眼触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn yǎn jiè xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě sè jiè yǎn shí jiè jí  
尊！眼界性无所有故无缚无解，色界、眼识界及  
yǎnchù yǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú  
眼触、眼触为缘所生诸受性无所有故无缚无



jiě yǎn jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi  
解；眼界性远离故无缚无解，色界乃至眼触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；眼界性寂静  
gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng jì  
故无缚无解，色界乃至眼触为缘所生诸受性寂  
jìng gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì  
静故无缚无解；眼界性空故无缚无解，色界乃至  
yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìng  
眼触为缘所生诸受性空故无缚无解；眼界性  
wú xiàng gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū  
无相故无缚无解，色界乃至眼触为缘所生诸  
shòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
受性无相故无缚无解；眼界性无愿故无缚无解，  
sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn gù wú fù wú  
色界乃至眼触为缘所生诸受性无愿故无缚无  
jiě yǎn jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéi  
解；眼界性无生故无缚无解，色界乃至眼触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìng wú miè  
缘所生诸受性无生故无缚无解；眼界性无灭  
gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú  
故无缚无解，色界乃至眼触为缘所生诸受性无  
miè gù wú fù wú jiě yǎn jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi  
灭故无缚无解；眼界性无染故无缚无解，色界乃  
zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě yǎn jiè  
至眼触为缘所生诸受性无染故无缚无解；眼界  
xìng wú jìng gù wú fù wú jiě sè jiè nǎi zhì yǎnchù wéiyuánsuǒshēngzhū  
性无净故无缚无解，色界乃至眼触为缘所生诸  
shòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
受性无净故无缚无解。

shì zūn ěr jiè wú fù wú jiě shēng jiè ěr shí jiè jí ěr  
“世尊！耳界无缚无解，声界、耳识界及耳  
chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú fù wú jiě hé yǐ gù shì  
触、耳触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn ěr jiè xìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě shēng jiè ěr shí jiè jí  
尊！耳界性无所有故无缚无解，声界、耳识界及  
ěr chù ěr chù wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
耳触、耳触为缘所生诸受性无所有故无缚无



jiě ěr jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéi  
解；耳界性远离故无缚无解，声界乃至耳触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě ěr jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；耳界性寂静  
gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng  
故无缚无解，声界乃至耳触为缘所生诸受性  
jì jìng gù wú fù wú jiě ěr jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě shēng jiè  
寂静故无缚无解；耳界性空故无缚无解，声界  
nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù wú fù wú jiě ěr  
乃至耳触为缘所生诸受性空故无缚无解；耳  
jiè xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒ  
界性无相故无缚无解，声界乃至耳触为缘所  
shēngzhūshòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě ěr jiè xìng wú yuàn gù wú  
生诸受性无相故无缚无解；耳界性无愿故无  
fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn  
缚无解，声界乃至耳触为缘所生诸受性无愿  
gù wú fù wú jiě ěr jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi  
故无缚无解；耳界性无生故无缚无解，声界乃  
zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě ěr  
至耳触为缘所生诸受性无生故无缚无解；耳  
jiè xìng wú miè gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒ  
界性无灭故无缚无解，声界乃至耳触为缘所  
shēngzhūshòuxìng wú miè gù wú fù wú jiě ěr jiè xìng wú rǎn gù wú fù  
生诸受性无灭故无缚无解；耳界性无染故无缚  
wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù  
无解，声界乃至耳触为缘所生诸受性无染故  
wú fù wú jiě ěr jiè xìng wú jìng gù wú fù wú jiě shēng jiè nǎi zhì ěr  
无缚无解；耳界性无净故无缚无解，声界乃至耳  
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
触为缘所生诸受性无净故无缚无解。

shì zūn bǐ jiè wú fù wú jiě xiāng jiè bǐ shí jiè jí bǐ  
“世尊！鼻界无缚无解，香界、鼻识界及鼻  
chù bǐ chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú fù wú jiě hé yǐ gù shì  
触、鼻触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn bǐ jiè xìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě xiāng jiè bǐ shí jiè jí  
尊！鼻界性无所有故无缚无解，香界、鼻识界及  
bǐ chù bǐ chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
鼻触、鼻触为缘所生诸受性无所有故无缚无



jiě      bí jiè xìngyuǎn lí      gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéi  
解；鼻界性远离故无缚无解，香界乃至鼻触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí      gù wú fù wú jiě      bí jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；鼻界性寂静  
gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng  
故无缚无解，香界乃至鼻触为缘所生诸受性  
jì jìng gù wú fù wú jiě      bí jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě      xiāng jiè  
寂静故无缚无解；鼻界性空故无缚无解，香界  
nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù wú fù wú jiě      bí  
乃至鼻触为缘所生诸受性空故无缚无解；鼻  
jiè xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒ  
界性无相故无缚无解，香界乃至鼻触为缘所  
shēngzhūshòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě      bí jiè xìng wú yuàn gù wú  
生诸受性无相故无缚无解；鼻界性无愿故无  
fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn  
缚无解，香界乃至鼻触为缘所生诸受性无愿  
gù wú fù wú jiě      bí jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi  
故无缚无解；鼻界性无生故无缚无解，香界乃  
zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě      bí  
至鼻触为缘所生诸受性无生故无缚无解；鼻  
jiè xìng wú miè gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒ  
界性无灭故无缚无解，香界乃至鼻触为缘所  
shēngzhūshòuxìng wú miè gù wú fù wú jiě      bí jiè xìng wú rǎn gù wú fù  
生诸受性无灭故无缚无解；鼻界性无染故无缚  
wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù  
无解，香界乃至鼻触为缘所生诸受性无染故  
wú fù wú jiě      bí jiè xìng wú jìng gù wú fù wú jiě      xiāng jiè nǎi zhì bí  
无缚无解；鼻界性无净故无缚无解，香界乃至鼻  
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
触为缘所生诸受性无净故无缚无解。

shì zūn      shé jiè wú fù wú jiě      wèi jiè      shé shí jiè jí shé  
“世尊！舌界无缚无解，味界、舌识界及舌  
chù      shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú fù wú jiě      hé yǐ gù      shì  
触、舌触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn      shé jiè xìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě      wèi jiè      shé shí jiè jí  
尊！舌界性无所有故无缚无解，味界、舌识界及  
shé chù      shé chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
舌触、舌触为缘所生诸受性无所有故无缚无



jiě shé jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi  
解；舌界性远离故无缚无解，味界乃至舌触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě shé jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；舌界性寂静  
gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng jì  
故无缚无解，味界乃至舌触为缘所生诸受性寂  
jìng gù wú fù wú jiě shé jiè xìng kōng gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì  
静故无缚无解；舌界性空故无缚无解，味界乃至  
shé chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng kōng gù wú fù wú jiě shé jiè xìng  
舌触为缘所生诸受性空故无缚无解；舌界性  
wú xiàng gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhū  
无相故无缚无解，味界乃至舌触为缘所生诸  
shòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě shé jiè xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
受性无相故无缚无解；舌界性无愿故无缚无解，  
wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn gù wú fù wú  
味界乃至舌触为缘所生诸受性无愿故无缚无  
jiě shé jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi  
解；舌界性无生故无缚无解，味界乃至舌触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě shé jiè xìng wú miè  
缘所生诸受性无生故无缚无解；舌界性无灭  
gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú  
故无缚无解，味界乃至舌触为缘所生诸受性无  
miè gù wú fù wú jiě shé jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi  
灭故无缚无解；舌界性无染故无缚无解，味界乃  
zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě shé jiè  
至舌触为缘所生诸受性无染故无缚无解；舌界  
xìng wú jìng gù wú fù wú jiě wèi jiè nǎi zhì shé chù wéi yuánsuǒshēngzhū  
性无净故无缚无解，味界乃至舌触为缘所生诸  
shòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
受性无净故无缚无解。

shì zūn shēn jiè wú fù wú jiě chù jiè shēn shí jiè jí shēn  
“世尊！身界无缚无解，触界、身识界及身  
chù shēnchù wéi yuánsuǒshēngzhūshòu wú fù wú jiě hé yǐ gù shì  
触、身触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn shēn jiè xìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě chù jiè shēn shí jiè jí  
尊！身界性无所有故无缚无解，触界、身识界及  
shēnchù shēnchù wéi yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
身触、身触为缘所生诸受性无所有故无缚无



jiě shēn jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéi  
解；身界性远离故无缚无解，触界乃至身触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě shēn jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；身界性寂静  
gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng  
故无缚无解，触界乃至身触为缘所生诸受性  
jì jìng gù wú fù wú jiě shēn jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi  
寂静故无缚无解；身界性空故无缚无解，触界乃  
zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù wú fù wú jiě shēn jiè  
至身触为缘所生诸受性空故无缚无解；身界  
xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēng  
性无相故无缚无解，触界乃至身触为缘所生  
zhūshòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě shēn jiè xìng wú yuàn gù wú fù  
诸受性无相故无缚无解；身界性无愿故无缚  
wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn gù  
无解，触界乃至身触为缘所生诸受性无愿故  
wú fù wú jiě shēn jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì  
无缚无解；身界性无生故无缚无解，触界乃至  
shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě shēn jiè  
身触为缘所生诸受性无生故无缚无解；身界  
xìng wú miè gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēng  
性无灭故无缚无解，触界乃至身触为缘所生  
zhūshòuxìng wú miè gù wú fù wú jiě shēn jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú  
诸受性无灭故无缚无解；身界性无染故无缚无  
jiě chù jiè nǎi zhì shēnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù wú  
解，触界乃至身触为缘所生诸受性无染故无  
fù wú jiě shēn jiè xìng wú jìng gù wú fù wú jiě chù jiè nǎi zhì shēnchù  
缚无解；身界性无净故无缚无解，触界乃至身触  
wéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
为缘所生诸受性无净故无缚无解。

shì zūn yì jiè wú fù wú jiě fǎ jiè yì shí jiè jí yì  
“世尊！意界无缚无解，法界、意识界及意  
chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu wú fù wú jiě hé yǐ gù shì  
触、意触为缘所生诸受无缚无解。何以故？世  
zūn yì jiè xìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě fǎ jiè yì shí jiè jí  
尊！意界性无所有故无缚无解，法界、意识界及  
yì chù yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
意触、意触为缘所生诸受性无所有故无缚无

jiě yì jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi  
解；意界性远离故无缚无解，法界乃至意触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě yì jiè xìng jì jìng  
缘所生诸受性远离故无缚无解；意界性寂静  
gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng jì  
故无缚无解，法界乃至意触为缘所生诸受性寂  
jìng gù wú fù wú jiě yì jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì  
静故无缚无解；意界性空故无缚无解，法界乃至  
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìngkōng gù wú fù wú jiě yì jiè xìng  
意触为缘所生诸受性空故无缚无解；意界性  
wú xiàng gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū  
无相故无缚无解，法界乃至意触为缘所生诸  
shòuxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě yì jiè xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
受性无相故无缚无解；意界性无愿故无缚无解，  
fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú yuàn gù wú fù wú  
法界乃至意触为缘所生诸受性无愿故无缚无  
jiě yì jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéi  
解；意界性无生故无缚无解，法界乃至意触为  
yuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú shēng gù wú fù wú jiě yì jiè xìng wú miè  
缘所生诸受性无生故无缚无解；意界性无灭  
gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú  
故无缚无解，法界乃至意触为缘所生诸受性无  
miè gù wú fù wú jiě yì jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi  
灭故无缚无解；意界性无染故无缚无解，法界乃  
zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě yì jiè  
至意触为缘所生诸受性无染故无缚无解；意界  
xìng wú jìng gù wú fù wú jiě fǎ jiè nǎi zhì yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū  
性无净故无缚无解，法界乃至意触为缘所生诸  
shòuxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
受性无净故无缚无解。

shì zūn dì jiè wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng  
“世尊！地界无缚无解，水、火、风、空、  
shí jiè wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn dì jiè xìng wú suǒyǒu gù  
识界无缚无解。何以故？世尊！地界性无所有故  
wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú suǒyǒu gù wú  
无缚无解，水、火、风、空、识界性无所有故无  
fù wú jiě dì jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng  
缚无解；地界性远离故无缚无解，水、火、风、



kōng shí jiè xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě dì jiè xìng jì jìng gù wú fù  
空、识界性远离故无缚无解；地界性寂静故无缚  
wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng jì jìng gù wú fù wú jiě  
无解，水、火、风、空、识界性寂静故无缚无解；  
dì jiè xìngkōng gù wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè  
地界性空故无缚无解，水、火、风、空、识界  
xìngkōng gù wú fù wú jiě dì jiè xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě shuǐ  
性空故无缚无解；地界性无相故无缚无解，水、  
huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě dì jiè xìng  
火、风、空、识界性无相故无缚无解；地界性  
wú yuàn gù wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú  
无愿故无缚无解，水、火、风、空、识界性无  
yuàn gù wú fù wú jiě dì jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě shuǐ  
愿故无缚无解；地界性无生故无缚无解，水、  
huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú shēng gù wú fù wú jiě dì jiè xìng  
火、风、空、识界性无生故无缚无解；地界性  
wú miè gù wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú miè  
无灭故无缚无解，水、火、风、空、识界性无灭  
gù wú fù wú jiě dì jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě shuǐ huǒ  
故无缚无解；地界性无染故无缚无解，水、火、  
fēng kōng shí jiè xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě dì jiè xìng wú jìng gù  
风、空、识界性无染故无缚无解；地界性无净故  
wú fù wú jiě shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xìng wú jìng gù wú fù  
无缚无解，水、火、风、空、识界性无净故无缚  
wú jiě  
无解。

shì zūn kǔ shèng dì wú fù wú jiě jí miè dào shèng  
“世尊！苦圣谛无缚无解，集、灭、道圣

dì wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn kǔ shèng dì xìng wú suǒ yǒu gù  
谛无缚无解。何以故？世尊！苦圣谛性无所有故  
wú fù wú jiě jí miè dào shèng dì xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú  
无缚无解，集、灭、道圣谛性无所有故无缚无  
jiě kǔ shèng dì xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě jí miè dào shèng  
解；苦圣谛性远离故无缚无解，集、灭、道圣  
dì xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě kǔ shèng dì xìng jì jìng gù wú fù wú  
谛性远离故无缚无解；苦圣谛性寂静故无缚无  
jiě jí miè dào shèng dì xìng jì jìng gù wú fù wú jiě kǔ shèng  
解，集、灭、道圣谛性寂静故无缚无解；苦圣

dì xìngkōng gù wú fù wú jiě jí miè dào shèng dì xìngkōng gù wú  
谛性空故无缚无解，集、灭、道圣谛性空故无  
fù wú jiě kǔ shèng dì xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě jí miè  
缚无解；苦圣谛性无相故无缚无解，集、灭、  
dào shèng dì xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě kǔ shèng dì xìng wú yuàn gù  
道圣谛性无相故无缚无解；苦圣谛性无愿故  
wú fù wú jiě jí miè dào shèng dì xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
无缚无解，集、灭、道圣谛性无愿故无缚无解；  
kǔ shèng dì xìng wú shēng gù wú fù wú jiě jí miè dào shèng dì  
苦圣谛性无生故无缚无解，集、灭、道圣谛  
xìng wú shēng gù wú fù wú jiě kǔ shèng dì xìng wú miè gù wú fù wú jiě  
性无生故无缚无解；苦圣谛性无灭故无缚无解，  
jí miè dào shèng dì xìng wú miè gù wú fù wú jiě kǔ shèng dì xìng  
集、灭、道圣谛性无灭故无缚无解；苦圣谛性  
wú rǎn gù wú fù wú jiě jí miè dào shèng dì xìng wú rǎn gù wú  
无染故无缚无解，集、灭、道圣谛性无染故无  
fù wú jiě kǔ shèng dì xìng wú jìng gù wú fù wú jiě jí miè dào  
缚无解；苦圣谛性无净故无缚无解，集、灭、道  
shèng dì xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
圣谛性无净故无缚无解。

shì zūn wú míng wú fù wú jiě xíng shí míng sè liù  
“世尊！无明无缚无解，行、识、名色、六  
chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu  
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦忧  
nǎo wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn wú míng xìng wú suǒ yǒu gù wú  
恼无缚无解。何以故？世尊！无明性无所有故无  
fù wú jiě xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ  
缚无解，行、识、名色、六处、触、受、爱、取、  
yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě  
有、生、老死愁叹苦忧恼性无所有故无缚无解；  
wú míng xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu  
无明性远离故无缚无解，行乃至老死愁叹苦忧  
nǎo xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě wú míng xìng jì jìng gù wú fù wú jiě  
恼性远离故无缚无解；无明性寂静故无缚无解，  
xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng jì jìng gù wú fù wú jiě wú  
行乃至老死愁叹苦忧恼性寂静故无缚无解；无  
míng xìng kōng gù wú fù wú jiě xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng  
明性空故无缚无解，行乃至老死愁叹苦忧恼性



kōng gù wú fù wú jiě wú míng xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě xíng nǎi  
 空故无缚无解；无明性无相故无缚无解，行乃  
 zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě wú míng xìng  
 至老死愁叹苦忧恼性无相故无缚无解；无明性  
 wú yuàn gù wú fù wú jiě xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú  
 无愿故无缚无解，行乃至老死愁叹苦忧恼性无  
 yuàn gù wú fù wú jiě wú míng xìng wú shēng gù wú fù wú jiě xíng nǎi  
 愿故无缚无解；无明性无生故无缚无解，行乃  
 zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú shēng gù wú fù wú jiě wú míng  
 至老死愁叹苦忧恼性无生故无缚无解；无明  
 xìng wú miè gù wú fù wú jiě xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng  
 性无灭故无缚无解，行乃至老死愁叹苦忧恼性  
 wú miè gù wú fù wú jiě wú míng xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě xíng nǎi  
 无灭故无缚无解；无明性无染故无缚无解，行乃  
 zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě wú míng xìng  
 至老死愁叹苦忧恼性无染故无缚无解；无明性  
 wú jìng gù wú fù wú jiě xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōu nǎo xìng wú  
 无净故无缚无解，行乃至老死愁叹苦忧恼性无  
 jìng gù wú fù wú jiě  
 净故无缚无解。

shì zūn nèi kōng wú fù wú jiě wài kōng nèi wài kōng  
 “世尊！内空无缚无解，外空、内外空、  
 kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì  
 空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕  
 jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì  
 竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自  
 xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng  
 相空、共相空、一切法空、不可得空、无性  
 kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wú fù wú jiě hé yǐ gù  
 空、自性空、无性自性空无缚无解。何以故？

shì zūn nèi kōng xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě wài kōng nèi wài kōng  
 世尊！内空性无所有故无缚无解，外空、内外空、  
 kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì  
 空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕  
 jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì  
 竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自  
 xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng  
 相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú jiě  
空、自性空、无性自性空性无所有故无缚无解；  
nèikōngxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
内空性远离故无缚无解，外空乃至无性自性  
kōngxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě nèikōngxìng jì jìng gù wú fù wú jiě  
空性远离故无缚无解；内空性寂静故无缚无解，  
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxìng jì jìng gù wú fù wú jiě nèikōng  
外空乃至无性自性空性寂静故无缚无解；内空  
xìngkōng gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxìngkōng gù  
性空故无缚无解，外空乃至无性自性空性空故  
wú fù wú jiě nèikōngxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì  
无缚无解；内空性无相故无缚无解，外空乃至  
wú xìng zì xìngkōngxìng wú xiàng gù wú fù wú jiě nèikōngxìng wú yuàn  
无性自性空性无相故无缚无解；内空性无愿  
gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxìng wú yuàn gù wú  
故无缚无解，外空乃至无性自性空性无愿故无  
fù wú jiě nèikōngxìng wú shēng gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú  
缚无解；内空性无生故无缚无解，外空乃至无  
xìng zì xìngkōngxìng wú shēng gù wú fù wú jiě nèikōngxìng wú miè gù wú  
性自性空性无生故无缚无解；内空性无灭故无  
fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxìng wú miè gù wú fù wú  
缚无解，外空乃至无性自性空性无灭故无缚无  
jiě nèikōngxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng  
解；内空性无染故无缚无解，外空乃至无性自性  
kōngxìng wú rǎn gù wú fù wú jiě nèikōngxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
空性无染故无缚无解；内空性无净故无缚无解，  
wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngxìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
外空乃至无性自性空性无净故无缚无解。

shì zūn sì jìng lǜ wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè  
“世尊！四静虑无缚无解，四无量、四无色  
dìng wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn sì jìng lǜ xìng wú suǒyǒu gù  
定无缚无解。何以故？世尊！四静虑性无所有故  
wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè dìngxìng wú suǒyǒu gù wú fù wú  
无缚无解，四无量、四无色定性无所有故无缚无  
jiě sì jìng lǜ xìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè  
解；四静虑性远离故无缚无解，四无量、四无色  
dìngxìngyuǎn lí gù wú fù wú jiě sì jìng lǜ xìng jì jìng gù wú fù wú  
定性远离故无缚无解；四静虑性寂静故无缚无



jiě sì wú liàng sì wú sè dìng xìng jì jìng gù wú fù wú jiě sì jìng  
 解，四无量、四无色定性寂静故无缚无解；四静  
 lǜ xìng kōng gù wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè dìng xìng kōng gù  
 虑性空故无缚无解，四无量、四无色定性空故  
 wú fù wú jiě sì jìng lǜ xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě sì wú liàng  
 无缚无解；四静虑性无相故无缚无解，四无量、  
 sì wú sè dìng xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě sì jìng lǜ xìng wú yuàn gù  
 四无色定性无相故无缚无解；四静虑性无愿故  
 wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú yuàn gù wú fù wú  
 无缚无解，四无量、四无色定性无愿故无缚无  
 jiě sì jìng lǜ xìng wú shēng gù wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú  
 解；四静虑性无生故无缚无解，四无量、四无  
 sè dìng xìng wú shēng gù wú fù wú jiě sì jìng lǜ xìng wú miè gù wú fù  
 色定性无生故无缚无解；四静虑性无灭故无缚  
 wú jiě sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú miè gù wú fù wú jiě sì  
 无解，四无量、四无色定性无灭故无缚无解；四  
 jìng lǜ xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sì wú liàng sì wú sè dìng xìng wú  
 静虑性无染故无缚无解，四无量、四无色定性无  
 rǎn gù wú fù wú jiě sì jìng lǜ xìng wú jìng gù wú fù wú jiě sì wú  
 染故无缚无解；四静虑性无净故无缚无解，四无  
 liàng sì wú sè dìng xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
 量、四无色定性无净故无缚无解。

shì zūn sì niàn zhù wú fù wú jiě sì zhèng duàn sì shén  
 “世尊！四念住无缚无解，四正断、四神  
 zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú fù wú  
 足、五根、五力、七等觉支、八圣道支无缚无  
 jiě hé yǐ gù shì zūn sì niàn zhù xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě  
 解。何以故？世尊！四念住性无所有故无缚无解，  
 sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā  
 四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八  
 shèng dào zhī xìng wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě sì niàn zhù xìng yuǎn lí gù  
 圣道支性无所有故无缚无解；四念住性远离故  
 wú fù wú jiě sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī xìng yuǎn lí gù wú  
 无缚无解，四正断乃至八圣道支性远离故无  
 fù wú jiě sì niàn zhù xìng jì jìng gù wú fù wú jiě sì zhèng duàn nǎi  
 缚无解；四念住性寂静故无缚无解，四正断乃  
 zhì bā shèng dào zhī xìng jì jìng gù wú fù wú jiě sì niàn zhù xìng kōng gù  
 至八圣道支性寂静故无缚无解；四念住性空故

wú fù wú jiě sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī xìngkōng gù wú fù  
无缚无解，四正断乃至八圣道支性空故无缚  
wú jiě sì niànzhù xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě sì zhèngduàn nǎi zhì  
无解；四念住性无相故无缚无解，四正断乃至  
bā shèngdào zhī xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě sì niànzhù xìng wú yuàn  
八圣道支性无相故无缚无解；四念住性无愿  
gù wú fù wú jiě sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī xìng wú yuàn gù  
故无缚无解，四正断乃至八圣道支性无愿故  
wú fù wú jiě sì niànzhù xìng wú shēng gù wú fù wú jiě sì zhèng  
无缚无解；四念住性无生故无缚无解，四正  
duàn nǎi zhì bā shèngdào zhī xìng wú shēng gù wú fù wú jiě sì niànzhù  
断乃至八圣道支性无生故无缚无解；四念住  
xìng wú miè gù wú fù wú jiě sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī xìng  
性无灭故无缚无解，四正断乃至八圣道支性  
wú miè gù wú fù wú jiě sì niànzhù xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sì  
无灭故无缚无解；四念住性无染故无缚无解，四  
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě sì niàn  
正断乃至八圣道支性无染故无缚无解；四念  
zhù xìng wú jìng gù wú fù wú jiě sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī  
住性无净故无缚无解，四正断乃至八圣道支  
xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
性无净故无缚无解。

shì zūn kōng jiě tuō mén wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn  
“世尊！空解脱门无缚无解，无相、无愿  
jiě tuō mén wú fù wú jiě hé yǐ gù shì zūn kōng jiě tuō mén xìng  
解脱门无缚无解。何以故？世尊！空解脱门性  
wú suǒ yǒu gù wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú suǒ  
无所有故无缚无解，无相、无愿解脱门性无所  
yǒu gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě  
有故无缚无解；空解脱门性远离故无缚无解，  
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng yuǎn lí gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō  
无相、无愿解脱门性远离故无缚无解；空解脱  
mén xìng jì jìng gù wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng jì  
门性寂静故无缚无解，无相、无愿解脱门性寂  
jìng gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén xìng kōng gù wú fù wú jiě wú  
静故无缚无解；空解脱门性空故无缚无解，无  
xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng kōng gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén  
相、无愿解脱门性空故无缚无解；空解脱门



xìng wú xiàng gù wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú  
性无相故无缚无解，无相、无愿解脱门性无  
xiàng gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě  
相故无缚无解；空解脱门性无愿故无缚无解，  
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú yuàn gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō  
无相、无愿解脱门性无愿故无缚无解；空解脱  
mén xìng wú shēng gù wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng  
门性无生故无缚无解，无相、无愿解脱门性  
wú shēng gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén xìng wú miè gù wú fù wú jiě  
无生故无缚无解；空解脱门性无灭故无缚无解，  
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú miè gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō  
无相、无愿解脱门性无灭故无缚无解；空解脱  
mén xìng wú rǎn gù wú fù wú jiě wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú  
门性无染故无缚无解，无相、无愿解脱门性无  
rǎn gù wú fù wú jiě kōng jiě tuō mén xìng wú jìng gù wú fù wú jiě wú  
染故无缚无解；空解脱门性无净故无缚无解，无  
xiàng wú yuàn jiě tuō mén xìng wú jìng gù wú fù wú jiě  
相、无愿解脱门性无净故无缚无解。

大般若波罗蜜多经卷第五十

bǔ quēzhēnyán  
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó  
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩  
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó  
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆  
hē  
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó  
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó dà bō rě bō luó mì duō jīng  
南無大般若波罗蜜多经 (合掌三称)

huíxiàng jì  
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ  
愿以此功德 庄严佛净土  
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ  
上报四重恩 下济三途苦  
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn  
若有见闻者 悉发菩提心  
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó  
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō  
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì  
若波罗蜜



# 南无护法韦驮尊天菩萨



此咒置经书中可灭误跨之罪